

XVI. YÜZYILDA
ANTAKYA KAZASI
(1550-1584)

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

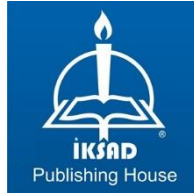
XVI. YÜZYILDA
ANTAKYA KAZASI
(1550-1584)

(İkinci Baskı)

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.14548176>

GAZİANTEP-2024

Copyright © 2024 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or
transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical
methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses
permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social

Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2024©

ISBN: 978-625-378-095-1

Cover Design: İbrahim KAYA

December / 2024

Ankara / Türkiye

Size = 18,2x25,7 cm

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	VII
GİRİŞ	1
A. ARAZİ VE NÜFUS TAHRİRLERİ	1
1. TAHRİR İŞLEMİNİN YAPILMASI.....	1
2. ANTAKYA BÖLGESİ İLE İLGİLİ TAHRİRLER	2
B. ANTAKYA'NIN TARİHİ GELİŞİMİ.....	4
1. ANTAKYA ADININ MENŞEİ VE ŞEHRE VERİLEN ADLAR	4
2. ANTAKYA'NIN KURULUŞU VE SELEVKOSLAR DÖNEMİ (M.Ö. 300-64) ...	5
3. ROMA VE BİZANS DÖNEMİNDE ANTAKYA (M.Ö. 64-M.S. 636)	7
4. İSLAMİ DÖNEMDE ANTAKYA (636-968)	11
5. ANTAKYA'DA İKİNCİ BİZANS DÖNEMİ (968-1084)	12
6. SELÇUKLULAR DÖNEMİNDE ANTAKYA (1084-1098)	13
7. ANTAKYA'DA HAÇLI PRİNKEPSLİĞİ DÖNEMİ (1098-1268).....	15
8. MEMLÛKLAR DÖNEMİNDE ANTAKYA (1268-1516)	17

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTAKYA KAZASI

A. KAZANIN İDARÎ YAPISI.....	21
1. ANTAKYA NAHİYESİ	24
2. ALTINÖZÜ NAHİYESİ	24
3. KUSEYR NAHİYESİ	24
4. ŞUĞUR NAHİYESİ	24
5. CEBEL-İ AKRA' NAHİYESİ	25
6. SÜVEYDE NAHİYESİ	25
B. KAZANIN İDARECİLERİ	25
1. ÖRFİ YÖNETİCİLER	26
1.1. Subaşı.....	26
1.2. Asesbaşı ve Asesler	27
1.3. Muhtesib.....	27

1.4. Muhzirbaşı ve Muhzırlar.....	28
1.5. Alaybeyi.....	28
1.6. Çeribaşı	28
1.7. Dizdâr.....	29
1.8. Şehir ve Mahalle Kethüdası	29
2. ULEMÂ (EHL-i İLM)	30
2.1. Kadı.....	30
2.2. Müftü	31
2.3. Vakıf Yöneticileri.....	32
2.4. Mahalle İmâmları	32
C. KAZANIN MERKEZİ ANTAKYA ŞEHRİ	33
1- ANTAKYA KALESİ VE SURLARI.....	33
2- ANTAKYA ŞEHRİNİN MAHALLELERİ	35
3. DİNÎ VE SOSYAL YAPILAR.....	41
3.1. Camiler.....	41
3.2. Medreseler.....	42
3.3. Zaviyeler	42
3.4. Makamlar	42
4. TİCARİ MEKÂNLAR.....	42
4.1. Çarşı ve Pazarlar.....	42
4.2. Hanlar (Kervansaraylar).....	43
4.3. Diğer Ticarî Mekânlar	43
D. NÜFUS.....	44
1. ŞEHİR NÜFUSU	45
1.1. Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı.....	46
2. KAZA NÜFUSU.....	48
2.1. Antakya Nahiyesi	48
2.2. Altınözü Nahiyesi	48
2.3. Kuseyr Nahiyesi	48
2.4. Şuğur Nahiyesi	48

İÇİNDEKİLER

2.5. Cebel-i Akra‘ Nahiyesi	48
2.6. Süveyde Nahiyesi	49
3. NÜFUSUN DİNİ DAĞILIMI.....	50

İKİNCİ BÖLÜM

ANTAKYA KAZASININ KIR İSKÂN YERLERİ

A. ANTAKYA NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ.....	53
B. ALTINÖZÜ NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ.....	65
C. KUSEYR NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ.....	81
D. ŞUĞUR NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ.....	107
E. CEBEL-İ AKRA NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ.....	123
F. SÜVEYDE NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ.....	138

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İKTİSADÎ DURUM

A. ZİRAİ HAYAT.....	143
1. ÇİFTLİK	143
2. MALİKÂNE-DİVANİ SİSTEMİ	145
3. MEZRALAR.....	147
4. ALINAN VERGİLERE GÖRE YETİŞTİRİLEN MAHSULLER.....	148
4.1. Hububat Üretimi.....	148
5. VERGİLER.....	152
5.1. Toprak Mahsullerinden Alınan Vergiler.....	152
5.2. Şahıs Başına Alınan Vergiler	154
5.3. Beslenen Hayvanlar İçin Alınan Vergiler.....	156
5.4. Arızî Vergiler	157
5.5. Diğer Vergiler.....	159
6. MAKTU' VERGİLER VE MUKATAALAR	162
6.1. Ticarî Faaliyetlerle İlgili Mukataalar.....	163
6.2. Ticarethanelerle İlgili Mukataalar	165

6.3. Sanayi Tesisleri ile İlgili Mukataalar.....	165
6.4. Diğer Mukataalar.....	167
B. TAHRİR DEFTERLERİNE GÖRE NARH FİYATLARI.....	168
C. KAZA GELİRLERİ VE BÖLÜŞÜMÜ.....	169
1. KAZA GELİRLERİ.....	169
2. KAZA GELİRLERİNİN BÖLÜŞÜMÜ.....	171
2.1. Haslar.....	171
2.2. Zeametler.....	172
2.3. Timarlar.....	175
2.4. Vakıf ve Mülkler.....	177
SONUÇ.....	179
BİBLİYOGRAFYA.....	182
EKLER.....	187
Eklerin Listesi.....	187
Ek-11550 Tarihli Antakya Nahiyesi Çeltik Kanunnâmesi.....	189
Ek-2 1570 ve 1584 Tarihli Antakya Nahiyesi Çeltik Kanunnâmesi..	191
Ek-3 Antakya Kazası Köyleri (Vergi Nüfusları ve Hâsılları).....	193
Ek-4 Antakya Kazası Mezraları ve Hâsılları.....	217
Ek-5Antakya Kazasında Vakıflar ve Mülkler.....	231
Ek-6 Antakya Kazası Timar Beyleri (1550-1584).....	251
DİZİN.....	253

ÖNSÖZ

Osmanlı toplumunun değişik zaman ve mekân içindeki yaşantısı, tarih sahnesinde geçirdiği merhaleler araştırmacıların önemle üzerinde durdukları konulardandır. Özellikle de son yıllarda siyasi tarihin yanı sıra sosyo-kültürel ve ekonomik konularda çalışmalar yoğunluk kazanmıştır. Bunlar arasında kent (şehir) tarihi üzerinde yapılan araştırmalarda da bir artış görülmektedir.

Osmanlı idari mekanizması içerisinde yer alan eyalet, sancak, kaza ve nahiyelerin detaylıca incelenmesi Osmanlı Devleti'nin daha iyi bilinmesine ve kavranılmasına katkı sağlayacağı gibi o bölgenin veya şehrin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısının da bilinmesine yol açacaktır.

Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nin idarî, iktisadî ve içtimaî yapısının araştırılıp ortaya konmasında arşiv belgeleri büyük önem taşımaktadır. Arşiv belgeleri içerisinde yer alan Tapu-Tahrir Defterleri ise, ilgili bölgenin sosyo-ekonomik yapısının ortaya konmasında son derece orijinal kayıtları ihtiva etmektedir. Nitekim bu defterlerden faydalanarak o bölgenin idarî ve ekonomik yapısı, köy ve mezra sayısı ile her türlü zirai üretimleri, varsa aşiret ve cemaatleri, ayrıca şehir ve köylerdeki nüfus ile şehrin fiziki yapısı hakkında teferruatlı bilgi elde edebilmekteyiz.

Bu çalışmada tarihi derinliği ve kültürel özelliği olan Osmanlı şehirlerinden Antakya inceleme konusu yapılmıştır. Bu araştırmaya başlarken gördük ki, Antakya tarihi ile ilgili çalışmalar daha çok ilkçağ dönemine ait arkeolojik bulgulardır. Ayrıca yakınçağ ve Cumhuriyet dönemleri üzerinde yoğunlaşmalar olmuştur. Biz bu çalışmalardan farklı olarak XVI. yüzyılın ikinci yarısında (1550-1584 tarihleri arasında) Osmanlı idarî sisteminin Antakya'da ne şekilde uygulandığını ve sosyal yaşantının kazada nasıl olduğunu açıklığa kavuşturmayı arzu ettik.

Araştırmamıza esas kaynak olan İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Tapu-Tahrir Defterlerindeki verilerden faydalanarak Antakya kazası dâhilindeki iskân yerleri, nüfus durumu, şehirdeki mahalleler, vakıflar, ekonomik gelişme ve Osmanlı timar sisteminin bölgedeki uygulaması üzerinde durduk. Ayrıca, gerek reayadan gerekse zirai ve ticarî mallardan alınan vergilere de yer verdik. Antakya ve çevresinin 1550-1584 tarihleri arasındaki idarî, iktisadî ve içtimaî durumunu 1550, 1570 ve 1584 tarihli Tapu-Tahrir defterlerinden faydalanarak incelenmeye çalıştık.

Çalışmanın giriş bölümünde sosyal tarih bakımından fevkalade önemli olan arazi ve nüfus tahrirleri ile Antakya'nın tarihi gelişimi üzerinde

ÖNSÖZ

durduk. Birinci bölümde Antakya kazasının idarî yapısı ve idarecileri ile merkezdeki nüfus ve sosyal mekânları inceledik. İkinci bölümde Antakya'ya bağlı nahiyelerin yerleşme mekânlarını ortaya koyduk. Son bölümde de Antakya kazasının iktisadî durumunu ele aldık. Çalışmanın sonunda ise, tahrir defterlerindeki kayıtlardan elde ettiğimiz Antakya nahiyesi çeltik kanunnâmelerini, Antakya kazası köylerini, mezralarını, vakıflarını, mülklerini ve timar beylerini gösteren tablolar verdik.

Osmanlı dönemi öncesi Antakya tarihi konusunda yardımlarını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Selim KAYA ve Yrd. Doç. Dr. Gürhan BAHADIR'a, yer isimlerinin tespitinde yaptıkları katkılardan dolayı Mehmet AĞIRTAŞ, Mehmet KIZILKAYA ve F. Kerim AKYOL'a, nihayet tashihlerin yapılmasında yardımlarını gördüğüm öğrencim Cennet HİLOĞLU'na teşekkür borçluyum.

Çalışmanın Antakya (Hatay) tarihi alanında yapılacak araştırmalara zemin hazırlaması ve katkı sağlaması ümidiyle...

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ
Gaziantep-2024

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser.
a.g.m.	: Adı geçen makale.
AKMBY	: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
B.	: Bennâk
BA, TD.	: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Tapu Tahrir Defteri.
Bkz.	: Bakınız.
C.	: Cilt.
Ç.	: Çift.
Çev.	: Çeviren.
DTCFD.	: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi.
H.	: Hâne.
İ.	: İmâm.
İA.	: İslam Ansiklopedisi.
İÜEF.	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
İÜİFM.	: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası.
İÜY	: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
KTBY.	: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
M.	: Mücerred.
MEB.	: Millî Eğitim Basımı.
OMÜEFD.	: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi.
Rb.	: Resm-i Bennâk.
Rç.	: Resm-i Çift.
Rm.	: Resm-i Mücerred.
s.	: Sayfa.
S.	: Sayı.
DİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.
TTK.	: Türk Tarih Kongresi.
TTKY	: Türk Tarih Kurumu Yayını.
Yay.	: Yayımlayan.

GİRİŞ

Osmanlı İmparatorluğu, hâkim olduğu geniş coğrafi alan üzerinde çok çeşitli ırkları, kültürleri, dinleri ve mezhepleri asırlarca bir çatı altında huzur ve sükûn içerisinde yaşatmıştır. Bunu, çağını aşan bir devlet anlayışına ve mükemmel bir idarî teşkilata sahip olması sayesinde başarabilmiştir. Nitekim Osmanlı yönetimi eyalet, sancak ve kaza şeklindeki idarî yapılanmasını tesis ederken, ilgili bölgenin coğrafi özellikleri ile ekonomik, kültürel ve sosyal yapısını mutlaka dikkate almıştır. Bunun için de birtakım verilere ihtiyacı duymuştur ki, bunu da yapmış olduğu tahrirler (sayım) sayesinde elde edebilmiştir.

A. ARAZİ VE NÜFUS TAHRİRLERİ

Osmanlı imparatorluğunda yeni fethedilen bir bölgenin idarî, zirai ve sosyo-ekonomik yapısının tespiti için tahrirler yapılmakta ve bu tahrirler neticesinde oluşturulan defterlere *Tapu-Tahrir Defteri* denilmekteydi. Arşivlerimizin en kıymetli hazinesini teşkil eden bu defterlerde Anadolu'nun, Rumeli'nin ve Suriye'nin birçok kısımlarının XV-XVII. yüzyıllardaki sosyal, ekonomik ve demografik durumları hakkında paha biçilmez bilgiler mevcuttur. Gerçekten bu defterlerden faydalanarak, belli bir tarihte İmparatorluğun herhangi bir bölgesindeki kasaba ve köylerde bulunan yetişkin erkek nüfusunu, bunların ellerindeki toprak miktarını (çift, nim çift ve dönüm) ve devlete vermekle mükellef oldukları vergilerini tespit etmek mümkündür.

Diğer yandan, köy ve mezra isimleri ile sayılarını, her köyün kimin hası, zeameti, timarı, vakfı veya mülkü olduğunu, o köylerde üretilen mahsullerin ve yetiştirilen meyve ağaçlarının, ayrıca beslenen hayvanların cins ve miktarlarını da bu defterlerde görmek mümkündür.

1. Tahrir İşleminin Yapılması

Tahrir işi, Divan-ı Hümayûn üyelerinden olan ve kanunlara vâkîf *Tevkîl* adı verilen *Nişancı*'nin nezareti altında yapılırdı. Bir bölgenin tahriri yapılacağı zaman önce bu işi idare edecek namuslu, bilgili ve son derece güvenilir bir emîn ve bir kâtip seçilirdi. Emin olarak seçilen kimseye *Muharrir-i Memâlik* veya kısaca *Muharrir* ya da *İl-yazıcısı*, *Mübaşir*, *Vilayet Kâtibi* gibi isimler verilirdi. Bu emîn ve kâtibin yanında ise yazacakları arazinin özelliklerine göre bir kâtip kadrosu bulunurdu. Devletin mahallî, idarî ve adlî teşkilâtı, muharririn istediği her türlü yardımı yapmakla mükellefti.

Ayrıca tahriri yapılacak bölgenin kadıları, timar defterdarları, defterdar kethüdası da bu heyete yardımcı olurlardı¹.

Tahrir emîni, tahrir edilecek bölgeyi öncelikle padişah hasları, vezir, beylerbeyi ve sancakbeyi hasları, zeamet ve timarlar, vakıflar ve mülkler olmak üzere çeşitli sınıflara ayırırdı. Daha sonra emrindeki heyetle birlikte şehir, kasaba ve köyleri birer birer dolaşarak buralarda meskûn vergi mükelleflerinin isimlerini tek tek yazardı. Ayrıca, vergiden muaf olanlar, topraklı ve topraksız köylü, evli, bekâr, ihtiyar, sakat, zanaat sahibi, imâm, müezzin ve ilmiye sınıfı mensupları ayrı ayrı kaydedilirdi. Tahrir emîni ve heyeti her köy ve mezrayı isim isim kaydedip, buralardaki buğday, arpa, çeltik, nohut, darı, mısır, ceviz, üzüm, zeytin, incir, bal, sebze, meyve vs. gibi mahsullerin yıllık miktarları ile şahısların her yıl vermeye mükellef oldukları vergi miktarını da kaydederdiler².

Tahrir emîni görevini tamamlayıp merkeze döndükten sonra elindeki müsveddeleri birleştirerek *Tapu-Tahrir Defteri* adını verdiğimiz bir defter vücuda getirirdi. Bu defterler *Mufassal* ve *İcmal* olmak üzere iki türlü hazırlanırdı. Bölge ile ilgili ayrıntılı malumatı ihtiva eden ve aynı zamanda idarî teşkilatı da gösteren defterlere *Mufassal* denilirdi ve her türlü ihtilaflarda bu defter esas alınırdı. *Mufassal* defterden özetlenerek, sadece idarî teşkilatla köy isimlerini ve yıllık hâsılat miktarlarını gösteren defterler de oluşturulmakta idi ki bunlara da *Defter-i İcmal* veya *Defter-i Mücmel* adı verilirdi. Tahriri yapılan bölge ile ilgili her türlü idarî, askerî, sosyal ve ekonomik yapılanma bu defterlerdeki bilgiler doğrultusunda yapılırdı.

2. Antakya Bölgesi İle İlgili Tahrirler

Tahrirler *sancak (liva)* esas alınarak yapılmaktaydı. Dolayısıyla Antakya ve çevresi ile ilgili tahrirler, Antakya'nın bağlı olduğu Haleb sancağı tahrirleri içerisinde yer almaktaydı. Haleb sancağı ise XVI. yüzyılda 1518-1584 döneminde 6 kez tahrir edilmiştir³.

Araştırma dönemimiz olan 1550-1584 yılları arasında bölgede 3 defa sayım yapılmıştır. Bu sayımlar neticesinde oluşturulan tahrir defterleri ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

¹ İ. Miroğlu, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566)*, TTKY., Ankara 1990, s.11-12.

² Miroğlu, *a.g.e.*, s.12.

³ Enver Çakar; *XVI. Yüzyılda Haleb Sancağı (1516-1566)*, Elazığ 2003, s. XXIV.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

2.1. 1550 (957) Yılı Tahriri (TD 454)

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu-Tahrir Defterleri Tasnifi'nde 454 numarada kayıtlı olan defter mufassal olup, toplam 866 sayfadan ibarettir. Tahrir emîni Arab vilayeti defterdârı *Ramazan oğlu Muhammed* adlı kişi, tahrir kâtibi ise *Murad Çelebi* adlı şahıstır⁴.

Defterin 555-566. sayfalarında Antakya şehri ile ilgili kayıtlar bulunmaktadır. Burada şehrin mahalleleri tek tek verilmiş olup, hangi mahallede kimin oturduğu isim isim kaydedilmiştir. 564-566. sayfalarda da şehirdeki mukataalar, bunların gelir tutarları ve kimin tasarrufunda bulunduğu belirtilmiştir.

567-768. sayfalarda ise Antakya kazası nahiyelerinin tahrir neticeleri yer almaktadır. Zira Antakya nahiyesi kayıtları 567-593 sayfalarında, Altınözü nahiyesi kayıtları 594-623 sayfalarında, Süveyde nahiyesi kayıtları 624-637 sayfalarında, Kuseyr nahiyesi kayıtları 638-696 sayfaları arasında, Şuğur nahiyesi kayıtları 698-741 sayfaları arasında ve Cebel-i Akra nahiyesi kayıtları 743-768 sayfaları arasında yer almaktadır. Ayrıca 586. sayfada *Antakya Çeltik Kanunnâmesi* bulunmaktadır.

2.2. 1570 (978) Yılı Tahriri (TD 493)

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu-Tahrir Defterleri Tasnifi 493 numarada kayıtlı olan defterin tahrir emîni Haleb Vilâyeti Timar Defterdarı *Mustafa Çelebi*'dir⁵. Tamamı 1020 sayfa olan bu defterde Antakya kazasına ait kayıtlar 620-857. sayfalar arasında yer almaktadır.

Antakya şehri ile ilgili veriler 620-632. sayfalarda bulunmaktadır. Bu sayfalarda şehirdeki her mahalle ve sâkinleri isim isim kaydedilmiştir. Şehrin mukataa kayıtları ise 632-633. sayfaları arasındadır.

Antakya kazasına bağlı nahiyelerle ilgili kayıtlar ise 633-857. sayfaları arasındadır. Nitekim Antakya nahiyesi ile ilgili kayıtlar 633-659. sayfalarda, Süveyde nahiyesi ile ilgili kayıtlar 660-671. sayfalarda, Altınözü nahiyesi ile ilgili kayıtlar 672-704. sayfalarda, Cebel-i Akra nahiyesi ile ilgili kayıtlar 705-735. sayfalarda, Kuseyr nahiyesi ile ilgili kayıtlar 736-805. sayfalarda ve Şuğur nahiyesi ile ilgili kayıtlar 806-857. sayfalarda yer

⁴ Çakar, *a.g.e.*, s. XXXIII.

⁵ Çakar, *a.g.e.*, s. XXXVIII.

almaktadır. Antakya Çeltik Kanunnâmesi ise 653. sayfada bulunmaktadır.

2.3. 1584 (992) Yılı Tahriri (TD 610)

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu-Tahrir Defterleri Tasnifi 610 numarada kayıtlıdır. Tahrir emini Cebele sancağı mazullarından *Ahmed Bey*, kâtibi ise Divân-ı Hümâyûn kâtiplerinden *Abdi*'dir⁶. Toplam 1024 sayfa olup, Antakya kazası kayıtları 616-876. sayfaları arasındadır.

Antakya şehri kayıtları 616-628. sayfalarda bulunmaktadır. Bu sayfalarda şehrin mahalleleri ve sâkinleri tek tek kaydedilmiştir. Şehrin mukataa kayıtları 628. sayfadadır.

Antakya kazasına bağlı nahiyelerle ilgili kayıtlar ise 629-876. sayfaları arasındadır. Nitekim Antakya nahiyesi kayıtları 629-658, Süveyde nahiyesi kayıtları 660-673, Altınözü nahiyesi kayıtları 674-712, Cebel-i Akra nahiyesi kayıtları 714-746, Kuseyr nahiyesi kayıtları 748-823. ve Şuşur nahiyesi kayıtları 824-876. sayfaları arasında bulunmaktadır. Ayrıca *Antakya Çeltik Kanunnâmesi* 649. sayfada yer almaktadır.

B. ANTAKYA'NIN TARİHİ GELİŞİMİ

1. Antakya Adının Menşei ve Şehre Verilen Adlar

Şehre *Antioch* adının verilmesi ile ilgili iki görüş mevcuttur. Bunlardan birine göre *Antioch*, Selevkos I. Nikator'un babasının adından, diğer görüşe göre ise oğlu I. Antiochus Soter'in isminden kaynaklanmaktadır. Genel hâkim görüş ise şehrin adının Selevkos I. Nikator'un babasının ismi olduğu şeklindedir. Aslında Suriye'den Hindistan'a kadar uzanan geniş topraklar üzerine krallığını kurmuş olan Selevkos I. Nikator tarafından 16 tane Antioch, 5 tane Laodiceia, 9 tane Seleucia, 3 tane Apameia kurulmuştur. Seleucia kendi adı, Antioch babasının adı, Apameia karısının adı ve Laodiceia annesinin adı verilerek kurulmuş olan kentlerdir. Habib-i Neccar dağı eteklerinde kurulup Selevkos Krallığı'nın merkezi olan Antakya, aynı adla kurulan diğer 16 Antioch'dan *Asi üzerindeki Antioch* veya *Defne*'nin (Harbiye) yakınında bulunan *Antioch* adıyla ayrılmıştır⁷.

⁶ Çakar, *a.g.e.*, s. XXXIX.

⁷ Glanville Downey, *A History of Antioch in Syria From Seleucus to the Arab Conquest*, Princeton University Press, New Jersey 1961, s. 86, 581.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Antakya şehri için tarihî süreç boyunca farklı isimler kullanılmıştır. 10. yüzyıl İslâm tarihçisi Mes'ûdî, Hristiyanların çeşitli zamanlarda Antakya şehri için; *Medînetullâh* (Allah'ın Şehri), *Medînetü'l-Mülk* (Dünyanın Şehri) ve *Ümmü'l-Mudun* (Şehirlerin Anası) unvanlarını kullandıklarını belirtir⁸. Roma döneminde ise *Teupoli* (Teopoli), yani *Tanrının Şehri* olarak adlandırılmıştır. 526 ve 528 yıllarındaki şiddetli depremlerden sonra İmparator I. Iustinianos ile İmparatoriçe Theodora, Tanrının gazabını teskin etmek için, Tanrının kendisine ait olan şehri koruyacağı ümidiyle, Antakya şehrinin adını *Theoupolis* (City of God); yani, *Tanrının Şehri* olarak değiştirmişlerdir⁹. Bu adlandırma, zaman içerisinde Batılılar tarafından aynı anlama gelen *Cité de Dieu* veya *Ville de Dieu* şeklinde oldu. Batılıların, Antakya şehri için kullandıkları isimlerden biri de *Melike-i Şarkıyye* (Doğu'nun Kraliçesi) anlamına gelen *Reine D'Orient* idi¹⁰.

Türkler ise, *Antakya* şehrini *Anteke* şeklinde ifade etmişlerdir. Nitekim 1432 yılında Antakya'yı ziyaret eden ve burada kalabalık olarak yaşayan Türkmenler dolayısıyla şehri bir *Türkmen şehri* olarak vasıflandıran seyyah Bertrandon de la Broquière şunları yazar: “*Suriye'den çıkınca, bizim Ermenistan adını verdiğimiz Türkmen ülkesine girdim; bu diyarın başkenti, onların Anteke adını verdiği büyük bir şehirdi, biz ona Antakya diyorduk*”¹¹. Ayrıca 1851 yılına ait bir coğrafya sözlüğündeki *Antioch* kelimesinin Türkçedeki söylenişi *Antâkia*, *An-ta-keé* olarak verilmiştir¹².

2. Antakya'nın Kuruluşu ve Selevkoslar Dönemi (M.Ö. 300-64)

M.Ö. 323 yılında Makedonya Kralı İskender'in ölümünden sonra imparatorluğun yönetimi ve toprakları, generallerinden Antigonos ve Selevkos arasında paylaşıldı. Selevkos I. Nikator, Antigonos'u M.Ö. 301 yılının Ağustos ayında İpsus Savaşı'nda yendi. Böylece Antigonos'un egemen olduğu toprakları da alarak Ege Bölgesinden Fırat havzasına kadar olan bölgede Selevkos Krallığı'nı kurdu¹³. İpsus savaşı öncesi Selevkos'un yönetim merkezi Dicle nehri kenarındaki Seleucia, Antigonos'un yönetim

⁸ Mes'ûdî, *Murûcü'z-Zeheb ve Me'âdinü'l-Cevher*, Matbaatü's-Sadr, Kum 1984, C. II, s. 182.

⁹ Selahattin Tozlu, *Antakya (Hatay) Tarihi Bibliyografyası*, Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Merkezi Yayınları: 17, Elazığ 2009, s. 27-28

¹⁰ Tozlu, *a.g.e.*, 27-28.

¹¹ Bertrandon de la Broquiere, *Le Voyage D'Outremer De Bertrandon de La Broquier*, (Yay. Schefer) Paris 1892, s. 84-85.

¹² Tozlu, *a.g.e.*, s. 29, n. 55.

¹³ E. Bickerman, *The Cambridge History of Iran; The Seleucid Period*, Editör: Ehsan Yarshaster, 3.Vol. Cambridge University Press 1983, s. 4.

merkezi ise Antakya'nın 8 km. kuzeyindeki Antigonia adlı şehirler idi¹⁴.

Selevkos, Dicle Havzasındaki yönetim merkezini krallığın daha stratejik bir bölgesine taşımak istiyordu. Bu nedenle M.Ö. 300'de kendi adını taşıyan Seleucia Pierra (Süveyde/Samandağ) şehrini kurdu. Ancak kısa bir süre sonra yeni başkent, Selevkos Krallığı için sahip olması gereken bazı niteliklerden yoksun olduğu ortaya çıktı. Zira Seleucia Pierra'dan krallığın egemenliği altında bulunan Küçük Asya, Fırat havzası ve Güney Suriye bölgelerinin kontrol altında tutulması zordu. Ayrıca, Seleucia Pierra'nın deniz tarafından gelecek saldırılara açık olmasından dolayı daha içerilerde yeni bir başkent kurulması gerekiyordu¹⁵. Selevkos, Seleucia Pierra'nın krallığa uygun bir başkent olmadığına karar verdikten sonra başkent için yeni bir yer aramaya başladı ve Antigonos'un yönetim merkezi olan Antigonia'yı başkent yapmaya karar verdi. Selevkos, aynı yıl Antigonia kentini yıkarak kentin kalıntılarıyla Antigonia'nın 8 km. uzağına Antioch'u (bugünkü Antakya) kurmaya başladı. Ancak şehrin yapımı onun döneminde bitirilemedi. M.Ö. 285 yılına kadar Selevkos Krallığı'nın başkenti Seleucia Pierra olarak devam etti. Selevkos'un ölümünden sonra yerine geçen oğlu I. Antiochus Soter döneminde yönetim merkezi Seleucia Pierra'dan Antioch'a taşındı. Bu tarihten sonra Antioch, Selevkos Krallığı'nın yeni ve son başkenti olmuş ve kısa sürede gelişti¹⁶.

Selevkoslar döneminde Antioch, Âsi nehrinin sol yakasında dağ ile ırmak arasında yer alan, uzun dikdörtgen şeklinde bir şehir olup, iki mahalleden oluşuyordu. Şehrin Halep yoluna doğru olan kısmında Makedonyalılar ile Yunanlılar, güneybatı tarafında ise yerli halkla bir miktar Yahudi oturuyordu. Âsi nehri yatağı içindeki adanın M.Ö. 236'da II. Selevkos tarafından imar edilmesi sonucu üçüncü bir iskân mahalli kurulmuş oldu¹⁷. Ancak şehrin asıl büyük gelişmesi, Epiphanes lakabıyla şöhret kazanan IV. Antiochos (M.Ö. 175-164) döneminde gerçekleşti. Bu dönemde Antakya'da yeni bir imar düzenlemesi yapılarak sur dışındaki cadde ile dağ arasında kalan kesimde *Epiphania* adıyla dördüncü bir mahalle daha kuruldu. Böylece Antakya dört mahalleli (tetropolis) bir şehir oldu. Bu sıralarda şehirde Âsi'ye boşalan bir kanalizasyon şebekesi tamamlandığı gibi ayrıca Defne'den şehre

¹⁴ Arif Müfid Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*, TTKY., Ankara 1984, s. 466.

¹⁵ Halil Demircioğlu, *Roma Târîhi*, TTKY., Ankara 1998, C. I, s. 299.

¹⁶ George Haddad, *Aspect of Social life in Antioch in Hellenistic-Roman Period*, Chicago 1949, s. 2.

¹⁷ Halil Sahillioğlu, "Antakya", *TDVİA*, İstanbul 1999, C. III, s. 229.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

kemerlerle su getirildi, su deposu ve dağıtım şebekesi inşa edildi¹⁸.

Antakya, M.Ö. 148 yılındaki depremde ağır tahribata uğramışsa da büyük oranda restore edildi. Şehrin Roma hâkimiyetine girmesinden kısa bir süre önce, Ermeni Kralı I. Tigranes (M.Ö. 83-69) Suriye ve bu arada Antakya'yı 14 yıl boyunca işgal etti¹⁹.

3. Roma ve Bizans Döneminde Antakya (M.Ö. 64-M.S. 636)

Roma İmparatoru Pompei, Selevkos krallarından XIII. Antiouchus'u M.Ö. 64'te yapılan bir savaşta mağlup ederek Antakya'yı işgal etti. Böylece Antakya'da Roma İmparatorluğu dönemi başlamış oldu²⁰. Selevkos Krallığının başkenti olduğundan dolayı Antakya şehrinde meclis binası, senato ve belediye meclisi bulunmaktaydı. İmparator Pompei, mevcut yönetim şeklini devam ettirerek Antakya'ya yeni bir meclis binası inşa ettirdi. Şehir halkına bazı imtiyazlar tanıdı ve halkı yönetime ısındırmak için M.Ö. 69'daki depremde harap olan şehri tamir ettirdi. Böylece şehir Roma'nın Suriye eyaletinin merkezi haline geldi²¹. Pompei, M.Ö. 62 tarihinde İtalya'ya geri döndü. Bu tarihten sonra Antakya, Pompei'nin atadığı valiler tarafından yönetilmeye başlandı²².

M.Ö. 49 yılındaki imparatorluk mücadelesi Roma tarihinin dönüm noktalarından birini oluşturmaktadır. Julius Sezar, M.Ö. 48 tarihinde Pompei'yi Pharsalus'da yendiği zaman, Antakya halkı Julius Sezar'ı destekliyordu. Julius Sezar, M.Ö. 47 tarihinde Antakya'ya gelerek Silpius (Habib-i Neccar Dağı) eteklerinde bir amfi tiyatro, bir su kemeri ve bir umumi hamam yaptırdı. Şehrin yönetimini akrabası genç Sextus'a bıraktı. Ancak Pompei'ye bağlı bazı kabilelerin isyanı sonucunda genç Sextus hayatını kaybetti²³.

M.Ö. 44 yılında İmparator Julius Sezar'a yapılan suikastten sonra Roma İmparatorluğu'nun yönetimini Cassius ve Brutus ele geçirdiler. Bunun üzerine Octavian, dayısı Julius Sezar'ın intikamını almak için Antony ile birleşti. Yapılan mücadele neticesinde Octavian ve Antony galip geldiler.

¹⁸ Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 229; Mehmet Tekin, *Hatay Tarihi*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 2000, s. 5.

¹⁹ Ataman Demir, *Çağlar İçinde Antakya*, İstanbul 1996, s. 31-32.

²⁰ Downey, *a.g.e.*, s. 148; Tekin, *a.g.e.*, s. 5.

²¹ Sahillioğlu, *a.g.m.*, 229.

²² Virginia Corvin, *St. Ignatius and Christianity in Antioch*, Yale University Press, 1960, s. 42.

²³ Downey, *a.g.e.*, s. 151-152.

Böylece Doğu'nun yönetimi Antony'e, Batı'nın yönetimi ise Octavian'a geçti. Antony, Roma İmparatorluğu'nun doğu bölümünü yönetmek için Antakya'ya geldi²⁴. Octavian ve Antony'den sonra, M.Ö. 31 yılında Roma İmparatoru olan ve M. S. 14 yılına kadar imparatorluğu yöneten Augustus döneminde atanan valiler tarafından yönetilen Antakya'da birçok yeni toplumsal bina inşa edildi²⁵. Bu dönemin en önemli imar faaliyetlerinden biri de kenti boydan boya geçen ve yaklaşık 3 km uzunluğunda olan ünlü *Kolonadlı Cadde*'nin inşasıdır. Bu caddenin yapılmasından sonra, caddenin iki tarafında gelişen mahalleler sayesinde şehir büyüdü ve nüfusu arttı²⁶. İmparator Augustus'dan sonra tahta geçen Tiberius döneminde şehrin surları genişletildi.

İmparator Gaius'un (Caligula) kısa imparatorluk döneminde (M.S. 37-41) önemli olaylardan biri Hıristiyan misyonerlerin (Havarilerin) Antakya'ya gelmesi ve Hıristiyanlığı buradan yaymalarıdır. Kudüs'te yaşayan ve Hz. İsa'ya inanan Yahudiler, Hz. İsa'dan sonra diğer Yahudiler tarafından baskı ve zulme uğrayınca, Kudüs'ten ayrılarak Kıbrıs ve Antakya gibi şehirlere göç etmişlerdi. Antakya, Antikçağ'da Roma İmparatorluğuyla ticaret bağlantısı olan dinî, kültürel ve ticarî bir merkez olduğu için dinlerin ve kültürlerin buradan diğer şehirlere kolaylıkla yayılmasını sağladı. Hıristiyanlığın, putperest Roma dünyasında kolayca yayılmasında Antakya'nın bu yapısı etkili oldu²⁷.

Kudüs'e yakın büyük ve zengin bir yerleşim merkezi olması, Anadolu ve Yunanistan'a uzanan yolların kavşağında bulunması sebebiyle Antakya, Hz. İsa'ya inanan Yahudiler için uygun propaganda merkezi konumundaydı. Barnabas'ın 38 yılında Kudüs cemaati tarafından Antakya'ya gönderildiği bilinmektedir²⁸. Durumun müsait olduğunu gören Barnabas, daha önce Kudüs'deki baskılardan dolayı Tarsus'a giden Pavlos'u Antakya'ya davet etmiş ve birlikte Hz. İsa'nın öğretisini yaymaya başlamışlardır.

Barnabas ve Pavlos'un gayretleri sayesinde bir yıl gibi kısa bir sürede Antakya'da putperestliği bırakarak Hz. İsa'nın öğretisini kabul eden büyük bir topluluk oluştu. Antakya'daki Yahudilerden dinî görüşleriyle ayrılan bu topluluğa ilk kez Antakya'da *Hıristiyan* adı verildi²⁹. Hıristiyanlığın Kudüs

²⁴ Oktay Akşit, *Roma İmparatorluğu Tarihi*, İstanbul 1985, s. 31.

²⁵ Downey, *a.g.e.*, s. 200-202.

²⁶ Demir, *a.g.e.*, s. 32.

²⁷ Downey, *a.g.e.*, s. 190-193.

²⁸ Downey, *a.g.e.*, s. 275.

²⁹ K. Billmeyer- H. Tuchle, *I. ve IV. Yüzyıllarda Hıristiyanlık*, (Çev. A. Güral), İstanbul 1972, s. 19.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

dışına taşıp bugünkü çehresine bürünmesinde Antakya, dinamik bir rol oynadı. Havarilerin, Hıristiyanlığı yaydığı 3 temel Hıristiyanlık merkezinden (Antakya, Roma, İskenderiye) belki de en önemlisi Antakya idi.

Antakya, ikinci yüzyılda Roma imparatorluğunun en büyük kentlerinden biri ve Suriye'nin yönetim merkezi idi. Bir sarayı, tiyatroları, hamamları, sütunları ve sokakları vardı. Roma imparatorları birçok kez Perslerle savaşmak için doğuda önemli bir askeri üs olan Antakya'ya gelmişlerdi. Bu imparatorlardan biri olan Trajan, ikinci yüzyılın başında imparatorluğun doğu sınırının güvenliğini sağlamak için Antakya'yı askeri üs olarak belirleyerek Ocak 114 tarihinde Antakya'ya geldi ve kışı burada Pers savaşına hazırlık yaparak geçirdi³⁰. Onun döneminde, yapılan su kemerleri ile Harbiye'den kente su getirildi ve büyük bir hamam yapıldı. Ancak 115'te meydana gelen şiddetli deprem Antakya ve Defne'de büyük tahribat yaptı, çok sayıda insan hayatını kaybetti.

117 yılında tekrar Antakya'ya gelen imparator Trajan yeğeni Hadrian'ı Antakya valisi olarak görevlendirdi ve kendisi Antakya'yı terk ederek deniz yoluyla Roma'ya gitmek için aynı yıl Temmuz ayının sonunda Kilikya'daki Selinus'a ulaştı. Fakat Ağustos 117 tarihinde ölünce, Hadrian Roma İmparatoru oldu ve yerine Catilius Severus'u Antakya'da vali olarak bıraktıktan sonra 117 yılı Kasım ayında Roma'ya gitti³¹.

İmparator Antoninus Pius (138-161) döneminde, Antakya'nın tamamına yakınına tahrip eden büyük bir yangın çıktı. İmparator Marcus Aurelius (161-180), 115 yılındaki depremde yıkılmış olan büyük hamamı yeniden inşa ettirdi. Daha sonraki yıllarda İmparator Commodus (180-192), şehirde bir hamam, bir mabed ve sporcuların çalışması için üstü kapalı bir bina, İmparator Didius Julianus (193) ise dikdörtgen şeklinde kapalı bir güreş alanı inşa ettirdi³². İmparator Septimius Severus (193-211), imparatorluk mücadelesinde rakibi Niger'i desteklediği için Antakya'yı cezalandırarak toplumsal yapıları yıktı ve kenti harabe haline getirdi. Ancak bir süre sonra imparatorun sevgisini kazanan kent yeniden imar edildi³³.

Antakya 256 yılında I. Şâpûr tarafından işgal edildi. Sâsânîler Antakya'yı yağma ederek, yakıp yıkarak harabe haline getirdiler. Esir edilen

³⁰ Akşit, *a.g.e.*, s. 178-183.

³¹ Downey, *a.g.e.*, s. 222-223.

³² Demir, *a.g.e.*, s. 41-43.

³³ Demir, *a.g.e.*, s. 45.

halkın büyük bir kısmını İran'a götürerek Cündişâpür'a yerleştirdiler³⁴.

Roma imparatorluğunu yeniden yapılandırma faaliyetleri doğrultusunda 299 yılının kış ayını geçirmek için Antakya'ya gelen Diokletian (284-305), şehri imparatorluğun doğu bölgesinin yönetim merkezi yaptı³⁵. Bu dönemde bir saray, beş yeni hamam, bir savaş araçları atölyesi ve zahire ambarları inşa edildi.

İmparator Konstantinos Magnus'un (306-337) Antakya'da inşa ettirdiği en önemli yapı, 327 yılında başlanıp 341'de tamamlanmış olan sekizgen planlı, iki katlı büyük kilisedir. Konstantinos döneminde, imparatorluktaki eyaletler arası ticaret ve Hint-Uzak Doğu ticareti geliştiği için, diğer Suriye kentlerinde olduğu gibi Antakya'da da refah seviyesi yükselmiştir. Bu arada II. Şâpûr'un 337'da Mezopotamya'ya saldırması ile yeniden Pers tehdidi başlamıştır. Bu tehditler karşısında, İmparator II. Konstantinos (337-361) ve Iulianos (361-363) tarafından İran'a karşı düzenlenen seferlerde Antakya bir üs olarak kullanılmıştır.

365 tarihindeki depremde zarar gören kent vergiden muaf tutulmuştur. İmparator I. Theodosius (379-395) zamanında kentin yerleşim alanı genişletilmiştir. I. Theodosius'un ölümünden kısa bir süre sonra, Kafkaslar üzerinden gelip Anadolu'yu istila eden Hunlar'dan Kursık ve Basık komutasındaki atlılar, Çukurova'yı istila ettikten sonra Urfa ve Antakya kalelerini kuşatmış ancak bir sonuç alamadan geri dönmüşlerdir. İmparator II. Theodosius (408-450), Antakya'nın imarıyla yakından ilgilenmiştir. Nitekim bu dönemde surlar güneye doğru bir mil kadar genişletilerek tahkim edildiği gibi, Defne'ye giden yolda *Altın Kapı* adı ile yeni bir kapı da açılmıştır. Ancak İmparator I. Leon (457-474) döneminde 13 Eylül 458'de meydana gelen şiddetli deprem kentte büyük tahribata yol açmış, deprem sonrası çıkan yangın ise felaketin bir kat daha artmasına neden olmuştur. Deprem sonrasında, Asi üzerindeki ada yıkılmış ve terk edilmiştir³⁶.

İmparator I. Iustinos (518-527) döneminde başlayan felaketler Antakya'nın parlak dönemini sona erdirmiştir. İlk felaket, 525'te şehirde çıkan yangın olup, çok sayıda binanın kül olmasına ve pek çok insanın ölmesine neden olmuştur. Bir yıl sonra 29 Mayıs 526'da meydana gelen deprem şehri tamamen tahrip etmiş, deprem sonrası çıkan yangın ise ayakta

³⁴ Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 229; Demir, *a.g.e.*, s. 48; Tekin, *a.g.e.*, s. 6.

³⁵ Downey, *a.g.e.*, s. 318.

³⁶ Demir, *a.g.e.*, s. 51.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

kalabilen yapıları yok etmiştir. Bu deprem ve sonrasındaki yangın on binlerce insanın ölümüne yol açmıştır. İmparator I. Iustinianos (527-565) zamanında 528'de meydana gelen deprem neticesinde hemen hemen bütün yapılar ve surlar yıkılmıştır. Bunun üzerine halk kenti terk ederek dağlara kaçmıştır³⁷.

Antakya'yı 540 tarihinde istila eden Enûşirvân şehri yağma etmiş ve halkını İran'a göç ettirmiştir. 542'de veba salgını, 551, 557, 577 ve 588'de de depremler şehri tekrar sarsmıştır³⁸. Herakleios'un (610-641) imparatorluğunun ilk yıllarında 613-628 yılları arasında Sâsânîler'in işgali altında kalan Antakya, 628'de Bizanslıların yönetimine geçti. Fakat bu durum çok uzun sürmemiş ve Müslüman Araplar Antakya'yı fethetmiştir.

4. İslamî Dönemde Antakya (636-968)

Bizans ordusunun 634'te İslâm orduları karşısında yenilgiye uğradığı Yermük Savaşı'ndan sonra, Ebû Ubeyde b. Cerrah idaresindeki İslâm kuvvetleri önce Şam'ı, sonra kuzeye doğru hızla hareket ederek Hims, Hama ve Halep'i alıp Antakya surlarının önüne geldi. Hz. Ömer'in şehre zarar verilmemesini emretmiş olması sebebiyle çatışmaya girilmediği için kuşatma uzun sürdü. Nihayet halkın cizye ödemesi şartıyla şehir teslim oldu. Ebû Ubeyde'nin şehirde ayrılması üzerine halk ayaklandıysa da İyâz b. Ganem ve Habîb b. Mesleme'nin komutasındaki askeri birliklerin gönderilmesiyle şehir yeniden itaat altına alındı³⁹.

Bu olay ile dokuz asırdan bu yana devam eden ve Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırında önemli bir askerî üs, bir kültür ve ticaret merkezi olan Antakya tarihinde bir dönem kapandı. Fakat bunun yanında asırlar boyu Roma, Bizans ve Hıristiyanlık ile yoğrulmuş olan mahallî özelliklerin, İslâm Medeniyeti ile karışmasından meydana gelen bugünkü İslâm kenti karakterinin oluşmasına neden olacak yeni ve uzun bir dönem açıldı.

İslam tarihçilerinden Belâzurî, Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin Antakya'ya 42 cemaat yerleştirdiğini ve böylece buraya nüfus nakli yapıldığını belirtir⁴⁰. Nitekim Antakya İslam hâkimiyeti döneminde bir serhat şehri (Avasım) özelliğini kazandı. Müslüman Araplar ile Bizanslılar

³⁷ Demir, *a.g.e.*, s. 51.

³⁸ Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 229.

³⁹ Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 230.

⁴⁰ Belâzurî, *Fütuhu'l-Buldân*, (Çev. Mustafa Fayda), *Ülkelerin Fetihleri*, KTBV, Ankara 1987, s. 168.

arasındaki ilişkilerde Antakya, bir uç şehir olarak askerî önemini sürdürdü ve meydana gelebilecek saldırıları durduracak savunma noktası haline geldi. *Sugur* ve *Avasım* adı ile anılan Müslüman Arap-Bizans sınır kentlerinden biri olan Antakya, Müslüman Arap topraklarının Suriye ucunda Sugur eş-Şammiyye'de yer alıyordu⁴¹.

Abbasi Halifeleri Me'mun ve Mutasım dönemlerinde bölgeye Türk idareciler gönderildi. IX. yüzyılda Abbasi Devleti'nin gerileme döneminde 872'de Antakya, Ahmed b. Tolun'un idaresine girdi. Bir müddet sonra İhşidilerin eline geçti. Daha sonra, hâkimiyetlerini Kuzey Suriye ve Kilikya'ya kadar uzatan Hamdânoğulları'ndan Ebü'l-Âli Hasan 944'te Antakya'yı aldı. Şehir 944 yılından 968 yılına kadar Halep Hamdanilerinin yönetiminde kaldı⁴².

5. Antakya'da İkinci Bizans Dönemi (968-1084)

Bizans İmparatorluğu, II. Nikephoros Phokas (963-969) döneminde askerî bakımdan en parlak dönemini yaşıyordu. Müslümanlar ile savaşmayı kutsal bir görev sayan imparator, Anazarba, Tarsus, Adana ve Misis'i zapt ettikten sonra esas hedefi olan Antakya ve Kudüs'e yönelerek 967 yılında Antakya surları önüne geldi, fakat şehri alamadan geri çekilmek zorunda kaldı. Ertesi yıl Suriye bölgesine düzenlediği sefer ile 968'de tekrar Antakya üzerine yürüyen II. Phokas, kuşatmanın uzaması üzerine ordu kumandanları olan Peter Phokas ve Mikhael Bourtzes'e kuşatmaya devam etmeleri emrini verdikten sonra İstanbul'a döndü⁴³.

Bizans Komutanı Mikhael Bourtzes, Antakya yakınında Luka (Bagras) Kalesi'nin Hıristiyanları ile bir anlaşma yaptı. Bu anlaşmaya göre Bagras'taki Hıristiyanlar Antakya'ya giderek Bizans istilasından kaçtıklarını söyleyip Antakya'da ikâmet edeceklerdi. Bu şekilde şehre giren bu Hıristiyanlar, Bizans ordusunun şehri fethetmesine içeriden yardım edeceklerdi⁴⁴. Bu anlaşmaya göre hareket eden Hıristiyanlar, Antakya'ya girerek şehrin deniz kapısını (Bab el-Bahr) açtılar. Bizans askerleri açık kapıdan Antakya'ya girerek 300 yıldan beri çıkmadıkları Antakya surlarına

⁴¹ Ali Sevim, *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, TTKY., Ankara 1989, s. 37.

⁴² Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 230; Gürhan Bahadır, *636-1100 Arasında Antakya*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2009, s. 240-242.

⁴³ John Scylitzes, *A Synopsis of Histories (811-1057)* (Translated by John Wortley), Published by The Centre for Hellenic Civilization at University of Manitoba, Kanada 2000, s. 147-148.

⁴⁴ Ebu'l-Farac, *Abu'l-Farac Târîhi*, (Çev.Ömer Rıza Doğrul), TTKY., Ankara 1999, s. 267.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

çıktılar⁴⁵. Bizans ordusu komutanları Peter Phokas ve Mikhael Bourtzes 28 Ekim 968 tarihinde Antakya'ya girdi. Böylece üç asırdan fazla bir süredir Müslüman hâkimiyetinde kalan Antakya tekrar Bizans hâkimiyeti altına girmiş oldu⁴⁶.

Bizans'ın üç muzaffer imparatoru: II. Nikephoros Phokas (963-969), Ioannes Çimiskes (969-976) ve II. Basileios (976-1025) dönemlerinde yapılan fetihler ile arazisi genişleyen imparatorluk içinde Antakya Thema'lığı sınır bölgesinde bulunması nedeni ile önem kazandı ve Dux'luk unvanını aldı⁴⁷.

1084 yılına kadar 116 yıl devam edecek Bizans hâkimiyetinde Antakya, tekrar eski günlere döndürülme özlemi ve gayreti içinde büyük ilgi gördü. Aralarında bir ok atımı mesafe bulunan 400 kulenin yer aldığı muhteşem surlar tamir ve takviye edildi. Kentin Halep çıkışındaki St. Paul kapısı ile Lazkiye yolu üzerinde Defne çıkışındaki St. George kapısı, Asi'yi geçen köprü kapısı ve bu yol üzerindeki St. Simeon kapısı onarıldı. Hristiyan tüccarlara, özellikle Venedikliler'e tanınan imtiyazlar sayesinde de ticarî hayat eskiye oranla biraz canlandı.

6. Selçuklular Döneminde Antakya (1084-1098)

Sultan Alparslan (1063-1072) döneminde düzenlenen Anadolu'yu fetih harekâtında Antakya ve çevresi de yer almıştır. Nitekim 1067 yılında Selçuklu Türkmen beylerinden Afşin, Antakya ve çevresini büyük bir baskı altına almış ve bu akınlarda elde ettiği önemli miktardaki ganimeti Halep pazarlarında satarak önemli gelir elde etmiştir. Afşin önderliğindeki Türkmenlerin 1068 yılında Kuzey Suriye'ye düzenledikleri akınları öncekinden daha şiddetli olmuş ve Halep ile Antakya yörelerinde pek çok yer fethedilmiştir⁴⁸.

Bizans ile Selçuklu Devleti arasındaki mücadelede bir dönüm noktası olan Malazgirt zaferi sonucunda esir düşen Bizans imparatoruyla yapılan barış antlaşmasına göre, aralarında Antakya kalesinin de bulunduğu bir kaç askerî nokta Selçuklulara bırakılacaktı. Fakat Romanos Diogenes'in yerine seçilen

⁴⁵ Leo Deacon, *The History of Leo the Deacon* (Translated by Alice-Mary Talbot ve Dennis F. Sullivan), Dumbarton Oaks Trustees for Harvard University, Washington D.C., 2005, s. 134.

⁴⁶ Bahadır, *a.g.e.*, s. 258.

⁴⁷ Demir, *a.g.e.*, s. 58-60.

⁴⁸ Selahattin Tozlu, "Antakya ve Çevresi Türkmenleri Hakkında Bazı Notlar (Büyük Selçuklulardan Osmanlılara Kadar)", *Atatürk üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık 2007, C. VII, S. 39, s. 147.

İmparator VII. Mihkail Dukas'ın (1071-1078) antlaşma şartlarını tanımaması üzerine, Antakya kısa bir süre daha Bizans hâkimiyetinde kaldı⁴⁹. Sultan Melikşah döneminde (1072-1092), Kutalmışoğlu Süleymanşah 1074'te Antakya'yı yeniden kuşattı. Bu kuşatma ile zor durumda kalan Bizans valisi Isaakios Komnenos'la yapılan anlaşma gereği, Antakya ve çevresinin yağma akınlarından korunması karşılığında Bizans'ın her yıl 20 bin altın vermesi şartıyla kuşatma kaldırıldı⁵⁰.

Selçuklu kuvvetlerinin akınları yanında, yöreye yerleşmiş olan Türkmenler de yaptıkları akınlarla Bizans'ı zor durumda bırakmışlardır. Nitekim Ahmed Şah isimli Türkmen Beyi, Halep emirliği kuvvetleri ve Türkmenlerle birlikte Antakya bölgesine akınlarda bulunarak şehri kuşattı (1077). Kuşatma sırasında şehirde büyük açlık yaşanmış ancak yapılan görüşmeler neticesinde 5 bin altın karşılığında kuşatma kaldırılmıştır⁵¹.

1083'te Sultan Alparslan'ın oğlu Tutuş, Antakya'ya bir sefer düzenledi ise de alamadı. Bu sırada Musul Ukaylî Emîri Şerefüddeve Müslim'e haraç ödeyen Antakya'yı Bizans adına Ermeni Filaretos (Filaretos) Brachamios idare ediyordu. Hatta Bizans'ın zaafından istifade eden Filaretos, Maraş, Urfa, Malatya ve Sümeysât'ı (Samsat) ele geçirerek müstakil bir devlet kurmuştu. Çok sert mizaçlı ve zalim bir vali olan Filaretos, 1084 tarihinde İsmail adlı Türk asıllı birini yerine vekil olarak bırakarak Urfa'ya gitti. Hem İsmail hem de Filaretos'un oğlu Barsama, İznik'te bulunan Süleymanşah'a haber yollayarak, gelip şehri teslim almasını istediler. Bu haber üzerine, 1084 yılında hareketle Kuzey Suriye'ye bir sefer düzenleyen Kutalmışoğlu Süleymanşah, 300 atlı ile Antakya surları önüne geldi⁵².

Bu sırada Mençekoğlu adlı bir Türkmen Beyi'nin atlı kuvvetleri de Süleymanşah'a katılmış ve 12 Aralık 1084 Cumartesi günü Fâris Kapısından içeri giren Süleymanşah⁵³, kentin iç kale dışındaki kısmını ele geçirdi. Bir süre direnen iç kalenin de 12 Ocak 1085 tarihinde düşmesiyle Antakya tamamen alınmış oldu. Şehir halkına iyi davranan Süleymanşah, *Mar Cassianus Kilisesi*'ni camiye çevirdi. Buna karşılık iki yeni kilise yapılması için bir araziyi Hıristiyan halka verdi. Ayrıca, Hıristiyan kızlarla

⁴⁹ Vardan Vardapet, Cihan Tarihi, (Çev. Hrant D. Andreasyan), Türk Fütühatı Tarihi, *İÜEF, Tarih Semineri Dergisi*, İstanbul 1937, 1/2, s. 178.

⁵⁰ Tozlu, *a.g.m.*, s. 148.

⁵¹ Demir, *a.g.e.*, s. 61; Tozlu, *a.g.m.*, s. 148.

⁵² Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 230; Tozlu, *a.g.m.*, s. 148; Demir, *a.g.e.*, s. 61.

⁵³ Sevim, *a.g.e.*, s. 110; Selim Kaya, *I. Gıyâseddin Keyhüsrev ve II. Süleymanşah Dönemi Selçuklu Tarihi (1192-1211)*, TTKY, Ankara 2006, s. 2.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

evlenilmemesi, evlere girilmemesi, halktan bir şey alınmaması, esirlerin serbest bırakılması ve elde edilen ganimetin kent dışına çıkarılmayıp düşük bedelle de olsa içerde satılması konusunda buyruk çıkarttı⁵⁴. Hıristiyan âleminin kutsal yerlerinden biri olan Antakya'nın fethi, Sultan Melikşah'a bildirilmiş ve İsfahan'da kutlama törenleri yapılmıştır.

Süleymanşah'ın şehri fethinden hemen sonra, daha önce Antakya'dan vergi alan Ukaylî Emîri Müslim, Süleymanşah'tan da vergi istedi. Süleymanşah'ın, müslümanın *cizye* vermeyeceğini bildirmesi üzerine Müslim harekete geçip Antakya üzerine yürüdü ise de yapılan savaşta mağlûp oldu. Süleymanşah'ın ölümünden sonra, 1086 yılı Aralık ayında Haleb'e gelen Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah, Tutuş'u Dımaşk (Şam) meliki olarak bırakıp, Antakya'ya Yağısyan'ı vali tayin etmek suretiyle kenti doğrudan doğruya imparatorluğa bağladı.

7. Antakya'da Haçlı Prinkepsliği Dönemi (1098-1268)

Hıristiyanlar tarafından düzenlenen Haçlı seferlerinde, Papa II. Urbanus'un 27 Kasım 1095 tarihinde Clermont Konsili'nde yaptığı çağrının büyük etkisi olmuştur. Haçlı Seferleri'nin amacı; Anadolu'da kaybedilen toprakları Türklerden geri alıp Bizans'a vermek, kutsal toprakları tekrar Hıristiyan âlemine kazandırmak, Hıristiyan hacı ve seyyahların Kudüs'e gidişlerinde Selçuklu engelini kaldırmak ve Türklerin hâkimiyetindeki ticaret yollarında tekrar Hıristiyan denetimini sağlamaktır.

Bu maksatlar için 1096 yazı ile 1097 sonbaharı arasında Anadolu'ya geçen Haçlı ordusu, 21 Ekim 1097'de Antakya surları önlerine geldiklerinde Yağısyan Antakya emîri bulunuyordu. Maraş ve Çukurova üzerinden gelen Haçlı ordusu Antakya surları önünde buluşarak şehri kuşattı. Şehirde Türklerle birlikte Ermeni, Rum ve Süryaniler bulunmaktaydı. Haçlı ordusu karşısında Antakya'yı savunmak durumunda kalan Yağısyan, bir yandan surları tamir ve tahkim ettirip nüfuzlu Hristiyanları şehir dışına çıkarırken, diğer yandan da Büyük Selçuklu Devleti Sultanı Berkıyarük, Haleb Meliki Rıdvan, Dımaşk Meliki Dukak, Diyarbekir Artuklularından Sökmen, Sumeysat Emîri İlgazioğlu Süleyman ile çevredeki diğer melik, emîr ve Türkmen beylerinden yardım talebinde bulundu. Musul'daki Selçuklu emîri Kürboğa da yardım istenenlerden biri idi⁵⁵.

⁵⁴ Tozlu, *a.g.m.*, s. 149; Demir, *a.g.e.*, s. 61-62.

⁵⁵ Demir, *a.g.e.*, s. 63-65.

Yedi aydan fazla süren ve büyük bir bölümü açlık, yokluk ve sefaletle geçen kuşatmada Haçlılar şehri alamadı. Ancak Haçlılar, Yağısıyan'ın güvenini kazanmış olan Ermeni asıllı muhtedî Firuz adlı kumandanın ihaneti sayesinde 3 Haziran 1098'de Antakya'yı istila etti. Bu sırada Yağısıyan'ın oğlu Şemsüd-devle, bir gurup Türk askeri ile birlikte, şehre girmiş olan Haçlılar yetişmeden iç kaleye sığınmayı başardı. Haçlılar, iç kaleyi ele geçirmek için birkaç başarısız hücumdan sonra, bundan vazgeçerek kentin yağmalanmasına ve katliama giriştiler. Nitekim Rum ve Ermenilerin yardımıyla ele geçirdikleri bütün Türkleri, kadın ve çocuk ayırımı yapmadan öldürdüler. Kargaşada birçok Hıristiyan da hayatını kaybetti. Haçlılar tarafından yapılan katliam sonucunda 3 Haziran 1098 akşamı Antakya'da hiçbir canlı Türk kalmamıştı⁵⁶.

Antakya Haçlıların eline geçtikten sonra, Musul Emîri Kürboğa'nın komutasındaki büyük bir Türk ordusu, 7 Haziran 1098'de Antakya önlerine geldi ve 10 Haziran'da şehri kuşattı. Böylece aylardır Antakya'yı kuşatmış olan Haçlılar, kenti ele geçirdikten birkaç gün sonra, kuşatılmış duruma düştüler. Ancak Kürboğa'nın Haçlıları hafife alması, yanındaki beylerle anlaşamaması ve onların birliklerini alıp gitmeleri sebebiyle askeri bakımdan zayıflamıştı. Kürboğa her ne kadar yanında kalanlarla birlikte savaşa devam ettiyse de Haçlıları mağlup edemedi ve 28 Haziran 1098'de geri çekilmek zorunda kaldı. Savaşı, dağın tepesinde seyreden iç kale komutanı Ahmed bin Mervan, Kürboğa'nın yenilgisi üzerine, Haçlılara bir arabulucu göndererek, şehirden serbestçe çıkıp gitme karşılığında, iç kaleyi Bohemund'a teslim etti. Böylece Haçlıların Antakya'daki hâkimiyetleri de kesinleşmiş oldu⁵⁷.

Bu arada bir araya gelen Haçlı liderleri, Antakya'nın Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos'a teslim edilmemesine karar verdikten sonra aralarında şehri kimin yöneteceği konusunda tartışarak⁵⁸ Bohemund'u Antakya Haçlı Prinkepsi olarak tanıdılar. Böylece Antakya ve çevresine 1098-1268 tarihleri arasında yaklaşık 170 yıl hükmedecek olan Antakya Haçlı Prinkepsliği kurulmuş oldu. 14 Temmuz 1098'de Bohemund, Antakya'nın Haçlıların eline geçmesine yardım etmiş olan ve şehrin ticaretini herkesten önce ele geçirmek için Antakya'ya gelen Cenevizlilere şehirde bir çarşı, otuz civarında ev, bir kilise, bir çeşme verdi. Bu sırada çıkan salgın hastalık

⁵⁶ Demir, *a.g.e.*, s. 69-71.

⁵⁷ Demir, *a.g.e.*, s. 71-74.

⁵⁸ Işın Demirkent, "Haçlı Seferleri ve Türkler", *Türkler*, Yeni Türkiye Yayınları, C. VI. s. 656; Steven Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi* (Çev. Fikret Işıltan), TTKY., Ankara 1986, C. I, s. 193.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

yüzünden pek çok kişi hayatını kaybetti.

Antakya'nın ilk hâkimi Bohemund, 1100 Ağustos'unda Danişmendli beyi tarafından esir edilince yerini yeğeni Tankred aldı. Üç yıl sonra serbest kalan Bohemund, 1104'te Avrupa'ya dönerek Papa II. Pascalis'i yeni bir Haçlı Seferi konusunda iknâ etti. Topladığı ordu ile Doğu'ya gitmek yerine Bizans şehirlerine saldırmayı tercih eden Bohemund, bu faaliyetinde başarısız olunca Bizans imparator'una Antakya için vassallık yemini etmeye mecbur kaldı. Ardından İtalya'ya döndü ve 1111'de öldü. Antakya'nın idaresine sahip olan Tankred ise dayısının yeminini hiçe sayarak Bizans hâkimiyetini tanımadı. 1112'de Tankred'in ölümünden sonra Prinkepsliğin idaresine kuzeni Roger de Salerne'e geçti. Antakya'daki Haçlı hâkimiyeti, Artuklu Beyi İlgazi'ye karşı 28 Haziran 1119'da yapılan savaşta büyük bir darbe yediği gibi Roger de savaşta öldü. 1126'da Bohemund'un oğlu II. Bohemund gelinceye kadar Antakya'nın idaresini Kudüs Kralı II. Baodouin üstlendi. 1126'da Prinkepsliğin başına geçen ve Kral II. Baudouin'in kızı Alice ile evlenen II. Bohemund'un hâkimiyeti, 1130'da Danişmendlilerle yaptığı savaşta ölmesiyle kısa zamanda son buldu. Eşi Alice, kızı Constance adına idareyi üzerine aldıysa da, 1136'da Constance ile evlenen Raymond de Poitiers, Prinkepsliğin başına geçti⁵⁹.

Raymond'un hâkimiyeti de 1149'da Halep hükümdarı Nureddin Mahmud'a karşı yaptığı savaşta ölümüyle noktalandı. Hanımı Constance ise Renaud de Chatillon ile evlendi. Renaud'un Antakya hâkimiyeti de 1161'de Nureddin'e esir düşmesiyle son buldu ve yerine III. Bohemund geçti. III. Bohemund ve halefleri döneminde Antakya Prinkepsliği Doğu siyasetinde fazla söz sahibi olamadan varlığını 1268 tarihine kadar sürdürdü⁶⁰.

8. Memlûklar Döneminde Antakya (1268-1516)

1268 yılı başlarında, Mısır'dan hareket eden Memlûk Sultanı Baybars el-Bundukdârî (1260-1277), Yafa, Beaufort ve St. Simeon (Samandağ) limanını fethettikten sonra 15 Mayıs 1268'de Antakya surları önüne gelerek şehri kuşattı. Bu tarihte Antakya Prinkepsi VI. Bohemund, Trablus'ta bulunduğu kente Antakya valisi Simon Mansel tarafından yönetilmekteydi. Kuşatmaya engel olmak amacıyla yapılan bir hurûc hareketi

⁵⁹ Demirkent, *a.g.m.*, s. 657; Kaya, *a.g.e.*, s. 6.

⁶⁰ Runciman, *a.g.e.*, C. II, s. 307-308.

başarısızlıkla sonuçlanmış ve Simon Mansel Memlûklara esir düşmüştü⁶¹.

Antakya'yı Haçlıların elinden almak için harekete geçen Baybars, birliklerini üç kısma ayırdı. Bunlardan bir bölümünü Antakya'nın denizle bağlantısını kesmek üzere Süveydiye (Samandağ) tarafına, bir kısmını da şimdiki Çukurova tarafından gelebilecek yardımları engellemek için Belen-Bagras hattına yolladı. Kendisi ise, doğrudan Antakya üzerine giderek şehri her yönden kuşattı. Nihayet, 18 Mayıs 1268 günü yapılan saldırıda Silpius Dağı tarafındaki surda bir gedik açıldı ve Baybars'ın askerleri buradan şehre girdi⁶². Böylece 170 yıldan beri devam eden Antakya Haçlı hâkimiyeti son buldu.

Memlûk askerleri kenti yağmalayarak ateşe verdi. Kentle birlikte surlar da tahrip edildi ve iç kale yıkıldı. Bundan sonra Antakya bir daha eski güzel günlerini yaşayamadı. Antakya'nın Batı dünyası için Doğudaki önemli siyasî, iktisadî merkez ve Hıristiyanlığın yayıldığı yer olması, bu büyük tahribatın muhtemel nedenlerinden idi. Baybars, büyük bir ihtimalle şehrin Hıristiyan dünyasındaki bu imajını yıkmak istemiş olmalıdır. Nitekim Antakya'nın düşmesi Hıristiyan âlemi için çok büyük bir darbe olmuş ve Kuzey Suriye'de Hıristiyanlığın çöküşünde büyük rol oynamıştır⁶³. Baybars'ın Antakya şehrini aldıktan sonra büyük bir katliam yaptığı ve bu sebeple Hıristiyanların şehri tamamen terk ettiği şeklindeki iddialar ise pek gerçekçi görünmemektedir. Zira Hıristiyanların büyük bir kısmı şehirde kaldığı gibi, ticaretle uğraşan Venedik ve Cenevizliler de işlerine devam etmişlerdir⁶⁴.

Antakya'dan Kozan'a kadar olan sahayı fetheden Baybars, Gazze, Antakya ve Sis arasındaki bölgeye 40 bin çadırdan oluşan Türkmenleri yerleştirdi⁶⁵. Oğuzların Üçok ve Bozok koluna mensup olan bu Türkmenler zaman içinde Memlûkların askeri kuvvetlerinin önemli bir kısmını oluşturmuştur.

Memlûklar döneminde Antakya bir ticaret merkezi halini aldı. Zira Orta Asya'da başlayıp, büyük ipek pazarları bulunan Haleb'e kadan uzanan ticaret yolu Haleb'den sonra ikiye ayrılır, bir kolu Antakya'ya kadar ulaşırdı.

⁶¹ Demir, *a.g.e.*, s. 79.

⁶² Tozlu, *a.g.e.*, s. 53.

⁶³ Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 230; Demir, *a.g.e.*, s. 81.

⁶⁴ Tozlu, *a.g.e.*, s. 53-54.

⁶⁵ İbn Şeddâd, *Baybars Tarihi*, (Çev. Şerefüddin Yaltkaya), İstanbul 1941, C. II, s. 155; Tekin, *a.g.e.*, s. 9.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Bu sebeple Antakya'nın dolaylı da olsa Orta Asya ile ticarî bağı Memlûklar döneminde devam etmiştir⁶⁶.

Ünlü seyyah İbni Battuta XIV. asrın ilk yarısında uğradığı Antakya ile ilgili olarak; “*Antakya büyük bir şehirdir. Etrafında bulunan sağlam surlar Şam ülkelerinden hiç birinde yoktur. Buna rağmen Baybars beldeyi fethedince surlarını tahrip etmiştir. Antakya mamur ve nüfusu çoktur. Binaları güzeldir.*” demiştir⁶⁷.

Antakya merkezindeki Habibü'n-Neccâr Camiinin medrese duvarındaki kitâbe, bu yapının Memlûklar döneminde inşa olduğunu ve cami ile minarenin birçok kez yenilendiğini göstermektedir. Asi üzerindeki değirmenlerden bir kısmı da Memlûklar döneminden kalmıştır. Ayrıca bugün dahi mevcut olan Cundi Hamamı ve bazı camilerin Memlûklar döneminden kaldığını tahrir defterlerindeki kayıtlardan tespit edebilmekteyiz⁶⁸.

Yavuz Sultan Selim dönemine kadar Memlûklu idaresinde kalan Antakya 24 Ağustos 1516 tarihinde yapılan *Mercidabık* savaşından sonra Osmanlı hâkimiyetine girmiş ve I. Dünya Savaşının sonuna kadar dört asır boyunca Osmanlı idaresinde kalarak Halep merkez sancağına bağlı bir *kaza merkezi* olarak yönetilmiştir.

⁶⁶ W. Heyd, *Histoire du Commerce de Levant au Moyen Age*, Leipzig 1936, s. 179-180.

⁶⁷ Muhammed Et-Tancı, *İbn-i Batûta Seyahatnâmesi*, (Hazırlayan: Mümin Çevik), Üçdal Neşriyat, İstanbul 1983, s. 51.

⁶⁸ BA, TD, No: 1040, s. 81-b/82-b; BA, TD, No: 397, s. 320-321.

Antakya'da Bir Ev (W. H. Bartlett)

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTAKYA KAZASI

A. KAZANIN İDARİ YAPISI

Klasik Osmanlı idari anlayışına göre ülke eyalet ve sancak olarak askerî-idârî ünitelere ayrılmıştır. Bu idârî üniteler de adlî teşkilât bakımından *kaza* denilen birçok hukukî-idârî birimlere ayrılmıştır. Böylece *kaza*, sancak beyinden tamamen bağımsız sayılmış ve doğrudan merkeze (*Divân-ı Hümayûn*) bağlanmıştır. Dolayısıyla, *eyalet-sancak* şeklindeki askerî teşkilattan ayrı olarak tamamıyla sivil karakterli bir de *kaza* idaresi mevcuttur. Kazalar ise muhtelif sayıdaki nahiyelerden oluşmaktadır. Kazalar kadılar tarafından yönetilirken, nahiyeler ise naipeler tarafından idare edilmektedir.

Kaza, ticarî ve kültürel üstünlüğü ile çevrenin merkezi olmuş bir kasaba veya şehir ile böyle bir topluluk merkezini çevrelemiş köylerin teşkil ettiği idarî bir birliktir. Dolayısıyla kazaların doğuşu; coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel şartların belirlediği tarihî bir seyir içerisinde meydana gelmektedir. Kaza merkezi olan şehirlerin büyük çoğunluğu, Osmanlı öncesi dönemlerde de yer aldıkları bölgenin siyasî, ekonomik ve kültürel bakımdan merkezi durumunda olan yerlerdir⁶⁹. Bununla beraber belli bir merkezi olmayan, sadece köylerden müteşekkil yahut bir yörük topluluğunun bulunduğu bölgeler de, eğer müstakil kadı tayini yapılmışsa, *kaza* diye nitelendirilmiştir. Özellikle bu sonuncu tipteki kazalarda belli bir merkez bulunmadığından kadılar gezici durumda görev yaparlardı.

Kazalardaki köyler, idârî ve coğrafi sınırlarla çevrili bölgelere taksim edilerek, *Nâhiye* adı verilen idarî üniteler meydana getirilmiştir⁷⁰. Nâhiyeler coğrafi bütünlük gösteren bölgeler olduğu için farklı sayıda köy ve mezraları

⁶⁹ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, Ankara 1989, s. 50-51.

⁷⁰ Feridun M. Emecen, *XVI. Asırda Manisa Kazası*, Ankara 1989, s. 110.

bulunmaktadır. Sınırlarının genişliği de genelde köy ve mezra sayısına göre değişmektedir⁷¹.

Her nahiyenin özel bir adı vardır. Bunların büyük bir kısmı ana yerleşim yerinin ismini alırken, bazıları ise asıl merkezin adını değil, coğrafi konumunu ve ekonomik özelliğini yansıtan adlar taşımaktadır.

Nahiyelerin merkezine *nefs* (kasaba) denilmektedir. Fakat her nahiyenin muayyen bir merkezi bulunmayabilirdi. Bu durumda nahiyeye belirli bir coğrafi bölgeyi ifade etmektedir.

Askerî birim olarak nahiyelerin başında timarlı sipahilerden biri bulunmakta ve buna *serasker* denilmektedir. Sefer sırasında nahiyelerdeki sipahiler seraskerin yanında toplanarak sancakbeyinin bayrağı altında sefere giderlerdi. Bu açıdan nahiyeler oluşturulurken, sipahilerin kolayca toplanabileceği coğrafi bir bütünlük arz eden köylerden oluşmasına dikkat edilirdi⁷².

Antakya, Osmanlılardan hemen önce, Memlûklar döneminde idarî olarak Suriye (Şam) eyaletinin 6 naibliğinden, Haleb naibliğine bağlı küçük bir naiblik olarak yönetilmiştir. Haleb naibliği, devletin kuzey sınırında olması nedeniyle Moğollar, Türkmenler ve daha sonra Osmanlılar ile olan ilişkilerde önemli bir merkez görevi yapmıştır⁷³.

Ağustos 1516 tarihinde Osmanlı topraklarına katılan Antakya, müstakil bir sancak itibar edilerek⁷⁴ 1522'ye kadar sancak olarak idare edilmiş; bu tarihten sonra Şam Beylerbeyliği'ne bağlı bir sancak statüsü ile yönetilmeye başlanmıştır. 1523 yılından itibaren ise *kaza* olarak Haleb'e bağlanmıştır. Antakya'nın bu idari statüsü, Haleb'in Osmanlı Devleti'nin elinden çıkışına kadar- 1581 tarihinde müstakil sancak haline getirilmesi hariç tutulacak olursa- devam etmiştir⁷⁵.

Antakya 1523 tarihinde Haleb sancağına bağlandıktan sonra, kaza kadılık bölgesi olarak çevresinin merkezi olmuştur. Etrafındaki köyler ve o

⁷¹ İlhan Şahin, "Nahiye", *TDVİA*, İstanbul 2006, C. XXXII, s. 306.

⁷² Şahin, *a.g.m.*, s. 306.

⁷³ Kâzım Yaşar Kopruman, *Mısır Memlûkleri Tarihi*, KBY., Ankara 1989, s.162.

⁷⁴ *BA, TD*, No: 109, s. 7-8.

⁷⁵ Haleb 1516 tarihinde Osmanlı hâkimiyetine alındıktan sonra 1549 tarihine kadar Şam Beylerbeyliği'ne bağlı bir sancak olarak, bu tarihten sonra da eyalet olarak idare edilmiştir. Bkz. Çakar; *a.g.e.*, s. 29.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

köylerin bağlı olduğu nahiyelerin kaza şeklinde oluşturduğu belirli bir coğrafi esasa kavuşmuştur. Antakya kazası hudutları dâhilinde 6 nahiyeye bulunmaktadır. Bunlar; Antakya, Altınözü, Kuseyr, Şuğur, Cebel-i Akra ve Süveyde nahiyeleridir.

Tablo: 1 Antakya Kazasının Nahiyeye ve Köy Sayısı (1550-1584)

No	Nahiyeler	1550		1570		1584	
		Köy	Mezra	Köy	Mezra	Köy	Mezra
1	Antakya	34	91	40	89	44	82
2	Altınözü	51	47	56	44	59	37
3	Kuseyr	88	121	86	127	86	128
4	Şuğur	54	66	54	71	54	72
5	Cebel-i Akra	62	96	54	101	54	102
6	Süveyde	14	54	14	55	14	55
	Toplam	303	475	304	487	311	476

Tablodan da anlaşılacağı üzere, Antakya kazası 1550-1584 tarihleri arasında 6 nahiyeden müteşekkildir. Nahiyelere bağlı köy ve mezra sayısı toplamı 780 ile 790 arasında değişmektedir. Her üç tarihte de mezra sayısı köy sayısından fazladır.

Nahiyeler, coğrafi bütünlük gösteren idarî birimler olduğu için köy ve mezra sayısı da farklılık göstermektedir. Köy ve mezra sayısı bakımından coğrafi sınırları en geniş olan nahiyeye *Kuseyr* nahiyesidir. Onu sırasıyla *Cebel-i Akra*, *Şuğur*, *Antakya*, *Altınözü* ve *Süveyde* nahiyeleri takip etmektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, 1550-1584 döneminde *Antakya* ve *Altınözü* nahiyelerinin köy sayısı sürekli artmış, buna paralel olarak mezra sayısında da düşüş olmuştur. Aynı dönemde *Kuseyr* ve *Cebel-i Akra* nahiyelerinde ise tersi bir durum söz konusudur. Zira bu iki nahiyede köy sayısının giderek azalmasına karşın, mezra sayısında bir artış olmuştur. Dikkat çekici bir durum da *Süveyde* ve *Şuğur* nahiyeleri için söz konusudur. Nitekim 1550-1584 sürecinde bu iki nahiyenin köy sayısında herhangi bir değişiklik olmamıştır.

1. Antakya Nahiyesi ⁷⁶

Antakya şehri ile etrafını çevreleyen köy ve mezralar *Antakya Nahiyesi*'ni oluşturmaktadır. Nahiyenin doğu ve güney-doğusunda Altınözü, kuzeyinde Bakraz, kuzey-doğusunda 'Amik, güneyinde Kuseyr, Cebel-i Akra ve Süveyde nahiyeleri, batısında Özer (Üzeyr) sancağı yer almaktadır⁷⁷.

Antakya nahiyesinin 1550 tarihinde 34 köyü, 91 mezrası mevcutken, 1570'te köy sayısı 40'a yükselmiş, mezra sayısı ise 89'a gerilemiştir. 1584 tarihine gelindiğinde köy sayısının artmaya ve mezraların da azalmaya devam ettiğini görmekteyiz. Nitekim bu tarihte köy sayısı 44'e yükselmişken, mezra sayısı da 82'ye gerilemiştir.

2. Altınözü Nahiyesi ⁷⁸

Batısında ve kuzeyinde Antakya nahiyesi, güneyinde Kuseyr, doğusunda Hârim ve kuzey-doğusunda 'Amik nahiyesi ile mahduttur.

Altınözü nahiyesinin 1550'de 51 köy ve 47 mezrası mevcuttur. 1570 tarihinde 56 köyü, 44 mezrası ve 1584 tarihinde ise 59 köyü ve 37 mezrası vardır.

3. Kuseyr Nahiyesi ⁷⁹

Doğusunda Hârim, kuzeyinde Altınözü ve Antakya, batısında Süveyde, güneyinde ise Cebel-i Akra ve Şuğur nahiyeleri yer almaktadır. Köy sayısı 1550'de 88; 1570-1584 döneminde ise 86'dır. Nefs-i Dergüş, nahiyenin kasabası konumunda olup 1550-1584 döneminde *Şarkî*, *Garbî* ve *Vüstanî* adlı 3 mahallesi mevcuttur. Nahiyenin mezra sayısı ise tarihler itibariyle 121, 127 ve 128'dir.

4. Şuğur Nahiyesi ⁸⁰

Doğusunda Rûc, kuzeyinde Kuseyr, batısında Cebel-i Akra nahiyeleri ve güneyinde Trablus sancağı yer almaktadır. Nahiyenin 1550-1584

⁷⁶ BA, TD, No: 454, s. 567-592; BA, TD, No: 493, s. 633-659; BA, TD, No: 610, s. 629-658.

⁷⁷ Çakar, a.g.e., s. 51.

⁷⁸ BA, TD, No: 454, s. 594-622; BA, TD, No: 493, s. 672-704; BA, TD, No: 610, s. 674-712.

⁷⁹ BA, TD, No: 454, s. 638-696; BA, TD, No: 493, s. 736-805; BA, TD, No: 610, s. 748-823.

⁸⁰ BA, TD, No: 454, s. 698-741; BA, TD, No: 493, s. 806-857; BA, TD, No: 610, s. 824-876.

tarihlerinde 1 kasaba ve 54 köyü mevcuttur. Mezra sayısı ise 1550’de 66; 1570’te 71 ve 1584’te 72’dir.

Nefs-i Şuğur’da 1550-1584 arasında 1’i Hristiyan mahallesi olmak üzere 6 mahalle mevcuttur. Bunlar, *Vâdi-i Fevkanî*, *Vâdi-i Tahtanî*, *Havârna*, *Meşarika*, *Meydân (Bâliidiye)* adlı Müslüman mahalleleri ile Hristiyan (*Cemaat-i Nasârî*) mahallesidir.

5. Cebel-i Akra’ Nahiyesi⁸¹

Doğusunda Şuğur ve Kuseyr nahiyeleri, batısında Akdeniz, kuzeyinde Antakya, kuzey-doğusunda Süveyde nahiyesi, güneyinde Trablus sancağı bulunmaktadır.

Nahiyenin köy sayısı 1550 tarihinde 62 iken, 1570-1584 döneminde 54’e gerilemiştir. Mezra sayısı ise sürekli artmıştır. Nitekim 1550 tarihinde 96 iken 1570’te 101 ve 1584’te de 102’ye yükselmiştir. Bu nahiyenin köyleri genellikle çok az nüfusu barındırmaktadır. Bulunduğu coğrafi mevkiinin dağlık olması köy nüfusunun az olmasında etkili olmalıdır.

6. Süveyde Nahiyesi⁸²

Batısında Akdeniz, kuzeyinde Özer sancağı, kuzey-doğusunda Antakya ve Altınözü nahiyeleri, güneyinde Cebel-i Akra nahiyesi ile mahduttur. Nahiyede bulunan iskele Haleb sancağını doğrudan Akdeniz’e bağlamaktaydı. İskelede elde edilen vergi geliri 1550 tarihinde 500 akçe, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 800 akçeden ibarettir. Bu vergi tutarlarının düşük olması, iskelenin XVI. yüzyılda çok işlek olmadığını göstermektedir.

Süveyde nahiyesinin köy sayısı 1550-1584 döneminde değişmemiş olup, 14’tür. Mezra sayısı ise 1550’de 54, diğer tarihlerde ise 55 adettir.

B. KAZANIN İDARECİLERİ

Osmanlı Devleti’nde ilk dönemlerden itibaren bir bölgeye bey ve kadı olmak üzere başlıca iki idareci görevlendirilmiştir. İcra kuvvetini bey, yargı kuvvetini ise kadı temsil ederdi. Bey ve kadı işbirliği halinde görevlerini ifa etmek zorundaydılar. Zira bey, kadının hükmü olmadan hiç kimse hakkında

⁸¹ BA, TD, No: 454, s. 743-768; BA, TD, No: 493, s. 705-735; BA, TD, No: 610, s. 714-746.

⁸² BA, TD, No: 454, s. 624-636; BA, TD, No: 493, s. 660-666; BA, TD, No: 610, s. 660-673.

cezaî hüküm veremez; kadı da beyin kuvveti olmadan hükmünü icra edemezdi. Kadı, doğrudan padişaktan emir almakta ve hükümlerinde bağımsızdı⁸³.

Kazalarda bulunan belli başlı yöneticiler hakkında aşağıda kısaca bilgi verilmiştir.

1. Örfî Yöneticiler

1.1. Subaşı

Beylerbeyi veya sancakbeyinin kendi görev bölgelerindeki asayişini sağlamakla görevlendirdiği kimsedir. Kadının hükmünün uygulanmasında önemli rol oynayan subaşı, Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde doğrudan merkezden atanırken, XVI. yüzyıldan itibaren beylerbeyi yahut sancakbeyi tarafından tayin edilmişlerdir⁸⁴.

Zaim veya *Zaimü'l-vakt* diye de adlandırılan subaşının görevi *bâd-i hevâ* adı altında toplanan *cürm-i cinayet, niyâbet, resm-i arûsâne* vergilerini toplamak ve genel güvenliği sağlamaktır⁸⁵. Subaşının yetkileri kaza merkezi olan şehir ile o şehrin nahiyesini oluşturan yakındaki köylerden ibarettir. Kaza merkezi ile nâhiyesi dışında kalan köyler serbest timar olarak verilmişse, bu tür yerlerin güvenliği dirlik sahibine aittir. Serbest olmayan köylerin güvenliği ise sancakbeyinin tayin ettiği *sancak subaşı* tarafından sağlanmaktadır. Sancakbeyleri, her kazaya birer *toprak subaşı*, köylere ise *köy subaşılı* gönderirlerdi. Bu görevliler kaza kadısının emrinde sancakbeyi adına güvenliği temin etmekle görevli idiler. *Toprak* ve *köy subaşılı*ların başında bulunan kişiye *sancak subaşı* denilmektedir⁸⁶.

Subaşının emri altında bir asesbaşı ve asesler kethüdası ile aseslerden ibaret bir güvenlik kuvveti vardır. Subaşılar, kendilerine bağlı asesbaşı ve aseslerle birlikte hem güvenliği koruyor hem de hâsıl olan *bâd-i hevâ* vergilerini topluyorlardı.

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran Antakya'nın 1550 tarihindeki subaşı Mehmed Subaşı, 1570 ve 1584 tarihlerindeki subaşı ise Ahmed

⁸³ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 23.

⁸⁴ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 29.

⁸⁵ Özer Ergenç, *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya*, Ankara 1995, s. 69.

⁸⁶ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 29.

Subaşı'dır⁸⁷.

1.2. Asesbaşı ve Asesler

Subaşının yanında geceleri çarşı ve pazarları beklerlerdi. Bu vazifelerine karşılık dükkân sahiplerinden belli bir ücret alırlardı.

Asesler genellikle şehirdeki dükkân sahiplerinin itimat ettiği kimseler arasından seçilmektedir. Geceleri sabahlara kadar kendi semtlerinde çarşıları dolaşır, dükkânları beklemekte olan asesler, herhangi bir hırsızlık olayında eğer suçlu yakalanmazsa, çalınan eşyayı ödemek zorunda idiler⁸⁸.

1.3. Muhtesib

Osmanlı Devleti için bir gelir kaynağı ve aynı zamanda kamu düzenini sağlamaya yönelik bir kurum olan *ihtisab* kurumunun başı *muhtesib*dir. Nitekim kadı tayin edilen her yerde onun yardımcısı durumunda olan bir de *muhtesib* bulunmaktadır. Devlet, reayanın huzur içinde yaşaması ve sıkıntıya düşmemesi için bir takım tedbirler almıştır ki, bunlar arasında şehirlerin beslenmesinin sağlanması, sanat ve ticaret hayatının düzenli bir şekilde işlemesi gibi görevler muhtesibe yüklenmiştir.

Muhtesibin başlıca görevleri, çarşı ve pazarlarda satılan bütün eşyaların fiyatını tespit etmek (narh vermek) ve buna uyulmasını sağlamak, istifçileri, şehrin iâşesini dışarıya kaçıranları takip etmek ve cezalandırmak, bozuk, kötü nitelikli, eksik ölçülü mal satan esnafı kontrol etmek ve cezalandırmaktan ibarettir⁸⁹. Narhın nasıl verileceği, hem genel Osmanlı kanunnamelerinde hem de sancak kanunnamelerinde yer alan *ihtisâb kanûnlarında* belirtilmiştir.

Öte yandan çarşı-pazardaki alış-verişlerde verilen narha uymayanlardan alınan cerimeler, ayrıca çarşı-pazarda perakende olarak satılan her türlü malzemedan alınan vergilere *ihtisâb rûsûmu* denilmektedir. Bu vergileri toplama görevini de muhtesib yapmaktadır⁹⁰.

Reâyânın zarar görmemesi, devletin de gelir kaybına uğramaması için ihtisab kanunlarının eksiksiz uygulanmasına özen gösterilmiştir. Bu kanunlara

⁸⁷ BA, TD, No: 454, s. 586; BA, TD, No: 493, s. 652; BA, TD, No: 610, s. 648.

⁸⁸ Ergenç, *a.g.e.*, s.71-72; Miroğlu, *a.g.e.*, s. 31.

⁸⁹ Ergenç, *a.g.e.*, s.105-108.

⁹⁰ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 30.

aykırı iş yapanlar para cezasına (cerime) veya gerektiğinde dayak cezasına çarptırılırdı. Bundan dolayı muhtesibler sürekli çarşı-pazarı dolaşarak esnafı teftiş ederlerdi⁹¹. Tahrir defterlerindeki kayıtlardan Antakya'da görev yapan muhtesiblerin isimlerini tespit etmek mümkün olmamakta, sadece ihtisab gelirleri belirlenebilmektedir. Nitekim Antakya ihtisab mukataası gelirleri 1550'de 5000 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8000 akçadan ibarettir (tablo-18).

1.4. Muhzirbaşı ve Muhzırlar

Öldürme ve yaralama gibi kamu suçları dışında, alacak-verecek yüzünden çıkan davalarda, davalıları mahkemeye celbeden kimselerdir. Muhzirbaşı, görevini bizzat veya yeteri kadar muhzırları ile birlikte yerine getirmektedir. Muhzirbaşının gördüğü bu işe *ihzâriye* denilmektedir. Mahkemelerde bu işler karşılığında davalılardan *ihzâriye ücreti* adı altında bir para alınmaktadır⁹².

Antakya kazası *ihzariye* gelirleri 1550'de 2250 akça, 1570-1584 yıllarında ise 3000 akçadır (tablo-18).

1.5. Alaybeyi

Eyalet veya sancaklardaki timarlı sipahilerin âmiri olup, serbest timar tasarruf etmektedirler. Beylerbeyi veya sancakbeyinin arzı üzerine atamaları yapılmakta, kadı ve beylerbeyi arzı ile de görevlerine son verilmektedir. Sancakbeyinden sonra sancaktaki en büyük askerî amirdir. Alaybeyinden sonra hiyerarşik sırayı çeribaşı takip etmektedir. Alaybeyleri bölgelerindeki sancakbeyine bağlı olup sefer zamanlarında onun kumandası altında hareket ederlerdi⁹³.

1.6. Çeribaşı

Sipahi, müselleme, voyruk ve evlâd-ı fatihân gibi askerî teşekküllerin zâbitlerine *çeribaşı* denilmektedir. Serbest dirlik tasarruf ederdi⁹⁴. Çeribaşının

⁹¹ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 31.

⁹² Miroğlu, *a.g.e.*, s. 31.

⁹³ Ünal, *a.g.e.*, s. 46; Miroğlu, *a.g.e.*, s. 32.

⁹⁴ Halil İnalçık, *Suret-i Defter-i Sancak-ı... XXVIII*, n. 162; Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri*, İstanbul 1990, C. IV, s. 316.

vazifesi, görevli olduğu yerlerin asayişini sağlamak, sefer zamanlarında gerekli olan eşkincileri sağlamaktı⁹⁵.

1.7. Dizdâr

Kale komutanı olan dizdârın görevi, sorumluluğu altında bulunan kaleyi düşman saldırılarına karşı savunmaktır. Beylerbeyinin arzı üzerine veya doğrudan padişah beratı ile atanır ve herhangi bir kusuru olmadıkça da görevine devam ederdi. Fakat iki yılda bir beratının yenilendiği (tecdid-i berat) görülmektedir.

Emrinde *kale erenleri* veya *müstahfızân* ve *azebân* denilen *ulûfelü* askerler bulunmaktadır. Huduttan içerde kalan yerlerde dizdar, şehrin asayişinde rol oynayan bir nevi *garnizon komutanlığı* görevini yapmaktadır⁹⁶.

Tahrir defterlerinde Antakya kalesi, kale dizdarı ve kale erleri hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Fakat Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinden *kale dizdarı* ve *kale askerlerinin* olduğunu öğrenmekteyiz⁹⁷.

1.8. Şehir ve Mahalle Kethüdası

Osmanlı şehirlerinde, halkı hükümet nezdinde temsil eden *şehir kethüdalari* bulunmaktadır. Bunlar görev ve fonksiyonları itibariyle günümüz belediye başkanlarına benzetilebilir. Her ne kadar kadı bulunduğu kazanın aynı zamanda belediye meclis başkanı konumunda ise de, pratikte şehrin işlerinin çoğu *şehir kethüdası* tarafından yerine getirilmektedir.

Şehir kethüdası, şehrin ileri gelenlerinin ve halkın üzerinde ittifak sağladığı birinin hükümete teklifi ile göreve başlardı⁹⁸. Görevlerinin başında, şehrin dirlik ve düzenliğinin korunması gelmektedir. Ayrıca, şehre gelen mübaşir, ulak vb. resmi görevlilere hizmet etmek, barınmalarını ve beslenmelerini sağlamak, bir şehirden diğerine giden üst seviyedeki yöneticilerin yol boyunca ihtiyaçlarını karşılamak, sefere çıkan askeri birliklere gerekli olan zahireyi temin etmek gibi idarî görevleri de

⁹⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEBY., İstanbul 1983, C. I, s. 353.

⁹⁶ Ünal, *a.g.e.*, s. 48.

⁹⁷ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, (Yay. Mehmet Zillioğlu, sadeleştiren; Mümin Çevik), Üçdal Neşriyat, İstanbul 1984, C. III, s. 737.

⁹⁸ Ünal, *a.g.e.*, s. 49.

bulunmaktadır. Malî açıdan ise, vergilerin *tevzi ve taksim* edilmesi, hangi mahallede kimin ne miktar vergi vereceği, kimin muaf olduğunun tespit edilmesi gibi görevleri yerine getirmektedir⁹⁹.

Şehir kethüdasından başka, ayrıca her mahallenin de bir kethüdası vardır. *Reis* de denilen mahalle kethüdasının temel görevi kendi mahallesinin dirlik ve düzenliğini sağlamaktır. Şehir kethüdasına bağlı olarak çalışan mahalle kethüdarları, asayişin sağlanmasında mahalle bekçileri ile işbirliği halindedirler¹⁰⁰.

2. Ulemâ (Ehl-i İlm)

2.1. Kadı

İlmiye sınıfına mensup olan kadı, kazâ idaresinin başı olup, padişahın yargı yetkisini temsil etmektedir. Osmanlı padişahlarının bir bölgeye gönderdikleri başlıca iki yöneticiden biridir.

Kaza kadısı tayini, kazaskerin padişaha arzıyla olurdu. Kaza kadılarının görev süreleri 20 ay olup, bu süreyi dolduran kadı mâzul olarak İstanbul'a gider ve her çarşamba günü kazasker dairesine mülazemet edip tekrar atanmak için sırasını beklerdi. Kendisinden boşalan yere ise yeni bir kadı tayin edilirdi¹⁰¹.

Kaza merkezi olan her kasaba veya şehirde çoğu zaman, kadının oturduğu evi ile yan yana ve bazen de büyük camiin içinde veya yanında yer alan *mahkeme* denilen bir daire vardır. Bu mahkemenin başı kadı olup, emrinde çalışan naib, kâtib ve muhızrlar vardır¹⁰².

Nâibler kazaya bağlı nahiyelerde kadı adına onun vekili olarak görev yaptıkları gibi, kazanın büyüklüğüne ve işlerin çokluğuna göre kaza merkezinde de kadının vekili olarak vazife görürlerdi. Kâtibler ise mahkeme ile ilgili bütün yazışmaları yapar ve şer'îye siciline kaydederlerdi.

Osmanlı kadısının mülkî, adlî, beledî ve askerî alanlarda olmak üzere çok geniş bir görev sahası bulunmaktadır. Sefer-i hümâyun sırasında geçilecek yol, köprü, çeşmelerin tamiri ve erzak temininin başlıca sorumlusu kadıdır. Sefer zamanında gerekli okçu, kürekçi, beygir temini ve bunların

⁹⁹ Rifat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Ankara 1986, s. 158-159.

¹⁰⁰ Ünal, *a.g.e.*, s. 50.

¹⁰¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara 1984, s. 94.

¹⁰² Miroğlu, *a.g.e.*, s. 28.

nakli için iskelelerde gemilerin hazırlanması kadıların görevlerindedir. Kadı aynı zamanda ordunun tahıl, saman ihtiyacını karşılar ve bunları konak yerlerine sevk ederdi¹⁰³.

Öte yandan, kadılar kaza sınırları dâhilindeki bütün askerî sınıf mensuplarını denetlemek yetkisine sahip idiler. Kazadaki bütün mukataa işlerini kontrol etmek de onların görevlerindedi. Vezirlere, beylerbeylerine ve sancakbeylerine ait olan haslar da kadılar tarafından gözetilmektedir. Ayrıca, avâriz vergilerinin toplanması, askerin zahire tedariki, bunların merkeze veya icabında seferde bulunan orduya ulaştırılması, kadının mühim vazifelerindedi¹⁰⁴.

Nikâh, evlenme, miras paylaşımı, yetim mallarının korunması, vâsi tayin ve azli, vasiyetlerin ve vakıfların hükümlerine riayet edilmesinin kontrolü, cinayet ve diğer bütün davalarda yetkili olan kadılar, asayiş temin etmede sancakbeyi ile birlikte hareket ederlerdi.

Nihayet kadılar, buldukları kazanın belediye işlerini yerine getirmek ve kontrol etmekle görevli idiler. Narhların düzenlenmesi ve kontrolü, esnafın teftişi, stokçuluğun önlenmesi de başlıca görevleri arasındaydı¹⁰⁵. Ayrıca, şehrin kalesinin muhafazasındaki kale dizdarları ve dizdarbaşı, o bölgedeki beylerbeyi ve sancakbeyinden çok kadının sorumluluğu ve yönetimi altındadır.

Kadı hükmünü uygulayabilmek için subaşı ve muhtesib gibi iki ehl-i örf mensubundan faydalanır. Yani, kadının verdiği hükmün geçerliliğini bu ikisi sağlamaktadır.

2.2. Müftü

Osmanlı Devleti'nde dört ehl-i sünnet mezhebinden *Hanefi* fikhî üzerine kendisine sorulan genel ve özel şer'î ve örfî meselelere ait dinî hükümlere uyararak karar veren kişiye *müftü*, verilen karara da *fetva* denilir¹⁰⁶.

Müftülük resmi bir vazife sayılmayıp, bu vazife kazada tanınmış bir müderrise padişah tarafından tevcih edilmekte ve müftü olan müderris esas

¹⁰³ İlber Ortaylı, "Kadı", *TDVİA*, İstanbul 2001, C. XXIV, s. 70.

¹⁰⁴ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 28.

¹⁰⁵ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 28.

¹⁰⁶ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 173.

vazifesi olan müderrislikte devam etmektedir¹⁰⁷. Müftülük hizmetine ait ayrı bir maaş mevcut olmayıp, müftüler verdikleri fetvalar karşılığında fetva alan şahıstan muayyen bir resim alırlardı.

Her kazanın müftüsü aynı zamanda kazadaki bütün imâm, hatip, müderris vb. ilmiye mensuplarının kethüdâsı idi. Bu meslek mensuplarının kendi aralarındaki ihtilafları da hallederdi¹⁰⁸.

Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiye göre Antakya'da dört mezhep için müftü bulunmaktadır¹⁰⁹.

2.3. Vakıf Yöneticileri

Vakıflar *mütevelli* denilen kişiler tarafından yönetilirdi. Atamaları, vakıfın ve kadının onayından sonra olurdu. Bunlar, vakfın haklarının korunması, vakıftan rızıklananların (mürtezika) gelirlerinin dağıtımı, artan gelirin işletilmesi ve taşınmaz malların kiraya verilmesi gibi işleri yürütürlerdi.

Mütevellilerin ilk amiri kadıdır. Büyük vakıflarda mütevellinin yanı sıra vakfın hesaplarına bakan bir *nâzır* ve vakfın gelirlerini toplayan *câbi* görev yapıyordu¹¹⁰.

2.4. Mahalle İmâmları

Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılın ilk yarısına kadar Müslüman mahallelerinin sorumlu yöneticisi imâm, gayri müslim mahallelerinin yöneticisi haham veya papazdı.

Mahalle imâmları, kadının teklifi ve padişahın beratıyla tayin edilir ve beldenin mülki ve beledi amiri olan kadının temsilciliğini üstlenen memurlardı. Mahallede meydana gelen doğum, ölüm, evlenme gibi olayları kaydetmek imâmın göreviydi. Mahallede her şey onun iznine bağlıydı. Bir kimsenin mahallede yerleşebilmesi için mahalle sakinlerinden birinin ve imâmın kefaleti şarttı. İmamın en önemli görevi mahalle halkına vergilerin

¹⁰⁷ Mustafa Akdağ, "Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar", *AÜDTCFD.*, TTKY., Ankara 1955, C. XIII, S.1-2, s. 49.

¹⁰⁸ Akdağ, *a.g.m.*, s. 49.

¹⁰⁹ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, C. III, s. 737.

¹¹⁰ Yusuf Oğuzoğlu, "XVII. Yüzyılda Türkiye Şehirlerindeki Başlıca Yöneticiler", *OMÜEFD*, Samsun 1986, S. 1, s. 154.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

paylaştırılması ve toplanması işini yürütmekti¹¹¹.

Tahrir defterlerindeki mahalle kayıtları arasında birçok mahalle imâmının ismi mevcuttur.

C. KAZANIN MERKEZİ ANTAKYA ŞEHRİ

1- Antakya Kalesi ve Surları

Kaleler ve surlar şehirlerin gelişip büyümesinde oldukça önemli bir role sahiptir. Antakya'nın savunmasında önemli bir yer tutan surlar, şehrin güneyindeki dağın dört tepesini çevreleyip, şehrin etrafına hâkimdi. Üçüncü tepede 14 burçlu bir de iç kalesi bulunmaktaydı.

Antakya kalesinin inşası, şehrin kuruluş tarihlerine rastlamaktadır. Nitekim Selevkos I. Nikator, M.Ö. 300 yılında Antakya şehrini kurmaya başladığında ilk önce şehrin savunması için surlar yapmıştır. Daha sonra, Bizans İmparatorları II. Theodosios ve M.S. 540 yılında da Iustinianos, yıllar içerisinde depremlerden hasar gören Antakya surlarını onarmışlardır. İç kale ise VII. yüzyılın başlarında (602-610) Bizans İmparatoru *Phokas* tarafından yaptırılmıştır¹¹². Ayrıca, şehrin kuzey ve batı tarafı asi nehri ve bir sur ile mahfuzdur¹¹³.

Antakya surları, İstanbul surlarından sonra en yüksek ve sağlam surlar olup, Habibü'n-Neccar (Silpius) Dağı'ndan Asi'ye kadar 360 kule ile desteklenmiş ve 12 km. uzunluğunda bir zincir şeklinde kenti çepeçevre sarmıştır¹¹⁴.

Bu muazzam surlarda birçok kapı bulunmaktadır. Nitekim Haleb yönünde *St. Paul Kapısı*, Defne (Harbiye) ve Lazkiye yönünde *St. Georges Kapısı*, İskenderun ve Samandağ (Süveydiye) yönünde Asi üzerindeki tahkim edilmiş bir köprüden sonra geçilen *Köprü Kapısı* bunlardan birkaçıdır. Ayrıca

¹¹¹ Özdemir, *a.g.e.*, s. 173; Ali Murat Yel-Mustafa Sabri Küçükbaşçı, "Mahalle", *TDVİA*, C. XXVII, Ankara 2003, s. 324; Mehmet Bayartan, "Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle", *İÜEFCD*, İstanbul 2005, S. 13, s. 94-107.

¹¹² Downey, *a.g.e.*, s. 572-573, 612.

¹¹³ *Haleb Vilayet Salnamesi*, No: 1303, s. 178; No: 1307, s. 142; No: 1318, s. 256.

¹¹⁴ *Haleb Vilayet Salnamesi*, No: 1303, s. 177-178; No: 1307, s. 142; Thomas Asbridge; *The First Crusade*, Oxford University Press, 2004, s. 154.

köprü kapısının kuzey-doğusunda yer alan *Dük Kapısı* ile bunun doğusundaki *Köpek Kapısı* kente açılan diğer kapılardandır¹¹⁵.

Antakya kalesi ve surları sık sık yaşanan şiddetli depremler ve istilalar yüzünden ağır tahribata uğramışsa da, Osmanlılar dönemine kadar gelebilmiştir. Zira çeşitli tarihlerde kente uğrayan seyyahların dikkatini ilk önce bu surlar çekmiştir. Mesela 1549'da Antakya'ya uğrayan Jean Chesneau, kentten çok etkilenmiş ve burayı hükümdarların yaşamasına layık nitelikte bularak; "*Kentin muhteşem görünüşü, buranın çok güçlü bir hükümdar tarafından kurulmuş olduğunu göstermektedir. Evlerin kent içindeki dağınıklığından ve metruk olmasından dolayı bugün bir köy gibi görünen bu kentte bir zamanlar, bu yörelere egemen olan hükümdarlar oturmakta idi.*" demektedir. Chesneau, şehirde görülmeye değer en önemli şeyin ise, "*çok iyi bir işçilikle ve hemen hemen tamamı mermerden yapılmış surlar*" olduğunu vurgulamıştır¹¹⁶.

1648 tarihinde Antakya'ya uğrayan Evliya Çelebi ise şehrin kalesi hakkında şu bilgileri verir; "*...Antakya'nın kuruluşu İstanbul'dan öncedir. Kale duvarları doğu tarafındaki yüksek dağlardır. Kalenin yarısı aşağıda, batı kısmında tâ büyük Asi Irmağı'nın kenarına kadar olan alçak yeredir. Bu hesap üzere kalenin yarısı dağın yüksek yerinde yarısı da dağın eteklerindedir. Mil olarak 12 mildir. Her mil 4 bin adımdır... Antakya Kalesi'nin duvarlarının ve burçlarının yüksekliğini başka bir yerde görmedim*"¹¹⁷.

Seyyahların tasvirlerinde de görüldüğü 16-17. yüzyıllarda Antakya kalesi ve surları büyük oranda sağlam olup, şehrin etrafı surlarla çevrilidir. Ancak tapu-tahrir defterlerinde kale ve surlar ile kale görevlileri hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Hâlbuki kalesi olan şehirlerin sayımı yapılırken, kale dizdarı ve kale erlerinin sayısı ve masraf tutarları ayrıntılı olarak tespit edilmektedir. 16. yüzyılda Antakya şehri surlar dâhilinde olmasına rağmen böyle bir kayıt bulunmamaktadır. Sadece şehrin *mukataa* kayıtları arasında *kirâ-yı ebrâc* kaydı geçmektedir ki, bundan da bazı burçların kiraya verildiğini anlamaktayız. Nitekim bu burçlardan alınan kira 1550 tarihinde 200 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 300 akçadan ibarettir.

¹¹⁵ Haleb Vilayet Salnamesi, No: 1303, s. 178; No: 1307, s. 142; No: 1318, s. 256; Demir, a.g.e., s. 65.

¹¹⁶ Jean Chesneau, *Le Voyage De Monsieur D'Aramon Ambassadeur Pour Le Roy En Levant*, Paris 1887, s. 144.

¹¹⁷ Evliya Çelebi, *Seyâhatnâme*, s. 737.

2- Antakya Şehrinin Mahalleleri

Şehirler daima çevrelerine merkezi bir hâkimiyet kurup, hem barındırdıkları nüfus topluluklarına hem de çevrede bulunan yerleşmelere hizmet verirler. Dolayısıyla, nüfuz bölgeleri dâhilinde çeşitli faaliyet ve hizmetleri bünyesinde toplayarak ekonomik, toplumsal ve mülkî bakımdan bir bütün teşkil etmekte, onunla birlikte yaşamakta ve gelişmektedir¹¹⁸.

Şehirlerde gerçekleştirilen faaliyetler merkezi bir sistem dâhilinde gerçekleştirilmekle birlikte bu sistemde bütünlüğü sağlayan alt birimler mevcuttur ki bunların başında *mahalleler* gelmektedir. Osmanlı şehirlerinin en küçük idari birimini teşkil eden mahalleler, aynı zamanda şehrin idari mekanizmasının işleyişinde büyük rolü ve önemi olan birimlerdir.

En kısa tanımıyla mahalle; birbirini tanıyan, bir dereceye kadar birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan, üyelerinin ortak bir mabette ibadet ettikleri şehir kesimidir. Mahalle sâkinleri birbirlerine müteselsilen kefildir. Zira faili meçhul bir olayın aydınlatılması veya doğan bir zararın karşılanmasında toptan sorumlu tutulmuşlardır¹¹⁹. Osmanlı mahallesinin bu yapısı şehirde sıkı bir toplumsal güvenlik ve birlik sağlamıştır.

Diğer Osmanlı şehirlerinde olduğu gibi, Antakya şehri de mahalleler şeklinde örgütlenmiştir. 1550-1584 yılları arasında Antakya şehrinin mahalle sayısı 22 ile 24 arasında değişmektedir. Bu mahallelerin tamamı ise sur içinde yer almaktadır¹²⁰.

1550 ve 1570 tarihlerinde 22 olan mahalle sayısı 1584'te 24'e yükselmiştir. Bu arada 1550'de mevcut olan *Harami Bekir* Mahallesi 1570-1584 tarihlerinde rastlamamaktayız. Öte yandan, 1570'te *Zeytunoğlu* ave 1584 tarihinde ise *Tabi-i Cullahan ve Debbûs* adlı iki yeni mahalle kurulduğunu görmekteyiz. Tahrir defterlerindeki kayıtlara göre XVI. yüzyılda Antakya'nın mahalleleri aşağıdaki gibidir.

2.1. *Cullahan Mahallesi*¹²¹: Mahallede 1550'de 115 hâne, 37 mücerred (=bekâr); 1570'te 117 hâne ve 38 bekâr nüfusu bulunmaktadır. 1584 tarihinde hâne sayısı 71'e gerilemiştir. Ayrıca 49 bekâr ile 5 imâm ve

¹¹⁸ Bayartan, *a.g.m.*, s. 94.

¹¹⁹ Ergenç, *a.g.e.*, s. 147; Yel, *a.g.m.*, s. 324.

¹²⁰ Sahillioğlu, *a.g.m.*, s. 231.

¹²¹ BA, TD, No: 454, s. 555; BA, TD, No: 493, s. 620; BA, TD, No: 610, s. 616.

müezzin nüfusu da bulunmaktadır.

Her hânedede 6 kişinin yaşadığı kabul edilirse bu mahallede 1550'de 727 kişinin; 1570'te 740 ve 1584'te 505 kişinin bulunduğu tahmin edilebilir.

2.2. *İbn-i İmran Mahallesi*¹²²: 1550 tarihinde 21 hâne, 9 bekâr; 1570'te 36 hâne, 5 bekâr ve 1584'te 23 hâne, 12 bekâr ile 1 imâm nüfusa sahiptir. Tahminî nüfusu 1550'de 135 kişi; 1570'te 221 ve 1584'te 156 kişiden ibarettir.

2.3. *Keşkek Mahallesi* (nâm-ı diğer Habibü'n-Neccar)¹²³: Antakya'nın kalabalık mahallelerinden biridir. Nitekim 1550'de 130 hâne, 56 bekâr, 2 imâm; 1570'te 135 hâne, 60 bekâr, 1 hatip, 1 müezzin ve 1584'te 140 hâne, 56 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır.

Tahminî nüfusu, 1550'de 848 kişi; 1570'te 882 kişi ve 1584'te 902 kişidir.

2.4. *Mahsen Mahallesi*¹²⁴: 1550'de 39 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1570'te 54 hâne, 7 bekâr ve 1584'te 35 hâne, 25 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmakta olup, tahmini olarak birinci tarihte 257 kişi, ikincide 331 kişi ve üçüncüde 241 kişi yaşamaktadır.

2.5. *Şenbek Mahallesi (İbn-i Şenbek)*¹²⁵: 1550'de 39 hâne, 21 bekâr, 1 imâm; 1570'te 28 hâne, 19 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 30 hâne, 17 bekâr ile 1 imâm nüfusu mevcuttur. Bu verileri nüfusa çevirdiğimizde, 1550'de 261 kişi; 1570'te 193 kişi ve 1584'te 203 kişi tespit etmekteyiz.

2.6. *Şirince Pınar Mahallesi*¹²⁶: 1550'de 22 hâne, 13 bekâr, 1 imâm; 1570'te 45 hâne, 11 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 27 hâne, 9 bekâr ile 1 imâm nüfusu mevcut olup, tahmini olarak nüfusu 1550'de 151 kişi; 1570'te 167 kişi ve 1584'te 177 kişidir.

2.7. *Paşa Oğlu Mahallesi*¹²⁷: 1550'de 37 hâne, 16 bekâr, 1 imâm; 1570'te 25 hâne, 11 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 58 hâne, 17 bekâr ile 1 imâm

¹²² BA, TD, No: 454, s. 555-556; BA, TD, No: 493, s. 621; BA, TD, No: 610, s. 617.

¹²³ BA, TD, No: 454, s. 556-557; BA, TD, No: 493, s. 621-622; BA, TD, No: 610, s. 617-618.

¹²⁴ BA, TD, No: 454, s. 557; BA, TD, No: 493, s. 623; BA, TD, No: 610, s. 618-619.

¹²⁵ BA, TD, No: 454, s. 557; BA, TD, No: 493, s. 623; BA, TD, No: 610, s. 619.

¹²⁶ BA, TD, No: 454, s. 557-558; BA, TD, No: 493, s. 624; BA, TD, No: 610, s. 620.

¹²⁷ BA, TD, No: 454, s. 557-558; BA, TD, No: 493, s. 624-625; BA, TD, No: 610, s. 620.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

nüfusu mevcuttur. Bu da tahmini olarak 1550'de 244; 1570'te 287 ve 1584'te 371 kişilik bir nüfusa tekabül etmektedir.

2.8. *Saha Mahallesi*¹²⁸: 1550'de 36 hâne, 10 bekâr, 1 imâm; 1570'te 15 hâne, 11 bekâr ve 1584'te 18 hâne, 10 bekâr kaydı olup, tahmini olarak 1550'de 232 kişi; 1570'te 96 ve 1584'te 118 kişilik bir nüfus yaşamaktadır.

2.9. *Hallabü'n-Nemle Mahallesi*¹²⁹: 1550'de 45 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1570'te 39 hâne, 22 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 61 hâne, 31 bekâr ile 1 imâm nüfusa sahiptir. Bu verilerin tahmini kişi olarak karşılığı ise 1550'de 290 kişi; 1570'te 262 ve 1584'te 403 kişidir.

2.10. *Mukbil Oğlu Mahallesi*¹³⁰: 1550'de 27 hâne, 9 bekâr, 1 imâm; 1570'te 28 hâne, 10 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 30 hâne, 8 bekâr ile 1 imâm nüfusu mevcuttur. Bu da tahmini olarak 1550'de 177; 1570'te 184 ve 1584'te 194 kişilik bir nüfusa denk gelmektedir.

2.11. *Harami Bekir Mahallesi*¹³¹: Antakya'nın kalabalık mahallelerindedir. Sadece 1550 tarihli tahrir defterinde mevcut olup, diğer tahrir defterlerinde kaydı yoktur. 1550'de 72 hâne, 62 bekâr ve 1 imâm kaydı olup, bu da tahmini 506 kişilik bir nüfusa tekabül etmektedir.

2.12. *Sofular Mahallesi* (nâm-ı diğer Şeyh Ali Sofular)¹³²: 1550'de 26 hâne, 7 bekâr, 1 imâm; 1570'te 12 hâne, 20 bekâr, 3 hatip-imâm ve 1584'te 26 hâne, 7 bekâr ile 4 imâm -hatip-müezzin nüfusa sahiptir. Bu verilerin tahmini kişi olarak karşılığı ise 1550'de 169; 1570'te 110 ve 1584'te 187 kişidir.

2.13. *Şeyh Hamza Mahallesi* (nâm-ı diğer Bıçakçılar)¹³³: 1550'de 13 hâne, 5 bekâr, 1 imâm; 1570'te 18 hâne, 5 bekâr ve 1584'te 15 hâne, 4 bekâr nüfusu vardır. Kişi olarak tahminî nüfusu, 1550'de 89 kişi; 1570'te 95 ve 1584'te 94 kişidir.

2.14. *Dört Ayak Mahallesi* (el-ma'ruf Debbûs)¹³⁴: 1550-1570 tarihli

¹²⁸ BA, TD, No: 454, s. 557-558; BA, TD, No: 493, s. 624; BA, TD, No: 610, s. 619.

¹²⁹ BA, TD, No: 454, s. 558-559; BA, TD, No: 493, s. 625; BA, TD, No: 610, s. 620-621.

¹³⁰ BA, TD, No: 454, s. 559; BA, TD, No: 493, s. 625-626; BA, TD, No: 610, s. 621.

¹³¹ BA, TD, No: 454, s. 559-660; BA, TD, No: 493, s. 625-626; BA, TD, No: 610, s. 621.

¹³² BA, TD, No: 454, s. 560; BA, TD, No: 493, s. 626; BA, TD, No: 610, s. 621-622.

¹³³ BA, TD, No: 454, s. 560; BA, TD, No: 493, s. 626; BA, TD, No: 610, s. 622.

¹³⁴ BA, TD, No: 454, s. 560-561; BA, TD, No: 493, s. 626-627; BA, TD, No: 610, s. 622-623,628.

tahrir defterlerinde *Dört Ayak el-ma'rif Debbûs* ismi altında kaydedilmiştir. 1584 tarihinde ise *Dört Ayak* ve *Debbûs* adlı iki ayrı mahalleye ayrılmıştır.

1550'de 38 hâne, 14 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcutken, bu rakam 1570'te 114 hâne, 52 bekâr ile 2 imâma yükselmiştir. 1584'te iki ayrı mahalleye bölündüğü için nüfusu da biraz düşmüştür. Nitekim bu tarihteki hâne sayısı 100, bekâr sayısı 75 ve imâm sayısı da 2'dir. Bu verilerin tahmini kişi olarak karşılığı ise 1550'de 248; 1570'te 748 ve 1584'te 687 kişidir.

2.15. *Meydân Mahallesi*¹³⁵: 1550'de 31 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1570'te 10 hâne, 4 bekâr ve 1584'te 18 hâne ve 6 bekâr nüfusa sahiptir. Bu veriler tahmini olarak 1550'de 206; 1570'te 64 ve 1584'te 114 kişiye tekabül etmektedir.

2.16. *Süveyka-i İbn-i Hümmâre Mahallesi*¹³⁶: 1550'de 48 hâne, 12 bekâr, 1 imâm; 1570'te 40 hâne, 17 bekâr ile 1 imâm, 1 hatip, 1 müezzin, 1584'te 55 hâne, 24 bekâr, 1 imâm, nüfusa sahiptir. Bu verilerin tahmini kişi olarak karşılığı ise 1550'de 306 kişi; 1570'te 275 ve 1584'te 360 kişidir.

2.17. *Şeyh Kasım Camii Mahallesi* (el-ma'rif Sofiyân-ı Erdebil)¹³⁷: 1550'de 72 hâne, 8 bekâr, 2 imâm; 1570'te 41 hâne, 10 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 48 hâne, 6 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Bu veriler tahmini olarak 1550'de 452 kişiye; 1570'te 262 ve 1584'te 309 kişiye tekabül etmektedir.

2.18. *Camii Kebir Mahallesi*¹³⁸: 1550'de 36 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1570'te 40 hâne, 2 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 32 hâne ve 14 bekâr nüfusa sahiptir. Bu veriler tahmini olarak 1550'de 236 kişiye; 1570'te 248 ve 1584'te 206 kişiye tekabül etmektedir.

2.19. *Kanavât Mahallesi*¹³⁹: 1550'de 124 hâne, 34 bekâr, 2 imâm; 1570'te 125 hâne, 32 bekâr, 2 imâm ve 1584'te 51 hâne, 85 bekâr, 2 imâm kaydı olup, tahmini olarak 1550'de 790; 1570'te 794 ve 1584'te 403 kişilik bir nüfus yaşamaktadır.

2.20. *Kastel Mahallesi*¹⁴⁰: Mahallede 1550'de 25 hâne, 8 bekâr, 1

¹³⁵ BA, TD, No: 454, s. 561; BA, TD, No: 493, s. 627-628; BA, TD, No: 610, s. 623.

¹³⁶ BA, TD, No: 454, s. 561; BA, TD, No: 493, s. 628; BA, TD, No: 610, s. 623-624.

¹³⁷ BA, TD, No: 454, s. 561-562; BA, TD, No: 493, s. 628-629; BA, TD, No: 610, s. 624.

¹³⁸ BA, TD, No: 454, s. 562; BA, TD, No: 493, s. 628-629; BA, TD, No: 610, s. 624.

¹³⁹ BA, TD, No: 454, s. 562-563; BA, TD, No: 493, s. 629-630; BA, TD, No: 610, s. 625.

¹⁴⁰ BA, TD, No: 454, s. 563; BA, TD, No: 493, s. 630-631; BA, TD, No: 610, s. 626.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

imâm; 1570'te 35 hâne ve 10 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. 1584 tarihinde hâne sayısı 38'dir. Ayrıca 8 bekâr ile 1 imâm nüfusu mevcuttur. Bunların kişi olarak karşılığı ise, 164, 226 ve 242'dir.

2.21. *Sarı Mahmud Mahallesi*¹⁴¹: 1550'de 23 hâne, 7 bekâr, 1 imâm; 1570'te 18 hâne, 7 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 19 hâne, 7 bekâr kaydı olup, tahmini olarak 1550'de 151 ve 1570-1584 tarihlerinde 121 kişilik bir nüfus yaşamaktadır.

2.22. *Gülbek Mahallesi* (nâm-ı diğer İbn-i Seb')¹⁴² : 1550'de 37 hâne, 6 bekâr, 1 imâm; 1570'te 32 hâne, 23 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 39 hâne, 14 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Bu veriler tahmini olarak 1550'de 234 kişiye; 1570'te 221 ve 1584'te 255 kişiye tekabül etmektedir.

2.23. *Zeytûnoğlu Mahallesi*¹⁴³: 1550'li yıllardan sonra kurulmuş bir mahalledir. Nitekim kaydına ilk olarak 1570 tarihinde rastlamaktayız. Bu tarihte 40 hâne, 13 bekâr, 1 imâm; 1584'te ise 50 hâne, 15 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Bu da tahmini olarak 1570'te 259 ve 1584'te 321 kişiye tekabül etmektedir.

2.24. *Debbûs Mahallesi*¹⁴⁴: 1570'li yıllardan sonra *Dört Ayak Mahallesi*'nden ayrılarak kurulmuştur. 8 hâne, 18 bekâr ve 1 imâm kaydı mevcut olup, 72 kişilik bir nüfusa denk gelmektedir.

2.25. *Tâbi-i Cullâhân Mahallesi*¹⁴⁵: 1570'li yıllardan sonra kurulan mahallelerden biridir. 1584'te 16 hâne, 12 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır ki, bu da tahmini olarak 114 kişiye tekabül etmektedir.

Öte yandan, Antakya şehrindeki mahallelerin birçoğu ikinci bir adla anılmaktadır. Ayrıca bazı mahallelerin başka bir mahalleye bağlı olması da dikkat çekicidir (tablo: 2).

¹⁴¹ BA, TD, No: 454, s. 563-564; BA, TD, No: 493, s. 631; BA, TD, No: 610, s. 626.

¹⁴² BA, TD, No: 454, s. 564; BA, TD, No: 493, s. 631; BA, TD, No: 610, s. 627.

¹⁴³ BA, TD, No: 493, s. 631; BA, TD, No: 610, s. 627.

¹⁴⁴ BA, TD, No: 610, s. 628.

¹⁴⁵ BA, TD, No: 610, s. 617.

Tablo-2 Antakya Mahallelerinin Farklı İsimleri

No	Mahalle Adı	Varsa Diğer Adı	Bağlı Olduğu Mahalle
1	Camii Kebir	-	Şenbek
2	Dört Ayak	Debbûs / İbn-i Debbûs	-
3	Gülbek	İbn-i Seb‘	-
4	Harami Bekir	İbn-i Harami Bekir	-
5	İmran Oğlu	İmran / İbn-i İmran	Şenbek
6	Keşkek	Keşkek Oğlu / Habibü'n-Neccar	-
7	Ma'beliye	Hallabü'n-Nemle	-
8	Mahsen	-	Kastel
9	Mescid-i Şeyh Hamza	Şeyh Hamza / Bıçakçı / Bıçakçılar	Sofular
10	Meydân	-	Ma'beliye
11	Mukbil Oğlu	-	Kastel
12	Paşa	Paşaoğlu	Kastel
13	Saha	-	Şenbek
14	Sarı Mahmud	-	Kastel
15	Sofular	Şeyh Ali Halveti/ Şeyh Ali Sofular	-
16	Süveyka	İbn-i Hummare / Şerife-i Hummare	Dört Ayak
17	Şenbek	Şenbek Oğlu/İbn-i Şenbek	-
18	Şeyh Kasım Camii	Sofiyan-ı Erdebil	-
19	Şirince Pınar	-	Kastel

Görüldüğü üzere, 12 mahallenin ikinci bir ismi mevcuttur. Ayrıca *Kastel* Mahallesi'ne 5, *Şenbek* Mahallesi'ne 3, *Dört Ayak*, *Ma'beliye* ve *Sofular* Mahallelerine ise birer mahalle bağlıdır.

Diğer yandan, bazı mahalle isimleri yalın halde, bazen de Türkçe veya Arapça ön eklerle ifade edilmişken bazen de Türkçe veya Arapça söylenmiştir. Bazen de Arapça ön ekler Türkçeleştirilmiştir¹⁴⁶.

¹⁴⁶ Mustafa Öztürk, "16. ve 17. Yüzyılın Başlarında Antakya", *VI. Hatay Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Antakya 2004, s. 101.

3. Dinî ve Sosyal Yapılar

3.1. Camiler

3.1.1. Ulu Cami (Camii Kebir)¹⁴⁷

Antakya'daki vakıflar arasında en fazla gelir ayrılanlardan biridir. Nitekim Antakya nahiyesine bağlı 3 köy, 6 mezra; Süveyde nahiyesine bağlı 2 mezra ve Cebel-i Akra nahiyesine bağlı 1 mezranın gelirleri tahsis edilmiştir. Bu gelirlerin toplamı ise 1550 tarihinde 2713 akça; 1570'te 3204 akça ve 1584 tarihinde 3304 akçadır (ek-5).

3.1.2. Şeyh Ali Camii¹⁴⁸

Antakya nahiyesinde 2 köy, 1 mezra; Süveyde nahiyesinde 2 mezra ve Cebel-i Akra nahiyesinde 1 mezranın gelirleri bu caminin evkafına ayrılmıştır. Caminin vakıf gelirleri 1550'de 1474 akça; 1570'te 2760 akça ve 1584'te 2360 akçadan ibarettir (ek-5).

3.1.3. Şeyh Alâeddin Camii¹⁴⁹

Antakya nahiyesindeki bazı köylerin gelirleri cami için vakfedilmiştir. 1570 tarihinden sonra *Kestil* ve *Turunciye El-Garbiye* köyleri vakıf gelirleri arasında yer almamaktadır.

Caminin vakıf gelirleri 1550'de 4076 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 3035 akçadır (ek-5).

3.1.4. Habibü'n-Neccar Camii

Altınözü nahiyesine bağlı Bohşin köyünün gelirleri vakıf için tahsis edilmiş olup, 1550 tarihinde 1627 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 2559 akçalık geliri vardır (ek-5).

¹⁴⁷ BA, TD, No: 454, s. 572, 577, 581-584, 587; BA, TD, No: 493, s. 634, 643, 646, 648-649; BA, TD, No: 610, s. 630, 638, 642-646.

¹⁴⁸ BA, TD, No: 454, s. 573; BA, TD, No: 493, s. 647- 648, 659; BA, TD, No: 610, s. 644-645, 658.

¹⁴⁹ BA, TD, No: 454, s. 574, 577, ; BA, TD, No: 493, s. 646, 651; BA, TD, No: 610, s. 642.

3.2. Medreseler

3.2.1. Gülbaviye Medresesi

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran Antakya şehrinde bir tek medrese mevcuttur. Antakya nahiyesine bağlı *Yârimca* köyü ile *Müstevfi* mezrasının gelirlerinin bir kısmı bu medreseye vakfedilmiş olup, geliri 1550-1584 yılları arasında 3405 akçadan ibarettir (ek-5).

3.3. Zaviyeler

3.3.1. Fenk Zaviyesi

Antakya nahiyesinde bir mezra ile Kuseyr nahiyesinde bir köy ve iki mezranın geliri bu zaviyeye ayrılmış olup, gelir toplamı 1550'de 2900 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 3600 akçadır (ek-5).

3.3.2. Şeyh Samet Zaviyesi

Tahrir defterlerinin bazı yerlerinde *Şeyh Samet Zaviyesi*, bazı yerlerinde de *Şeyh Muhammed Zaviyesi* olarak kaydedilmiştir. Altınözü nahiyesi ile Kuseyr nahiyesindeki bazı köy ve mezarların gelirleri bu zaviye için ayrılmış olup, 1550 tarihinde 7910 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 10.829 akça geliri vardır (ek-5).

3.4. Makamlar

3.4.1. Habibü'n-Neccar Makamı Vakfı

Antakya'daki vakıflar içerisinde en fazla gelir ayrılanların başında gelmektedir. Antakya, Altınözü, Kuseyr ve Cebel-i Akra nahiyelerindeki muhtelif köy ve mezra geliri bu vakıf için ayrılmıştır. Nitekim 1550 tarihinde 22.037 akçalık geliri mevcut olup, 1570-1584 döneminde bu tutar 25.408 akçaya yükselmiştir (ek-5).

4. Ticarî Mekânlar

4.1. Çarşı ve Pazarlar

Osmanlı şehirlerindeki pazar yerleri ve ticarî mekânlar bedestenler, hanlar ve dükkânlardan ibarettir.

Bedesten Osmanlı devrinde ortaya çıkmış bir ticarî yapı çeşidi olup, başta mücevher ve değerli taşlar olmak üzere silâhlar, müzeyyen koşum

takımları ile değerli kumaşların satıldığı yerlerdir. Bedestenlerde tüccarların kıymetli malları dışında çarşı esnafı ile tüccarların kasaları, evrakı, defterleri, esnaf ve zanaatkâr loncalarının belgeleri muhafaza ediliyordu. Kâgir ve sağlam bir yapıya sahip olan bedestenlerin içinde dolap denilen satış tezgâhları ile dış duvarlarına bitişik dükkânlar vardır¹⁵⁰.

İstanbul'da başlayıp Şam'da biten Osmanlı ulaşım ağının ana güzergâhında bulunması, Antakya ticaretinin canlılığını arttırmış, bunun tabii bir sonucu olarak, Antakya şehrinde birçok ticarî mekânlar tesis edilmiştir. Bu mekânlardan biri de 1550'den sonra kurulduğu anlaşılan ve 103 dükkânı ihtiva eden bedestendir. Bu dükkânlardan 101'i bedesten dâhilinde yer alırken, 2'si ise bedestenin dışında bulunmaktadır¹⁵¹. Kıymetli malların satıldığı bu çarşıların kapıları gece olunca kapatılmakta ve bekçiler ile kapıcılar tarafından korunmaktadır. Bu görevlilerin ücretleri ise dükkân sahipleri tarafından karşılanmaktadır.

Tahrir defterlerindeki mukataa kayıtlarına göre Antakya şehrindeki belli başlı pazarlar ise *köle pazarı*, *at pazarı*, *cariye pazarı*, *iplik pazarı* ve *keten pazarı*'dır.

4.2. Hanlar (Kervansaraylar)

Hanlar (kervansaraylar), dışarıdan mal getiren tüccarın malı ve hayvanı ile konakladığı tesisler olup, genellikle belirli bir esnaf veya tüccar grubunun toplu olarak barındıkları, zanaatkârların çalıştıkları, mallarını sattıkları binalardır¹⁵².

Antakya'nın *Debbûs* mahallesinde 1550 tarihinden sonra kurulduğu anlaşılan bir han bulunmaktadır. Bu hanın alt katında 28 ve üst katında 22 olmak üzere toplam 50 oda ve 2 dükkân bulunmaktadır¹⁵³. Esnaf çarşısı (bedesten) ile handaki oda ve dükkânların toplamı 155'i bulmaktadır ki, bu da 1550'lerde Antakya şehrinde canlı bir ticaretin mevcut olduğunu bize göstermektedir.

4.3. Diğer Ticarî Mekânlar

İncelediğimiz dönemde Antakya şehrinde ayrıca; hububat, un, yağ,

¹⁵⁰ Semavi Eyice, "Bedesten", *TDVİA*, İstanbul 1992, C. V, s. 304.

¹⁵¹ *BA, TD*, No: 493, s. 633; *BA, TD*, No: 610, s. 628.

¹⁵² Şebnem Akalın, "Kervansaray", *TDVİA*, Ankara 2002, C. XXV, s. 299.

¹⁵³ *BA, TD*, No: 493, s. 633; *BA, TD*, No: 610, s. 628.

bal vb. ürünlerin satıldığı 1 *kapan*; hayvan derilerinin işlenip giyim eşyası, ayakkabı, hayvan koşumları yapımına elverişli hale getirildiği ve renklendirildiği 1 *tabakhâne* (debbaghâne); dokuma sanayinde kullanılan ipliklerin renklendirilip, kumaşların boyandığı 1 *boyahâne*; *Mehmet Paşa Hamamı*; 1 adet *ipek dolabı*; 1550-1570 tarihlerinde 7 adet ve 1584'te 6 adet *değirmen*; asi nehri üzerinde bir *köprü* ve bir adet *başhâne* (hayvan başlarının satıldığı yer) bulunmaktadır¹⁵⁴ (tablo-3).

Tablo-3 Antakya Şehrindeki Ticarî Mekânlar (1550-1584)¹⁵⁵

No	Ticari Mekânın Adı	Adedi		
		1550	1570	1584
1	Bedesten (103 dükkânlı)	-	1	1
2	Han (50 odalı, 2 dükkânlı)	-	1	1
3	Bazar-ı Siyah	1	1	1
4	At ve Köle Pazarı	1	1	1
5	Keten Pazarı	1	1	1
6	İplik Pazarı	1	1	1
7	Kapan	1	1	1
8	Boyahane	1	1	1
9	Debbaghâne	1	1	1
10	Başhâne	1	1	1
11	Hamam	-	1	1
12	Değirmen	7	7	6
13	İpek Dolabı	1	1	1
	Toplam	16	19	18

D. NÜFUS

Herhangi bir şehir veya bölgenin XVI. yüzyıldaki nüfusu belirlenirken müracaat edilen kaynakların başında tapu-tahrir defterlerinin geldiği bilinmektedir. Bu defterlerde kaydedilen nüfus ise *hâne*, *mücerred* ve *bennâk* olarak verilmiştir. Hâne tâbiri evli olanları, mücerred tâbiri bekâr olanları belirtirken, bennâk tâbiri ise elinde yarım çiftlikten daha az toprak

¹⁵⁴ BA, TD, No: 454, s. 564-567; BA, TD, No: 493, s. 632-634; BA, TD, No: 610, s. 628-630.

¹⁵⁵ BA, TD, No: 454, s. 565-567; BA, TD, No: 493, s. 632-633; BA, TD, No: 610, s. 628-629.

bulunan evli vergi nüfusunu göstermektedir. Dolayısıyla tahrir defterlerindeki kayıtlardan bir hânedeki kaç kişinin yaşadığını tespit etmek mümkün değildir.

Öteden beri hâne deyiminin kaç kişiyi ifade ettiği konusu tartışmalı olsa da, genel teamül bunun 5 kişi olarak alınması yönündedir. Fakat muhtelif Osmanlı şehirlerinin aile yapısı ve demografik durumları hakkında yapılan bazı araştırmalar bu rakamın farklılıklar göstereceğini ortaya koymuştur. Nitekim bu araştırmalardan çıkan sonuçlara göre bir hâne fertleri Tokat'ta 3-4 kişiden¹⁵⁶, Antalya ve Antakya'da 6 kişiden¹⁵⁷, Ankara ve Kırşehir'de 5-6 kişiden, Harput'ta 6-7 kişiden ve Diyarbakır'de 7-8 kişiden¹⁵⁸ meydana gelmektedir.

1. Şehir Nüfusu

Osmanlı dönemine gelinceye kadarki süreçte çok kalabalık nüfusun yaşadığı Antakya şehrinde, fetihler sonucu yaşanan katliam ve yıkımlar, Haçlı savaşları sürecindeki yıkımlar, Memluk sultanı Baybars'ın tahribatı ve sık sık görülen şiddetli depremlerin vermiş olduğu ağır tahribatlar neticesinde nüfus son derece azalmıştır. Nitekim Osmanlı öncesi dönemde ve Osmanlı'nın hâkimiyetinin ilk yıllarında Antakya'ya uğrayan seyyahlar da bu durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Mesela, 1432'de Antakya'ya uğrayan *Bertrandon de la Broquier* Antakya surlarından bahsettikten sonra kentin nüfusu hakkında; "...fakat şimdi 300 evden başka bir şey yok"¹⁵⁹ ifadelerini kullanmaktadır.

1549 tarihinde Antakya'yı ziyaret eden *Jean Chesneau* ise kentin genel görünümü ve nüfusu hakkında şu bilgileri vermektedir; "*Kentin muhteşem görünüşü, buranın çok güçlü bir hükümdar tarafından kurulmuş olduğunu göstermektedir. Evlerin kent içindeki dağınıklığından ve metruk olmasından dolayı bugün bir köy gibi görünen bu kentte bir zamanlar, bu yörelere hâkim olan hükümdarlar oturmakta idi*"¹⁶⁰.

¹⁵⁶ Rifat Özdemir, "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", *Belleten*, C. LIV, S. 211 (Aralık 1990)'den ayırbaşım, TTKY., Ankara 1991, s. 1028-1029.

¹⁵⁷ Rifat Özdemir, "Osmanlı Döneminde Antalya'nın Fizikî ve Demografik Yapısı (1800-1867)", *XI. Türk Tarih Kongresi'nden ayırbaşım*, TTKY., Ankara 1994, s. 1397-1398; Aynı Yazar, "Osmanlı Döneminde Antakya'nın Fizikî ve Demografik Yapısı (1709-1860)", *Belleten*, C. LVIII, Nisan, 1994, s. 135-377.

¹⁵⁸ Rifat Özdemir, "Avârız ve Gerçek-Hâne Sayılarının Demografik Tahminlerde Kullanılması Üzerine Bazı Bilgiler", *X. Türk Tarih Kongresi'nden ayırbaşım*, TTKY., Ankara 1993, s. 1605.

¹⁵⁹ Broquiere, *a.g.e.*, s. 84-85.

¹⁶⁰ Chesneau, *a.g.e.*, s. 144-5.

Seyyahların bu tespitlerini tahrir defterlerindeki kayıtlar da doğrulamaktadır. Nitekim Antakya şehrinde 1550 yılında 1056 hâne, 393 bekâr ve 24 imâm; 1570 tarihinde 1047 hâne, 384 bekâr, 23 imâm ve 1584 tarihinde ise 1008 hâne, 539 bekâr ve 28 imâm mevcuttur.

Bu verileri nüfusa çevirirken imâmları da hâne olarak kabul edip 6 katsayısı ile çarparak, çıkan rakama bekârları ilave edeceğiz. Bu hesaplama ile elde ettiğimiz tahminî nüfus; 1550’de 6896 kişi; 1570’te 6666 kişi ve 1584 tarihinde 6755 kişidir. Elde ettiğimiz bu rakamlara her tarih için ortalama olarak 350 kişilik vergiden muaf olan askerî zümreler ve ehli mürtezika eklediğimizde Antakya şehrinin tahminî nüfusu; 1550’de 7246 kişi; 1570’te 7016 kişi ve 1584 tarihinde de 7105 kişi çıkmaktadır.

Öte yandan incelediğimiz dönemde Antakya şehrinde herhangi bir gayrimüslim nüfus kaydı bulunmamaktadır. Fakat Halep ve çevresinde bulunan bazı gayrimüslim reaya gelip Antakya şehrine yerleşmişlerdir. Sayıları hakkında bir bilgimiz olmayan bu nüfus hakkında 1550 tarihli tahrir defterinde şu kayıtlar bulunmaktadır: “*Nefs-i Antakiye’de defter-i cedit-i hakanide mukayyed Yahuda ve Nasarî olmayub, amma Haleb’den ve ba’zı aher yerlerden Yahuda ve Nasarî gelub mütemekkin olub, kendüler için eyledikleri hamrdan ‘adet ve kanun üzre her iki batmana 1 akçe bâc tayin olundu*”¹⁶¹.

1.1. Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı

XVI. yüzyılda Antakya’da mahallelerin tamamı sur içinde bulunmakta olup¹⁶² şehrin nüfusu 7000 kişi civarındadır. Bu nüfusun mahallelere göre dağılımı ve şehrin en kalabalık ve en az nüfus barındıran mahalleleri aşağıda ele alınmıştır.

Yukarda da ifade ettiğimiz gibi, XVI. yüzyılda Antakya şehrinde mahalle sayısı 22 ile 24 arasında değişmektedir. Bu mahallelerde meskûn nüfus tapu tahrir defterlerimizde ayrıntılı olarak kaydedilmiştir (tablo-4).

Tabloda görüldüğü üzere XVI. yüzyılda Antakya şehrinin en büyük mahallesi *Keşkek* olup, her üç tahrirde de en fazla nüfusu barındırmaktadır. *Keşkek* Mahallesinden sonra en fazla nüfusu olan mahalleler ise *Kanavât* ve *Cullahan* Mahalleleri’dir.

¹⁶¹ BA, TD, No: 454, s. 565.

¹⁶² Sahillioğlu, a.g.m., s. 231.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Yine tabloda görüleceği üzere en düşük nüfus barındıran mahalleler, 1550'de 21 hâne ile *İmranoğlu*, 1570'te 10 hâne ile *Meydân* ve 1584'te ise 8 hâne ile *Debbûs Mahalleleri*dir. Ayrıca *Zeytunoğlu Mahallesi* 1570'ten sonra, *Tabii Cullahan* ve *Debbûs Mahalleleri* ise 1584'ten sonra kurulmuşlardır.

Tablo-4 Antakya Şehir Nüfusunun Mahallelere Göre Dağılımı (1550-1584)

No	Mahalle Adı	Yıllar								
		1550			1570			1584		
		H.	M.	İ.	H.	M.	İ.	H.	M.	İ.
1	Mukbil	27	9	1	28	10	1	30	8	1
2	Şenbek	39	21	1	28	19	1	30	17	1
3	Camii Kebir	36	14	1	40	2	1	32	14	-
4	İmran Oğlu	21	9	-	36	5	-	23	12	1
5	Saha	36	10	1	15	6	-	18	10	-
6	Keşkek	130	56	2	135	60	2	140	56	1
7	Dört Ayak	38	14	1	114	52	2	100	75	2
8	Süveyka	48	12	1	40	17	3	55	24	1
9	Meydân	31	14	1	10	4	-	18	6	-
10	Harami Bekir	72	62	2	-	-	-	-	-	-
11	Şeyh Kasım Camii	72	8	2	41	10	1	48	15	1
12	Sofular	26	7	1	12	20	3	26	7	4
13	Mescid-i Şeyh Hamza	13	5	1	18	5	-	15	4	-
14	Kanavât	124	34	2	125	32	2	51	85	2
15	Şirince Pınar	22	13	1	25	11	1	27	9	1
16	Paşa	37	16	1	45	11	1	58	17	1
17	Sarı Mahmud	23	7	1	18	7	1	19	7	-
18	Cullahan	115	37		117	38	-	71	49	5
19	Kastel	25	8	1	35	10	1	38	8	1
20	Gülbek	37	6	1	32	23	1	39	15	1
21	Ma'beliye	45	14	1	39	22	1	61	31	1
22	Mahsen	39	17	1	54	7	-	35	25	1
23	Zeytunoğlu	-	-	-	40	13	1	50	15	1
24	Tabi-i Cullahan	-	-	-	-	-	-	16	12	1
25	Debbûs	-	-	-	-	-	-	8	18	1
	Toplam	1056	393	24	1047	384	23	1008	539	28
	Kısaltmalar	H.= Hâne M.= Mücerred İ.= İmam D.= Diğer								

2. Kaza Nüfusu

Burada kazaya bağlı nahiyelerin nüfusu verildikten sonra, şehir merkezi de dâhil olmak üzere bütün kazanın nüfusu tespit edilmeye çalışılacaktır.

2.1. Antakya Nahiyesi ¹⁶³

Antakya nahiyesinin 1550 tarihinde 34 köyünde 736 hâne, 358 bekâr; 1570'te 40 köyde 663 hâne, 467 bekâr ve 1584 tarihine 44 köyde 828 hâne ile 433 bekâr nüfus yaşamaktadır. Bu hâne ve bekârların tahmini olarak nüfusu ise tablo 6'da verildiği gibidir.

2.2. Altınözü Nahiyesi ¹⁶⁴

1550'de 51 köyde 1267 hâne, 718 bekâr; 1570 tarihinde 56 köyde 1190 hâne, 735 bekâr ve 1584'te ise 59 köyde 1267 hâne, 707 bekâr nüfusu vardır. Bunların kişi olarak tahmini sayısı tablo 6'daki gibidir.

2.3. Kuseyr Nahiyesi ¹⁶⁵

Nahiyenin 1550'de 88 köyünde 3466 hâne ve 1427 bekâr nüfus yaşamaktadır. 1570'te köy sayısı 86 olup, bu köylerde bulunan hâne sayısı 3460, bekâr sayısı ise 1869'dur. 1584 tarihinde ise 86 köyde 3528 hâne ve 1706 bekâr nüfus bulunmaktadır (tablo-6).

2.4. Şuğur Nahiyesi ¹⁶⁶

Nahiye 1550-1584 döneminde 1 kasaba ve 54 köyden müteşekkildir. 1550 tarihinde 2828 hâne, 1674 bekâr; 1570'te 2865 hâne, 1639 bekâr ve 1584'te 3086 hâne ile 1314 bekâr nüfusu vardır. Kişi olarak tahmini nüfus tablo 6'da verilmiştir.

2.5. Cebel-i Akra ' Nahiyesi ¹⁶⁷

Nahiyenin 1550'de 62 köyünde 1070 hâne, 608 bekâr; 1570'te 54

¹⁶³ BA, TD, No: 454, s. 567-592; BA, TD, No: 493, s. 633-659; BA, TD, No: 610, s. 629-658.

¹⁶⁴ BA, TD, No: 454, s. 594-622; BA, TD, No: 493, s. 672-704; BA, TD, No: 610, s. 674-712.

¹⁶⁵ BA, TD, No: 454, s. 638-696; BA, TD, No: 493, s. 736-805; BA, TD, No: 610, s. 748-823.

¹⁶⁶ BA, TD, No: 454, s. 698-741; BA, TD, No: 493, s. 806-857; BA, TD, No: 610, s. 824-876.

¹⁶⁷ BA, TD, No: 454, s. 743-768; BA, TD, No: 493, s. 705-734; BA, TD, No: 610, s. 714-746.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

köyde 998 hâne, 587 bekâr ve 1584'te 54 köyde 851 hâne ile 344 bekâr nüfus yaşamaktadır (tablo-6).

2.6. Süveyde Nahiyesi ¹⁶⁸

Süveyde nahiyesinin köy sayısı 1550-1584 döneminde değişmemiş olup, 14'tür. Bu köylerde 1550'de 488 hâne, 210 bekâr; 1570'te 374 hâne, 218 bekâr ve 1584'te 423 hâne, 117 bekâr nüfus yaşamakta olup, kişi olarak tahmini nüfusu tablo 6'daki gibidir.

Tablo-5 Antakya Kazası Hâne ve Mücerred Sayısı (1550-1584)

No	NAHİYESİ	Yıllar					
		1550		1570		1584	
		H.	M.	H.	M.	H.	M.
1	Nefs-i Antakya	1080	393	1070	384	1036	539
2	Antakya Nahiyesi	736	358	663	467	828	433
3	Altınözü Nahiyesi	1267	718	1190	735	1267	707
4	Kuseyr Nahiyesi	3466	1427	3460	1869	3528	1706
5	Şuğur Nahiyesi	2828	1674	2865	1639	3086	1314
6	Cebel-i Akra Nahiyesi	1070	608	998	587	851	344
7	Süveyde Nahiyesi	488	210	374	218	423	117
	Genel Toplam	10935	5388	10620	5899	11019	5160

Tabloda görüldüğü üzere Antakya kazasının (Antakya şehir merkezi dâhil) hâne sayısı 1550-1584 sürecinde 10.000 ile 11.000 arasında değişmektedir. Toplam hâne sayısını köy sayısına böldüğümüzde, 1550-1584 döneminde ortalama olarak her köye 32 hâne düşmektedir.

Hâne sayısının 6 katsayısı ile çarpılıp bekâr rakamlarının ilave edilmesiyle elde edilen tahmini nüfus sayısı tablo 6'da verildiği gibidir.

Tablo 6'da görüldüğü gibi Antakya Kazasının tahmini nüfusu 1550-1584 tarihlerinde 70.000 civarındadır. Kuseyr nahiyesi kazayı oluşturan nahiyeler içerisinde en fazla nüfusa sahip olup, tüm kaza nüfusunun % 30'undan fazla bir orana sahiptir. Kuseyr nahiyesini Şuğur, Antakya (şehir

¹⁶⁸ BA, TD, No: 454, s. 624-636; BA, TD, No: 493, s. 660-666; BA, TD, No: 610, s. 660-673.

nüfusu dâhil) ve Altınözü nahiyeleri takip etmektedir. Kazayı oluşturan nahiyeler içerisinde en küçüğü Süveyde olup, kaza toplamı içinde % 4'lük bir oran teşkil etmektedir.

Tablo-6 Antakya Kazası Tahmini Nüfusu (1550-1584)

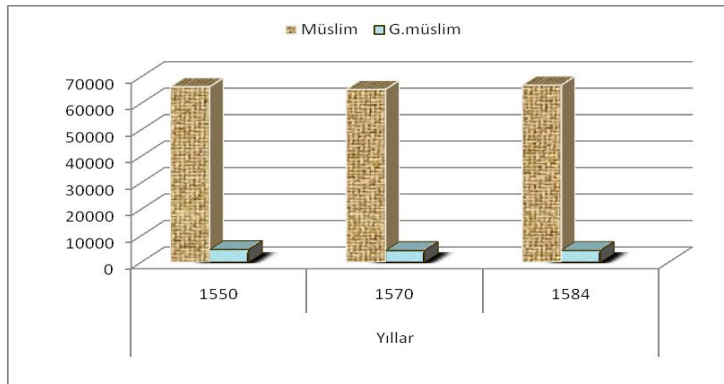
No	NAHİYESİ	Yıllar					
		1550		1570		1584	
		Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%
1	Nefs-i Antakya	7246	10	7016	10	7105	10
2	Antakya Nahiyesi	4774	7	4445	6	5401	8
3	Altınözü Nahiyesi	8320	12	7875	11	8309	12
4	Kuseyr Nahiyesi	22223	31	22629	33	22874	32
5	Şuğur Nahiyesi	18642	26	18829	27	19830	28
6	Cebel-i Akra Nahiyesi	7028	10	6575	9	5450	8
7	Süveyde Nahiyesi	3138	4	2462	4	2655	4
	Genel Toplam	71371	100	69831	100	71624	100
	% = genel toplam içindeki oran						

Diğer yandan Antakya nahiyesini oluşturan şehir merkezi ile köylerin nüfusunu mukayese ettiğimizde, 1550-1584 döneminde şehir merkezi (nefs-i Antakya) nüfusunun daha fazla olduğu görülmektedir.

3. Nüfusun Dinî Dağılımı

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran Antakya kazasında yaşayan nüfusun ekseriyeti Müslüman olup, gayrimüslim nüfus son derece azdır. Nitekim Antakya şehir merkezi ile Antakya nahiyesine bağlı köylerde herhangi bir gayrimüslim nüfus bulunmazken, Altınözü nahiyesinde sadece 1 gayrimüslim köy mevcuttur. En fazla gayrimüslim nüfusun yaşadığı nahiyeye Süveyde'dir. Nitekim iki köyü tamamen gayrimüslim nüfusu muhteva olup, 7 köyünde de karışık (Müslim-gayrimüslim) nüfus yaşamaktadır.

Grafik-1 Antakya Kazası Müslim-Gayrimüslim Nüfus Oranları (1550-1584)

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Şuğur ve Cebel-i Akra nahiyelerinde 3'er köyde gayrimüslim ve 1'er köyde de karışık nüfus yaşamaktadır. Kuseyr nahiyesinde ise bir köyde gayrimüslim ve iki köyde karışık nüfus yaşamaktadır.

Kazaya bağlı nahiyelerdeki gayrimüslim hâne ve bekâr sayısı yıllar itibariyle şöyledir; 1550'de 744 hâne, 294 bekâr; 1570'te 675 hâne, 331 bekâr ve 1584'te 707 hâne ile 183 bekâr. Bu veriler nüfusa çevrildiğinde Antakya Kazasında tahminî olarak 1550'de 4758; 1570'te 4381 ve 1584 tarihinde 4425 kişi yaşamaktadır. Bunun toplam kaza nüfusu içindeki oranı ise % 6 civarındadır.

Batı Yönündeki Surlar (W. H. Bartlett)

İKİNCİ BÖLÜM

ANTAKYA KAZASININ KIR İSKÂN YERLERİ

XVI. yüzyılda diğer Osmanlı eyalet, sancak ve kazalarında olduğu gibi Antakya kazasında da sosyal ve ekonomik hayatın ağırlık noktasını köyler oluşturmaktadır. Yukarıda, Antakya kazasına bağlı nahiyeler ile bu nahiyelerin köy ve mezra sayısı belirtilmiştir. Aşağıda ise, Antakya kazasındaki iskân yerlerinin birer birer tanıtılmasına çalışılacaktır. Bu yapılırken, her köyün bağlı bulunduğu nahiyeye göz önüne alınarak, kendi aralarında numaralandırılmıştır.

Aşağıda tanıtımı yapılan köyler hakkındaki bilgiler, tahrir defterlerindeki kayıtlardan elde edilmiştir.

A. ANTAKYA NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ

1) *Kilisâcık* (Bugünkü Kisecik) ¹⁶⁹: 1550’de 67 hâne, 38 mücerred; 1570’te 66 hâne 40 mücerred (=bekâr) nüfusa sahip olan köy, 1584’te 72 hâne 34 mücerred nüfusa ulaşmıştır. Köyün mahsullerini buğday, arpa, mercimek ve bostan ürünleri meydana getiriyordu.

Köyde arıcılık yapılmakta, ayrıca küçükbaş hayvanların yanı sıra camus (manda) da beslenmektedir. Vergi hâsılı 1550 tarihinde 7178 akça; 1570’te 6950 akça ve 1584’te 7010 akça olup, bu hâsılâtın bir kısmı *Habibün’Neccar Makamı*’na vakfedilmiştir.

2) *Cağiriye-i Küçük*¹⁷⁰: Küçük bir köy olup 1550’de sadece 2 hânesi mevcuttur. 1570-1584 tarihlerinde ise 4 hâne ve 1 bekâr nüfusu vardır. Bu hânelerden 3’ü *dulkadirli* taifesindedir.

Mahsulleri buğday, arpa ve bostan ürünlerinden ibaret olup, geliri 1550’de 2062; 1570-1584 döneminde ise 1611 akça idi. Son iki tarihteki gelirleri padişah hası olarak ayrılmıştır.

¹⁶⁹ BA, TD, No: 454, s. 567; BA, TD, No: 493, s. 635; BA, TD, No: 610, s. 631.

¹⁷⁰ BA, TD, No: 454, s. 567; BA, TD, No: 493, s. 643; BA, TD, No: 610, s. 639.

3) *Kavâssiye* (Bugünkü Odabaşı)¹⁷¹: 1550 tarihinde 39 hâne, 16 bekâr nüfusu mevcut iken bu nüfus 1570'te 16 hâne ve 1584'te de 15 hâneye gerilemiştir. Son iki tarihte bekâr sayısı 9'dur. Köyde önemli miktarda buğday ve arpa üretiminin yanı sıra, mercimek, karaburçak (küşne), nohut, bakla, yulaf ve bostan ziraatı da yapılmaktadır. Ayrıca küçükbaş hayvan beslenmekte ve arıcılık yapılmaktadır.

Köyün gelir tutarı 1550'de 5514 akça iken 1570-1584 döneminde bu miktar 7500 akçaya yükselmiştir. 1584 tarihindeki vergi hâsılı Mehmet Paşa'nın oğlu Abdullah'a zeamet olarak tahsis edilmiştir.

4) *Deyr-i Sa'dân*¹⁷²: İlk tahrir defterimizde 10 hâne ve 5 bekâr nüfus kayıtlıdır. Daha sonraki tarihlerde az da olsa nüfusunun arttığını görmekteyiz. Nitekim 1570'te 11 hâne ile 8 bekâr, 1584'te ise 12 hâne ve 13 bekâr nüfusu vardır.

Mahsulleri buğday, arpa, bostan, nar, bal ve bostan ürünlerinden ibaret olup, geliri 1550 tarihinde 743; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1556 akçadan ibarettir. Son iki tarihteki gelirler padişah hası olarak ayrılmıştır.

5) *Menâkiye*¹⁷³: *Karamânlı* taifesinin meskûn olduğu bir köydür. 1550'de 34 hâne, 23 bekâr nüfusu varken, 1570'te hâne sayısı 35'e, bekâr sayısı da 25'e yükselmiştir. Ancak daha sonraki yıllarda nüfusun biraz gerilediğini görmekteyiz. Nitekim 1584 tarihinde hâne sayısı 22'ye, bekâr sayısı da 13'e gerilemiştir.

Zirai ürünleri; buğday, arpa, yulaf, bostan, üzüm ve nardır. Ayrıca, küçükbaş hayvancılıkla uğraşılmakta, manda beslenmekte ve arıcılık yapılmaktadır. Geliri 1550'de 3638 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3933 akça olup padişah hasıdır.

6) *Sünbârî* (Bugünkü Oğlakören)¹⁷⁴: 1550 tarihinde *Kasım bin Emir Hac bin Sâruca*'nın mülküdür. Daha sonraki yıllarda ise vakfedilmiş olduğunu görmekteyiz. Zira 1570 ve 1584 tarihli tahrirlerde *Mustafa Paşa*'nın vakfi olarak kaydedilmiştir.

1550'de 34 hâne, 10 bekâr; 1570'te 27 hâne, 19 bekâr ve 1584'te 32

¹⁷¹ BA, TD, No: 454, s. 568; BA, TD, No: 493, s. 654; BA, TD, No: 610, s. 650.

¹⁷² BA, TD, No: 454, s. 568; BA, TD, No: 493, s. 640; BA, TD, No: 610, s. 635-636.

¹⁷³ BA, TD, No: 454, s. 568-569; BA, TD, No: 493, s. 638-639; BA, TD, No: 610, s. 634.

¹⁷⁴ BA, TD, No: 454, s. 569; BA, TD, No: 493, s. 644; BA, TD, No: 610, s. 640.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

hâne 16 bekâr nüfusu olan köyün başlıca mahsullerini buğday, arpa, yulaf, darı, bostan ve bal teşkil ediyordu. Köyde manda ve küçükbaş hayvanlar da beslenmektedir. Geliri 1550’de 4466 akça iken, 1570’te 2080 akçaya gerilemiş ve 1584’te biraz artarak 2464 akçaya yükselmiştir.

7) ‘*Aydî*¹⁷⁵ (Bugünkü Ekinci): 1550’de 25 hâne, 9 bekâr; 1570’te 19 hâne, 16 bekâr; 1584’te 38 hâne, 8 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, nohut, bakla, yulaf, küşne, darı ve bostandır. Ayrıca köy sakinleri nar ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirmekte, küçükbaş hayvan besiciliği yapmakta ve arıcılık ile meşgul olmakta idiler.

Köyün vergi hâsılı ise, 1550’de 5388 akça iken 1570’te 6014 ve 1584’te 7403 akçaya yükselmiştir. Bu gelirin bir kısmı *Ömer bin Ahmed*’in *Vakfi*’na ayrılmışken, diğer kısmı devlet (mirî) için tahsis edilmiştir.

8) *Tellâl*¹⁷⁶ : 1550’de 11 hâne, 5 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 7 hâne, 6 bekâr nüfusu olan köyde buğday, arpa, mercimek, küşne, bostan mahsulleri üretilmektedir. Ayrıca köyde nar, ceviz ve muhtelif meyve ağaçları yetiştirilmektedir. Arıcılığın yanı sıra küçükbaş hayvan da beslenmektedir.

Köyün gelir hâsılı 1550 tarihinde 1646; 1570-1584 tarihlerinde ise 1754 akça olup, bir kısmı *Emir Hac veled-i Alâeddin Vakfi* için, diğer kısmı da mirî için ayrılmıştır.

9) *Akkâvur*¹⁷⁷: 1550’de 11 hâne ve 5 bekâr nüfusu mevcutken daha sonraki tarihlerde nüfusu giderek azalmıştır. Nitekim 1570’te 6 hâne, 7 bekâr ve 1584’te de 5 hâne ve 8 bekâr nüfus kayıtlıdır.

Köyde buğday, arpa, mercimek, küşne, üzüm ve bostan ziraatı yapılmaktadır. Hayvan olarak manda ve keçi beslenmekte ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Vergi hâsılı 1550 tarihinde 1640 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 1880 akçadan ibaret olup, son iki tarihteki gelirler padişah hası olarak ayrılmıştır.

10) *Dersuniye* (Bugünkü Dursunlu)¹⁷⁸: Nüfus bakımından Antakya nahiyesinin kalabalık köylerindedir. Araştırma dönemimizde nüfusu sürekli artış göstermiştir. Zira 1550’de 45 hâne, 59 bekârı mevcutken, bu rakam

¹⁷⁵ BA, TD, No: 454, s. 570; BA, TD, No: 493, s. 654; BA, TD, No: 610, s. 651.

¹⁷⁶ BA, TD, No: 454, s. 570; BA, TD, No: 493, s. 639; BA, TD, No: 610, s. 635.

¹⁷⁷ BA, TD, No: 454, s. 570-571; BA, TD, No: 493, s. 640; BA, TD, No: 610, s. 636.

¹⁷⁸ BA, TD, No: 454, s. 570; BA, TD, No: 493, s. 633-634; BA, TD, No: 610, s. 630.

1570'te 47 hâne, 60 bekâra ve 1584'te ise 128 hâne, 71 bekâra yükselmiştir.

Zirai üretim ve hayvancılık bakımından da köyde çeşitlilik görülmektedir. Nitekim buğday, arpa, küşne, yulaf, darı, üzüm, bostan mahsullerinin yanı sıra nar, ceviz ve muhtelif meyve ağaçları da yetiştirilmektedir. Küçükbaş hayvanlar beslenmekte ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 1550'lerden sonra ipekçilik yapıldığını da görmekteyiz. Nitekim 1570 ve 1584 tarihli tahrir defterlerinde ipek dolabı (*dolab-ı harir*) için 80'er akça vergi (resim) alınmıştır.

Köyde bir adet de ma'sara¹⁷⁹ mevcuttur. Köyün vergi geliri 1550'de 13.348 akça, diğer tarihlerde 14.700 akçadan ibaret olup padişah hası olarak ayrılmıştır.

11) *Karakise*¹⁸⁰: Tahrir defterlerinde kaydı *Karye-i el-Karakise* şeklinde geçmektedir. 1550'de 29 hâne, 17 bekâr nüfusu vardır. Daha sonraki süreçte nüfusunda azalma görülmüştür. Keza 1570'te 24 hâne, 16 bekâr ve 1584'te de 18 hâne, 22 bekâr nüfusa sahiptir.

Buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf, bostan gibi zirai mahsuller üreten köylüler aynı zamanda bağcılık da yapmakta ve meyve ağaçları yetiştirmektedirler. Arıcılık da yapan köylüler, küçükbaş hayvan beslemektedirler.

Köyün vergi hâsılı 1550 tarihinde 4778 akça iken sonraki tarihlerde 4296 akçaya gerilemiştir. Son iki tarihteki gelirler padişah hası olarak ayrılmıştır.

12) *Arkud / Dikme, Dikmece* (Bugünkü Dikmece)¹⁸¹: 1550 tarihinde *Karye-i Arkud nâm-ı diğer Dikme* şeklinde, diğer tarihlerde ise *Karye-i Arkud nâm-ı diğer Dikmece* olarak kaydedilmiştir. Hâne sayısı 1550-1570 döneminde 23 ve 1584 tarihinde 29'dur. Bekâr sayısı ise 1550 tarihinde 10; 1570-1584 döneminde ise 13'tür.

Köyde buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf, darı, bostan mahsulleri üretilmekte ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmektedir. Küçükbaş hayvan besleyen köylüler arıcılıkla da uğraşmaktadırlar.

¹⁷⁹ *Ma'sara* zeytin, susam, üzüm vb. ürünlerin sıkıldığı atölyelerdir.

¹⁸⁰ *BA, TD, No: 454, s. 572; BA, TD, No: 493, s. 640-641; BA, TD, No: 610, s. 636-637.*

¹⁸¹ *BA, TD, No: 454, s. 572; BA, TD, No: 493, s. 642-643; BA, TD, No: 610, s. 638-639.*

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Vergi hâsılı *Camii Kebir Vakfı*, *Evlad-ı İbn-i Cündi Vakfı* ve *mirî hissesi* olmak üzere üçe taksim edilmiş olup, 1550'de 3823 akça, diğer tarihlerde ise 3398 akçadan ibarettir.

13) *Karaçay / Rumlu* (Bugünkü Karaçay)¹⁸²: Antakya nahiyesine bağlı küçük köylerden biridir. Nüfusu 1550'de 4 hâne, 1 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde ise 31 hâne ile 3 bekârdan ibarettir.

Köyde buğday üretilmekte, bostan ve nar yetiştirilmektedir. Ayrıca, manda ve küçükbaş hayvan besiciliği yapan köylüler arıcılıkla da uğraşmaktadırlar. Vergi hâsılatı ilk tarihte 698; ikincide 860 ve üçüncüde 868 akçadır. Son iki yıldaki geliri padişah hasıdır.

14) *Bacâklu*¹⁸³: 1550'de 8 hâne, 6 bekâr; 1570'te 9 hâne, 6 bekâr ve 1584'te 9 hâne ile 5 bekâr nüfusu vardır.

Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, bakla ve nohut olup, üzüm ve meyve ağaçları da yetiştirilmektedir. Ayrıca küçükbaş hayvan beslenmekte ve arıcılık yapılmaktadır. Vergi hâsılı 1550'de 954; 1570-1584 tarihlerinde ise 1400 akça olup, tamamı *Şeyh Ali Camii* için vakfedilmiştir.

15) *Kestil*¹⁸⁴: 1550 tarihinde 10 hâne, 2 bekâr nüfusu olan bir köydür. 1570 tarihli tahrir defterinde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Muhtemelen göç etmişlerdir. Çünkü 1584 tarihinde *mezra* konumundadır.

Mahsulleri buğday ve arpa olup, meyve ağaçları da yetiştirilmektedir. Arıcılık da yapan köylüler ayrıca manda ve keçi de beslemektedir. Vergi hâsılı 1550'de 722 akça, 1570-1584 döneminde 842 akçadır. Gelirinin tamamı *Alâeddin Camii* için vakfedilmiştir.

16) *Yârimca* (Bugünkü Yarımca)¹⁸⁵: 1550'de 10 hâne, 4 bekâr nüfusu mevcuttur. 2 hâne de *Cihanbeyli* taifesi köyde yaşamaktadır. Daha sonraki tarihlerde *Cihanbeyli* aşireti ile ilgili herhangi bir kayıt yoktur. Köy nüfusu da azaldığına göre buradan başka yere göç etmiş olmaları ihtimal dâhilindedir. Köyün 1570-1584 dönemindeki nüfusu 6 hâne ve 5 bekârdan ibarettir.

Mahsulleri buğday, arpa, darı, yulaf, bostandan ibaret olup, vergi

¹⁸² BA, TD, No: 454, s. 573; BA, TD, No: 493, s. 646; BA, TD, No: 610, s. 643.

¹⁸³ BA, TD, No: 454, s. 573; BA, TD, No: 493, s. 647; BA, TD, No: 610, s. 644.

¹⁸⁴ BA, TD, No: 454, s. 573; BA, TD, No: 493, s. 648; BA, TD, No: 610, s. 645.

¹⁸⁵ BA, TD, No: 454, s. 574; BA, TD, No: 493, s. 647; BA, TD, No: 610, s. 643.

geliri 1550'de 2128 akça; 1570'te 1872 akça ve 1584'te 1790 akçadır. Bu gelirler *Gülbaviye Medresesi* ile *Mehmed b. İbrahim. b. Hattat* vakıfları için ayrılmıştır.

Köyde önemli miktarda camusun yanı sıra küçükbaş hayvan besiciliği ve arıcılık da yapılmaktadır.

17) *Bağdâdî*¹⁸⁶ (Bugünkü Değirmenyolu): 1550'de 12 olan hâne sayısı 1570'te 8'e düşmüş, 1584'te ise 10'a yükselmiştir. Bekâr sayısı ise 1550 ve 1584'te 3, 1570'te ise 5'tir.

Bağdâdî köyünün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf ve bostandan ibaret olup, vergi geliri 1550'de 3772 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 4060 akçadır. Son iki tarihteki gelirler padişah hasları için ayrılmıştır.

Köyde küçükbaş hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

18) *Düveyr* (Bugünkü Döver)¹⁸⁷: Araştırma dönemi içerisinde nüfusu gittikçe azalan köylerdendir. Nitekim 1550'de 25 hâne, 10 bekârlık nüfus; 1570'te 21 hâne, 4 bekâra ve 1584'te ise 18 hâneye düşmüştür. Son tarihteki bekâr sayısı 7'dir.

Köyde buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf ve bostan mahsulleri üretilmekte, meyve ağaçları yetiştirilmekte ve küçükbaş hayvan beslenmektedir. Ayrıca köylüler arıcılık da yapmaktadır.

Köyün gelirleri *İbn-i Ömer ve Yunus ve Mehmed b. Mehmed Vakfı* ve *mirî* için ayrılmış olup, 1550'de 5342 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 5058 akçadan ibarettir.

19) *Basâla*¹⁸⁸: 1550 tarihinde 6 hâne ve 4 bekâr nüfusu olan köyde daha sonraki tarihlerde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Köyde buğday, arpa, darı, yulaf ve bostan mahsulleri üretilmekte, küçükbaş hayvanlar beslenmekte ve arıcılık yapılmaktadır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 1366 akça, diğer tarihlerde ise 1680 akça olup, bir kısmı *Ali b. Ahmed b. Şeybani Vakfı* ile *Fethullah b. Abdülkerim*

¹⁸⁶ BA, TD, No: 454, s. 574; BA, TD, No: 493, s. 641; BA, TD, No: 610, s. 637.

¹⁸⁷ BA, TD, No: 454, s. 574-575; BA, TD, No: 493, s. 637; BA, TD, No: 610, s. 633.

¹⁸⁸ BA, TD, No: 454, s. 575; BA, TD, No: 493, s. 648; BA, TD, No: 610, s. 645.

Vakfi için ayrılmıştır. Diğer kısmı ise *Yahya ve Hasan veledan-ı Ali ve Mehmed b. Mahmud Mülkü* hissesidir.

20) *Deyrü'l-Maşta*¹⁸⁹: 1550'de 57 nefer nüfus kaydı bulunmaktadır. Bunun 34'ü hâne, 23'ü bekârdır. 1570'te hâne sayısı 29, bekâr sayısı 30 iken 1584'te hâne sayısı 43'e yükselmiş, bekâr sayısı ise 15'e gerilemiştir.

Köyde buğday, arpa, mercimek, küşne ve bostan mahsulleri ile meyve ağaçları yetiştirilmekte, küçükbaş hayvan beslenmekte, arıcılıkla uğraşılmaktadır. Vergi hâsılı yıllar itibarıyla 3582 akça; 3584 akça ve 4214 akça olup, bir hissesi *Habibü'n-Neccar Makamı* için vakfedilmiş, diğer hissesi ise *mirî* için ayrılmıştır.

21) *El-Cerine*¹⁹⁰: Vergi hâsılı padişah hası olarak ayrılan köylere aittir. 1550'de 24 hâne, 8 bekâr nüfusu mevcutken, 1570'te hâne sayısı 16'ya düşmüş, bekâr sayısı da 12'ye yükselmiştir. Köyün nüfusu daha sonraki dönemlerde daha da azalmıştır. Zira 1584 tarihinde 8 hâne ve 5 bekârdan ibarettir. Köyde buğday, arpa, yulaf ve darı mahsulleri üretilmektedir. Ayrıca küçükbaş hayvan beslenmekte ve arıcılık yapılmaktadır.

Vergi geliri 1550 tarihinde 2544 akça, 1570-1584 döneminde ise 3490 akçadır.

22) *Karye / Beytü'l-Mâ* (Bugünkü Harbiye'nin bir mahallesi)¹⁹¹: 1550 tarihli tahrir defterinde *Karye-i Karye, el-ma'ruf Beytü'l-Mâ*, 1570 tarihli defterde *Karye-i Karye-i Beytü'l-Mâ* ve 1584 tarihli tahrirde ise *Karye-i Beytü'l-Mâ* olarak kaydedilmiştir.

Hâne sayısı 1550'de 11; 1570'te 4 ve 1584'te 8'dir. Bekârı ise ilk tarihte 4, ikincide 9 ve üçüncüde 7'dir. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf ve bostandan ibarettir. Meyve ağaçları yetiştirilmekte, küçükbaş hayvanların yanı sıra arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 2034 akça, 1570'te 3927 akça ve 1584'te 3754 akça olup, hisseler halinde *Fethullah b. Abdülkerim Vakfi, Yahya ve Hasan veledan-ı Ali ve Mehmed b. Mahmud Mülkü* ve *mirî* için ayrılmıştır.

¹⁸⁹ BA, TD, No: 454, s. 575-576; BA, TD, No: 493, s. 641-642; BA, TD, No: 610, s. 638.

¹⁹⁰ BA, TD, No: 454, s. 576; BA, TD, No: 493, s. 638; BA, TD, No: 610, s. 633-634.

¹⁹¹ BA, TD, No: 454, s. 577; BA, TD, No: 493, s. 644; BA, TD, No: 610, s. 640-641.

23) *Mengüliye* (Bugünkü Koç Ören)¹⁹²: 1550’de 8 hâne, 6 mücerred, 1570-1584 tarihlerinde ise 4 hâne ve 8 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, darı ve bostandan ibaret olup, küçükbaş hayvancılık yapılmakta ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Vergi gelirleri 1550 tarihinde 1290 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 1212 akçadan ibaret olup *Camii Kebir* ve *evlad-ı İbn-i Cümdi* vakıflarına tahsis edilmiştir.

24) *Karâca Tût*¹⁹³: Köy sakinleri Haleb Türkmenlerinin *Çoğun taifesinden* olup, 1500’lü yıllarda gelip köye yerleşmişlerdir¹⁹⁴. Buğday, arpa, yulaf ve bostan mahsulleri yetiştiren köylüler manda ve keçi gibi hayvanlar beslemekte ve arıcılık yapmaktadırlar. 1550 tarihinde 37 hâne, 13 bekâr nüfus ihtiva etmektedir. Hâne sayısı 1570’te 19; 1584’te ise 26’dır. 1570’te 26 olan bekâr sayısı son tarihte 27’dir.

Vergi hâsılatının tamamı *Şeyh Alâeddin Camii* için vakfedilmiş olup, 1550’de 2704 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2435 akçadır.

25) *Sarâyıcık* (Bugünkü Saraycık)¹⁹⁵: Bu köy sakinleri de, Karâca Tût sakinleri gibi, Haleb Türkmenlerinin *Çoğun taifesinden* olup, 1500’lü yıllarda gelip yerleşmişlerdir¹⁹⁶. Köyün 1550 tarihinde 13 hâne, 2 bekâr; 1570’te 8 hâne, 7 bekâr ve 1584’te 13 hâne, 6 bekâr nüfusu vardır.

Mahsulleri, buğday, arpa, mercimek, küşne, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık yapılmakta, küçükbaş hayvan ve manda beslenmekte ayrıca arıcılıkla uğraşılmaktadır. Vergi hâsılı 1550’de 6098 akça; 1570’te 8000 akça ve 1584’te 9000 akça olup, zeamet olarak tevcih edilmiştir.

¹⁹² BA, TD, No: 454, s. 577; BA, TD, No: 493, s. 647-648; BA, TD, No: 610, s. 644.

¹⁹³ BA, TD, No: 454, s. 577; BA, TD, No: 493, s. 646; BA, TD, No: 610, s. 642.

¹⁹⁴ BA, TD, No: 454, s. 577; “Mezkurlerin aslı **Haleb Türkmânlarına tâbi Çoğun taifesinden** olup, asla koyunları olmayub 40-50 yıldan beru Türkmândan ayrılıub kaza-i mezburde mütemekkin olup, lâkin aslı Türkmân olup, Türkmân defterinde mukayyed olmağla Türkmân emînleri subaşuları dikkat edib... Barâk subaşuları dahi dikkat edüb iki canibden dahl olunmağla rencide oldukları baiseden Türkmân defterinden ihrac olunub, kaza-i mezburde ra’iyyet kayd olundukların ba’de vâki olan rüsumlarını ve bâd-i hevalarını Antakiye Emînleri nâme-i hümayûn için zabt eyleyeler. Türkmân subaşuları dahl ve taarruz itmeyeler”.

¹⁹⁵ BA, TD, No: 454, s. 578; BA, TD, No: 493, s. 654-655; BA, TD, No: 610, s. 651-652.

¹⁹⁶ BA, TD, No: 454, s. 578; “Mezkûrlar dahi Karâca Tût nâm karyede mütemekkin olan **Çoğun taifesinden** olup, karye-i mezburde yazılan şerh mucebince Türkmân defterinden ihrac olunub, kaza-i mezburde ra’iyyet kayd olundular”.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

26) *Tellâl*¹⁹⁷: 1550'de 7 hâne, 1570'te 4 hâne nüfusu vardır. 1584 tarihinde herhangi bir nüfus kaydı mevcut değildir. Köyün vergi gelirleri mukataa usulü olarak toplanmakta olup, 1550'de 2500 akça ve 1570-1584 yıllarında ise 5500 akçadan ibarettir.

1550'de *Seydî Han Efendi, İbrahim ve Mehmed*, 1570'te ise *Ferhad b. Ahmed ve Mahmud*'un çiftleri olup, mukataa bedelini müştereken ödemektedirler.

27) *Güzel Burc* (Bugünkü Güzelburc)¹⁹⁸: 1550'de 17 hâne, 2 bekâr; 1570'te 21 hâne, 11 bekâr ve 1584'te 27 hâne ve 10 bekâr nüfusu mevcuttur. Zirai mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibaret olup, küçükbaş hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Köyün vergi hâsılatı 1570 ve 1584 tarihlerinde padişah hası için ayrılmış olup, 1550'de 500 akça, 1570'te 5430 akça ve 1584'te 5450 akçadır. Köyde ayrıca mukataa usulü vergiye tabi 2 çayırılık bulunmaktadır. Bunlardan biri *bağçe-i meşhed* diye isimlendirilmiş olup, 1550'de *Mehmed Çelebi b. Cân Bek*'in tasarrufundadır. Diğerleri ise *Ferhad Beg, Emir Ali ve Ali* adlı kişilerin; 1570'te *Mir'alem Ganim Kethüda* ve *Haleb Çavuşlarından Mehmed Kethüda*'nın; 1584'te ise *Ahmed Çavuş* ve kardeşi *İsmail* adlı kişnin tasarrufundadır.

Köyün *Turunciye el-Garbiye* ve *Burc-ı Şahi* isimli iki mezrası mevcuttur.

28) *Arpalu* (Bugünkü Arpalı)¹⁹⁹: Tahrir defterlerinde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf ve bostandan ibarettir.

Küçükbaş hayvan beslenmekte ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. Vergi gelirleri 1550'de 2090 akça, diğer tarihlerde 2000 akçadır. Gelirleri 1570'te padişah hası için ayrılmıştır.

29) *Kürd Virâni*²⁰⁰: Yörükân tâifesinden olan²⁰¹ *Satılmışlı Taifesi*'nin meskûn olduğu köyde 1550'de 26 hâne nüfus kayıtlıdır. 1570'te 17 hâne, 5

¹⁹⁷ BA, TD, No: 454, s. 578; BA, TD, No: 493, s. 646; BA, TD, No: 610, s. 642.

¹⁹⁸ BA, TD, No: 454, s. 578-579; BA, TD, No: 493, s. 636; BA, TD, No: 610, s. 632.

¹⁹⁹ BA, TD, No: 454, s. 579; BA, TD, No: 493, s. 643; BA, TD, No: 610, s. 639.

²⁰⁰ BA, TD, No: 454, s. 587; BA, TD, No: 493, s. 646; BA, TD, No: 610, s. 642-643.

²⁰¹ Cevdet Türkay, *Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İstanbul 2001, s. 564.

bekâr ve 1584'te ise 12 hâne, 2 bekâr nüfusu vardır.

Köyün vergi geliri yıllar itibariyle 1345 akça, 1342 akça ve 1502 akçadan ibaret olup, gelirin bir kısmı *Camii Kebir*, bir kısmı *İbn-i Cüdi* vakıflarına, bir kısmı ise *mirî* için ayrılmıştır. Köyde önemli miktarda manda beslenmektedir. Ayrıca küçükbaş hayvan besiciliği ve arıcılık da yapılmaktadır.

30) *Kerüş / Avcılar*²⁰²: 1550 tarihinde 15 hâne, 3 bekâr, 2 *dulkadirli*; 1570'te 15 hâne, 9 bekâr ve 1584'te 13 hâne, 11 bekâr nüfusu mevcuttur. Ziraî mahsulleri buğday, arpa, yulaf, bostan ve darıdan ibarettir. Nar ve muhtelif meyveler yetiştirilmekte, manda ve küçükbaş hayvan beslenmekte ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Bir değirmeni bulunan köyün vergi gelirleri 1550'de 1500 akça, 1570'te 1844 akça ve 1584'te 1904 akça olup, padişah hası için ayrılmıştır.

31) *Bârbârun* (Bugünkü Ballöz)²⁰³: Nüfus bakımından Antakya nahiyesinin kalabalık köylerindedir. Keza 1550'de 76 hâne, 35 bekâr; 1570'te 73 hâne, 32 bekâr ve 1584'te 62 hâne, 45 bekâr nüfusu mevcuttur.

Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut ve bostandan ibarettir. Köyde bağ ve bahçecilik yapılmakta, küçükbaş hayvan beslenmekte ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Vergi geliri *zeamet* olarak tevcih edilmiş olup, 1550'de 4000 akça, 1570'te 4900 akça ve 1584'te 4850 akçadır.

32) *Ahmedce*²⁰⁴: 1550'de 18 hâne, 12 bekâr; 1570'te 23 hâne, 27 bekâr ve 1584'te 24 hâne, 16 bekâr nüfusu olan köyde; buğday, arpa, bakla, yulaf, darı ve bostan üretimi yapılmakta, manda beslenmekte, arıcılıkla uğraşmaktadır.

Köyün vergi geliri 1550-1570 yıllarında timar olarak, 1584'te *zeamet* olarak tevcih edilmiş olup, ilk tarihte 1600 akça, daha sonraki tarihlerde ise 5000 ve 7742 akçadır.

33) *Sultâniye*²⁰⁵: 1550 tarihinde 28 hâne 14 bekâr; 1570'te 25 hâne, 15 bekâr ve 1584'te 10 hâne, 3 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday,

²⁰² BA, TD, No: 454, s. 588; BA, TD, No: 493, s. 645; BA, TD, No: 610, s. 641.

²⁰³ BA, TD, No: 454, s. 589; BA, TD, No: 493, s. 655-656; BA, TD, No: 610, s. 653.

²⁰⁴ BA, TD, No: 454, s. 590; BA, TD, No: 493, s. 657; BA, TD, No: 610, s. 665.

²⁰⁵ BA, TD, No: 454, s. 590-591; BA, TD, No: 493, s. 656-657; BA, TD, No: 610, s. 654.

arpa, mercimek, küşne, yulaf, darı ve bostandan ibarettir.

Vergi gelirleri 1550’de timar, diğer tarihlerde zeamet olarak ayrılmış olup, ilk tarihte 1500 akça, ikincide 7800 akça ve son tarihte de 9010 akçadır. Köyde büyük ve küçükbaş hayvanlar ile manda beslenmekte ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

34) *Dâvudi*²⁰⁶: 1550 tarihinde 15 hâne ve 10 bekâr nüfusu vardır. Bu hânelerden 4’ü *Çoğun taifesindendir*²⁰⁷. 1570’te 12 hâne, 14 bekâr ve 1584’te ise 19 hâne, 8 bekârı olan köyde; buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut, yulaf, darı ve bostan mahsulleri yetiştirilmektedir.

Dâvudi köyünün vergi gelirleri 1550’de 2650 akça; 1570’te 3400 akça ve 1584’te 4000 akça olup, birinci tarihte timar, diğerlerinde ise zeamet olarak tevcih edilmiştir. Nar ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde, hayvancılık da yapılmaktadır. Alınan vergilere bakıldığında önemli sayıda manda beslendiği de görülmektedir. Ayrıca köylüler arıcılıkla da uğraşmaktadır.

35) *Şeyh Hasan Burcı*²⁰⁸: 1550 tarihli tahrir defterinde mevcut olmayan köyün kaydına ilk kez 1570 tarihinde rastlamaktayız. Bu tarihte 12 hâne, 6 bekâr nüfusu mevcuttur. 1584’te hâne sayısı 18’e, bekâr sayısı ise 10’a yükselmiştir.

Köyde buğday, arpa ve darı mahsulleri yetiştirilmekte olup, vergi geliri 1570’te 5850 akça, 1584’te ise 6000 akçadır. Bu gelirler padişaha has olarak ayrılmıştır.

36) *Melendherni*²⁰⁹: Köyün kaydına ilk defa 1570 tarihinde rastlamaktayız. Bu tarihte 4 hâne, 1 bekâr nüfusu mevcuttur. 1584’te ise hâne sayısı 8’ yükselmiş olup, herhangi bir bekâr kaydı yoktur. Köyde buğday, arpa ve yulaf mahsulleri üretilmektedir.

Yıllık vergi hâsılatı 1570’te 1200 akça, 1584’te 1225 akça olup,

²⁰⁶ BA, TD, No: 454, s. 591; BA, TD, No: 493, s. 658; BA, TD, No: 610, s. 656.

²⁰⁷ BA, TD, No: 454, s. 591; “An cemaat-i **Çoğun** der karye-i mezbur (4 hâne). Mezkurler **Karaca Tût** nâm karyede mütemekkin olan **Çoğun taifesinden** olub, karye-i mezburde yazılan şerh mucibince Türkmân defterinden ihrac olunub, kaza-i mezburde raiyyet kayd olundular. Ziraat idükleri yerde resm-i çifilerin sahib-i arza virüb, sair rüsumlarını **Antakiye Eminleri** hassa-i hümayun için zapt eylerler”.

²⁰⁸ BA, TD, No: 493, s. 636; BA, TD, No: 610, s. 631-632.

²⁰⁹ BA, TD, No: 493, s. 643-644; BA, TD, No: 610, s. 640.

padişah hasları için ayrılmıştır.

37) *'Ayne'l-Harâb / 'Ayne'z-Zeheb*²¹⁰: 1550 tarihli Tahir defterinde kaydı yoktur. 1570'te 1 hâne, 1 bekâr ve 1584 tarihinde de 3 hâne ile 1 bekâr nüfus olan küçük bir köydür. Vergi geliri 1550'de 600 akça olup, *Alâeddin Camii*'ne vakfedilmiştir. 1584'teki geliri ise 696 akçadan ibarettir.

38) *Bâltacık* (Bugünkü Baltacık)²¹¹: 1550'lerden sonra kurulan bir köydür. Hâne sayısı 1570'te 4 iken, 1584'te 7'ye yükselmiştir. Bekâr sayısı ise her iki tarihte de 3'tür.

Köyde buğday, mercimek, küşne, darı ve bostan mahsulleri yetiştirilmekte, hayvancılık yapılmakta ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Vergi geliri 1570'te 900 akça, 1584'te 1045 akça olup, zeamet olarak tevcih edilmiştir.

39) *Kuyucâk*²¹²: 1550'den sonra kurulan köylerdendir. 1570'te 5 hâne ve 2 bekârı mevcutken bu sayısı 1584'te 9 hâne ve 8 bekâra yükselmiştir. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, darı ve bostandan ibarettir. Köylüler hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1570'te 2000 akça ve 1584'te 300 akça olup, timar olarak tevcih edilmiştir.

40) *Kuyucâk* (Bugünkü Kuyucak)²¹³: 1550'den sonra kurulan köylerden biridir. *Arkud* köyü ile komşudur. Köy kurulduktan sonraki süreçte büyük bir nüfus artışı yaşanmıştır. Nitekim 1570'te sadece 7 hâne ve 5 bekâr nüfusu mevcut iken, bu rakam 1584'te 32 hâne ve 9 bekâra yükselmiştir.

Köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut, yulaf, darı ve bostandan ibaret olup, bağcılık da yapılmaktadır. Ayrıca hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Vergi gelirleri timar olarak ayrılmış olup, 1570'te 3500 akça, 1584 tarihinde ise 6000 akçadır.

41) *Üç Tut*²¹⁴: Köyün kaydı sadece 1584 tarihli defterde mevcuttur. *Deyri Sa'dan* köyü yakınlarındadır. 9 hânesi mevcuttur. Mahsulleri buğday ve

²¹⁰ BA, TD, No: 493, s. 651; BA, TD, No: 610, s. 647.

²¹¹ BA, TD, No: 493, s. 656; BA, TD, No: 610, s. 653-654.

²¹² BA, TD, No: 493, s. 658; BA, TD, No: 610, s. 656.

²¹³ BA, TD, No: 493, s. 658-659; BA, TD, No: 610, s. 657.

²¹⁴ BA, TD, No: 610, s. 636.

arpadan ibarettir. Yıllık vergi hâsılatı 369 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

42) *Susiye*²¹⁵: 1570'ten sonra kurulan bir köydür. Nitekim kaydına ilk kez 1584 tarihinde rastlamaktayız. 3 hânesi mevcuttur. Yıllık vergi geliri 2200 akçadır. Bu gelir padişah hası için ayrılmıştır.

43) '*Akaliyye* (Bugünkü Günyazı)²¹⁶: 1570 tarihinden sonra kurulmuş köylerdendir. 4 hâne nüfusu bulunmaktadır. Zirai mahsulleri buğday, arpa ve bostandır. Yıllık 4400 akçalık vergi geliri zeamet olarak tevcih edilmiştir.

44) *Gebe Çınar* (Bugünkü Kaba Çınar)²¹⁷: Daha önceki yıllarda *mezra* konumunda iken 1584'te 4 hânesi olan bir köy statüsündedir. Buğday, yulaf ve darı üretimi yapılan köyün yıllık vergi geliri 1040 akça olup, timar olarak tevcih edilmiştir.

45) *Hesbune*²¹⁸: Kaydı ilk kez 1584 tarihinde geçmektedir. Nüfusu 7 hâne ve 1 bekârdan ibarettir. Buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf, darı ve bostan üretimi yapılmaktadır. Timar olarak ayrılan vergi hâsılı 2000 akçadır.

B. ALTINÖZÜ NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ

1) *Bohşin* (Bugünkü Bohşin)²¹⁹: 1550'de 31 hâne, 15 bekâr; 1570'te 33 hâne, 31 bekâr; 1584'te 33 hâne, 13 bekâr nüfusu olan köyün, mahsullerini buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve darı teşkil etmektedir. Küçük ve büyük baş hayvan besleyen köylüler arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 15.179 akça; 1570-1584 döneminde ise 23.398 akça olup, bir kısmı *Habibü'n-Neccar Makamı* ve *Camii* için ayrılmışken diğer kısmı ise mülk statüsündedir.

2) *Karâmid*²²⁰: 1550 tarihinde 10 hâne, 2 bekâr nüfusu vardır. 1570-1584 tarihli tahrir defterlerinde herhangi bir nüfus kaydı mevcut değildir. Köyde buğday, arpa ve küşne ziraatı yapılmakta, küçük ve büyük baş hayvan beslenmektedir.

²¹⁵ BA, TD, No: 610, s. 648.

²¹⁶ BA, TD, No: 610, s. 652.

²¹⁷ BA, TD, No: 610, s. 654.

²¹⁸ BA, TD, No: 610, s. 658.

²¹⁹ BA, TD, No: 454, s. 595; BA, TD, No: 493, s. 672; BA, TD, No: 610, s. 674.

²²⁰ BA, TD, No: 454, s. 595; BA, TD, No: 493, s. 672; BA, TD, No: 610, s. 674.

Vergi gelirleri 1550'de 2087 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 3000 akçadır. Son iki tarihteki gelirleri padişah hası için ayrılmıştır.

3) *Bedino*²²¹: 1550'de 19 hâne, 5 bekâr; 1570'te 18 hâne, 1 bekâr; 1584'te 15 hâne, 4 bekâr nüfusu olan köyün mahsullerini buğday, arpa, küşne, yulaf, bal, meyve ve bostan ürünleri teşkil ediyordu. Vergi hâsılı 1550'de 10.026 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 13.586 akça idi. Son iki tarihteki gelirler padişah hasıdır.

4) *Tulum Burcu*²²²: 1550'de 32 hâne, 55 bekâr; 1570'te 40 hâne, 47 bekâr ve 1584'te 39 hâne, 28 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca önemli sayıda incir, ceviz, zeytin, üzüm ve muhtelif meyve ağaçları vardır. Küçük ve büyük baş hayvanlar beslenmekte ve arıcılık yapılan köyde 1550'de bir de ma'sara mevcuttur.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 12.806 akça iken, 1570-1584 tarihlerinde 13.486 akçaya yükselmiştir. Son iki tarihteki vergiler padişah hasıdır.

5) *El-'Ubeydiye*²²³: 1550'de 29 hâne, 17 bekâr; 1570'te 14 hâne, 1 bekâr ve 1584'te 18 hâne, 6 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, sebze ve bostan ürünlerinden ibarettir. Köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 10.850 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 9870 akçadan ibaret olup, *Abdullah b. Ebubekir b. Ömer Melendi Vakfi* ile *mirî* için ayrılmıştır.

6) *Terliyân*²²⁴: 1550'de 28 hâne, 10 bekâr; 1570'te 36 hâne, 9 bekâr ve 1584'te 34 hâne, 16 bekâr nüfusu olan köyde buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve sebze üretimi yapılmaktaydı. Köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyde 4 adet de değirmen mevcuttur.

Vergi hâsılı 1550'da 4946 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 6463 akçadan ibaret olup, son iki tarihin gelirleri padişaha has olarak ayrılmıştır.

²²¹ BA, TD, No: 454, s. 600; BA, TD, No: 493, s. 673; BA, TD, No: 610, s. 675.

²²² BA, TD, No: 454, s. 600; BA, TD, No: 493, s. 673-674; BA, TD, No: 610, s. 675-676.

²²³ BA, TD, No: 454, s. 595-596; BA, TD, No: 493, s. 674; BA, TD, No: 610, s. 677.

²²⁴ BA, TD, No: 454, s. 605-606; BA, TD, No: 493, s. 675; BA, TD, No: 610, s. 676.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

7) *Karsbu el-Müslim*²²⁵: 1550'de 40 hâne, 25 bekâr; 1570'te 43 hâne, 21 bekâr ve 1584'te 27 hâne, 8 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri arpa, buğday, küşne, mercimek, bostan, zeytin, bağ ve çeşitli meyve ağaçlarından ibaret olup hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Köyün vergi gelirleri 1550'de 5476 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 6150 akçadır. 1570-1584 dönemindeki gelirler padişaha has olarak ayrılmıştır.

8) *Dimosa*²²⁶: 1550'de 23 hâne, 6 bekâr; 1570'te 31 hâne, 15 bekâr ve 1584'te 31 hâne, 28 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, darı, yulaf ve bostandan ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Bağ ve bahçecilikle uğraşılan köyde 1 adet de değirmen mevcuttur.

Vergi hâsılı 1550'de 4262 akça ve 1570-1584 döneminde 8063 akçadan ibaret olup, *Habibü'n-Neccar Vakfı* ve *mirî* için ayrılmıştır.

9) *Sağriye*²²⁷: 1550'de 22 hâne, 15 bekâr; 1570'te 29 hâne, 26 bekâr ve 1584'te 30 hâne, 26 bekâr nüfusu olan köyün gelirleri maktu (dimos) usulü ile toplanmakta olup, birinci tarihte 5096 akça, diğer tarihlerde ise 5790 akçadır. 1570-1584 dönemindeki geliri padişah hası olarak ayrılmıştır. Köyde 3 adet de değirmen vardır.

10) *Narluca* (Bugünkü Narlıca)²²⁸: 1550'de 48 hâne, 21 bekâr; 1570'te 33 hâne, 16 bekâr ve 1584'te 37 hâne, 3 *yörük*, 12 bekâr nüfusu olan köyde; buğday, arpa, yulaf, darı, bostan mahsulleri yetiştirilmekte, bağcılık ve bahçecilik yapılmakta, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Köyün vergi hâsılı padişah hası olarak ayrılmış olup, 1550'de 5768 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 5825 akçadır.

11) *Debuye* (دبوی)²²⁹: Köyün kaydı ilk kez 1570 tarihli tahrir defterinde geçmektedir. 1570-1584 döneminde 6'şar hâne nüfusu vardır. Bu hânelerin 4'ü *dulkadirli* taifesindedir.

Köyün mahsulleri buğday ve arpadan ibaretti. Vergi hâsılı padişah hası için ayrılmış olup her iki tarihte de 1048 akçadan ibaretti.

²²⁵ BA, TD, No: 454, s. 602-603; BA, TD, No: 493, s. 675-676; BA, TD, No: 610, s. 678.

²²⁶ BA, TD, No: 454, s. 598-599; BA, TD, No: 493, s. 676; BA, TD, No: 610, s. 678-679.

²²⁷ BA, TD, No: 454, s. 607; BA, TD, No: 493, s. 677; BA, TD, No: 610, s. 680.

²²⁸ BA, TD, No: 454, s. 594; BA, TD, No: 493, s. 677-678; BA, TD, No: 610, s. 680.

²²⁹ BA, TD, No: 493, s. 678; BA, TD, No: 610, s. 681.

12) *Hâlisiye*²³⁰: 1550'de 28 hâne, 19 bekâr; 1570'te 17 hâne, 28 bekâr ve 1584'te 9 hâne, 30 bekâr nüfusu olan köyün, mahsulleri buğday, arpa ve nohuttan müteşekkildir. Ayrıca zeytincilik ve hayvancılık da yapılmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 4696 akça, 1570-1584 döneminde ise 5162 akçadır. Köyde bulunan bir zeytin bahçesinde elde edilen 80 akçalık gelir 1550 tarihinde köyün mescidi için vakfedilmişken, daha sonraki tarihlerde *Mehmed Nasrullah Vakfı* için ayrılmıştır.

13) *Arahiya*²³¹: 1550'de 18 hâne, 12 bekâr; 1570'te 21 hâne, 7 bekâr ve 1584 tarihinde 22 hâne, 12 bekâr nüfusu mevcuttur.

Buğday, arpa, darı ve sebze üretimi yapılan köyde hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Vergi geliri 1550'de 3976 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 5474 akça olup, *Habibü'n-Neccâr Vakfı* ve *mirî* için ayrılmıştır.

14) *Tell-i Habeş* (Bugünkü Açıkdere)²³²: 1550'de 12 hâne, 10 bekâr; 1570'te 8 hâne, 12 bekâr ve 1584'te 16 hâne, 17 bekâr nüfusu vardır. Ayrıca 1570'te 2 hâne ve 1584'te de 3 hâne *dulkadirli yörük* nüfus yaşamaktadır.

Köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf ve bostan olup, hayvancılıkla da uğraşmaktadır. 1550'de 3000 akça olan vergi geliri, 1570-1584 döneminde 4035 akçaya yükselmiştir. 4035 akçalık gelir padişah hası için ayrılmıştır.

15) *Dendâniye*²³³: 1550 ve 1570 tarihlerinde *mezra* iken, 1584 tarihinde 3 hâne ve 1 bekâr nüfusu olan bir köydür. Mahsulleri buğday, arpa, yulaf ve darıdan ibarettir. Vergi geliri 1550-1584 döneminde değişmemiş olup, 1500 akçadan ibarettir.

1550'dek vergi hâsılı *Feridun Ağa*'ya timar olarak tevcih edilmişken, daha sonraki dönemlerde ise padişah hası için ayrılmıştır.

16) *Bâbitra*²³⁴: 1550'de 29 hâne, 6 bekâr; 1570'te 5 hâne, 5 bekâr; 1584'te 8 hâne, 3 bekâr nüfusa sahip olan köyde, buğday, arpa, yulaf ve bostan mahsulleri yetiştirilmektedir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılık yapılan

²³⁰ BA, TD, No: 454, s. 607; BA, TD, No: 493, s. 678; BA, TD, No: 610, s. 681-682.

²³¹ BA, TD, No: 454, s. 606; BA, TD, No: 493, s. 679-680; BA, TD, No: 610, s. 682.

²³² BA, TD, No: 454, s. 608; BA, TD, No: 493, s. 680; BA, TD, No: 610, s. 683.

²³³ BA, TD, No: 454, s. 610; BA, TD, No: 493, s. 680; BA, TD, No: 610, s. 683-684.

²³⁴ BA, TD, No: 454, s. 597; BA, TD, No: 493, s. 680; BA, TD, No: 610, s. 684.

köyde 3 adet de ma'sara mevcuttur.

Köyün vergi geliri 1550'de 4468 akça, 1570-1584 döneminde ise 3470 akçadan ibaret olup, son iki tarihteki gelirler padişah hası olarak ayrılmıştır.

17) *'Afsiye* (Bugünkü Avsuyu)²³⁵: 1550'de 6 hâne nüfusu vardır. 1570 tarihli tahrir defterinde herhangi bir nüfus kaydı verilmemiştir. 1584'te ise 8 hâne ve 3 bekâr nüfusa sahiptir.

Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, yulaf, darı ve bostandan ibarettir. Zeytincilik ve bağcılık yapılan köyde ayrıca hayvancılıkla uğraşılmakta ve arıcılık ta yapılmaktadır. Vergi gelirleri 1550'de 3254 akça ve diğer tarihlerde ise 3250 akçadan ibaret olup, 1570-1584 dönemindeki gelirleri padişah hasıdır.

18) *Ilıca* (Bugünkü Ilıca)²³⁶: 1550'de 12 hâne, 2 bekâr; 1570-1584 tarihlerinde ise 6 hâne, 10 bekâr nüfusu olan köyde, buğday, arpa, yulaf ve bostan mahsulleri yetiştirilmektedir. Köyde bağcılık ve bahçeciliğin yanı sıra hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Ayrıca manda (camus) besiciliği de yapılmaktadır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 5096 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 5199 akça olup, *Ahmed b. Mehmed Vakfi*, *Mehmed b. Mehmed b. Kutlu Beg Müllkü* ve *miri* için ayrılmıştır.

19) *Hevâbız*²³⁷: 1550'de 12 hâne, 5 bekâr; 1570'te 10 hâne, 6 bekâr ve 1584 tarihinde 7 hâne, 10 bekâr nüfusa sahiptir. Bu tarihte 1 hâne de *yörük* yaşamaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık yapılan köyde, 1 adet de değirmen mevcuttur.

Vergi gelirleri 1550'de 2443 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 2962 akça olup, padişah hasları arasındadır.

20) *Bilme* ()²³⁸: Köyün nüfusu ve mahsulleri hakkında sadece 1550

²³⁵ BA, TD, No: 454, s. 599; BA, TD, No: 493, s. 681; BA, TD, No: 610, s. 684.

²³⁶ BA, TD, No: 454, s. 597; BA, TD, No: 493, s. 681; BA, TD, No: 610, s. 685.

²³⁷ BA, TD, No: 454, s. 599; BA, TD, No: 493, s. 681; BA, TD, No: 610, s. 685.

²³⁸ BA, TD, No: 454, s. 609; BA, TD, No: 493, s. 682; BA, TD, No: 610, s. 686.

tarıhli tahrir defterinde bilgi mevcut olup, diğerlerinde herhangi bir kayıt yoktur. Buna göre 1550'de nüfusu 4 hâne, 2 bekârdan ibaret olup, mahsulleri buğday, arpa ve yulaftan ibarettir. Yıllık vergi hâsılı ise 1550'de 1116 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 1500 akça olup, padişah hasları arasındadır.

21) *Kozluca / 'Ayn-ı Bâkuka*²³⁹: 1550'de 39 hâne, 27 bekâr; 1570'te 31 hâne, 35 bekâr ve 1584'te 46 hâne, 33 bekâr nüfusa sahiptir. Ayrıca 1550 tarihinde 3 hâne *dulkadirli* nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, darı, nohut ve bostandan ibarettir. Köylüleri hayvancılık ve arıcılık da yapmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 6432 akça, 1570'te 6314 akça ve 1584 tarihinde 6954 akça olup, *Nasırî Mehmed b. İbrahim b. Hattat Vakfı* ile *mirî* için ayrılmıştır.

22) *Budak Burcu / Bâsirun*²⁴⁰: 1550'de 41 hâne, 49 bekâr; 1570'te 59 hâne, 30 bekâr ve 1584'te 60 hâne, 27 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri, buğday, arpa, incir, ceviz, bağ ve çeşitli meyve ağaçlarından ibarettir. Köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Köyün vergi geliri 1550'de 7334 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 8116 akça olup, *Şeyh Samet Zaviyesi*'ne vakf edilmiştir. Ancak *örfi* vergileri padişah hası için ayrılmıştır.

23) *Velidiye*²⁴¹: 1550'de 33 hâne, 7 bekâr; 1570'te 29 hâne, 20 bekâr ve 1584'te 32 hâne, 20 bekâr nüfusa sahip olan köyde; buğday, arpa, küşne ve bostan mahsulleri üretilmektedir. Ayrıca köylüleri hayvancılık ve bağcılık yapmakta, çeşitli meyve ağaçları yetiştirmektedir.

Köyün vergi geliri 1550'de 3002 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 3186 akçadır. Bu gelirlerin bir kısmı *Habibü'n-Neccar Makamı*'na vakfedilmişken, diğer kısmı da *mirî* için ayrılmıştır.

24) *Ma'sukiye* (Bugünkü Maşuklu)²⁴²: Sadece 1550 tarihli tahrir defterinde nüfusu ile ilgili kayıtlar mevcut olup, diğer defterlerde yoktur. Buna göre köyde 1550'de 11 hâne ve 7 bekâr nüfus yaşamaktadır. Buğday, arpa, küşne, bostan mahsulleri yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve

²³⁹ BA, TD, No: 454, s. 602; BA, TD, No: 493, s. 682; BA, TD, No: 610, s. 686.

²⁴⁰ BA, TD, No: 454, s. 601; BA, TD, No: 493, s. 682; BA, TD, No: 610, s. 687.

²⁴¹ BA, TD, No: 454, s. 598; BA, TD, No: 493, s. 684-685; BA, TD, No: 610, s. 688.

²⁴² BA, TD, No: 454, s. 596; BA, TD, No: 493, s. 684; BA, TD, No: 610, s. 688.

arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Köyün vergi geliri 1550'de 3308 akça, 1570'te 3286 akça ve 1584'te 4724 akçadır. Bu gelirlerin bir bölümü *mirî* içi ayrılmışken, diğer kısmı *Şerif Ali b. Taceddin Abdülvahhab Vakfi*'na ayrılmıştır.

Ma'sukiye köyünde bulunan çayırliklardan da önemli miktarda vergi elde edilmektedir. Nitekim 1550'de 1 çayır alanı bulunmakta olup, *Hacı Bey ve Rüstem Bey*'in uhdesindedir. Yıllık geliri maktu' olarak 50 akçadır. 1570-1584 yıllarında ise 4 adet çayırlik alanı mevcuttur. Bunların yıllık geliri (maktu') ve kimin uhdesinde olduğu aşağıdaki gibidir.

1570 yılı;

- *Zemin-i Çayır, der yed-i Hürmüz Ağa ve Ganim, fi sene maktu':50*
- *Zemin-i Çayır, der uhde-i Receb, merd-i timar, fi sene maktu':100*
- *Zemin-i Çayır, der uhde-i Hacı, merd-i timar, fi sene maktu':50*
- *Zemin-i Çayır, der uhde-i Kasım Şamlu, merd-i timar, fi sene maktu':20*

1584 yılı;

- *Zemin-i Çayır, der yed-i Hürmüz Ağa ve Ganim, fi sene: 60*
- *Zemin-i Çayır, der tasarruf-ı Hasan veled-i Ganim, fi sene:120*
- *Zemin-i Çayır, der tasarruf-ı Kâtib Mustafa, erbab-ı timar ve Hacı Fahreddin an Antakiye fi sene:70*
- *Zemin-i Çayır, der karye-i m. fi sene:20*

25) *Zengiye*²⁴³: 1550'de 10 hâne, 10 bekâr; 1570'te 23 hâne, 15 bekâr ve 1584'te 24 hâne, 14 bekâr nüfusa sahip olan köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, nohut, darı ve bostandan ibarettir. Köyde birçok bağ ve bahçe bulunmakta, köylüler hayvancılığın yanı sıra arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 7672 akça, 1570-1584 döneminde ise 7281 akçadır. Bu gelirler *Ali b. Küçük Vakfi*, *Hacı Mansur Hatib vakfi*, *Ferec b. Emir Hac Mülkü* ve *mirî* için ayrılmıştır.

²⁴³ BA, TD, No: 454, s. 601-601; BA, TD, No: 493, s. 684-685; BA, TD, No: 610, s. 689.

26) *Gökçeğöz* (Bugünkü Gökçeğöz)²⁴⁴: 1550'de 16 hâne, 11 bekâr; 1570'te 17 hâne, 12 bekâr ve 1584'te 22 hâne, 17 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, darı ve bostandan ibarettir. Bağ ve bahçe ziraatı yapılan köyde, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. Köyde bir adet de ma'sara vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3246 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 3510 akçadır. Bu gelirlerin bir kısmı *mirî* için ayrılmışken, diğer kısmı ise *Ali b. Said b. Timur Vakfi'na* ayrılmıştır.

27) *İncirlü / İncir*²⁴⁵: 1550-1570 döneminde mezra statüsünde olup, adı 1550 ve 1584 tarihli tahrir defterlerinde *İncirlü*, 1570 tarihli defterde ise *İncir* şeklinde kaydedilmiştir.

1584'te 5 hâne, 4 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, yulaf, darı, küşne ve bostandan ibarettir. Yıllık vergi geliri 1550'de 1500 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 2000 akçadır. 1570 tarihindeki geliri padişah hasları içerisinde yer almaktadır.

28) *Kınamık*²⁴⁶: 1550'de 14 hâne, 13 bekâr; 1570'te 12 hâne, 8 bekâr ve 1584'te 16 hâne, 6 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, bakla ve yulaftan ibarettir. Köylüler bağcılık ve hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Köyde 2 adet ma'sara mevcuttur.

Köyün vergi gelirleri 1550'de 5332 akça, 1570'te 5890 akça ve 1584 tarihinde 6034 akça olup, *Nasrî Mehmed b. Mehmed b. Tengriverdi*'nin mülküdür. 1570 ve 1584 tarihlerindeki *örfi vergileri* ile *öşür vergisi* padişah haslarına dâhildir.

29) *Bedita*²⁴⁷: 1550'de 39 hâne, 31 bekâr; 1570'te 27 hâne, 25 bekâr ve 1584'te 28 hâne, 16 bekâr nüfusu mevcuttur. Zirai mahsulleri buğday, arpa, bostan, bağ ve bahçeden ibarettir. Köylüler hayvancılık ve arıcılık da yapmaktadır. 3 adet ma'sarası vardır.

Köyün yıllık geliri Halep'teki *Kurnasiye Camii* ve *Medresesine* vakfedilmiş olup, 1550'de 4836 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 5300 akçadır.

²⁴⁴ BA, TD, No: 454, s. 597-598; BA, TD, No: 493, s. 685; BA, TD, No: 610, s. 690.

²⁴⁵ BA, TD, No: 454, s. 611; BA, TD, No: 493, s. 686; BA, TD, No: 610, s. 690.

²⁴⁶ BA, TD, No: 454, s. 604; BA, TD, No: 493, s. 686; BA, TD, No: 610, s. 691.

²⁴⁷ BA, TD, No: 454, s. 605; BA, TD, No: 493, s. 686-687; BA, TD, No: 610, s. 691-692.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

30) *Basbâha*²⁴⁸: 1550'de 24 hâne, 6 bekâr nüfusa sahip iken, 1570-1584 tarihlerinde bu nüfusun 2 hâneye düştüğünü görmekteyiz. Buğday ve arpa ziraatı yapılan köyde, 1550 tarihinde 1 adet de ma'sara vardır. Ancak daha sonraki tarihlerde değirmen kaydı geçmemektedir. Köyde bağcılık ve zeytincilik de yapılmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 3882 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 2740 akça olup, yarısı *Mehmed b. Abdurrahman Vakfi* için ayrılmıştır. Diğer yarısı ise *evlad-ı Ferit Mülkü*'dür.

31) *Ağçurun / Akçurun, Akcurun* (Bugünkü Akcurun)²⁴⁹: 1550'de 21 hâne, 9 bekâr; 1570'te 41 hâne, 14 bekâr ve 1584'te 47 hâne, 24 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve yulaftan ibarettir. Ayrıca köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Köyün yıllık vergi geliri 1550'de 4906 akça; 1570'te 5336 akça; 1584'te 5646 akça olup, *Fatma Hatun bint-i Mehmed Beg b. Sultan Gavri*'nin *Vakfi*'dir.

32) *Feliş*²⁵⁰: 1550'de 35 hâne, 15 bekâr; 1570'te 25 hâne, 14 bekâr; 1584'te ise 28 hâne ve 11 bekâr nüfusu mevcuttur. Ziraî mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne ve sebzeden ibarettir. Köyde zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 2 adet ma'sarası vardır.

Vergi gelirleri Halep'te bulunan *Kurnasiye Camii ve Medresesine* vakfedilmiş olup, 1550'de 5634 akça; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6832 akçadır.

33) *Mağarâcık*²⁵¹: 1550 ve 1570 tarihlerinde mezradır. 1584 tarihinde 4 hâne nüfusu olup, mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, yulaf ve darıdan ibarettir. Vergi hâsılı 1550'de 1500 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1700 akçadır. 1550 ve 1570 gelirleri padişah hası olarak ayrılmıştır.

34) *Büyük Burc* (Bugünkü Büyük Burc)²⁵²: 1550'de 87 hâne, 57 bekâr; 1570'te 70 hâne, 52 bekâr ve 1584 tarihinde 54 hâne ve 56 bekâr

²⁴⁸ BA, TD, No: 454, s. 608; BA, TD, No: 493, s. 687; BA, TD, No: 610, s. 692.

²⁴⁹ BA, TD, No: 454, s. 609; BA, TD, No: 493, s. 687-688; BA, TD, No: 610, s. 692-693.

²⁵⁰ BA, TD, No: 454, s. 608-609; BA, TD, No: 493, s. 688; BA, TD, No: 610, s. 693-694.

²⁵¹ BA, TD, No: 454, s. 611; BA, TD, No: 493, s. 689; BA, TD, No: 610, s. 694.

²⁵² BA, TD, No: 454, s. 612; BA, TD, No: 493, s. 690; BA, TD, No: 610, s. 695-696.

nüfusa sahip olan köyde buğday, arpa, küşne, nohut, bakla, darı ve bostan mahsulleri yetiştirilmektedir. Ayrıca incir ve çeşitli meyve ağaçlarının yetiştirildiği köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Köyün geliri 1570 tarihinde padişah hası olarak ayrılmışken, 1584'te zeamet olarak tevcih edilmiştir. Toplam yıllık vergi tutarı 1550'de 15.000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 15.102 akçadır.

35) *Alâkend* (Bugünkü Alakend)²⁵³: 1550'de 27 hâne, 9 bekâr; 1570'te 27 hâne, 32 bekâr; 158'te ise 41 hâne ve 17 bekâr nüfusu olan köyde buğday, arpa, küşne, nohut, yulaf, darı ve sebze mahsulleri yetiştirilmektedir. Ayrıca bağcılık ve bahçecilik de yapılmakta, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Köyde 2 adet de ma'sara vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 7410 akça, 1570'te 19.500 akça ve 1584 tarihinde 19.650 akça olup, son iki tarihteki gelirler *beylerbeyi* hası olarak ayrılmıştır.

36) *Miryâs*²⁵⁴: 1550'de 16 hâne, 28 bekâr; 1570'te 24 hâne, 12 bekâr ve 1584'te 21 hâne, 16 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut, bakla, yulaf ve bostandan ibaret olup, iki de ma'sarası vardır. Ayrıca köylüler zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirmekte, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

1550 tarihinde 5050 akçalık vergi geliri olup, *Mahmud b. Ali Çavuş*'a tımar olarak tevcih edilmiştir. 1570'teki geliri 8444 akçaya yükselmiş olup, *Bâlis sancakbeyi* hası olarak ayrılmıştır. Köyün 1584'teki vergi hâsılı 10.844 akçaya yükselmiştir. Bu gelir ise *Kâtib Derviş* ve ortaklarına zeamet olarak tevcih edilmiştir.

37) *Sabâha*²⁵⁵: 1550'de 10 hâne, 7 bekâr; 1570'te 15 hâne, 2 bekâr; 1584'te 18 hâne, 4 bekâr nüfusu vardır. Buğday, arpa, yulaf, darı ve bostan ziraatı yapılan köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2700 akça ve 1570'te 3200 akça olup, *Mehmed* adlı bir kişiye zeamet olarak tevcih edilmiştir. 1584'teki geliri ise Ali adlı kişiye zeamet olarak tevcih edilmiştir ve 4000 akçadır.

²⁵³ BA, TD, No: 454, s. 613; BA, TD, No: 493, s. 691; BA, TD, No: 610, s. 696-697.

²⁵⁴ BA, TD, No: 454, s. 619; BA, TD, No: 493, s. 692-693; BA, TD, No: 610, s. 697.

²⁵⁵ BA, TD, No: 454, s. 615; BA, TD, No: 493, s. 692; BA, TD, No: 610, s. 698.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

38) *Asiya*²⁵⁶: 1550'de 16 hâne, 12 bekâr; 1570'te 19 hâne, 11 bekâr; 1584'te 25 hâne, 10 bekâr nüfusu bulunan köyde buğday, arpa, küşne, nohut, bakla, yulaf ve bostan mahsulleri yetiştirilmektedir. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Köyün vergi geliri 1550'de 5000 akçadır ve *Mehmed b. Ali Çavuş*'a tımar olarak tevcih edilmiştir. 10.572 akça olan 1570 tarihindeki gelir *Abdi Kethüda*'ya zeamet olarak tevcih edilmiştir. 1584 tarihindeki gelir tutarı ise 12.058 akça olup, *Hacı Cafer b. Abdullah*'ın zeametidir.

39) *Cünte*²⁵⁷: Gayrimüslim köydür. 1550'de 30 hâne, 31 bekâr; 1570'te 56 hâne, 16 bekâr; 1584'te ise 62 hâne, 13 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibarettir. Bağcılık ve hayvancılık yapılan köyde, 1550'de 6 ve 1570-1584 tarihlerinde 7 adet ma'sara vardır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 12.562 akça, 1570'te 15.632 akça ve 1584'te 15.952 akçadır. 1550 tarihindeki gelir *Gönüllüyân Ağası Abdi*'ye, 1570'teki *Mustafa Kethüda*'nın oğulları olan *Hasan* ve *Hüseyin*'e ve 1584'teki *Zülfikâr* adlı birine zeamet olarak tevcih edilmiştir.

40) *Ermence* (Bugünkü Tepehan)²⁵⁸: 1550 tarihinde mezradır. 1570'te 7 hâne, 3 bekâr ve 1584'te 7 hâne, 1 bekâr nüfusa sahip olan köyde, buğday, arpa, küşne, mercimek ve yulaf mahsulleri üretilmektedir. Hayvancılık ve bağcılık da yapılan köyde, 1 adet de ma'sara vardır.

Gelir hâsılı 1550'de 1500 akça olup, *Gönüllüyân Ağası Abdi*'nin zeametidir. 1570 tarihindeki gelir tutarı 5000 akçadır. Bu meblağ, *Mustafa Kethüda*'nın oğulları olan *Hasan* ve *Hüseyin*'e zeamet olarak tevcih edilmiştir. Köyün 1584'teki hâsılı da zeamet olarak ayrılmış olup, 9500 akçadır.

41) *Burc-ı Beridi*²⁵⁹: 1550'de 10 hâne, 2 bekâr; 1570'te 9 hâne, 4 bekâr; 1584'te 9 hâne, 6 bekâr nüfusa sahiptir. Ayrıca köyde, 1570'te 4, 1584 tarihinde ise 2 hâne *Yörük* nüfus da yaşamaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, darı, yulaf ve bostandan ibarettir. Köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

²⁵⁶ BA, TD, No: 454, s. 618; BA, TD, No: 493, s. 692-693; BA, TD, No: 610, s. 698-699.

²⁵⁷ BA, TD, No: 454, s. 614; BA, TD, No: 493, s. 693-694; BA, TD, No: 610, s. 699.

²⁵⁸ BA, TD, No: 454, s. 614; BA, TD, No: 493, s. 694; BA, TD, No: 610, s. 700.

²⁵⁹ BA, TD, No: 454, s. 614; BA, TD, No: 493, s. 694; BA, TD, No: 610, s. 700-701.

Köyün vergi gelirleri 1550'de *Haleb Miralayı Mahmud*'un zeameti olup, 1932 akçadır. 1570 geliri 3421 akça olup, *Hasan* adlı kişinin ve 1584 geliri ise 6000 akça olup, *Arslan Subaşı*'nın zeametidir.

42) *Mezra-i Beselnis*²⁶⁰: 1550'de 30 hâne, 21 bekâr; 1570'te 35 hâne, 18 bekâr; 1584'te 31 hâne, 8 bekâr nüfusa sahip olan köyde buğday, arpa, küşne ve bostan mahsulleri üretilmektedir. Köylüler bağcılıkla uğraşmakta, incir, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirmektedir. Köyde 5 adet de ma'sara mevcuttur.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 6000 akça; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6100 akçadır. 1550 tarihindeki gelir *Mehmed Subaşı*'ya timar olarak, 1570'te *Kerim* adlı bir kişiye ve 1584'te ise *Kâtib Derviş* ve ortaklarına *zeamet* olarak tevcih edilmiştir.

43) *Diyâna*²⁶¹: 1550'de 15 hâne, 6 bekâr; 1570'te 15 hâne, 8 bekâr; 1584'te 18 hâne, 5 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve nohuttan ibarettir. Ayrıca hayvancılık ve bağcılık da yapılan köyde, 1570'ten sonra 2 adet ma'sara kurulmuştur.

Yıllık geliri 1550'de 5700 akça olup, *Yusuf* adlı birine timar olarak, 1570'teki geliri 6485 akça olup, *Mustafa b. Yahya Beg*'e zeamet olarak ve 1584'teki geliri 8485 akça olup *Kurd* adlı bir kişiye zeamet olarak tevcih edilmiştir.

44) *Boz Öyük* (Bugünkü Bozhöyük)²⁶²: 1550'de 21 hâne, 4 bekâr; 1570'te 14 hâne, 10 bekâr; 1584'te 19 hâne, 7 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, darı ve yulaftır. Ayrıca köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550 ve 1570 tarihlerinde 6258 akça ve 1584'te 6958 akçadır. 1550'deki gelir *Ahmed* ve ortaklarına timar olarak, 1570 gelir *İbrahim* ve *Mehmed* adlı kişilere, 1584 geliri de *Tengriverdi Kethüda*'ya zeamet olarak tevcih edilmiştir.

45) *Mansure* (Bugünkü Mansurlu)²⁶³: 1550'de mezra konumundadır. 1550'den sonraki bir tarihte buraya gelip yerleşen *yörükler* köyü

²⁶⁰ BA, TD, No: 454, s. 622; BA, TD, No: 493, s. 694-695; BA, TD, No: 610, s. 701.

²⁶¹ BA, TD, No: 454, s. 621; BA, TD, No: 493, s. 695; BA, TD, No: 610, s. 701-7002.

²⁶² BA, TD, No: 454, s. 616; BA, TD, No: 493, s.695-696; BA, TD, No: 610, s. 702.

²⁶³ BA, TD, No: 454, s. 616; BA, TD, No: 493, s.696; BA, TD, No: 610, s. 703.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

kurmuşlardır. Nitekim 1570 tarihli tahrir defterinde *Karye-i Mansure, an cemaat-i yörükân* şeklinde kaydedilmiştir. Bu tarihte 9 ve 1584'te 19 nefer nüfus yaşamaktadır. Köyün mahsulleri buğday, arpa, nohut ve bostandan ibaret olup, köylüler bağcılık da yapmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 2200 akça olup, *Hasan b. Mehmed*'in timarıdır. 1570 tarihinde 4000 akça olan geliri *Çerkes Hüseyin*'e zeamet olarak tevcih edilmiştir. 1584'te ise vergi geliri 5000 akça olup, *Ali veled-i Süleyman*'ın zeametidir.

46) *Telil-i'ş Şarki*²⁶⁴: 1550'de 21 hâne, 15 bekâr; 1570'te 24 hâne, 10 bekâr; 1584'te 25 hâne, 11 bekâr nüfusu mevcuttur. 1570 tarihinde 1 gayrimüslim de hâne meskûndur.

Köyün, mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca köylüler hayvancılık ve arıcılık da yapmaktadır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 6200 akçadan ibaret olup, *Mehmed* ve ortaklarına timar olarak tevcih edilmiştir. 1570 tarihindeki geliri ise 9200 akçadır. Bu gelir *Antakya Seraskeri Ahmed* ile *Piyale b. Abdullah*'a timar olarak verilmiştir. 1584'teki 9000 akçalık gelir ise *Mehmed Kethüda* ve ortakları tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

47) *Bitrin* (Bugünkü Bitiren)²⁶⁵: 1550'de 22 hâne, 10 bekâr; 1570'te 18 hâne, 14 bekâr; 1584'te 26 hâne, 21 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, bakla, darı, yulaf ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1584 tarihinde 1 adet de ma'sarası vardır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 5582 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 7846 akçadan ibarettir. Bu gelirler 1550'de *Ali b. Said El-Malati Vakfı* ile *İlyas* adlı bir kişiye timar olarak ayrılmıştır. 1570'te yine aynı vakıf ile *Derviş Mehmed b. Ferik Hüseyin*'e timar olarak ve 1584 tarihinde de adı geçen vakfın yanı sıra bir kısmı da Halep vilayeti timar erbabından *Haydar* ve *Hüseyin Beg*'e zeamet olarak tevcih edilmiştir.

48) *Kabâb*²⁶⁶: 1550'de 10 hâne, 3 bekâr; 1570'te 4 hâne, 5 bekâr;

²⁶⁴ BA, TD, No: 454, s. 618; BA, TD, No: 493, s.696-697; BA, TD, No: 610, s. 703-704.

²⁶⁵ BA, TD, No: 454, s. 617; BA, TD, No: 493, s.697; BA, TD, No: 610, s. 704.

²⁶⁶ BA, TD, No: 454, s. 617; BA, TD, No: 493, s.697-698; BA, TD, No: 610, s. 705.

1584'te 7 hâne, 3 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandan ibarettir. Köyde ceviz ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 3975 akça olup, *Ali* ve *Abdülaziz* adlı kişilere timar olarak tevcih edilmiştir. 1570 tarihindeki 6000 akçalık gelir *Ahmed*, 1584'teki 8000 akçalık gelir de *Yeniçeri Hüseyin*'in timarıdır.

49) *Bâsılka*²⁶⁷ (Bugünkü Altınkaya): 1550'de 9 hâne, 7 bekâr; 1570'te 12 hâne, 4 bekâr; 1584'te 18 hâne, 17 bekâr nüfusu olan köyün, mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve yulaftan ibarettir. Köyde ceviz ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 1584 tarihinde 1 adet de ma'sara vardır.

Vergi geliri 1550 ve 1570 tarihlerinde timar, 1584 tarihinde ise zeamet olarak tevcih edilmiş olup, ilk tarihte 5000 akça, ikincisinde 4000 akça ve son tarihte ise 4550 akçadır. 1500'deki geliri *Ruc nahiyesi çeribaşısı Ali*, 1570-1584 tarihlerindeki gelirleri ise *Nureddin Çavuş* tasarruf etmektedir.

50) *Danişmendiye*²⁶⁸: 1550'de 20 hâne, 14 bekâr; 1570'te 22 hâne, 11 bekâr; 1584'te 25 hâne, 14 bekâr nüfusu mevcuttur. Zirai mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, darı, yulaf ve bostandır. Muhtelif meyve ağaçları yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 1 adet de ma'sarası vardır.

1550 tarihindeki 5200 akçalık yıllık gelir *Seydi*; 1570'teki 6500 akçalık gelir *Seydi Çavuş* ve *Hasan*; 1584'teki 8000 akçalık gelir de *Abdi* ve ortaklarına timar olarak tevcih edilmiştir.

51) *Ferzela* (Bugünkü Ferzele)²⁶⁹: 1550'de 30 hâne, 11 bekâr; 1570'te 32 hâne, 16 bekâr; 1584'te 22 hâne, 10 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, darı ve bostandan ibarettir. Köylüler bağcılık ve hayvancılıkla da uğraşmaktadır. 1584 tarihinde 1 adet de değirmeni vardır.

Köyün vergi geliri 1550'de 5999 akça, 1570'te 8000 akça ve 1584'te 10.000 akçadır. Her üç tarihteki gelirler de timar olarak tevcih edilmiştir. Birinci tarihteki geliri *İskender*, ikincisini *İlyas Çavuş* ve *Ali b. Mehmed*,

²⁶⁷ BA, TD, No: 454, s. 616-617; BA, TD, No: 493, s.698; BA, TD, No: 610, s. 705.

²⁶⁸ BA, TD, No: 454, s. 620; BA, TD, No: 493, s.698-699; BA, TD, No: 610, s. 706.

²⁶⁹ BA, TD, No: 454, s. 619; BA, TD, No: 493, s.699; BA, TD, No: 610, s. 706-707.

sonuncusunu ise *Çerkes Hasan*, *Kâtip Nebi* ve *Ali* adlı şahıslar tasarruf etmektedir.

52) *Cıblâk*²⁷⁰: 1550'de 3 hâne; 1570'te 4 hâne, 2 bekâr; 1584'te 9 hâne, 8 bekâr nüfusu olan köyün, mahsulleri buğday, arpa, yulaf, darı ve bostandan ibarettir. Vergi hâsılları timar olarak ayrılmış olup, 1550'de 1500 akça, 1570'te 1800 akça ve 1584'te 2200 akçadır. 1550-1570 tarihlerindeki gelirleri *Cafer* adlı kişi ve 1584'teki gelirleri ise *İbrahim* adlı kişiler tasarruf etmektedir.

53) *Küçük Sağrıye*²⁷¹: 1550'de 30 hâne, 18 bekâr; 1570'te 14 hâne, 13 bekâr; 1584'te 12 hâne, 11 bekâr nüfusu mevcuttur. Zirai ürünleri buğday ve arpadan ibarettir. Bağcılık ve hayvancılık da yapılmaktadır. Vergi gelirleri timar olarak ayrılmıştır. 1550'de 4000 akça olan geliri 1570'te 4695 akçaya ve 1584'te 4895 akçaya yükselmiştir.

Maksud Çavuş 1550'deki geliri, *Abdi* adlı kişi 1570'teki geliri ve *Yusuf veled-i İbrahim* adlı kişi de 1584 tarihindeki geliri tasarruf etmektedir.

54) *Sekriyân*²⁷²: 1550'de mezradır. 1570'te 3 hâne ve 1584'te 10 hâne, 4 bekâr nüfusu olan köyün, mahsulleri buğday, arpa, küşne, yulaf ve bostandan ibarettir. Köyde hayvancılık da yapılmaktadır. Vergi gelirleri 1584'te zemet diğer tarihlerde timar olarak tevcih edilmiş olup, 1550'deki 607 akçalık gelir *Hüseyin* ve *Ali*'nin, 1570'teki 1000 akçalık gelir *Yahya*'nın ve 1584'teki 1500 akçalık gelir de *Haydar*'ın tasarrufundadır.

55) *Bakârka*²⁷³: 1550'de 27 hâne, 13 bekâr; 1570'te 18 hâne, 25 bekâr; 1584'te 21 hâne, 24 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa ve küşneden ibarettir. Köylüler bağcılık ve hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Köyde 1550'de 1 ve 1570-1584 tarihlerinde ise 2 adet ma'sara vardır.

Vergi gelirleri timar olarak tasarruf edilmektedir. 1550'deki 4000 akçalık geliri *Yusuf*, 1570'teki 4500 akçalık geliri *Hanefi* ve 1584'teki 4776 akçalık geliri de *Hasan* ve ortakları tasarruf etmektedir.

56) *Turunciye* (Bugünkü Turunçlu)²⁷⁴: 1550 ve 1570 tarihlerinde

²⁷⁰ BA, TD, No: 454, s. 616; BA, TD, No: 493, s. 699-700; BA, TD, No: 610, s. 707.

²⁷¹ BA, TD, No: 454, s. 620; BA, TD, No: 493, s. 700; BA, TD, No: 610, s. 707-708.

²⁷² BA, TD, No: 454, s. 622; BA, TD, No: 493, s. 696; BA, TD, No: 610, s. 703.

²⁷³ BA, TD, No: 454, s. 621; BA, TD, No: 493, s. 700-701; BA, TD, No: 610, s. 708-709.

²⁷⁴ BA, TD, No: 454, s. 622; BA, TD, No: 493, s. 701; BA, TD, No: 610, s. 709.

mezra konumundadır. 1584 tarihinde 4 hâne ve 4 bekâr nüfusu olan bir köydür. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, yulaf, darı ve bostandan ibarettir. Vergi gelirleri 1550 ve 1570 tarihlerinde 2500 akçadan ibaret olup, ilk tarihte *Veli* ve ikincisinde *Mehmed b. İlyas* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir. 1584'teki 4006 akçalık vergi geliri ise *Kâtib Derviş* ve ortaklarının zeametidir.

57) *Tabâbiye*²⁷⁵: 1550'de 39 hâne, 5 bekâr; 1570'te 22 hâne, 14 bekâr; 1584'te 14 hâne ve 4 bekâr nüfusu mevcuttur. Köyde buğday, arpa, bakla, darı ve culban ziraatı yapılmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. Köyün vergi hâsılı 1550'de 7188 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 8475 akça olup, tamamı *Harameyni'ş-Şerifeyn Vakfi*'na ayrılmıştır.

58) *Karsu* (Bugünkü Karsu)²⁷⁶: 1550'de 55 hâne, 19 bekâr; 1570'te 33 hâne, 19 bekâr; 1584'te 41 hâne, 14 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, nohut, darı ve bostandan ibarettir. Köyde ceviz ağacı yetiştirilmekte, bağcılık ve hayvancılıkla uğraşılmaktadır. 5 adet de ma'sarası vardır.

Vergi gelirleri 1550'de 5912 akça, 1570'te 6465 akça ve 1584'te 7355 akçadır.

59) *Mezra-i Cünte-i Müslim*²⁷⁷: 1550'de 20 hâne, 10 bekâr; 1570'te 24 hâne, 22 bekâr; 1584'te 26 hâne ve 13 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmakta olup, 1550'de 2 ve 1570-1584 tarihlerinde 3 adet ma'sarası vardır.

Köyün vergi gelirleri 1550'de 9800 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9162 akçadır.

60) *Yenicekend*²⁷⁸: 1550'de 13 hâne, 4 bekâr; 1570'te 10 hâne, 4 bekâr; 1584'te 9 hâne, 11 bekâr nüfusu olan köyde, buğday, arpa, küşne, yulaf ve darı yetiştirilmektedir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

²⁷⁵ BA, TD, No: 454, s. 622; BA, TD, No: 493, s. 702; BA, TD, No: 610, s. 711.

²⁷⁶ BA, TD, No: 454, s. 603-604; BA, TD, No: 493, s. 702-703; BA, TD, No: 610, s. 711.

²⁷⁷ BA, TD, No: 454, s. 604-605; BA, TD, No: 493, s. 703; BA, TD, No: 610, s. 711.

²⁷⁸ BA, TD, No: 454, s. 594; BA, TD, No: 493, s. 703-704; BA, TD, No: 610, s. 712.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Yıllık vergi geliri 1550'de 1950 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2320 akça olup, tamamı *Habibü'n-Neccar Makamı* için vakfedilmiştir.

C. KUSEYR NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ

1) *Tell-i 'Ammar*²⁷⁹: 1550'de 88 hâne, 17 bekâr; 1570'te 113 hâne, 43 bekâr, 1 imâm; 1584'te 112 hâne, 49 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibaret olup, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550-1570 tarihlerinde 9 ve 1584 tarihinde ise 10 adet ma'sarası mevcuttur.

Vergi hâsılı 1550'de 32.166 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 34.123 akça olup, son iki tarihteki gelirler padişah hasıdır.

2) *Betya*²⁸⁰: 1550'de 53 hâne, 25 bekâr; 1570'te 36 hâne, 42 bekâr, 1 imâm; 1584'te 57 hâne, 30 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün, mahsulleri buğday, arpa, nohut, bakla ve bostandır. Ayrıca muhtelif meyve ağaçları yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün vergi hâsılı 1550'de 24.158 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 27.494 akça olup, son iki tarihteki gelirler padişah hasıdır.

3) *Mağdelatü'n-Nasara*²⁸¹: 1550'de 54 hâne, 6 bekâr; 1570'te 37 hâne, 23 bekâr, 1 imâm; 1584'te 54 hâne, 20 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün, mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandır. Köyde çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 5 adet ma'sarası vardır.

Vergi hâsılı 1550'de 25.334 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 25.337 akça olup, padişah hasıdır.

4) *Deyr-i Bakrakas*²⁸²: 1550'de 72 hâne, 26 bekâr; 1570'te 60 hâne, 54 bekâr, 1 imâm; 1584'te 67 hâne, 36 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandır. Bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 6 adet de ma'sarası vardır.

Vergi hâsılı 1550'de 18.316 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 23.968 akça olup, 1570'teki geliri padişah hasıdır.

²⁷⁹ BA, TD, No: 454, s. 666-667; BA, TD, No: 493, s. 736-737; BA, TD, No: 610, s. 748-749.

²⁸⁰ BA, TD, No: 454, s. 647; BA, TD, No: 493, s. 737-738; BA, TD, No: 610, s. 749-750.

²⁸¹ BA, TD, No: 454, s. 641; BA, TD, No: 493, s. 738; BA, TD, No: 610, s. 750-751.

²⁸² BA, TD, No: 454, s. 663-664; BA, TD, No: 493, s. 739; BA, TD, No: 610, s. 751-752.

5) *Kişkinid* (Bugünkü *Kişkinid*)²⁸³: 1550'de 109 hâne, 75 bekâr; 1570'te 133 hâne, 52 bekâr, 1 imâm, 1 hâtip; 1584'te 159 hâne ve 105 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550 ve 1570 tarihlerinde 12 adet ve 1584 tarihinde ise 14 adet ma'sarası vardır.

Köyün yıllık vergi hâsılı 1550'de 15.363 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 23.142 akça olup, 1570'teki geliri padişah hasıdır.

6) *Dûveysat*²⁸⁴: 1550'de 84 hâne, 34 bekâr; 1570'te 113 hâne, 38 bekâr, 1 imâm; 1584'te 75 hâne, 48 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, darı, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 6 adet ve 1570-1584 tarihlerinde ise 2 adet ma'sarası vardır.

Vergi hâsılı 1550'de 17.092 akça, 1570'te 31.328 ve 1584 tarihinde ise 31.238 akçadır. 1570 ve 1584'teki gelirler içerisinde *Dergüş pazarı*'nda elde edilen gelirler de olup, padişah hasıdır. Diğer gelirler ise *Receb b. Abdullah Vakfı* ve *miri* için ayrılmıştır.

7) *Mıkabros*²⁸⁵: 1550'de 30 hâne, 13 bekâr; 1570'te 48 hâne, 19 bekâr, 1 imâm; 1584'te ise 58 hâne, 11 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostan mahsulleri üretilmektedir. Zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 4 adet de ma'sara vardır.

Vergi hâsılı 1550'de 13.656 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 13.925 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

8) *Kırsabellû el-Huzeyn*²⁸⁶: Gayrimüslim köylere aittir. Fakat 1584 tarihli nüfus kayıtları arasında 1 adet de imâm kaydı bulunmaktadır. Nitekim 1550'de 53 hâne, 11 bekâr; 1570'te 48 hâne, 17 bekâr ve 1584'te 36 hâne, 16 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Zeytin ve çeşitli meyve ağaçları olan köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 5 adet de ma'sarası mevcuttur.

²⁸³ BA, TD, No: 454, s. 670-671; BA, TD, No: 493, s. 740-741; BA, TD, No: 610, s. 753-754.

²⁸⁴ BA, TD, No: 454, s. 665-666; BA, TD, No: 493, s. 741-743; BA, TD, No: 610, s. 75-755.

²⁸⁵ BA, TD, No: 454, s. 638-639; BA, TD, No: 493, s. 743; BA, TD, No: 610, s. 756.

²⁸⁶ BA, TD, No: 454, s. 651; BA, TD, No: 493, s. 743-744; BA, TD, No: 610, s. 756-757.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Vergi hâsılı 1550'de 8334 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 11.890 akça olup, padişah hasıdır.

9) *Aklanos*²⁸⁷: 1550'de 62 hâne, 26 bekâr; 1570'te 47 hâne, 40 bekâr, 1 imâm; 1584'te 60 hâne, 26 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, nohut, yulaf ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmakta olup, 3 adet de ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 14.058 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 17.230 akçadır. Bu gelirler padişah hası olarak kayıtlıdır.

10) *'Amud/Amudiye*²⁸⁸: Köyün ismi 1550 tarihli tahrir defterinde *Amud*, diğerlerinde ise *Amudiye* olarak kaydedilmiştir. 1550'de 51 hâne, 20 bekâr; 1570'te 61 hâne, 39 bekâr ve 1584'te 61 hâne, 39 bekâr ile 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, culban ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1570 ve 1584 tarihlerinde 4 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 18.241 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 19.362 akçadır. Bu gelirler çeşitli oranlarda, *İbrahim b. (عس) El-Yesarî Vakfı*, *Seyyid Mehmed b. Ömer El-Merağî Vakfı*, *Şerafeddin Musa b. Hacı Mehmed Mülkü* ve *mirî* arasında paylaşılmaktadır.

11) *Kefer Hind*²⁸⁹: 1550'de 28 hâne, 6 bekâr; 1570-1584 tarihlerinde ise 30 hâne, 9 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyde buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmaktadır. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. 1550'de 3 adet ve 1570-1584 döneminde 4 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 18.302 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 18.030 akça olup, bu meblağın bir bölümü Mısır'daki *El-Melik El-Munid Ahmed Hangâhu*'na vakfedilmiş, diğer kısmı ise *mirî* için ayrılmıştır.

12) *Tülliciye*²⁹⁰: 1550'de 8 hâne, 3 bekâr; 1570'te 11 hâne, 4 bekâr, 1

²⁸⁷ BA, TD, No: 454, s. 638; BA, TD, No: 493, s. 744-745; BA, TD, No: 610, s. 757-758.

²⁸⁸ BA, TD, No: 454, s. 650; BA, TD, No: 493, s. 745-746; BA, TD, No: 610, s. 758-759.

²⁸⁹ BA, TD, No: 454, s. 646; BA, TD, No: 493, s. 746-747; BA, TD, No: 610, s. 760-761.

²⁹⁰ BA, TD, No: 454, s. 662; BA, TD, No: 493, s. 747; BA, TD, No: 610, s. 760.

imâm ve 1584'te 6 hâne, 3 bekâr nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 10.328 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 10.930 akçadır. Bu meblağ padişah hası için ayrılmıştır.

13) *Cidâliye* (Bugünkü Yoncakaya)²⁹¹: 1550'de 4 hâne, 2 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde ise 7 hâne, 3 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve nohuttan ibaret olup, ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 4 adet ve 1570-1584 yıllarında ise 2 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 19.578 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9610 akçadır. Bu gelirler padişah haslarına dâhildir. 1550 yılına ait vergi gelirlerinin diğer yıllara oranla çok yüksek olmasının sebebi, 12.000 akçalık *bac-ı bâzar-ı Dergüş* gelirlerinin köyün gelirleri içerisinde gösterilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu gelir daha sonraki tarihlerde *Düveysat* köyü gelirleri içerisinde kaydedilmiştir.

14) *Ferî*²⁹²: 1550'de 23 hâne, 7 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde 26 hâne, 6 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyde buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostan üretimi yapılmaktadır. 2 adet de ma'sarası olan köyde, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 9036 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 9910 akçadır. Bu gelirler 1570-1584 döneminde padişah haslarına dâhildir. Köyün vergi hâsılı Nisan-Mayıs 1702 tarihli bir *berât* gereğince, beylerbeyi haslarına dâhil edilmiştir.

15) *Mezra-i Radof*²⁹³: 1550'de 20 hâne, 19 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde 21 hâne, 22 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday, arpa, küşne ve bostan mahsulleri üretilmektedir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

²⁹¹ BA, TD, No: 454, s. 670; BA, TD, No: 493, s. 748; BA, TD, No: 610, s. 760-761.

²⁹² BA, TD, No: 454, s. 669; BA, TD, No: 493, s. 748; BA, TD, No: 610, s. 761.

²⁹³ BA, TD, No: 454, s. 640-641; BA, TD, No: 493, s. 748; BA, TD, No: 610, s. 761-762.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7884 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 9150 akça olup, padişah haslarındandır.

16) *Hayno* (Bugünkü Hanyolu)²⁹⁴: 1550'de 54 hâne, 36 bekâr; 1570'te 65 hâne, 46 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 81 hâne, 18 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Yıllık vergi geliri maktu' (dimos) olarak alındığı için, zirai mahsulleri hakkında kayıt verilmemiştir. Köyün 1550'de 5 adet, diğer tarihlerde ise 8 adet ma'sarası bulunmaktadır. Köyde, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 8166 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 10.560 akçadır. Bu gelirler *Ali b. Ahmed b. Şeybani Vakfı, İmadeddin Ali b. Kuseyr Ed-Deyrî Vakfı* ve *mirî* arasında çeşitli miktarlarda paylaşılmaktadır.

17) *Batbul*²⁹⁵: 1550'de 14 hâne, 4 bekâr; 1570'te 10 hâne, 9 bekâr, 1 imâm; 1584'te 15 hâne, 8 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. 1570-1584 tarihlerinde 1 adet ma'sarası olan köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7698 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8866 akça olup, padişah haslarındandır.

18) *Karbeyaz* (Bugünkü Karbeyaz)²⁹⁶: 1550'de 49 hâne, 23 bekâr; 1570'te 48 hâne, 22 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 48 hâne, 10 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 1550 tarihinde 8 adet ma'sara mevcutken, daha sonraki tarihlerde bu sayı 3'e düşmüştür. Köyün 1 adet de boyhanesi vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 8878 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 10.354 akçadan ibaret olup, *Kutlu Beg evladı Vakfı, İbn-i Abdurrahman b. Kutlu Beg Mülkü* ve *mirî* arasında çeşitli oranlarda dağıtılmaktadır.

19) *Mersu*²⁹⁷: 1550'de 41 hâne, 8 bekâr; 1570'te 43 hâne, 19 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 47 hâne, 16 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri

²⁹⁴ BA, TD, No: 454, s. 667-668; BA, TD, No: 493, s. 749-750; BA, TD, No: 610, s. 762-763.

²⁹⁵ BA, TD, No: 454, s. 662; BA, TD, No: 493, s. 750; BA, TD, No: 610, s. 763-764.

²⁹⁶ BA, TD, No: 454, s. 661; BA, TD, No: 493, s. 750-751; BA, TD, No: 610, s. 764.

²⁹⁷ BA, TD, No: 454, s. 640; BA, TD, No: 493, s. 752; BA, TD, No: 610, s. 765.

buğday, arpa, küşne, nohut ve bostandan ibarettir. Zeytin ve çeşitli meyve ağaçları da yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1570-184 tarihlerinde 1 değirmeni, 1550'de 3 adet ve 1570-1584 tarihlerinde 4 adet ma'sarası vardır.

Vergi hâsılı 1550'de 7326 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8437 akça olup, padişah haslarındanır.

20) *Bâşiriye*²⁹⁸: 1550'de 33 hâne, 11 bekâr; 1570'te 40 hâne, 13 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 23 hâne, 20 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Yıllık vergi hâsılı maktu'usulü ile toplandığı için zirai mahsulleri ile ilgili kayıtlar verilmemiştir. Köylüler hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

1550'de 12.396 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 11.922 akça olan vergi gelirleri, *vakıf* ve *mirî* için ayrılmıştır.

21) *Betûbe*²⁹⁹: 1550'de 42 hâne, 15 bekâr; 1570'te 32 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1584'te 28 hâne, 20 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştiren köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 3 adet de ma'sara vardır.

Padişah hasları için ayrılan vergi hâsılı 1550'de 6730 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8216 akçadan ibarettir.

22) *Bâverde / Toprak Hisar* (Bugünkü Toprak Hisar)³⁰⁰: 1550'de 46 hâne, 15 bekâr; 1570'te 37 hâne, 18 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 32 hâne, 16 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibarettir. Köyde ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 2 adet de ma'sarası vardır.

1550'de 15.549 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 13.822 akça vergi geliri olup, *Zeynelabidin el-Meşhedi Vakfı*, *Nasırî Mehmed b. İbrahim Bektaş El-Meşhedî Vakfı* ve *mirî* arasında çeşitli miktarlarda taksim edilmektedir.

23) *Bâberne*³⁰¹: 1550'de 42 hâne, 19 bekâr; 1570'te 31 hâne, 31 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 28 hâne, 22 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır.

²⁹⁸ BA, TD, No: 454, s. 664-665; BA, TD, No: 493, s. 752-753; BA, TD, No: 610, s. 766.

²⁹⁹ BA, TD, No: 454, s. 660; BA, TD, No: 493, s. 753; BA, TD, No: 610, s. 767.

³⁰⁰ BA, TD, No: 454, s. 664; BA, TD, No: 493, s. 754; BA, TD, No: 610, s. 767-768.

³⁰¹ BA, TD, No: 454, s. 644; BA, TD, No: 493, s. 754-755; BA, TD, No: 610, s. 768-769.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandır. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 4 adet de ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 6854 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8180 akça olup, padişah hasıdır.

24) *Bekrini*³⁰²: 1550'de 82 hâne, 31 bekâr; 1570'te 63 hâne, 56 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 45 hâne, 47 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Vergi hâsılı maktu' usulü ile toplandığı için zirai mahsulleri ile ilgili bilgi elde edemiyoruz. Fakat köyde hayvancılık ve arıcılık yapıldığını öğrenebilmekteyiz. Köyün 6 ma'sarası ve 1 adet değirmeni bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 15.100 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 14.100 akçadır. Bu gelirler *Mehmed b. Mütevelli El-Hacer* evladından *Ömer, Yunus* ve *Mehmed Vakfı, Hüsvrev Paşa İmareti Vakfı* ve *mirî* arasında çeşitli miktarlarda paylaşılmaktadır.

25) *Mağdelatü'l-Meşayih*³⁰³: 1550'de 53 hâne, 20 bekâr; 1570'te 48 hâne, 41 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 56 hâne, 35 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550 ve 1570 tarihlerinde 4 adet; 1584 tarihinde ise 5 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 14.460 akça, 1570'te 13.329 akça ve 1584 tarihinde ise 13.284 akça olup, *Nasırî Mehmed b. Ahmed Vakfı* ile *mirîye* ayrılmıştır.

26) *Beşmâşa*³⁰⁴: 1550'de 21 hâne, 3 bekâr; 1570'te 14 hâne, 10 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 16 hâne, 9 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut ve bostandandır.

Hayvancılık ve arıcılık da yapılan köyün, vergi hâsılı 1550'de 8980 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9735 akçadır. Bu gelirler *vakıf, mülk* ve *mirî* için ayrılmıştır.

27) *Nehriyetü's-Şarkiye*³⁰⁵: 1550'de 21 hâne, 3 bekâr ve 1570-1584

³⁰² BA, TD, No: 454, s. 652-653; BA, TD, No: 493, s. 755-756; BA, TD, No: 610, s. 769-770.

³⁰³ BA, TD, No: 454, s. 659; BA, TD, No: 493, s. 756-757; BA, TD, No: 610, s. 770-771.

³⁰⁴ BA, TD, No: 454, s. 648; BA, TD, No: 493, s. 757-758; BA, TD, No: 610, s. 771-772.

³⁰⁵ BA, TD, No: 454, s. 676; BA, TD, No: 493, s. 758; BA, TD, No: 610, s. 772.

tarihlerinde ise 9 hâne, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Zirai mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 6000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 5730 akça olup, padişah hasıdır.

28) *Bâbatorun* (Bugünkü Babatorun)³⁰⁶: 1550'de 38 hâne, 9 bekâr; 1570'te 37 hâne, 9 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 34 hâne, 11 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyde; buğday, arpa, küşne, nohut, yulaf ve bostan mahsulleri üretilmekte, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 5566 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6020 akçadır. Bu gelirler padişah haslarına dâhildir.

29) *Löksin*³⁰⁷: 1550'de 42 hâne, 13 bekâr; 1570'te 52 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1584'te 46 hâne, 23 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Yıllık vergisi maktu' usulü ile toplandığı için zirai ürünleri ile ilgili bilgi elde edemiyoruz. 4 adet ma'sarası olan köyde hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 7392 akça, 1570'te 7142 akça ve 1584 tarihinde 7102 akçadır. Bu gelirler *Abdurrahman b. Sadık Es-Sireci Vakfi* ile *mirî* için ayrılmıştır.

30) *Kayâcık*³⁰⁸: 1550'de 40 hâne, 40 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde 46 hâne, 28 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Köyde buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostan mahsulleri üretilmekte, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7366 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 7905 akça olup, *Ebu'l-Fazl Mehmed b. İdris Vakfi* ile *mirî* için ayrılmıştır.

31) *Fılınca*³⁰⁹: 1550'de 41 hâne, 19 bekâr; 1570'te 51 hâne, 26 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 44 hâne, 26 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için zirai mahsulleri ile ilgili kayıtlar yoktur. 6 adet ma'sarası olan köyde hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

³⁰⁶ BA, TD, No: 454, s. 653-654; BA, TD, No: 493, s. 758-759; BA, TD, No: 610, s. 772-773.

³⁰⁷ BA, TD, No: 454, s. 661-662; BA, TD, No: 493, s. 759; BA, TD, No: 610, s. 773-774.

³⁰⁸ BA, TD, No: 454, s. 642; BA, TD, No: 493, s. 759-760; BA, TD, No: 610, s. 774-775.

³⁰⁹ BA, TD, No: 454, s. 662-663; BA, TD, No: 493, s. 760-761; BA, TD, No: 610, s. 776.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Vergi hâsılı 1550'de 8432 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 8968 akça olup, *Mehmed b. İbrahim Vakfı* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

32) *Bâsiyye*³¹⁰: 1550'de 78 hâne, 25 bekâr; 1570'te 67 hâne, 34 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 29 hâne, 21 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. 7 adet de ma'sara mevcut olan köyde, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 10.004 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 12.582 akça olup, *Cuma b. Nasır b. Ömer El-Kasanî Vakfı* ve *mirî* için ayrılmıştır.

33) *Domât*³¹¹: 1550'de 57 hâne, 25 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde 43 hâne, 32 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahip olan köyde buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostan mahsulleri üretilmekte, çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

1550'de 9141 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9105 akça olan vergi gelirleri *Seyyid Emirhan b. Seyyid Hüseyin Vakfı* ve *mirî* için ayrılmıştır.

34) *Sûriye*³¹²: Nüfusunun büyük kısmı gayrimüslimlerden oluşmaktadır. Birkaç hâne de Müslüman nüfus yaşamaktadır. 1550'de 154 hâne, 21 bekâr; 1570'te 122 hâne, 63 bekâr ve 1584'te 171 hâne, 29 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Buğday, arpa, mercimek, nohut, yulaf ve darı mahsulleri üretilen köyde, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 1550-1570 tarihlerinde 9 adet ve 1584 tarihinde ise 15 adet ma'sarası bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet de boyahanesi vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 23.586 akça, 1570'te 25.356 akça ve 1584 tarihinde 25.224 akça olup, Halep'te bulunan *Servi Camii*'ne vakfedilmiştir. Boyahane geliri de vakıf için ayrılmış, ancak köyün dışından boyahaneye çamaşır getirip boyatanlardan alınan vergi ile cizye gelirinin bir kısmı padişah hası olarak ayrılmıştır³¹³.

³¹⁰ BA, TD, No: 454, s. 654; BA, TD, No: 493, s. 762-763; BA, TD, No: 610, s. 776.

³¹¹ BA, TD, No: 454, s. 649; BA, TD, No: 493, s. 763-764; BA, TD, No: 610, s. 776-777.

³¹² BA, TD, No: 454, s. 656-657; BA, TD, No: 493, s. 764-765; BA, TD, No: 610, s. 778-779.

³¹³ BA, TD, No: 454, s. 656-657; BA, TD, No: 493, s. 764-765; BA, TD, No: 610, s. 778-779. "Boyahanesi vakf deyu kayd olunub, kadimde ehl-i karye kendü esbablarını boyadıklarından

35) *Nimtos*³¹⁴: 1550'de 51 hâne, 19 bekâr; 1570'te 52 hâne, 28 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 57 hâne, 24 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Köyün 1 adet boyahanesi ve 2 adet de ma'sarası vardır. Köylüler zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapmaktadır.

1550'de 7230 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 7490 akçalık gelir vergisi mevcut olup, tamamı *Şerif Yunus Vakfi* 'na ayrılmıştır.

36) *Zev*³¹⁵: 1550'de 43 hâne, 21 bekâr; 1570'te 40 hâne, 26 bekâr, 1 imâm; 1584'te 42 hâne, 24 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek ve bostandan ibarettir. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştiren köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 1550'de 3 adet ve 1570-1584 tarihlerinde ise 2 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 6536 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 7274 akçadır. Bu gelirler *Nasrî Mehmed b. Ahmed Vakfi* ile *mirî* için ayrılmıştır.

37) *Seliva*³¹⁶: 1550'de 16 hâne, 4 bekâr; 1570'te 16 hâne, 8 bekâr, 1 imâm; 1584'te 15 hâne, 6 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut, yulaf ve bostandan ibaret olup, ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 2 adet de ma'sarası vardır.

1550'de 4514 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 4815 akça olan yıllık vergi hâsılı padişah haslarına dâhildir.

38) *Beridiye*³¹⁷: Gayrimüslim köylere aittir. Az sayıda Müslüman nüfus da yaşamaktadır. 1550'de 38 hâne, 16 bekâr; 1570'te 34 hâne, 12 bekâr ve 1584'te 31 hâne ve 14 bekâr nüfusu vardır. Zirai mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut, bakla ve bostandır. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları

hâsıl olan resim vakfa zabt olunagelüb, haricden gelüb boyatan, esbabın resmi mirî için zabt olunagelmeğin, olageldüğü üzre ibka olundu, fi sene..."; "An cizye-i gebran, nefer:150, beher nefer fi:80. Fi sene: 1200. Bu mîkdarı vakfa zabt olunub, ziyâdesi hassa-i hümayuna zabt oluna".

³¹⁴ BA, TD, No: 454, s. 655; BA, TD, No: 493, s. 765-766; BA, TD, No: 610, s. 779-780.

³¹⁵ BA, TD, No: 454, s. 643; BA, TD, No: 493, s. 765-766; BA, TD, No: 610, s. 781.

³¹⁶ BA, TD, No: 454, s. 658; BA, TD, No: 493, s. 767-788; BA, TD, No: 610, s. 781.

³¹⁷ BA, TD, No: 454, s. 652; BA, TD, No: 493, s. 768; BA, TD, No: 610, s. 782.

yetiştiren köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 2 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7134 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8054 akça olup, *Hacı Mansur b. Hatib Vakfı* ve *mirî* için kaydedilmiştir.

39) *Zerzûr*³¹⁸: 1550'de 35 hâne, 7 bekâr; 1570'te 38 hâne, 7 bekâr, 1 imâm; 1584'te 37 hâne, 20 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahip olan köyün, yıllık vergi hâsılı maktu' usulü ile toplandığı için zirai mahsulleri ile ilgili bilgi yoktur. 1 adet ma'sarası olan Köyde, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 7176 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 6662 akça olup, *Hacı Hızır b. Hacı Ahmed El-Kürdî Vakfı* ile *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

40) *Harbiyetü'l-'Amud*³¹⁹: 1550'de 32 hâne, 28 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde ise 37 hâne, 25 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. Hayvancılık ve arıcılık yapılan köyde tahrir defterlerindeki kayıtlara göre, yıllık vergisi 400 akça olan dükkân ve vergisi 120 akça olan 2 adet ipek dolabı (*dolab-ı harir*) bulunmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 11.082 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 9430 akçadır. Bu gelirler *Alâeddin Ali b. Ahmed Vakfı* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

41) *'Ayn-ı Zimârin*³²⁰: 1550'de 22 hâne, 11 bekâr; 1570'te 24 hâne, 9 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 31 hâne, 12 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Vergi hâsılı maktu' usulü ile toplandığı için zirai mahsulleri ile ilgili herhangi bir kayıt yoktur. Köylüler hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Köyde 1 adet de ma'sara vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 5397 akça, 1570'te 4993 akça ve 1584 tarihinde ise 5583 akça olup, *İbn-i Ferec b. Ali b. Kasanî Vakfı* ile *mirî* hissesi olarak ayrılmıştır.

42) *Şırâbiye*³²¹: 1550'de 29 hâne, 6 bekâr; 1570'te 12 hâne, 7 bekâr, 1

³¹⁸ BA, TD, No: 454, s. 655; BA, TD, No: 493, s. 768-769; BA, TD, No: 610, s. 782-783.

³¹⁹ BA, TD, No: 454, s. 645-646; BA, TD, No: 493, s. 769-780; BA, TD, No: 610, s. 783-784.

³²⁰ BA, TD, No: 454, s. 650; BA, TD, No: 493, s. 770; BA, TD, No: 610, s. 784-785.

³²¹ BA, TD, No: 454, s. 647; BA, TD, No: 493, s. 770-771-758; BA, TD, No: 610, s. 785.

imâm ve 1584'te 15 hâne, 8 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 3 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 13.396 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 11.888 akça olup, *Hacı Mansur b. Hatib* ve *Mehmed b. Yasin vakıfları* ile *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

43) *Berfentu / Aniye Beg Kendi*³²²: 1550'de 33 hâne, 24 bekâr; 1570'te 36 hâne, 34 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 29 hâne, 19 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, nohut, bakla ve bostandan ibarettir. Köyde ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 4 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

1550'de 5490 akça, 1570'te 5339 akça ve 1584'te 5333 akça olan vergi geliri *Nasrî Mehmed b. İbrahim b. Hattat* ve *mirî* hissesi olarak ayrılmıştır.

44) *Hâvliye*³²³: 1550'de 27 hâne, 16 bekâr; 1570'te 40 hâne, 23 bekâr, 1 imâm; 1584'te 23 hâne, 15 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştiren köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyün 3 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 5322 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 6191 akçadır. Bu meblağ *Mehmed b. Abdurrahman Vakfı* ve *mirî* hissesi olarak ayrılmıştır.

45) *Nuhiye*³²⁴: 1550'de 43 hâne, 7 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde 29 hâne, 10 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Vergi geliri maktu' olarak toplandığı için zirai mahsulleri ile ilgili bilgi yoktur. Köylüler hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Köyün 5 adet ma'sarası vardır.

Mahmud b. Abdurrahman El-Muğri ve *Mehmed b. İbrahim vakıfları* ile *mirî* hissesi için ayrılan yıllık gelir tutarı, 1550'de 8492 akça ve 1570-1584

³²² BA, TD, No: 454, s. 651-652; BA, TD, No: 493, s. 771; BA, TD, No: 610, s. 785-786.

³²³ BA, TD, No: 454, s. 660; BA, TD, No: 493, s. 771-772; BA, TD, No: 610, s. 786.

³²⁴ BA, TD, No: 454, s. 639; BA, TD, No: 493, s. 772-773; BA, TD, No: 610, s. 787.

tarihlerinde 8820 akçadır.

46) *Zanbak*³²⁵: 1550'de 20 hâne, 7 bekâr; 1570'te 9 hâne, 11 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 21 hâne, 5 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Buğday, arpa ve bostan mahsulleri üretilen köyde, çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Köyün 1 adet ma'sarası vardır.

Mehmed Paşa Vakfı ile *mirî* hissesi için ayrılan vergi hâsılı, 1550'de 5898 akça, 1570'te 4800 akça ve 1584'te ise 5060 akçadır.

47) *Sofiler* (Bugünkü Sofular)³²⁶: 1550'de 34 hâne, 14 bekâr; 1570'te 30 hâne, 12 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 28 hâne, 14 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibarettir. Bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılan köyde 5 adet ma'sara mevcuttur.

Yıllık vergi hâsılı, *İmadeddin b. Ali Deyrî* ve *mirî* için ayrılmış olup, 1550'de 4622 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4388 akçadır.

48) *Berâdin*³²⁷: 1550'de 39 hâne, 15 bekâr; 1570'te 47 hâne, 32 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 39 hâne, 29 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne ve bostandan ibarettir. Ayrıca köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 2 adet de ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı *Mehmed b. Ebubekir* ve *İmadeddin Ali b. Hızır Ed-Deyrî Vakıfları* ile *mirî* için ayrılmış olup, 1550'de 5330 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6525 akçadır.

49) *Baksanos*³²⁸: 1550'de 58 hâne, 31 bekâr; 1570'te 60 hâne, 21 bekâr, 1 imâm; 1584'te 76 hâne, 28 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 4 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı, *Abdullah b. Ebabekir b. Melendî Vakfı* için ayrılmış olup, 1550'de 8632 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6941 akçadır.

³²⁵ BA, TD, No: 454, s. 641-642; BA, TD, No: 493, s. 773; BA, TD, No: 610, s. 787-788.

³²⁶ BA, TD, No: 454, s. 668; BA, TD, No: 493, s. 773-774; BA, TD, No: 610, s. 788.

³²⁷ BA, TD, No: 454, s. 648-649; BA, TD, No: 493, s. 774-775; BA, TD, No: 610, s. 789-790.

³²⁸ BA, TD, No: 454, s. 645; BA, TD, No: 493, s. 775-776; BA, TD, No: 610, s. 790-791.

50) *Mağdelâniye / Zaviye*³²⁹: 1550'de 53 hâne, 43 bekâr; 1570'te 74 hâne, 27 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 67 hâne, 29 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1 adet ma'sarası ve 1550'de 600 akça, 1570-1584 döneminde 800 akça vergi geliri olan bir de boyahanesi vardır.

Yıllık vergi hâsılı, *Şeyh Samet Zaviyesi*'nin vakfi olup, 1550'de 4026 akça ve 1570- 1584 tarihlerinde ise 4999 akçadır.

51) *Mülk*³³⁰: 1550'de 27 hâne, 9 bekâr; 1570'te 20 hâne, 14 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 25 hâne, 10 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyde, buğday, arpa, küşne ve bostan mahsulleri üretilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 1 adet ma'sarası ve 1570-1584 tarihlerinde de yıllık vergi geliri 500 akça olan bir boyahanesi vardır.

Vergi hâsılı, *Şeyh Samet Zaviyesi Vakfi* ve *miri* için ayrılmış olup, 1550'de 2664 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3371 akçadır.

52) *Fâtikiye* (Bugünkü Fatikli)³³¹: 1550'de 59 hâne, 7 bekâr; 1570'te 58 hâne, 22 bekâr, 1 imâm; 1584'te 57 hâne, 16 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut, bakla ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Köyün 6 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı, 1550'de 6835 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9745 akça olup, **2** b. *Abdullah Vakfi* 'na ayrılmıştır.

53) *Kabrânsiye*³³²: 1550'de 24 hâne, 13 bekâr; 1570'te 19 hâne, 21 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 8 hâne, 9 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday ve arpadan ibaret olup, ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık ve hayvancılık yapılmaktadır. 1570-1584 tarihlerinde 4 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 4402 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4875 akça olup, *Fethullah b. Abdülkerim Vakfi, Habibü'n-Neccar Makamı*

³²⁹ BA, TD, No: 454, s. 669-670; BA, TD, No: 493, s. 776-777; BA, TD, No: 610, s. 791-762.

³³⁰ BA, TD, No: 454, s. 658-659; BA, TD, No: 493, s. 777-778; BA, TD, No: 610, s. 793.

³³¹ BA, TD, No: 454, s. 658; BA, TD, No: 493, s. 778-779; BA, TD, No: 610, s. 793-794.

³³² BA, TD, No: 454, s. 644; BA, TD, No: 493, s. 779; BA, TD, No: 610, s. 794-795.

Vakfi ve mirî hissesine ayrılmıştır.

54) *Kalatî'l-Kuseyr*³³³: 1550'de 40 hâne, 17 bekâr; 1570'te 25 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1584'te 28 hâne, 14 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyde buğday ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 1550'de 1 adet ve 1570-1584 tarihlerinde 2 adet ma'sarası vardır. Yıllık vergi hâsılı 500 akça olan bir de boyahanesi mevcuttur.

Vergi hâsılı padişah hası için ayrılmış olup, 1550'de 1992 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2389 akçadır.

55) *Dabrâşih / Debrîşe*³³⁴: 1550'de 27 hâne, 8 bekâr; 1570'te 25 hâne, 10 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 20 hâne, 13 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 3 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı *Ali b. Said El-Malati*'nin *Vakfi* olup, 1550'de 6990 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 8086 akçadır.

56) *'Ansu*³³⁵: 1550'de 18 hâne, 4 bekâr; 1570'te 16 hâne, 5 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 9 hâne, 12 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, yulaf, darı ve bostandır. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de *Sultan Gavri*'nin oğlu *Mehmed Beg*'in mülküdür. 1570-1584 tarihlerinde ise *Mehmed Beg*'in kızı *Fatma Hatun*'ın vakfi olarak kayıtlıdır. Yıllık gelir meblağı ise, 1550'de 6736 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde de 3252 akçadır.

57) *Kefer Ta'kab*³³⁶: 1550'de mezradır. Ekrad-ı Behiri (كفر) taifesinden 5 hânenin buraya gelip yerleşmesi ile köy olmuştur. Nitekim, 1570 ve 1584 tarihlerinde 5 hânelik nüfusu mevcuttur. Zirai mahsulleri ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Vergi geliri padişah hası için ayrılmış olup, 1550'de 1000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1200 akçadır.

³³³ BA, TD, No: 454, s. 656; BA, TD, No: 493, s. 779-780; BA, TD, No: 610, s. 795.

³³⁴ BA, TD, No: 454, s. 647-648; BA, TD, No: 493, s. 780-781; BA, TD, No: 610, s. 796.

³³⁵ BA, TD, No: 454, s. 639-640; BA, TD, No: 493, s. 781; BA, TD, No: 610, s. 796-797.

³³⁶ BA, TD, No: 454, s. 673; BA, TD, No: 493, s. 781; BA, TD, No: 610, s. 797.

58) *Kâsımiye*³³⁷: 1550’de 14 hâne, 6 bekâr; 1570’te 10 hâne, 9 bekâr, 1 imâm ve 1584’te 9 hâne, 3 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa ve küşneden ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 1584 tarihinde 1 adet ma’sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı *Emirhac b. Alâeddin Karamanî*’nin *Vakfi* olup, 1550’de 5706 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4180 akçadır.

59) *Fenk* (Bugünkü *Fenk*)³³⁸: 1550’de 9 hâne, 1 bekâr; 1570’te 8 hâne, 2 bekâr, 1 imâm ve 1584’te 6 hâne, 2 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulü darıdan ibarettir. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Vergi geliri *Fenk Zaviyesi Vakfi*’dir. Tutarı 1550’de 1148 akça, 1570’te 1443 akça ve 1584’te 1422 akçadır.

60) *Zernebo / Zeryol* (Bugünkü *Şenköy*)³³⁹: 1550’de 7 hâne, 1 bekâr, 1 imâm; 1570’te 6 hâne, 5 bekâr ve 1584’te 12 hâne, 7 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Tahrir defterlerinde, köydeki hububat üretimi ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

Yıllık vergi hâsılı *Abdullah b. Ebabekir b. Melendî*’nin *Vakfi* olup, 1550’de 1000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1110 akçadan ibarettir. Diğer yandan, köyün 1550 tarihindeki 200 akçalık *rüsum-ı örfiye* geliri *Şeyh Ahmed*’in uhdesindedir.

Burada adı geçen şeyh, *Şeyh Ahmed Kuseyri* olup, tahrir defterlerinin bazı yerlerinde *Şeyh Ahmed*, bazı kısımlarında *Şeyh Ahmed Halveti* ve bazı sayfalarında ise *Şeyh Ahmed Kuseyri* olarak geçmektedir.

Zernebo köyü ile ilgili 1526 tarihli tahrir defterinde geçen kayıtlar şöyledir³⁴⁰:

- Karye-i Zernebo ma’ruf-ı Zeryol, tabi-i m. vakıf tamamen.
- Zaviye-i Şeyh Abdi veled-i Şeyh Ali der karye-i m.

³³⁷ BA, TD, No: 454, s. 643; BA, TD, No: 493, s. 782; BA, TD, No: 610, s. 797-798.

³³⁸ BA, TD, No: 454, s. 668-669; BA, TD, No: 493, s. 782; BA, TD, No: 610, s. 798.

³³⁹ BA, TD, No: 454, s. 667; BA, TD, No: 493, s. 783-784; BA, TD, No: 610, s. 800.

³⁴⁰ BA, TD, No:1040, s. 326-327.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

- Mevlana Şeyh Abdi veled-i Şeyh Ali
- *Şeyh Ahmed veled-i Şeyh Abdi*
- Şeyh Davud veled-i Hacı Ali
- Hacı İbrahim veled-i Şeyh Davud
- Mahmud birader-i o (Hacı İbrahim)
- Hüseyin birader-i o (Hacı İbrahim)
- İskender birader-i Ş. (Şeyh?)
- Hacı Ömer veled-i Hacı Ali
- Ali veled-i Hacı Ömer
- İbrahim birader-i o (Ali), nefera: 10

Şeyh hazretleri fukarasıyla tekâlif-i örfiyeden ve avarız-ı divaniden muaf olalar deyû emr olunmağın defter-i cedit-i Sultaniye kayd olundu.

Şeyh Ahmed Kuseyrî 1536 tarihinde Zernebo (Zeryol) köyünde oturmakta ve köyün vergi gelirlerinden 200 akçalık kısmı maktu' olarak tasarruf etmektedir³⁴¹. Şeyh Ahmed Kuseyri Zernebo köyünden başka, Fenk köyünün 196 akçalık rüsum-ı örfiyesi ile Bostancık mezrasının 165 akçalık, Lâğude mezrasının 600 akçalık, Yaylâcık mezrasının 500 akçalık ve Cebel-i Akra nahiyesindeki Çukur Örân mezrasının 280 akçalık vergi gelirini de tasarruf etmektedir³⁴².

1550 tarihinde Zernebo köyü rüsum-ı örfiyesi ile Heraldin mezrasının 280 akçalık geliri, Yaylâcık mezrasının 550 akçalık geliri ve Çukur Örân mezrasının 280 akçalık vergi geliri Şeyh Ahmed'in tasarrufundadır³⁴³.

1570 yılına gelindiğinde Şeyh Ahmed ile ilgili kayıtlar geçmemektedir. Ancak Şeyhin tasarruf ettiği birçok gelirin oğulları Şeyh Hüseyin ile Abdülatif tarafından tasarruf edildiği görülmektedir. Bu hususla ilgili kayıtlar şunlardır³⁴⁴;

³⁴¹ BA, TD, No: 397, s. 408; "*Karye-i Zernebo ma'ruf Zeryol... Hâsıl, kasm mine's-Seb'a, rüsum-ı örfiye ber vech-i maktu' der uhde-i Şeyh Ahmed, 200. Mezkûr Şeyh Ahmed hazretleri karye-i mezbûrde mütemekkindir*".

³⁴² BA, TD, No: 422, s. 71-73, 80.

³⁴³ BA, TD, No: 280, s. 178, 197, 203; BA, TD, No: 454, s. 667.

³⁴⁴ BA, TD, No: 493, s. 774, 778, 784.

- Mezra-i Heraldin, der nezd-i karye-i Sofiler. Hâsıl ber vech-i makt'ı der uhde-i *Şeyh Hüseyin ve Abdüllatif* veledân-ı *Şeyh Ahmed Kuseyri*, fi sene: 800.

- Mezra-i Şerâdiye el-ma'ruf Yaylâcık, der nezd-i karye-i Mülk. Hâsıl ber vech-i makt'ı der uhde-i *Şeyh Hüseyin ve Abdüllatif* veledân-ı *Şeyh Ahmed Kuseyri*, fi sene: 1070.

- Mezra-i Lâğude, der nezd-i karye-i Zernebo ma'ruf Zeryol. Hâsıl 1493. Hisse-i Vakf-ı İmadeddin Ed-Deyri 6 kırat: 373.

Hisse-i mirî 18 kırat, ber vech-i makt'ı der uhde-i *Şeyh Hüseyin ve Abdüllatif* veledânı *Şeyh Ahmed Kuseyri*, fi sene: 1120.

61) *El-Huzeyn*³⁴⁵: 1550'de mezradır. 1570'te 8 hâne ve 1584'te 12 hâne, 3 bekâr nüfusu olan köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Vergi hâsılı *Buğraeddin b. Ebabekir b. Cavid*'in *Vakfi* olup, 1550'de 500 akça, 1570'te 2432 akça ve 1584 tarihinde ise 2528 akçadır.

62) *Nefs-i Dergüş*³⁴⁶: Kuseyr nahiyesinin merkezidir. Üç mahalleden oluşmaktadır. Mahallelerdeki toplam nüfus; 1550'de 250 hâne, 172 bekâr; 1570'te 229 hâne, 176 bekâr, 2 imâm ve 1584'te 279 hâne, 134 bekâr, 2 imâmdan ibarettir. Mahallelerin isimleri ile nüfus durumları ise yıllar itibariyle aşağıdaki tablo 7'de verildiği gibidir.

Yıllık vergi geliri maktu' olarak alındığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. Vergi hâsılı beylerbeyi hası için ayrılmış olup, 1550 ve 1570'te 10.320 akça, 1584 tarihinde ise 10.400 akçadır.

³⁴⁵ BA, TD, No: 454, s. 678; BA, TD, No: 493, s. 784; BA, TD, No: 610, s. 800.

³⁴⁶ BA, TD, No: 454, s. 679-681; BA, TD, No: 493, s. 785-788; BA, TD, No: 610, s. 802-804.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Tablo-7 Nefs-i Dergüş'ün Mahalleleri ve Nüfusu (1550-1584)

No	Mahalle Adı	Yıllar	Nefer	Hâne	Bekâr	İmâm
1	Şarkî	1550	155	100	55	-
		1570	156	70	65	1
		1584	154	92	61	1
2	Vüstanî	1550	179	100	79	-
		1570	184	108	75	1
		1584	174	128	45	1
3	Garbî	1550	88	50	38	-
		1570	88	51	36	1
		1584	88	59	28	1

63) *Rimmariye*³⁴⁷: 1550'de 37 hâne, 8 bekâr; 1570'te 33 hâne, 14 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 43 hâne, 19 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday, arpa ve bostan mahsulleri üretilmektedir. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 3 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı *Ali b. Ahmed b. Küçük Vakfı* ve *beylerbeyi hası* olarak ayrılmış olup, 1550'de 12.300 akça, 1570'te 11.960 akça ve 1584'te ise 12.060 akçadır.

64) *Bâksa*³⁴⁸: 1550'de 27 hâne, 1 bekâr; 1570'te 31 hâne, 14 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 11 hâne, 17 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyde buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 1570-1584 döneminde 1 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 2500 akça olup, *Ekrad Sancağı Miralayı Mehmed Subaşı*'nın timarıdır. 1570 yılındaki gelir 5500 akça olup, *Mehmed* adlı bir kişinin ve 1584 tarihinde ise 6400 akça olup, *Ahmed* adlı birinin zeametidir.

65) *Diriniye*³⁴⁹: 1550'de 25 hâne, 5 bekâr; 1570'te 52 hâne, 45 bekâr ve 1584'te 32 hâne, 24 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday, arpa, darı ve bostan ziraatı yapılmaktadır. Köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık

³⁴⁷ BA, TD, No: 454, s. 676-677; BA, TD, No: 493, s. 788-789; BA, TD, No: 610, s. 804.

³⁴⁸ BA, TD, No: 454, s. 692; BA, TD, No: 493, s. 789; BA, TD, No: 610, s. 805.

³⁴⁹ BA, TD, No: 454, s. 692; BA, TD, No: 493, s. 789-790; BA, TD, No: 610, s. 805-806.

da yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550’de 2500 akça olup, Ekrad Sancağı Miralayı *Mehmed Subaşı*’ya timar olarak, 1570’te 7000 akça olup, *Mehmed* adlı bir kişiye zeamet olarak ve 1584 tarihinde ise 7500 akça olup, *Ahmed* adlı kişiye zeamet olarak tevcih edilmiştir.

66) *Com* (Bugünkü *Com*)³⁵⁰: 1550 yılından sonraki bir tarihte kurulmuştur. Zira ilk olarak kaydı 1570 tarihli tahrir defterinde geçmektedir. 1570 ve 1584 tarihlerinde 44 hâne, 23 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmaktadır. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Köyde 4 adet de ma’sara bulunmaktadır.

1570 tarihindeki vergi geliri 10.200 akça olup, *Hürmüz* adlı bir şahsa ve 1584 tarihindeki geliri ise 11.700 akça olup, *Mustafa Kethüda*’ya zeamet olarak tevcih edilmiştir.

67) *Birün*³⁵¹: 1550’de 40 hâne, 24 bekâr; 1570’te 30 hâne, 22 bekâr, 1 imâm; 1584’te 16 hâne, 24 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Köyde, buğday, arpa, küşne ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 2 adet de ma’sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550’de 5300 akça olup, *Nasuh Çavuş*’a; 1570’de 5900 akça olup, *Hürmüz* adlı bir kişiye ve 1584 tarihinde 7900 akça olup, *Mustafa Kethüda*’ya zeamet olarak tevcih edilmiştir.

68) *Bimeyna*³⁵²: 1550’de 8 hâne, 6 bekâr; 1570’te 11 hâne, 11 bekâr, 1 imâm; 1584’te 5 hâne, 8 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 1570 ve 1584 tarihlerinde 2 adet ma’sarası vardır.

1550’de *Nasuh Çavuş*’un, 1570’te *Hürmüz’ün* ve 1584’te *Mustafa Kethüda*’nın zeameti olarak tevcih edilen yıllık vergi hâsılı ilk tarihte 3500 akça, ikincisinde 4500 akça ve üçüncüsünde 4800 akçadır.

³⁵⁰ BA, TD, No: 493, s. 790-791; BA, TD, No: 610, s. 806-807.

³⁵¹ BA, TD, No: 454, s. 682-683; BA, TD, No: 493, s. 791-792; BA, TD, No: 610, s. 807.

³⁵² BA, TD, No: 454, s. 683; BA, TD, No: 493, s. 792; BA, TD, No: 610, s. 807-808.

69) *Beyra*³⁵³: 1550'de 64 hâne, 7 bekâr; 1570'te 54 hâne, 20 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 90 hâne, 24 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday, arpa ve mercimek mahsulleri üretilmekte, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Ayrıca 2 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 4800 akça olup, Halep beylerbeyinin *Miralem*'i olan *Ferhad*'a timar olarak tevcih edilmiştir. 1570'teki gelir toplamı 8000 akçadır. Bu meblağ ise bir kısmı *Mehmed* adlı bir kişiye zeamet olarak, bir kısmı ise yine *Mehmed* adlı diğer bir kişiye timar olarak tevcih edilmiştir. 1584'teki gelir tutarı ise 8500 akça olup, zeamet olarak *Süleyman* adlı kişinin ve ortaklarının tasarrufundadır.

70) *Hüseyniye* (Bugünkü Hüseyinli)³⁵⁴: 1550 tarihinde mezradır. 1570 ve 1584 tarihlerinde ise köy statüsünde olmasına rağmen, herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Vergi geliri 1550'de 4900 akça, 1570'te 5000 akça ve 1584'te 6500 akçadır.

Bu gelirler 1550'de *Ferhat* adlı birisi tarafından timar olarak tasarruf edilirken, 1570'te *Mehmed* ve 1584'te *Hasan* adlı kişiler tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

71) *Derye*³⁵⁵: 1550'de 45 hâne, 10 bekâr; 1570'te 44 hâne, 12 bekâr, 1 imâm; 1584'te 24 hâne, 17 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Buğday, arpa ve bostan mahsulleri üretilen köyde, çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Ayrıca 5 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 500 akça, 1570'te 7242 akça ve 1584'te 7458 akçadır. 1550'deki gelir zeamet olarak *Miralay Mahmud*'un, 1570'teki gelir timar olarak *Ferec*'in tasarrufundadır. 1584'teki gelirin ise bir kısmı *mirî* için ayrılmışken, diğer kısmı da *Hüsrev b. Abdullah*'a timar olarak tevcih edilmiştir.

72) *Kefer 'Abil*³⁵⁶: 1550'de 24 hâne, 16 bekâr; 1570'te 37 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1584'te 42 hâne, 12 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday, arpa, nohut ve bostan mahsulleri üretilmektedir. Ayrıca zeytin ve

³⁵³ BA, TD, No: 454, s. 684; BA, TD, No: 493, s. 792-792-793; BA, TD, No: 610, s. 808-809.

³⁵⁴ BA, TD, No: 454, s. 684; BA, TD, No: 493, s. 793; BA, TD, No: 610, s. 809.

³⁵⁵ BA, TD, No: 454, s. 682-683; BA, TD, No: 493, s. 793-794; BA, TD, No: 610, s. 809-810.

³⁵⁶ BA, TD, No: 454, s. 691-692; BA, TD, No: 493, s. 794; BA, TD, No: 610, s. 810-811.

çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7000 akça, 1570'te 9145 akça ve 1584'te 12.363 akçadır. 1550'deki geliri *İsa b. Hamza* timar olarak tasarruf etmektedir. 1570'teki gelirin bir kısmı *Haydar* adlı kişi tarafından timar olarak, bir kısmı *Ali* adlı kişi tarafından zeamet olarak ve diğer kısmı ise Ekrad Livası *Miralayı Ömer* tarafından yine zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

73) *Belendor*³⁵⁷: 1550'de 52 hâne, 23 bekâr; 1570'te 52 hâne, 29 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 76 hâne, 17 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Ziraî ürünleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 5 adet ma'sarası ve 1584 tarihinde ise 1 adet ipek dolabı bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7999 akça, 1570'te 10.554 akça ve 1584'te ise 14.000 akçadır. 1550 tarihindeki gelir timar olarak *Ahmed b. Mennan* tarafından tasarruf edilmektedir. 1570'teki gelirin bir kısmı timar olarak *Osman* adlı bir kişi tarafından, bir kısmı ise zeamet olarak *Baki Çavuş* ve *Kurd* adlı kişiler tarafından tasarruf edilmektedir. 1584 tarihindeki geliri ise *Osman* adlı bir kişi ve ortakları zeamet olarak tasarruf etmektedirler.

74) *Batla / Kızılca Burc*³⁵⁸: 1550'de 38 hâne, 32 bekâr; 1570'te 42 hâne, 24 bekâr, 1 imâm; 1584'te 42 hâne, 42 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Köyde birçok zeytin ve meyve bahçesi ve bağ bulunmakta, ayrıca köylüler hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 6300 akça, 1570'te 6600 akça ve 1584'te ise 11.400 akçadır. Bu gelirler 1550-1570 döneminde timar, 1584'te zeamet olarak tevcih edilmiş olup, 1550'de *İskender*'in 1570-1584 tarihlerinde ise *Receb*'in tasarrufundadır.

75) *Selkiya*³⁵⁹: 1550'de 48 hâne, 20 bekâr; 1570'te 33 hâne, 21 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 33 hâne, 19 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunan köyün,

³⁵⁷ BA, TD, No: 454, s. 693; BA, TD, No: 493, s. 795; BA, TD, No: 610, s. 811-812.

³⁵⁸ BA, TD, No: 454, s. 689; BA, TD, No: 493, s. 795-796; BA, TD, No: 610, s. 812-813.

³⁵⁹ BA, TD, No: 454, s. 691; BA, TD, No: 493, s. 796-797; BA, TD, No: 610, s. 813.

mahsulleri buğday, arpa, küşne, nohut ve bostandan ibarettir. Köyde birçok zeytin ve meyve bahçesi de bulunmaktadır. Ayrıca köylüler bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Köyün 3 adet ma'sarası vardır.

Köyün vergi hâsılı 1550'de 5400 akça olup, *Çavuş Tur Ali*'nin; 1570'te 5500 akça olup, *Hüseyn b. Şahin*'in ve 1584'te ise 6700 akça olup, *Mustafa Çavuş*'un timaridir.

76) *Fûrcın / Akcurun* (Bugünkü Akcurun)³⁶⁰: 1550'de 50 hâne, 21 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 54 hâne, 33 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Köyde; buğday, arpa, nohut ve bostan ziraatı yapılmakta, birçok zeytin ve meyve bahçesi bulunmaktadır. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 4 adet ve 1570-1584 tarihlerinde ise 5 adet ma'sarası vardır.

Vergi geliri 1550'de 9000 akça, 1570'te 10.800 akça ve 1584'te ise 11.800 akçadır. Bu gelirler timar olarak tasarruf edilmekte olup, 1550'de *Yeniçeri İsa*, 1570'te *Mahmud* ve *Hanefi* ve 1584'te de *Veli* ile ortaklarının tasarrufundadır.

77) *Mesihano*³⁶¹: 1550'de 22 hâne, 9 bekâr; 1570'te 23 hâne, 10 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 18 hâne, 17 bekâr, 1 imâm nüfusa sahiptir. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde birçok zeytin ve meyve bahçesi bulunmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 3 adet de ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 4799 akça, 1570'te 4900 akça ve 1584'te 7930 akça olup, 1550'de *Yusuf b. Abdullah* ve 1570'te *Hüseyn* adlı kişiler tarafından timar olarak, 1584'te ise *Kurd* adlı kişi tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

78) *Karaksiyye* (Bugünkü Karlısu)³⁶²: 1550'de 5 hâne ve 1 bekâr nüfusu vardır. 1570 ve 1584 tarihli tahrir defterlerinde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

1550'deki 2574 akçalık geliri *Hasan b. İsa*, 1570'teki 4500 akçalık

³⁶⁰ BA, TD, No: 454, s. 690; BA, TD, No: 493, s. 797-798; BA, TD, No: 610, s. 814.

³⁶¹ BA, TD, No: 454, s. 687-688; BA, TD, No: 493, s. 798-799; BA, TD, No: 610, s. 815.

³⁶² BA, TD, No: 454, s. 688; BA, TD, No: 493, s. 798; BA, TD, No: 610, s. 815.

geliri *Mahmud b. Davud* ve 1584'teki 6800 akçalık geliri de *Murad* adlı kişi timar olarak tasarruf etmektedir.

Diğer yandan, 1550 tarihinde yıllık maktu' geliri 160 akça olan bir bahçeyi *Şeyh Yusuf veled-i Şeyh Ali* tasarruf etmektedir.

79) *Bâbişta*³⁶³: Köyün nüfusu ve zirai mahsulleri ile ilgili bir kayıt yoktur. Yıllık vergi geliri timar olarak tevcih edilmiş olup, 1550-1570 tarihlerinde 4999 akça ve 1584'te 4000 akçadır. Bu gelirleri 1550 tarihinde *Durak* adlı bir kişi, 1570'te *Lütfullah b. Derviş Kâtib* ve 1584'te ise *Ridvan* adlı kişi ve ortakları tasarruf etmektedirler.

80) *Harbiyetü's-Şimaliye*³⁶⁴: 1550'de 30 hâne, 14 bekâr; 1570'te 41 hâne, 32 bekâr, 1 imâm; 1584'te 51 hâne, 27 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandan ibaret olup, ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 1570'te 1 adet ve 1584'te 3 adet ma'sara bulunmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 3200 akça, 1570'te 5361 akça ve 1584'te 6112 akçadır. Bu gelirler *İbn-i Abdulkadir b. Ahmed El-Kürdî Vakfi*, *Nasır b. Mehmed b. Şehabî Ahmed Eş-Şehid Vakfi* ve *mirî* için ayrılmıştır. Mirî hissesi timar olarak, 1550'de *Ali birader-i Kâtib Murad*, 1570'te *Sefer* adlı kişilere tevcih edilmişken, 1584'te de *Mehmed* adlı kişiye zeamet olarak verilmiştir.

81) *Mezra-i Meyrik*³⁶⁵: 1550'de 6 hâne, 1 bekâr; 1570'te 5 hâne, 2 bekâr; 1584'te 8 hâne, 1 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Köyde buğday, arpa, darı ve bostan ziraati yapılmakta, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 1000 akça, 1570'te 1750 akça ve 1584'te 2000 akça olup, sırasıyla *Ali birader-i Kâtib Murad*, *Sefer* ve *Yusuf* adlı kişilerin tasarrufundadır.

82) *Kurye*³⁶⁶: 1550'de 55 hâne, 25 bekâr; 1570'te 53 hâne, 11 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 41 hâne, 25 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday, arpa ve bostan mahsulleri üretilmekte ayrıca bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve

³⁶³ BA, TD, No: 454, s. 686; BA, TD, No: 493, s. 799; BA, TD, No: 610, s. 815.

³⁶⁴ BA, TD, No: 454, s. 694-695; BA, TD, No: 493, s. 799; BA, TD, No: 610, s. 815-816.

³⁶⁵ BA, TD, No: 454, s. 695; BA, TD, No: 493, s. 800; BA, TD, No: 610, s. 816-817.

³⁶⁶ BA, TD, No: 454, s. 696; BA, TD, No: 493, s. 804-805; BA, TD, No: 610, s. 822.

arıcılık yapılmaktadır. Köyün 2 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı, 1550'de *Habibü'n-Neccar Camii* için 1570 ve 1584'te ise *Habibü'n-Neccar Makamı* için vakfedilmiş olup, 1550'de 4562 akça, 1570-1584 tarihlerinde de 4456 akçadan ibarettir.

83) *Geçirgin*³⁶⁷: 1550'de 24 hâne, 16 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 18 hâne, 19 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 2 adet de ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 4000 akça, 1570'te 4400 akça ve 1584'te 5000 akçadır. 1550'deki gelir, *İbrahim* ve *Mustafa b. Mehmed* için, 1570'deki gelir *Ahmed b. Ali* ve *Mustafa* için timar olarak ayrılmıştır. 1584'teki gelir ise *Mustafa* ve ortakları için zeamet olarak tevcih edilmiştir.

84) *Kanbalir*³⁶⁸: 1550'de 45 hâne, 12 bekâr; 1570'te 37 hâne, 26 bekâr, 1 imâm; 1584'te 56 hâne, 18 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde birçok zeytin ve meyve bahçesi bulunmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 3 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 5200 akça, 1570'te 6000 akça ve 1584'te 6500 akçadır. Bu gelirler timar olarak tevcih edilmiş olup, 1550'de *Yeniçeri Mustafa Çavuş*'un, 1570'te *Hasan* ve *Mehmed* adlı kişilerin ve 1584'te ise *Kabil veled-i Hüseyin*'in tasarrufundadır.

85) *Deyr-i Sem'an*³⁶⁹: 1550'de 17 hâne, 3 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 15 hâne, 7 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahip olan köyün mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca birçok zeytin ve meyve bahçesi bulunmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. Köyün 2 adet ma'sarası ve 5 adet de değirmeni vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 4385 akça, 1570'te 5385 akça ve 1584'te 5500 akçadır. Bu gelirler timar olarak tevcih edilmiş olup, 1550'de *Murad* adlı kişinin, 1570'te *Murad* ve *Yakub b. Bekir* adlı kişilerin ve 1584'te ise *Hasan b. Ali*'nin tasarrufundadır.

³⁶⁷ BA, TD, No: 454, s. 686; BA, TD, No: 493, s. 800; BA, TD, No: 610, s. 817.

³⁶⁸ BA, TD, No: 454, s. 687; BA, TD, No: 493, s. 800-801; BA, TD, No: 610, s. 818-818.

³⁶⁹ BA, TD, No: 454, s. 688; BA, TD, No: 493, s. 801-802; BA, TD, No: 610, s. 819.

86) *Lûbye*³⁷⁰: 1550'de 21 hâne, 7 bekâr; 1570'te 18 hâne, 8 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 14 hâne, 10 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcut olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca köyde birçok zeytin ve meyve bahçesi bulunmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 2 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 2400 akça, 1570'te 4000 akça ve 1584'te 4500 akçadır. Bu gelirler timar olarak tevcih edilmiş olup, 1550'de *Pervane* adlı kişi, 1570'te *Yafes* adlı kişi ve 1584'te ise *Mehmed Çavuş* ve ortakları tarafından tasarruf edilmektedir.

87) *Kabâre*³⁷¹: 1550'de köy, 1570-1584 tarihlerinde mezra statüsündedir. 1550 tarihinde 3 hâne nüfusu vardır. Zirai ürünleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve meyve ağaçları bulunmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. Köyün 3 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 5817 akça, diğer tarihlerde ise 1000 akça olup, padişah hasıdır.

88) *Hâkimiye*³⁷²: 1550 tarihinde 4 nefer, 2 hâne nüfusu bulunmaktadır. 1570-1584 döneminde mezra konumundadır. Buğday, arpa ve küşne ziraatı yapılmaktadır. Ayrıca zeytin ve meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 3422 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 3000 akça olup, *Abdullah b. Ebabekir Melendi* ve *Ali b. Said* vakıfları ile *mirî* için ayrılmıştır.

89) *Merciyye*³⁷³: 1550'de köy, 1570-1584 tarihlerinde ise mezra konumundadır. 1550 tarihinde 5 hâne ve 1 bekâr nüfusu vardır. Zirai ürünleri buğday, arpa ve bostandan ibaret olup, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2200 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 1000 akça olup, padişaha has olarak ayrılmıştır.

³⁷⁰ BA, TD, No: 454, s. 685; BA, TD, No: 493, s. 802; BA, TD, No: 610, s. 820.

³⁷¹ BA, TD, No: 454, s. 666; BA, TD, No: 493, s. 752; BA, TD, No: 610, s. 765-766.

³⁷² BA, TD, No: 454, s. 675; BA, TD, No: 493, s. 782; BA, TD, No: 610, s. 798.

³⁷³ BA, TD, No: 454, s. 676; BA, TD, No: 493, s. 775; BA, TD, No: 610, s. 790.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

90) *Cüde*³⁷⁴: Bu köyün kaydı sadece 1550 tarihli tahrir defterinde mevcut olup, diğerlerinde yoktur. 34 hâne ve 26 bekâr nüfusu vardır. Köyde, arpa, buğday ve bostan ziraatı yapılmakta, incir, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. Köyün 4 adet de ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi hâsılı 9500 akça olup, *Nasuh Çavuş*'a zeamet olarak tevcih edilmiştir.

91) *El-Birecik* (*البيرق*)³⁷⁵: 1550'de köy, 1570-1584 tarihlerinde mezra statüsündedir. Herhangi bir nüfus ve mahsul kaydı yoktur. Yıllık vergi hâsılı 1550'de 4000 akça diğer tarihlerde 4275 akçadır.

1550 tarihindeki gelir, timar olarak *Ali ve Yusuf veledan-ı Satılmış* için tevcih edilmiştir. 1570'teki gelirler zeamet olarak *Mustafa b. Yahya Beg*'e, 1584 tarihinde ise bir kısmı zeamet olarak *Hüseyin* adlı kişiye, diğer kısmı da timar olarak *Hüseyin b. Mustafa*'ya tevcih edilmiştir.

92) *Cüdeyde*³⁷⁶: 1550'de köy, 1570-1584 tarihlerinde mezra statüsündedir. Mahsulleri, arpa, buğday ve bostandan ibarettir. 1 adet su değirmeni mevcuttur. Köylüler, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Vergi geliri 1550'de 2602 akça, 1570'te 400 akça ve 1584'te 5800 akçadır. Bu gelirler sırasıyla, *Kasım*, *Ahmed* ve *Derviş* ile *Mustafa* ve ortaklarına timar olarak tevcih edilmiştir.

D. ŞUĞUR NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ

1) *Kandun* (Bugünkü Arslanyazı)³⁷⁷: 1550'de 151 hâne, 79 bekâr; 1570'te 141 hâne, 96 bekâr, 1 imâm; 1584'te 148 hâne, 93 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Yıllık vergi geliri maktu' olarak alındığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. Köyde hayvancılık ve arıcılık yapılmakta olup, 1550'de 2 adet, 1570-1584 tarihlerinde ise 6 adet ma'sarası vardır. Ayrıca 1550-1570 tarihlerinde 6 adet değirmeni, 1584 tarihinde de 1 adet boyhanesi bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 23.262 akça ve 1570-1584 tarihlerinde

³⁷⁴ BA, TD, No: 454, s. 682.

³⁷⁵ BA, TD, No: 454, s. 686; BA, TD, No: 493, s. 790; BA, TD, No: 610, s. 806.

³⁷⁶ BA, TD, No: 454, s. 690; BA, TD, No: 493, s. 803; BA, TD, No: 610, s. 820.

³⁷⁷ BA, TD, No: 454, s. 708-709; BA, TD, No: 493, s. 806-807; BA, TD, No: 610, s. 824-825.

26.748 akçadır. Bu gelirler, *Receb b. Abdullah Vakfı*, *Alâeddin Ali b. Ahmed b. Şeybani Vakfı* ve *mirî* hissesi olarak ayrılmıştır.

2) *Bekseriyya*³⁷⁸: 1550'de 106 hâne, 108 bekâr; 1570'te 124 hâne, 107 bekâr, 1 imâm; 1584'te 135 hâne, 97 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Vergi geliri maktu'olarak alındığı için, zirai mahsulleri hakkında kayıt verilmemiştir. Köyde birçok zeytin ve meyve bahçesi bulunmakta, ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 5 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Köyün, 1000 akça olan vergi geliri bir de su değirmeni (tahun) mevcuttur. Bu değirmen *Ahmed b. Ali*'nin evlatlık vakfı olup, evlatlarının *sürgün* cezasına çarptırılması üzerine *padişah hası* olarak kaydedilmiştir. Ancak sürgün cezası biten *Bedreddin* ve *Şemseddin* adlı kişiler vakıf sahibi olduklarını ispat edince, değirmen tekrar kendilerine devredilmiştir³⁷⁹.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 15.228 akça ve 1570-1584'te 20.256 akça olup, padişah hasıdır.

3) *Kıfr-i Debin*³⁸⁰: 1550'de 98 hâne, 38 bekâr; 1570'te 82 hâne, 52 bekâr ve 1584'te 85 hâne, 51 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Yıllık vergi geliri maktu' olarak alındığı için, mahsulleri hakkında bilgi edinilememektedir. Köyde hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 6 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Padişah hası olarak ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 16.518 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 17.215 akçadır.

4) *Ya'kubiye*³⁸¹: 1550 tarihli tahrir defterinde *gebran* (gayrimüslim)

³⁷⁸ BA, TD, No: 454, s. 698-699; BA, TD, No: 493, s. 808-809; BA, TD, No: 610, s. 826-827.

³⁷⁹ BA, TD, No: 454, s. 699; "Zikr olunan tahun... Sene 949 tarihine gelince hassa-i hümayun için zabt olunub, 5-6 yıldan beri tevir ile meks eyledüler deyü ehl-i karye ve etrafında olan kura halkı şehadet eylemeğin defter-i cedid-i hakanide gerü hassa-i hümayuna kayd olundu". BA, TD, No: 493, s. 809; BA, TD, No: 610, s. 827; "Tahun-ı der zemîn-i karye-i m. 1 hacer, hâsıl:1000. Zikr olunan tahun kadimden Ahmed b. Ali nâm kimesnenin vakf-ı evladı olub, sabıka evladdan müstehak olan kimesneler sürgün olmağla birkaç yıl ümmena zabt eyleyüb, ba'de sürgünden halas olub geldüklerinde, evlad-ı vakıfdan Bedreddin ve Şemseddin nâm kimesneler vakf-ı evlad idüğün isbat eyleyüb, ellerine hüccet alub ve sabıka evkaş müfettişi olan Anadolu Kadıaskeri Cafer Çelebi Efendi hazretleri huzur-ı şeriflerinde tekrar isbat idüb, hüccet-i şer'î verilmeğin vakfiyeti mukarrer buyurulub, evlad-ı vakf zabt eylemek için hükm-i şerif sadaka olunduğu defter-i atikde mukayyed olmağın vech-i meşruh üzre defter-i cedide kayd olundu. Sahh".

³⁸⁰ BA, TD, No: 454, s. 702-703; BA, TD, No: 493, s. 810-811; BA, TD, No: 610, s. 828-829.

³⁸¹ BA, TD, No: 454, s. 722-723; BA, TD, No: 493, s. 811-812; BA, TD, No: 610, s. 829-830.

olarak kaydedilmiştir. Ancak 1584 tarihinde nüfus kaydı içinde 1 imâm da olduğuna göre, 1550-1584 yılları arasında Müslüman nüfusun da yerleştiği anlaşılmaktadır. Fakat tahrir defterlerindeki kayıtlardan kaç hânenin Müslim ve kaçının gayrimüslim olduğuna dair herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

1550'de 104 hâne, 49 bekâr; 1570'te 113 hâne, 41 bekâr ve 1584'te 113 hâne, 41 bekâr, 1 imâm nüfusa sahiptir. Vergi geliri maktu' olarak alınmaktadır. Dolayısıyla zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. Yıllık geliri 1550'de 300 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 500 akça olan bir boyhanesi vardır. Köyde hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 17.872 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 14.140 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

5) *Melend*³⁸²: 1550'de 94 hâne, 27 bekâr; 1570'te 107 hâne, 49 bekâr, 1 imâm; 1584'te 127 hâne, 31 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday ve arpa üretiminin yanı sıra, mercimek, küşne, nohut ve bostan ziraatı da yapılmaktadır. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 1550'de 5 adet ve 1570-1584 tarihlerinde 8 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 11.870 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 13.335 akça olup, has olarak tevcih edilmektedir.

6) *Zûf (Ez-Zûf)*³⁸³: 1550'de 100 hâne, 42 bekâr; 1570'te 89 hâne, 45 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 92 hâne, 44 bekâr, 1 imâm nüfusa sahiptir. Vergi geliri maktu' olarak alındığı için, zirai mahsulleri hakkında kayıt yoktur. 7 adet ma'sarası bulunan köyde, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 11.910 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 12.755 akça olup, has olarak ayrılmıştır.

7) *Dâdhin*³⁸⁴: 1550'de 16 hâne, 4 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde 15 hâne, 8 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Yıllık vergi hâsılı 1550'de 4950 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 13.250 akça olup, hasdır.

³⁸² BA, TD, No: 454, s. 700; BA, TD, No: 493, s. 812-813; BA, TD, No: 610, s. 823-831.

³⁸³ BA, TD, No: 454, s. 701-702; BA, TD, No: 493, s. 814-815; BA, TD, No: 610, s. 832-833.

³⁸⁴ BA, TD, No: 454, s. 723-724; BA, TD, No: 493, s. 815; BA, TD, No: 610, s. 833.

8) *Meferkun*³⁸⁵: 1550'de 45 hâne, 29 bekâr; 1570'te 54 hâne, 23 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 58 hâne, 22 bekâr, 1 imâm nüfusa sahiptir. Köyde önemli miktarda buğday ve arpa üretiminin yanı sıra, mercimek, küşne, nohut, culban ve bostan ziraatı da yapılmaktadır. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Köyün 1550'de 1 adet, diğer tarihlerde 2 adet değirmeni (asiyab) ve 1570-1584 döneminde 2 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 8824 akça ve 1570-1584 tarihlerinde de 10.180 akça olup, has olarak tevcih edilmektedir.

9) *Armela*³⁸⁶: 1550'de 71 hâne, 61 bekâr; 1570'te 80 hâne, 59 bekâr, 1 imâm; 1584'te 96 hâne, 45 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahip olan köyün mahsulleri buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut, culban ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 4 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 6902 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 8530 akça olup, has olarak ayrılmıştır.

10) *İshâkiye*³⁸⁷: 1550'de 73 hâne, 47 bekâr; 1570'te 82 hâne, 42 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 91 hâne, 36 bekâr ile 1 imâm nüfusu mevcuttur. Vergi geliri maktu' olarak alınan köylerden olduğu için, zirai mahsulleri hakkında kayıt verilmemiştir. 2 adet ma'sarası bulunan köyde, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 8334 akça ve 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 10.627 akçadan ibaret olup, *Nasırı Mehmed b. İbrahim b. Hattat Vakfı* ile *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

11) *Adâr*³⁸⁸: 1550'de 79 hâne, 66 bekâr; 1570'te 80 hâne, 64 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 100 hâne, 45 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. Köyün 9 adet ma'sarası ve 3 adet de değirmeni (asiyab) mevcuttur.

Seydi Ali b. Said Vakfı, Hacı Mansur b. Şerif Yunus b. Hattib Vakfı ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi hâsılı, 1550'de 13.058 akça ve 1570-1584

³⁸⁵ BA, TD, No: 454, s. 714; BA, TD, No: 493, s. 815-816; BA, TD, No: 610, s. 833-834.

³⁸⁶ BA, TD, No: 454, s. 703-704; BA, TD, No: 493, s. 816-817; BA, TD, No: 610, s. 834-835.

³⁸⁷ BA, TD, No: 454, s. 707-708; BA, TD, No: 493, s. 817-818; BA, TD, No: 610, s. 835-836.

³⁸⁸ BA, TD, No: 454, s. 704-705; BA, TD, No: 493, s. 819-820; BA, TD, No: 610, s. 837-838.

tarikhlerinde ise 14.110 akçadır.

12) *Cânudiye*³⁸⁹: 1550 tarihinde köy iki mahalleden oluşmaktadır. Bunlardan *Tahtani Mahallesi* 79 hâne, 20 bekâr ve *Fevkani Mahallesi* 45 hâne, 7 bekâr nüfus ihtiva etmektedir. Böylece köyün 1550'deki toplam nüfusu 124 hâne ve 27 bekârdan ibarettir. Daha sonraki tarihlerde bu mahalle isimlerine rastlamamaktayız. 1570'te ki nüfusu 103 hâne, 56 bekâr, 1 imâm ve 1584'teki nüfusu ise 125 hâne, 33 bekâr ve 1 imâmdan ibarettir. Köyde, buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 18.990 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 19.009 akça olup, *Halil b. İbrahim b. Hamid Vakfı, İbrahim b. (☞) El-Yesari Vakfı* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

13) *Miyâdün*³⁹⁰: 1550'de 64 hâne, 26 bekâr; 1570'te 32 hâne, 24 bekâr, 1 imâm; 1584'te 39 hâne, 21 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahip olan köyde buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut ve bostan ziraatı yapılmaktadır. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 2 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 7186 akça ve 1570-1584 tarihlerinde de 8355 akça olup, has olarak tevcih edilmektedir.

14) *Bedâma* (Bugünkü Bedeme)³⁹¹: 1550'de 79 hâne, 34 bekâr; 1570'te 79 hâne, 45 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 84 hâne, 40 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak alındığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. 4 adet ma'sarası bulunan köyde, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Ebubekir b. Sefâh Vakfı ve *mirî* için ayrılan vergi hâsılı 1550'de 13.744 akça ve 1570-1584 tarihlerinde de 12.314 akçadır.

15) *'Ara*³⁹²: 1550'de 40 hâne, 39 bekâr; 1570'te 31 hâne, 41 bekâr, 1 imâm; 1584'te 50 hâne, 27 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplanmaktadır. Dolayısıyla zirai mahsulleri hakkında bilgi

³⁸⁹ BA, TD, No: 454, s. 705-706; BA, TD, No: 493, s. 820-821; BA, TD, No: 610, s. 838-839.

³⁹⁰ BA, TD, No: 454, s. 700-701; BA, TD, No: 493, s. 821-822; BA, TD, No: 610, s. 839-840.

³⁹¹ BA, TD, No: 454, s. 706-707; BA, TD, No: 493, s. 822-823; BA, TD, No: 610, s. 840-841.

³⁹² BA, TD, No: 454, s. 720-721; BA, TD, No: 493, s. 826-827; BA, TD, No: 610, s. 841-842.

sahibi değiliz. Köylüler, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. Köyün 5 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 8944 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 9241 akça olup, *Şehabeddin Ahmed, Mehmed, Veli Yusuf Vakfı* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

16) *Atrun*³⁹³: 1550'de 116 hâne, 49 bekâr; 1570'te 96 hâne, 76 bekâr, 1 imâm; 1584'te 106 hâne, 68 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. 1 adet ma'sarası olan köyde, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 15.860 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 14.603 akçadır. Bu gelirler; *Şeyh Ali Er-Reyhavi, İbn-i Ferec b. Ali b. Kassani, Ömer b. Ahmed b. Koca, Saray Hatun alel Harameyni'ş-Şerifeyn* vakıfları ile *Kadı Cemaleddin Yusuf El-Hanefi Mülkü* ve *miri hissesi* olarak ayrılmıştır.

17) *Kefrence*³⁹⁴: 1550 tarihinde sadece Müslüman nüfusun kayıtlı olduğu bir köy iken, 1570-1584 tarihlerinde 3 nefer gayrimüslim nüfusu da vardır.

1550'de 36 hâne, 24 bekâr; 1570'te 43 hâne, 23 bekâr, 1 imâm; 1584'te 49 hâne, 18 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi sahibi değiliz. 1 adet ma'sarası olan köyde, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

Mısır'da bulunan *Hanbek Ali Camii* ve *Medresesi Vakfı* ile *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 9448 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 10.965 akçadır.

18) *Uskabat*³⁹⁵: 1550'de 39 hâne, 39 bekâr; 1570'te 38 hâne, 23 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 40 hâne, 22 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün, vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için, hububat üretimi hakkında bilgi sahibi değiliz. Köyde, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1550'de 5 adet ve 1570-1584 tarihlerinde 3 adet ma'sarası mevcuttur.

³⁹³ BA, TD, No: 454, s. 718-719; BA, TD, No: 493, s. 825-826; BA, TD, No: 610, s. 842-844.

³⁹⁴ BA, TD, No: 454, s. 714-715; BA, TD, No: 493, s. 826; BA, TD, No: 610, s. 845-845.

³⁹⁵ BA, TD, No: 454, s. 71-717; BA, TD, No: 493, s. 827; BA, TD, No: 610, s. 845-846.

Nasırı Mehmed b. İbrahim b. Hattat Vakfı ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 8140 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 7678 akçadır.

19) *'Ayne'l Hacel*³⁹⁶: 1550'de 16 hâne, 10 bekâr; 1570'te 10 hâne, 6 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 12 hâne, 5 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday ve arpa üretiminin yanı sıra, mercimek, küşne ve bostan ziraatı da yapılmaktadır. Köylüler, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyün 2 adet ma'sarası mevcuttur.

Has olarak ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 6160 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6460 akçadır.

20) *'Ayne'l-Bendak*³⁹⁷: 1550'de 43 hâne, 44 bekâr; 1570'te 59 hâne, 33 bekâr, 1 imâm; 1584'te 71 hâne, 22 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Zirai mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca köylüler, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Abdülmuhibbi b. Mevla Vakfı, Kadı Alâeddin Hatib El-Nasırı Vakfı ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri, 1550'de 11.322 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 13.179 akçadır.

21) *Lefşûn*³⁹⁸: 1550'de 32 hâne, 12 bekâr; 1570'te 45 hâne, 26 bekâr, 1 imâm; 1584'te 56 hâne, 16 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün, vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için, hububat üretimi hakkında bilgi sahibi değiliz. Köyün 1 adet ma'sarası, 1570'te 1 adet ve 1584'te ise 2 adet değirmeni (asiyab) mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 9312 akça, 1570'te 8624 akça ve 1584 tarihinde ise 8604 akça olup, *vakıf* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

22) *Mezra-i 'Uzeyr*³⁹⁹: 1550'de 17 hâne, 5 bekâr; 1570'te 22 hâne, 16 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 25 hâne, 12 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. 2 adet ma'sarası mevcuttur. Köylüler, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Abdurrahman b. Sadık Es-Sireci Vakfı ve *mirî* hissesi için ayrılan

³⁹⁶ BA, TD, No: 454, s. 716; BA, TD, No: 493, s. 827-828; BA, TD, No: 610, s. 846.

³⁹⁷ BA, TD, No: 454, s. 712; BA, TD, No: 493, s. 828-829; BA, TD, No: 610, s. 847.

³⁹⁸ BA, TD, No: 454, s. 724; BA, TD, No: 493, s. 829-830; BA, TD, No: 610, s. 848.

³⁹⁹ BA, TD, No: 454, s. 75; BA, TD, No: 493, s. 830; BA, TD, No: 610, s. 848-849.

yıllık vergi geliri 1550'de 5386 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 5980 akçadır.

23) *Aştılâş*⁴⁰⁰: 1550'de 26 hâne, 28 bekâr; 1570'te 26 hâne, 11 bekâr, 1 imâm; 1584'te 26 hâne, 13 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyde, buğday, arpa, nohut ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 3 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 5486 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 5189 akçadır. 1550'de ki gelirin 1000 akçası *Ebu Abdullah Fahri b. Ahmed b. Seffa*'nın mülkü hissesi olup, diğeri *mirî* hissesidir. 1570 ve 1584 tarihlerinde ise gelirlerin 1000 akçalık kısmı *Seydî Mansur b. Hatib*'in mülk hissesi, diğeri de *mirî* hissesi olarak ayrılmıştır.

24) *Üç Toprak*⁴⁰¹: 1550'de 15 hâne, 6 bekâr; 1570'te 30 hâne, 13 bekâr ve 1584'te 25 hâne, 18 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün, hâsılı maktu olarak toplandığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi sahibi değiliz.

Yıllık vergi geliri her üç tarihte de 3000 akçadır. Bu gelir *Canbolad Beg*'in tasarrufundadır. Canbolad Beg, 1570 tarihli tahrir defterinde *Ekrad ve Kilis Sancakbeyi* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, Canbolad Bey'in köyde yıllık vergisi 60 akça olan bir değirmeni mevcuttur.

25) *Hambuşiye*⁴⁰²: 1550'de 40 hâne, 29 bekâr; 1570'te 40 hâne, 22 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 48 hâne, 16 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmaktadır. Köylüler, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. Köyün 2 adet ma'sarası vardır.

Cemaleddin b. Ahmed b. Şaban Vakfı ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 4824 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4740 akçadır.

26) *Antalâna*⁴⁰³: 1550'de 24 hâne, 15 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise, 22 hâne, 12 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibaret olup, ayrıca bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 2 adet ma'sara mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 6122 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise

⁴⁰⁰ BA, TD, No: 454, s. 710; BA, TD, No: 493, s. 830-831; BA, TD, No: 610, s. 849-850.

⁴⁰¹ BA, TD, No: 454, s. 720; BA, TD, No: 493, s. 831; BA, TD, No: 610, s. 850.

⁴⁰² BA, TD, No: 454, s. 710-711; BA, TD, No: 493, s. 832; BA, TD, No: 610, s. 850-851.

⁴⁰³ BA, TD, No: 454, s. 713; BA, TD, No: 493, s. 833; BA, TD, No: 610, s. 852.

5905 akçadır. Bu gelirler, *Cumali Abdullah b. Musa El-Fenasi Vakfi*, *Seyyid Mehmed b. Seyyid Ahmed El-Fenasi Mülkü* ve *mirî* hissesi olarak taksim edilmiştir.

27) *Boğazkeniz*⁴⁰⁴: 1550 ve 1570 tarihlerinde 26 hâne, 16 bekâr; 1584'te 27 hâne, 13 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyde, buğday ve bostan ziraatı yapılmakta, bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1550 ve 1570 tarihlerinde 2 adet ma'sarası mevcuttur.

Vergi hâsılı 1550'de 4318 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4050 akça olup, 1550'de *Mehmed Beg b. Sultan Gavri*'nin mülkü ve *mirî* hissesi olarak ayrılmışken, 1570-1584 tarihlerinde ise adı geçen Mehmed Bey'in kızı olan *Fatma Hatun Vakfi* ile *mirî* için tahsis edilmiştir.

28) *Şâturiye*⁴⁰⁵: 1550'de 102 hâne, 48 bekâr; 1570'te 123 hâne, 83 bekâr, 1 imâm; 1584'te 153 hâne, 53 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca köylüler, zeytin, ceviz ve çeşitli meyveler yetiştirmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Ali b. Said b. Timur El-Malati Vakfi olarak ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 7150 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9124 akçadan ibarettir.

29) *Ketrinü'n-Nasârî*⁴⁰⁶: 1550'de 25 hâne, 20 bekâr; 1570'te 22 hâne, 4 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 21 hâne, 5 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Yıllık vergi hâsılı maktu' olarak toplandığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi edinemiyoruz. 3 adet ma'sarası olan köyde, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

Ali b. Siad b. Timur El-Malati Vakfi, *Ebi Ferec Ali b. Kassani Vakfi* ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 4908 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4348 akçadır.

30) *Çorakiye*⁴⁰⁷: 1550'de 56 hâne, 30 bekâr; 1570'te 61 hâne, 25 bekâr, 1 imâm; 1584'te 54 hâne, 35 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday, arpa, mercimek, küşne, nohut ve bostan ziraatı yapılmaktadır. 3 adet ma'sarası vardır. Köylüler, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirmekte,

⁴⁰⁴ BA, TD, No: 454, s. 719; BA, TD, No: 493, s. 833-834; BA, TD, No: 610, s. 852.

⁴⁰⁵ BA, TD, No: 454, s. 725; BA, TD, No: 493, s. 834-835; BA, TD, No: 610, s. 853-854.

⁴⁰⁶ BA, TD, No: 454, s. 717-718; BA, TD, No: 493, s. 836; BA, TD, No: 610, s. 854-855.

⁴⁰⁷ BA, TD, No: 454, s. 721-722; BA, TD, No: 493, s. 836-837; BA, TD, No: 610, s. 855-856.

bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Receb b. Abdullah Vakfı ve *Mehmed b. Yasin Vakfı* için ayrılan yıllık vergi geliri 1550’de 7477 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 7227 akçadır.

31) *Şinderiş*⁴⁰⁸: 1550’de 19 hâne, 9 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 29 hâne, 14 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyde, buğday ve arpa üretiminin yanı sıra, mercimek, küşne, nohut ve bostan ziraatı da yapılmaktadır. 1 adet ma’sarası mevcuttur. Köylüler, bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550’de 2000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2735 akça olup, has olarak ayrılmıştır.

32) *Bederhun*⁴⁰⁹: 1550’de 26 hâne, 10 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 10 hâne, 5 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri, buğday, arpa mercimek ve bostandan ibarettir. 2 adet ma’sarası bulunan köyde, bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Seydî Mehmed b. Ömer El-Maraşi Vakfı, *Şerefeddin Musa b. Hacı Mehmed Mülkü* ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri 1550’de 4389 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4460 akçadır.

33) *Bekfela*⁴¹⁰: 1550’de 29 hâne, 14 bekâr; 1570’te 23 hâne, 16 bekâr, 1 imâm; 1584’te 30 hâne, 11 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Yıllık vergi hâsılı maktu’ olarak toplandığı için, zirai mahsulleri hakkında bilgi sahibi değiliz. Köyün 2 adet ma’sarası mevcuttur.

Yıllık vergi hâsılı 1550’de 4861 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4980 akçadır. Bu gelirler, *Receb b. Abdullah Vakfı*, *Mevlana Şemseddin Mehmed b. Ömer El-Maraşi Mülkü*, *Seyyid Mehmed b. Seyid Ahmed El-Abayı Mülkü* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

34) *Kıfr-i Katar*⁴¹¹: 1550’de 17 hâne, 14 bekâr; 1570’te 33 hâne, 14 bekâr, 1 imâm ve 1584’te 35 hâne, 12 bekâr, 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyde, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır.

⁴⁰⁸ BA, TD, No: 454, s. 733-734; BA, TD, No: 493, s. 838-839; BA, TD, No: 610, s. 857-858.

⁴⁰⁹ BA, TD, No: 454, s. 713; BA, TD, No: 493, s. 838; BA, TD, No: 610, s. 857.

⁴¹⁰ BA, TD, No: 454, s. 708-709; BA, TD, No: 493, s. 838-839; BA, TD, No: 610, s. 857-858.

⁴¹¹ BA, TD, No: 454, s. 720; BA, TD, No: 493, s. 839; BA, TD, No: 610, s. 858-859.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2467 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2462 akça olup, *Sultan Gavri Vakfi* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

35) *Kaykun*⁴¹²: 1550'de 41 hâne, 27 bekâr; 1570'te 36 hâne, 22 bekâr, 1 imâm; 1584'te 37 hâne, 25 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri, buğday, arpa, bostan, zeytin, bağ ve çeşitli meyve ağaçlarından ibarettir. Hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 2 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri tamamen *Şahin b. Abdullah Vakfi*'na ayrılmış olup, 1550'de 6985 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6469 akçadır.

36) *Ketrinü'l-Müslimin*⁴¹³: 1550'de 13 hâne, 15 bekâr; 1570'te 32 hâne, 16 bekâr, 1 imâm; 1584'te 34 hâne, 16 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Zirai vergi geliri *gıllal ve sayfi* başlı altında verildiği için, hububat çeşitlerini tespit edemiyoruz. 4 ma'sarası olan köyde, bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 6538 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6818 akçadır. Bu gelirler, *Mehmed b. İbrahim b. (U) Vakfi*, *Evlad-ı Ebu'l-Fazl Mehmed b. İdris El-Hanefi Vakfi* ve *Kadı Cemaleddin Yusuf El-Hanefi Mülkü* için ayrılmıştır.

37) *Behiyun*⁴¹⁴: Muhtemelen 1550'li yıllardan sonra kurulan bir köydür. Nitekim 1550 tarihli tahrir defterinde kaydı bulunmamaktadır. 1570-1584 tarihlerinde 2 hâne ve 3 bekâr nüfusu olan köyde, buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmakta, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. Yıllık vergi geliri 1570 ve 1584 tarihlerinde 1968 akça olup, has olarak ayrılmıştır.

38) *Engizik*⁴¹⁵: 1550'de 13 hâne, 4 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 11 hâne, 3 bekâr nüfusu olan köyde, buğday, arpa, mercimek, küşne ve bostan ziraatı yapılmakta, bağ ve bahçe yetiştiriciliğinin yanı sıra hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

Vergi geliri 1550'de 1672 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2466 akça olup, 1550'de *Faris b. Hayrullah Vakfi*, *Sefahiye Camii* ve *mirî* için

⁴¹² BA, TD, No: 454, s. 723; BA, TD, No: 493, s. 840; BA, TD, No: 610, s. 859.

⁴¹³ BA, TD, No: 454, s. 715; BA, TD, No: 493, s. 840-841; BA, TD, No: 610, s. 859-8860.

⁴¹⁴ BA, TD, No: 493, s. 841; BA, TD, No: 610, s. 860-861.

⁴¹⁵ BA, TD, No: 454, s. 716; BA, TD, No: 493, s. 842; BA, TD, No: 610, s. 861.

ayrılmışken, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise *Sefahiye Camii ve Medresesi Vakfı* ile *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

39) *Übeyn*⁴¹⁶: 1550'de 8 hâne, 3 bekâr; 1570'te 7 hâne, 4 bekâr, 1 imâm; 1584'te 7 hâne, 5 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve bostandan ibaret olup, köylüler bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapmaktadır.

Cemaleddin b. Ahmed b. Şaban Vakfı ve *mirî* hissesi için ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 1314 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1663 akçadır.

40) *Pârepâre*⁴¹⁷: 1550'de 11 hâne, 11 bekâr; 1570'te 4 hâne, 3 bekâr ve 1584'te 9 hâne, 36 bekâr nüfusu mevcut olan köyde, buğday, arpa ve bostan üretilmekte, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı 1550'de 2236 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 2337 akça olup, vakıf ve miri hissesi olarak ayrılmıştır.

41) *Râsü'l-'Alî*⁴¹⁸: 1550'de 11 hâne ve 5 bekâr nüfusu mevcuttur. 1570 ve 1584 tarihli tahrir defterlerinde ise herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Has olarak ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 4500 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2000 akçadan ibarettir.

42) *Nefs-i Şuğur*⁴¹⁹: Şuğur nahiyesinin merkezidir. 5 mahalleden müteşekkildir. 1550'de 403 hâne, 305 bekâr; 1570'te 407 hâne, 258 bekâr, 4 imâm-hâtip; 1584'te 465 hâne, 124 bekâr ve 3 imâm-hâtip nüfusu mevcuttur. Mahallelerin isimleri ile nüfus durumları ise yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda verildiği gibidir.

⁴¹⁶ BA, TD, No: 454, s. 711; BA, TD, No: 493, s. 842; BA, TD, No: 610, s. 861-862.

⁴¹⁷ BA, TD, No: 454, s. 711-712; BA, TD, No: 493, s. 842; BA, TD, No: 610, s. 862.

⁴¹⁸ BA, TD, No: 454, s. 724; BA, TD, No: 493, s. 843; BA, TD, No: 610, s. 864.

⁴¹⁹ BA, TD, No: 454, s. 728-731; BA, TD, No: 493, s. 845-849; BA, TD, No: 610, s. 864-868.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

Tablo-8 Nefs-i Şuğur'un Mahalleleri ve Nüfusu (1550-1584)

No	Mahalle Adı	Yıllar	Nefer	Hâne	Bekâr	İmâm / Hâtip
1	Vadi-i Fevkani ve Tahtani	1550	300	205	95	-
		1570	301	185	114	2
		1584	307	235	67	2
2	Havârna	1550	170	85	85	-
		1570	171	95	75	1
		1584	174	135	38	1
3	Meşarika	1550	120	50	70	-
		1570	120	77	43	-
		1584	85	66	19	-
4	Meydân (Bi'l-Debdebe)	1550	81	42	39	-
		1570	77	50	26	1
		1584	36	29	7	-
5	Nasâri	1550	37	21	16	-
		1570	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-

Nefs-i Şuğur'da 1550'de 6 adet, 1570-1584 yıllarında ise 5 adet ma'sara mevcut olup, bir de ipek dolabı bulunmaktadır.

Yıllık vergi hâsılı ise, 1550 tarihinde 19.702 akça, 1570'te 13.754 akça ve 1584 tarihinde 15.154 akçadan ibaret olup, her mahallenin geliri farklı kalemlere ayrılmıştır. Mesela, *Meşarika Mahallesi* vergi hâsılı *Medine-i Münevvere Vakfı* için, *Meydan Mahallesi* 1550'de *Sultan Gavri Mülkü*, 1570-1584 tarihlerinde ise *Sultan Gavri*'nin oğlu *Mehmed Beg*'in kızı *Fatma Hatun Vakfı* olarak ayrılmıştır. *Vâdi-i Fevkani ve Tahtani*, *Havârna*, *Nasari Mahalleleri*'nin gelirleri ise 1570'te *Ali* adlı kişiye, 1584'te ise *Mustafa* ve ortaklarına zeamet olarak tevcih edilmiştir.

43) *Koniye*⁴²⁰: 1550 ve 1570 tarihlerinde 87 hâne, 40 bekâr; 1584'te 84 hâne ve 31 bekâr nüfusu bulunan köyün, mahsulleri buğday, arpa, küşne, culban, darı, bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin, bağ ve çeşitli meyve ağaçları

⁴²⁰ BA, TD, No: 454, s. 735; BA, TD, No: 493, s. 849-850; BA, TD, No: 610, s. 868-869.

yetiştirilen köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 4 adet, 1570-1584 tarihlerinde ise 7 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 10.000 akça, 1570'te 14.368 akça ve 1584 tarihinde 18.736 akçadır. 1550'deki gelir *Haleb Gönüllülerinden Abdi* adlı kişiye, 1570'teki gelir *Hasan ve Hüseyin veledân-ı Mustafa Kethüda ve Bali Çavuş'a* ve 1584'teki gelir ise *Hasan b. Mustafa* ile ortaklarına zeamet olarak tevcih edilmiştir.

44) *Tell-i Keşifân*⁴²¹: 1550'de 8 hâne, 2 bekâr; 1570'te 16 hâne, 6 bekâr; 1584'te 10 hâne ve 3 bekâr nüfusu mevcut olan köyün mahsulleri arpa, buğday ve bostandan ibarettir. Hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1584 tarihinde 2 adet su değirmeni vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 7600 akça, 1570'te 10.500 akça ve 1584 tarihinde ise 11.000 akçadır. 1550'deki gelir () *b. Canbolad Beg'e* timar olarak, 1570'teki gelir *Ahmed b. Canbolad Beg'e* zeamet olarak ve 1584 tarihindeki gelir de *Ali veled-i Ahmed Beg'e* zeamet olarak tevcih edilmiştir.

45) *Güvençi* (Bugünkü Güveççi)⁴²²: 1550'de 50 hâne, 48 bekâr; 1570'te 57 hâne, 23 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 61 hâne, 34 bekâr nüfusa sahip olan köyün mahsulleri, buğday, arpa, bostan, bağ ve çeşitli meyve ağaçlarından ibarettir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 4 adet ve 1570-1584 tarihlerinde 2 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4500 akça, 1570'te 6050 akça ve 1584 tarihinde ise 6350 akçadır. Bu gelirler 1550'de *Dergâh-ı Ali Çavuşlarından Nasuh Çavuş'a* zeamet olarak, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise *Bosnî İskender b. Abdullah'a* timar olarak tevcih edilmiştir.

46) *Hüseyniye* (Bugünkü Hüseyinli)⁴²³: 1550'de 8 hâne, 1 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1 hâne ve 1 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, bostan ve çeşitli meyve ağaçlarından ibarettir. Köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 2 adet ma'sarası mevcuttur.

Kasım b. İbrahim b. Savcı Mülkü ve Behram adlı kişiye timar olarak ayrılan yıllık vergi geliri 1550'de 5397 akça, 1570'te 5570 akça ve 1584

⁴²¹ BA, TD, No: 454, s. 739; BA, TD, No: 493, s. 851; BA, TD, No: 610, s. 869-870.

⁴²² BA, TD, No: 454, s. 736-737; BA, TD, No: 493, s. 852; BA, TD, No: 610, s. 870-871.

⁴²³ BA, TD, No: 454, s. 738; BA, TD, No: 493, s. 854; BA, TD, No: 610, s. 871-872.

tarihinde ise 5797 akçadır.

47) *Fıfırî* (Bugünkü Erbaşı)⁴²⁴: 1550'de 18 hâne, 9 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 11 hâne ve 3 bekâr nüfusu bulunan köyün mahsulleri buğday, arpa, bostan, bağ ve çeşitli meyve ağaçlarından ibarettir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 2 adet de ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 6000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3996 akçadır. Bu gelirler 1550'de *Kasım b. İbrahim b. Savcı Mülkü* ile *miri* hissesi olarak ayrılmışken, 1570'te *mirî* hissesi *Mehmed* adlı kişiye timar olarak, 1584'te ise *Mustafa* ve ortaklarına zeamet olarak tevcih edilmiştir.

48) *Tellâ*⁴²⁵: 1550'de 36 hâne, 16 bekâr; 1570'te 41 hâne, 10 bekâr, 1 imâm; 1584'te 27 hâne ve 13 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, bostan ve çeşitli meyve ağaçlarından ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4438 akça, 1570'te 5014 akça ve 1584 tarihinde ise 7000 akçadır. 1550 tarihindeki geliri *Gönüllüyan-ı Haleb ağalarından Abdi*'ye zeamet olarak, 1570'teki gelir *Ahmed Çavuş* ve *Hamza*'ya timar olarak, 1584'teki gelir ise *Mehmed Çavuş* ve *Mustafa b. Hızır*'a timar olarak tevcih edilmiştir.

49) *Teyrez Fi't-Tahta*⁴²⁶: 1550'de 28 hâne, 12 bekâr; 1570'te 27 hâne, 10 bekâr, 1 imâm; 1584'te 24 hâne ve 19 bekâr nüfusu olan köyde, buğday, arpa, bostan, çeşitli meyve ağaçları ve bağ mahsulleri yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. 1 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 1500 akça, 1570'te 2974 akça ve 1584'te ise 4466 akça olup, birincisi *Mustafa* ve *Ali* kişilere, ikincisi *Mustafa b. Turhan* adlı kişiye ve üçüncüsü de *Ali* adlı kişiye timar olarak tevcih edilmiştir.

50) *Mezre'at*⁴²⁷: Köyün nüfusu ve zirai mahsulleri hakkında tahrir defterlerinde herhangi bir kayıt yoktur. Yıllık vergi geliri 1550'de 2910 akça, 1570'te 3000 akça ve 1584 tarihinde ise 3200 akça olup, 1550 ve 1570 tarihlerinde *Divane Mustafa*'nın, 1584'te ise *Ahmed b. Hüseyin*'in timarıdır.

⁴²⁴ BA, TD, No: 454, s. 734; BA, TD, No: 493, s. 854; BA, TD, No: 610, s. 872.

⁴²⁵ BA, TD, No: 454, s. 735-736; BA, TD, No: 493, s. 854; BA, TD, No: 610, s. 873.

⁴²⁶ BA, TD, No: 454, s. 741; BA, TD, No: 493, s. 854-855; BA, TD, No: 610, s. 855.

⁴²⁷ BA, TD, No: 454, s. 738; BA, TD, No: 493, s. 855; BA, TD, No: 610, s. 874.

51) *Bosfin*⁴²⁸: 1550'de 15 hâne, 7 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Diğer tarihlerde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, zeytin, muhtelif meyve ağaçları ve bağdan ibarettir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 3 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3200 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3700 akça olup, 1550-1570 tarihlerinde *Hasan b. Kemal*'in timarı, 1584'te ise *Hüseyn Beg*'in zeametidir.

52) *Batibât*⁴²⁹: 1550'de 30 hâne, 26 bekâr; 1570'te 47 hâne, 19 bekâr, 1 imâm; 1584'te 26 hâne ve 14 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, bostan, bağ ve çeşitli meyve ağaçlarından ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3400 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 5400 akçadır. Bu gelirler sırasıyla, *Kaya b. Bali* ve *Ahmed* ile *Kurd veled-i Kaya* ve ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

53) *Harâbü'l-Cevz*⁴³⁰: 1550'de 41 hâne, 15 bekâr; 1570'te 33 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1584'te 28 hâne ve 8 bekâr nüfusu bulunan köyün mahsulü, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 5 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 7280 akça, 1570'te 6500 ve 1584'te 7500 akça olup, *Ziyini* (ذی‌نی) adlı bir kişi ve ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

54) *Cerinât*⁴³¹ : Gayrimüslim köylerdendir. 1550'de 39 hâne, 16 bekâr; 1570'te 34 hâne, 11 bekâr; 1584'te 13 hâne ve 5 bekâr nüfusa sahiptir. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytincilik, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2000 akça, 1570'te 3000 akça ve 1584 tarihinde ise 3500 akçadır. Bu gelirler, 1550'de *Yusuf* adlı kişi, 1570'te *Muharrem b. Behram* adlı kişi ve 1584'te *Hurrem b. Abdullah* adlı kişi tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

⁴²⁸ BA, TD, No: 454, s. 738; BA, TD, No: 493, s. 854; BA, TD, No: 610, s. 875.

⁴²⁹ BA, TD, No: 454, s. 740; BA, TD, No: 493, s. 855; BA, TD, No: 610, s. 874.

⁴³⁰ BA, TD, No: 454, s. 731; BA, TD, No: 493, s. 856; BA, TD, No: 610, s. 875.

⁴³¹ BA, TD, No: 454, s. 739; BA, TD, No: 493, s. 857; BA, TD, No: 610, s. 876.

55) *Bahyosun / Boyâluca* (Bugünkü Topraktutan)⁴³²: Sadece 1550 tarihli tahrirde kaydı vardır. 12 hâne ve 8 bekâr nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa, bostan ve çeşitli meyve ağaçlarından ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1842 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

56) *Tuffâhiye*⁴³³: Yalnızca 1550 tarihli tahrirde kaydı mevcut olup, 8 hâne ve 6 bekâr nüfusu olan bir köydür. Mahsulleri buğday, arpa, bostan ve çeşitli meyve ağaçlarından ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Yıllık vergi geliri 1200 akçadır.

E. CEBEL-İ AKRA NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ

1) *Bilâknos* (Belengöz, Suriye'de)⁴³⁴: 1550'de 41 hâne, 23 bekâr; 1570'te 29 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1584'te 17 hâne, 36 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Mahsulleri buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 1550'de 5 adet, 1570-1584 tarihlerinde ise 2 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 7472 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 9940 akça olup, padişah hasıdır.

2) *Örmelâz* (Bugünkü Örneles)⁴³⁵: 1550'de 15 hâne, 15 bekâr; 1570'te 18 hâne, 15 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 22 hâne, 10 bekâr, 1 imâm nüfusa sahiptir. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3241 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4670 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

3) *Şurmâcık* (Bugünkü Ayışığı)⁴³⁶: 1550'de 60 hâne, 29 bekâr; 1570'te 63 hâne, 46 bekâr, 1 imâm; 1584'te 41, hâne, 13 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri buğday, arpa, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 4 adet ma'sarası mevcuttur. Ayrıca 1570-1584 tarihlerinde 2

⁴³² BA, TD, No: 454, s. 717.

⁴³³ BA, TD, No: 454, s. 733.

⁴³⁴ BA, TD, No: 454, s. 743-744; BA, TD, No: 493, s. 705; BA, TD, No: 610, s. 714.

⁴³⁵ BA, TD, No: 454, s. 744; BA, TD, No: 493, s. 705-706; BA, TD, No: 610, s. 714-715.

⁴³⁶ BA, TD, No: 454, s. 743; BA, TD, No: 493, s. 706-707; BA, TD, No: 610, s. 715-716.

adet de (وس) değirmeni bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 6606 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 7600 akçadır. Bu gelirler, *Ahmed b. Mehmed El-Fereci Vakfi* ve *Mehmed b. Mehmed b. Kutlu Beg Mülkü*'dür.

4) *Sinanî* (Bugünkü Sinanlı)⁴³⁷: 1550'de 31 hâne, 15 bekâr; 1570'te 16 hâne, 20 bekâr, 1 imâm; 1584'te 14 hâne, 3 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmakta olup, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, darı ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 1570-1584 tarihlerinde 1 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3677 akça olup, padişah hasıdır.

5) *Mezra-i Lezre*⁴³⁸: 1550'de 5 hâne, 5 bekâr; 1570'te 6 hâne, 1 bekâr; 1584'te ise 6 hâne nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, nohut, darı ve bostandan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1200 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2243 akça olup, padişah hasıdır.

6) *Sehliye / Bâyıdır* (Bugünkü Bayındır)⁴³⁹: 1550'de 24 hâne, 15 bekâr; 1570'te 13 hâne, 7 bekâr, 1 imâm; 1584'te 7 hâne, 3 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, darı ve bostandan ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3500 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2260 akça olup, padişah hasıdır. Ayrıca, köyün arazisinde bulunan asi derbendinde geçen gemilerden alınan vergi (*mahsul-i sefine der ma'ber-i 'asi*), yıllık olarak 1550-1570 tarihlerinde 500 akça, 1584 tarihinde ise 765 akçadır.

7) *Kûfiyetü's-Süfla*⁴⁴⁰: 1550'de 9 hâne, 3 bekâr; 1570'te 7 hâne, 4 bekâr, 1 imâm; 1584'te 3 hâne ve 4 bekâr nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve mercimekten ibarettir. Ayrıca zeytincilik, bağcılık,

⁴³⁷ BA, TD, No: 454, s. 750-751; BA, TD, No: 493, s. 707; BA, TD, No: 610, s. 716.

⁴³⁸ BA, TD, No: 454, s. 743-744; BA, TD, No: 493, s. 705; BA, TD, No: 610, s. 714.

⁴³⁹ BA, TD, No: 454, s. 751-752; BA, TD, No: 493, s. 708; BA, TD, No: 610, s. 717.

⁴⁴⁰ BA, TD, No: 454, s. 747; BA, TD, No: 493, s. 709; BA, TD, No: 610, s. 718.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 2 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2705 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2524 akça olup, *Sultan Gavri Vakfı* ve *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

8) *Düstur'l-Fevka* (Bugünkü Gözlekçiler)⁴⁴¹: 1550'de 8 hâne, 5 bekâr; 1570'te 6 hâne, 6 bekâr, 1 imâm; 1584'te 9 hâne, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostan ziraatı yapılmakta, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1550'de 1 adet ve 1570-1584 tarihlerinde 2 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2140 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1762 akça olup, *İbn-i Ömer ve Yunus ve Mehmed Vakfı* ile *mirî* hissesi için ayrılmıştır.

9) *Hayvâcık* (Bugünkü Ayvacık)⁴⁴²: 1550'de 12 hâne, 7 bekâr; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 11 hâne, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday ve arpadan ibarettir. Bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 836 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 977 akça olup, padişah hasıdır.

10) *Ayl Öreni* (Bugünkü Ayı Öreni)⁴⁴³: 1550 tarihinde mezradır. 1570 ve 1584'te 4 hâne, 3 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 120 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 712 akça olup, padişah hasıdır.

11) *Bezge* (Bugünkü Yeditepe)⁴⁴⁴: 1550'de 12 hâne, 9 bekâr; 1570'te 13 hâne, 6 bekâr, 1 imâm; 1584'te 12 hâne ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, bakla ve bostandan ibarettir. Köyde, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 2 adet ma'sarası vardır.

⁴⁴¹ BA, TD, No: 454, s. 746; BA, TD, No: 493, s. 709; BA, TD, No: 610, s. 718-719.

⁴⁴² BA, TD, No: 454, s. 745; BA, TD, No: 493, s. 710; BA, TD, No: 610, s. 720-721.

⁴⁴³ BA, TD, No: 454, s. 749; BA, TD, No: 493, s. 710; BA, TD, No: 610, s. 719-720.

⁴⁴⁴ BA, TD, No: 454, s. 746; BA, TD, No: 493, s. 710; BA, TD, No: 610, s. 720.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4072 akça, 1570'te 3882 akça ve 1584'te ise 3877 akça olup, Mısır'daki *El-Müeyyid Ahmed Mülkü* ve *Hângâhı* için ayrılmıştır.

12) *Hammâm-ı Antakiye* (Bugünkü Hamam)⁴⁴⁵: 1550'de 6 hâne, 2 bekâr; 1570'te 4 hâne, 9 bekâr; 1584'te 7 hâne, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa, mercimek, nohut, bakla, yulaf ve darıdan ibarettir. Ayrıca Zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1 adet ma'sarası, 1 adet de su değirmeni mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3421 akça, 1570'te 3035 akça ve 1584'te ise 3090 akça olup, *Ali b. Mehmed Çoban Es-Seyisi Vakfı*'dır.

13) *Kuruca Ovâcık*⁴⁴⁶: 1550'de mezradır. 1570 ve 1584 tarihlerinde 2 hâne ve 1 bekâr nüfusu bulunan köyde, buğday ve arpa ziraatı yapılmakta, ceviz yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 600 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 414 akça olup, padişah hasıdır.

14) *Mecid* (Bugünkü Mecid, Şakşak'ın Mahallesi)⁴⁴⁷: 1550 tarihinde mezradır. 1570 ve 1584 tarihlerinde 2 hâne nüfusu vardır. Köyde buğday, arpa ve mercimek üretilmekte, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 600 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 399 akça olup, padişah hasıdır.

15) *Tamtum* (Bugünkü Çabala)⁴⁴⁸: Gayrimüslim köylerdendir. 1550'de 8 hâne, 6 bekâr; 1570'te 12 hâne, 3 bekâr; 1584'te 12 hâne ve 1 bekâr nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, bakla ve bostandan ibarettir. Ayrıca ceviz ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1 adet boyhanesi vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1178 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2656 akça olup, Mısır'daki *Müeyyid Ali Mülkü* ve *Hângâhı* için ayrılmıştır.

⁴⁴⁵ BA, TD, No: 454, s. 746; BA, TD, No: 493, s. 711; BA, TD, No: 610, s. 720-721.

⁴⁴⁶ BA, TD, No: 454, s. 749; BA, TD, No: 493, s. 711; BA, TD, No: 610, s. 721.

⁴⁴⁷ BA, TD, No: 454, s. 747; BA, TD, No: 493, s. 712; BA, TD, No: 610, s. 721.

⁴⁴⁸ BA, TD, No: 454, s. 744; BA, TD, No: 493, s. 712; BA, TD, No: 610, s. 722.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

16) *Meğurselek* (Bugünkü Denizgören)⁴⁴⁹: 1550'de 5 hâne, 5 bekâr nüfusu olup, diğer tarihlerde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri, buğday ve bostandan ibarettir. Ayrıca bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 372 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 400 akçadır.

17) *Düz Ağaç* (Bugünkü Düz Ağaç)⁴⁵⁰ : 1550'de 11 hâne, 7 bekâr nüfusu vardır. Diğer tarihlerde nüfus kaydı bulunmamaktadır. Mahsulleri, buğday ve bostandan ibaret olup, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1550'de 1 adet su değirmeni mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 728 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 868 akça olup, Halep'teki *Kurnasiye Camii ve Medresesi Vakfı*'dir.

18) *'Alemî* (Bugünkü Alemi)⁴⁵¹: 1550'de 2 hânelik nüfusu olup, 1570-1584 tarihlerinde kayıtlı nüfus bulunmamaktadır. Mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibaret olup, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 800 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 850 akçadır.

19) *Bağ Beli* ⁴⁵² : 1550'de 6 hâne ve 2 bekâr nüfusu olup, diğer tarihlerde nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Köyde, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 600 akça, 1570'te 300 akça ve 1584'te ise 320 akça olup, *beylerbeyi* hası olarak ayrılmıştır.

20) *Hisârcık* (Bugünkü Hisarcık)⁴⁵³: 1550'de 27 hâne, 10 bekâr; 1570'te 28 hâne, 20 bekâr, 1 imâm; 1584'te 31 hâne, 17 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 3 adet ma'sarası mevcuttur.

⁴⁴⁹ BA, TD, No: 454, s. 746; BA, TD, No: 493, s. 712; BA, TD, No: 610, s. 722.

⁴⁵⁰ BA, TD, No: 454, s. 745; BA, TD, No: 493, s. 712; BA, TD, No: 610, s. 722.

⁴⁵¹ BA, TD, No: 454, s. 751; BA, TD, No: 493, s. 714; BA, TD, No: 610, s. 725.

⁴⁵² BA, TD, No: 454, s. 751; BA, TD, No: 493, s. 716; BA, TD, No: 610, s. 726.

⁴⁵³ BA, TD, No: 454, s. 765; BA, TD, No: 493, s. 716; BA, TD, No: 610, s. 726-727.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4000 akça, 1570'te 4760 akça ve 1584'te ise 5000 akça olup, 1550'de *İlyas* adlı kişiye timar olarak, 1570'te *Bâlis sancakbeyi hası* ve 1584'te *Kâtib Derviş* ve ortaklarına zeamet olarak tevcih edilmiştir.

21) *Miyâdûn* (Bugünkü Meydan)⁴⁵⁴: 1550'de 7 hâne, 4 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde ise 4 hâne, 2 *yörük*, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve darıdan ibarettir. Hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılan köyde, 1 su değirmeni mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1800 akça, 1570'te 2000 akça ve 1584 tarihinde ise 2050 akça olup, 1550'de *İbrahim b. Mehmed* tarafından timar olarak, 1570-1584 tarihlerinde ise *Ömer Ağa* tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

22) *Karaca Ahmed / Karaca Ahmedli* (Bugünkü Karaca Ahmed)⁴⁵⁵: 1550'de 13 hâne, 12 bekâr; 1570'te 11 hâne, 13 bekâr, 1 imâm; 1584'te 14 hâne, 4 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytincilik, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 800 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2000 akça olup, 1550'de *İbrahim b. Mehmed* tarafından timar olarak, 1570'te *Ömer* adlı şahıs tarafından zeamet olarak ve 1584'te *Ahmed* adlı kişi tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

23) *Çağsendi* (Bugünkü Dağdüzü)⁴⁵⁶ : 1550'de 17 hâne, 7 bekâr; 1570'te 20 hâne, 15 bekâr, 1 imâm; 1584'te 14 hâne, 4 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmakta, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. 1550'de 3 adet, 1570-1584 tarihlerinde ise 2 adet su değirmeni bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1200 akça, 1570'te 2000 akça ve 1584'te 2500 akça olup, 1550'de *İbrahim b. Mehmed* tarafından timar olarak, 1570'te *Ali* adlı kişi tarafından zeamet olarak ve 1584'te *Mustafa* adlı kişi ve ortakları tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

⁴⁵⁴ BA, TD, No: 454, s. 758; BA, TD, No: 493, s. 716-717; BA, TD, No: 610, s. 727.

⁴⁵⁵ BA, TD, No: 454, s. 759; BA, TD, No: 493, s. 717; BA, TD, No: 610, s. 727-728.

⁴⁵⁶ BA, TD, No: 454, s. 758; BA, TD, No: 493, s. 717; BA, TD, No: 610, s. 728.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

24) *Et-Taymime / Tumama* (Bugünkü Seben Ova)⁴⁵⁷: 1550'de 19 hâne, 19 bekâr; 1570'te 27 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1584'te 19 hâne, 7 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyde buğday, arpa, küşne, nohut, yulaf ve bostan mahsulleri üretilmekte, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 3 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 250 akça, 1570'te 4000 akça ve 1584'te 5346 akçadır. 1550'deki gelir, *Korkud* adlı kişinin evlatları olan *Mustafa* ve *Ali* tarafından timar olarak, 1570'teki gelir, *Ekrad Sancağı Miralay Ömer* tarafından zeamet olarak ve 1584'teki gelir de *Bulut* adlı kişi ve ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

25) *Haribetü'l- Cevz*⁴⁵⁸: 1550'de 18 hâne, 6 bekâr; 1570'te 15 hâne, 18 bekâr, 1 imâm; 1584'te 13 hâne, 8 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin, ceviz ve muhtelif meyve ağaçları yetiştirilen köyde, bağcılık, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 1 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 4100 akça olup, 1550'de *Divane Murad*, 1570'te *Hüseyn Kethüda* ve 1584'te *Hüsam* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

26) *Hânsuma* (Bugünkü Kulaç)⁴⁵⁹: 1550'de 41 hâne, 27 bekâr; 1570'te 39 hâne, 30 bekâr, 1 imâm; 1584'te 24 hâne, 8 bekâr ve 1 imâm nüfusu mevcuttur. Köyde buğday, arpa, küşne, nohut ve bostan mahsulleri yetiştirilmekte, zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 2 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 5000 akça, 1570'te 6500 akça ve 1584'te ise 8070 akça olup, 1550-1570 yıllarında *Murad* adlı kişi tarafından, 1584'te ise *Yusuf veled-i Hüsam* ve *Ali b. Ömer* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

27) *İkiz Oluk*⁴⁶⁰: 1550'de 8 hâne, 5 bekâr; 1570'te 7 hâne, 4 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 7 hâne, 1 imâm nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibaret olup, hayvancılık ve

⁴⁵⁷ BA, TD, No: 454, s. 760; BA, TD, No: 493, s. 718; BA, TD, No: 610, s. 728-729.

⁴⁵⁸ BA, TD, No: 454, s. 757; BA, TD, No: 493, s. 718; BA, TD, No: 610, s. 729.

⁴⁵⁹ BA, TD, No: 454, s. 766; BA, TD, No: 493, s. 719; BA, TD, No: 610, s. 730.

⁴⁶⁰ BA, TD, No: 454, s. 766; BA, TD, No: 493, s. 720; BA, TD, No: 610, s. 730.

arıcılıkla da uğraşılmaktadır. Köyün 1 adet ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1200 akça, 1570'te 1400 akça ve 1584'te ise 1664 akça olup, 1550-1570 yıllarında *Murad* adlı kişi, 1584'te ise *Yusuf veled-i Hüsam* ve *Ali b. Ömer* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

28) *Keseb / Şemâs* (Bugünkü *Keseb*)⁴⁶¹: 1550'de 39 hâne, 22 bekâr; 1570'te 38 hâne, 19 bekâr, 1 imâm; 1584'te 28 hâne, 6 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, bakla ve bostandan ibaret olup bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır. 1550-1570'te 1 adet, 1584'te 2 adet ma'sarası vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 5200 akça, 1570'te 6400 akça ve 1584'te ise 7000 akça olup, timar olarak tevcih edilmiştir. Bu gelirler 1550'de *Şehsuvar* adlı kişi, 1570'te *Hacı Çavuş* adlı kişi ve 1584'te *Osman Çavuş* adlı kişi ile ortaklarının tasarrufundadır.

29) *Betrün*⁴⁶²: 1550'de mezradır. 1570 ve 1584 tarihlerinde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Zirai mahsulleri hakkında da tahrir defterlerinde bir kayıt bulunmamaktadır. Yıllık vergi geliri 1550'de 4700 akça, 1570'te 5193 akça ve 1584'te 5845 akçadır.

Bu gelirlerin bir bölümü *İbnü'l-'Abidin El-Meşhedî Vakfı* için, diğer bölümü ise timar olarak ayrılmıştır. Timar sahipleri 1570'te *Gazanfer* adlı kişi ve 1584'te ise *Hüsrev b. Abdullah* adlı kişidir.

30) *Çınârcık* (Bugünkü *Çınar*)⁴⁶³: 1550'de 13 hâne, 14 bekâr; 1570'te 23 hâne, 29 bekâr, 1 imâm; 1584'te 22 hâne, 17 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin, ceviz ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilen köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 3 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3900 akça, 1570'te 4200 akça ve 1584'te 5000 akça olup, 1550'de *Cümdi Murad* adlı kişi, 1570'te *İsmail* adlı kişi ve 1584'te *Hasan* adlı kişi tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

⁴⁶¹ BA, TD, No: 454, s. 764-765; BA, TD, No: 493, s. 720; BA, TD, No: 610, s. 731.

⁴⁶² BA, TD, No: 454, s. 767; BA, TD, No: 493, s. 721; BA, TD, No: 610, s. 731.

⁴⁶³ BA, TD, No: 454, s. 756; BA, TD, No: 493, s. 721; BA, TD, No: 610, s. 731-732.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

31) *Alafenk* (Bugünkü Fenk)⁴⁶⁴: 1550'de 23 hâne, 12 bekâr; 1570'te 15 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1584'te 14 hâne, 14 bekâr ve 1 imâm nüfusu olan köyde, buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılmakta, zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır. Köyde 2 adet ma'sara bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550-1584 tarihlerinde 1600 akça olup, 1550'de *İbrahim b. Mehmed*, 1570'te *Abdurrahman* ve 1584'te *Yusuf* adlı şahıslar tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

32) *Cano* (كانو)⁴⁶⁵: 1550'de 20 hâne, 12 bekâr; 1570'te 22 hâne, 12 bekâr, 1 imâm; 1584'te 19 hâne, 6 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Köyde buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, bakla ve bostan ziraatı yapılmakta, ayrıca bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2700 akça, 1570'te 5999 akça ve 1584'te 3898 akçadır. 1550'de *Yusuf Hacı* kişi tarafından ve 1570'te *Kasım Şamlu* ve *İbrahim* adlı kişiler tarafından timar olarak, 1584 tarihinde ise *Hasan* adlı şahıs tarafından zemet olarak tasarruf edilmektedir.

33) *Helkin* (Bugünkü Alven, Yalaz'ın Mahallesi)⁴⁶⁶: 1550'de 36 hâne, 18 bekâr; 1570'te 30 hâne, 24 bekâr ve 1584'te 31 hâne, 2 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Mahsulü buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandan ibaret olup, ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1399 akça, 1570'te 1500 akça ve 1584'te 1538 akçadır. Bu gelirler sırasıyla, *Hacı Mehmed*, *İbrahim* ve *Mustafa* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

34) *Çâkçâk* (Bugünkü Şakşak)⁴⁶⁷ : Gayrimüslim köylere aittir. 1550'de 18 hâne, 10 bekâr; 1570'te 25 hâne, 3 bekâr; 1584'te 12 hâne ve 1 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca ceviz ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1000 akça, 1570'te 776 akça ve 1584'te

⁴⁶⁴ BA, TD, No: 454, s. 758; BA, TD, No: 493, s. 721-722; BA, TD, No: 610, s. 732-733.

⁴⁶⁵ BA, TD, No: 454, s. 759; BA, TD, No: 493, s. 722; BA, TD, No: 610, s. 733.

⁴⁶⁶ BA, TD, No: 454, s. 762; BA, TD, No: 493, s. 723; BA, TD, No: 610, s. 733-734.

⁴⁶⁷ BA, TD, No: 454, s. 755; BA, TD, No: 493, s. 723-724; BA, TD, No: 610, s. 734.

631 akça olup, 1550'de *Mehmed b. Yusuf* tarafından timar olarak, 1584'te *Mahmud Çavuş* tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

35) *Tuzluca*⁴⁶⁸: 1550'de 11 hâne, 10 bekâr; 1570'te 18 hâne, 7 bekâr; 1584'te 16 hâne, 11 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahiptir. Buğday, arpa ve bostan ziraatı yapılan köyde, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 700 akça, 1570'te 955 akça ve 1584'te 1170 akçadır. Bu gelirler 1550'de *Ali birader-i Nasuh*, 1570'te *Murad b. Ahmed* ve 1584'te ise *Hamza b. Abdullah* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

36) *Söğüd Ovası*⁴⁶⁹: 1550'de 32 hâne, 18 bekâr; 1570'te 22 hâne, 22 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 21 hâne, 7 bekâr, 1 imâm nüfusu olan köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, nohut, bakla, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 3 adet de ma'arası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3000 akça, 1570'te 4000 akça ve 1584'te 4720 akça olup, 1550'deki geliri *Ali birader-i Nasuh*, 1570'teki geliri *Murad b. Ahmed* ve 1584'teki geliri ise *Haydar* adlı şahıslar tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

37) *Kozvirân*⁴⁷⁰: Müslim ve gayrimüslimlerin karışık yaşadıkları bir köydür. 1550'de 47 hâne, 15 bekâr nüfusu vardır. 1570'te 70 neferin 64'ü gayrimüslim, 6'sı müslimdir. Bu tarihte hâne sayısı 43, bekâr nüfus ise 27'dir. 1584'te toplam 32 nefer nüfusu olup, 30'u gayrimüslim, 2'si müslimdir. Bu tarihteki hâne sayısı 23 iken, bekâr sayısı ise 19'dur.

Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Yıllık vergi geliri 1550'de 3749 akça, 1570'te 4208 akça ve 1584'te 4408 akçadır. 1550'deki gelir *Ali b. Savcı* tarafından, 1570'teki *Maksud* ile *Piri veledan-ı Ali* tarafından ve 1584'teki gelir de *Piri b. Ali* ve ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

38) *Çândır* (Bugünkü Çandır)⁴⁷¹: 1550'de 11 hâne, 4 bekâr; 1570'te 8

⁴⁶⁸ BA, TD, No: 454, s. 763; BA, TD, No: 493, s. 724; BA, TD, No: 610, s. 735.

⁴⁶⁹ BA, TD, No: 454, s. 763-764; BA, TD, No: 493, s. 724-725; BA, TD, No: 610, s. 735-736.

⁴⁷⁰ BA, TD, No: 454, s. 762-763; BA, TD, No: 493, s. 725; BA, TD, No: 610, s. 736.

⁴⁷¹ BA, TD, No: 454, s. 759; BA, TD, No: 493, s. 726; BA, TD, No: 610, s. 736-737.

hâne, 4 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 6 hâne, 2 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve bostandan ibaret olup, ayrıca zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyün 1 adet de ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1250 akça, 1570'te 1261 akça ve 1584 tarihinde ise 1000 akçadır. 1550'de *Hüseyin* adlı kişi tarafından ve 1570'te *Ganim b. Çerkes Ahmed* tarafından timar olarak, 1584'te ise *Hasan* adlı kişi tarafından zeamet olarak tasarruf edilmektedir.

39) *Nişrin* (Bugünkü Görentaş)⁴⁷²: 1550'de 14 hâne, 11 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Diğer tarihlerdeki nüfusu hakkında bir kayıt yoktur. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve bostandan ibaret olup, zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 2800 akça, 1570'te 4000 akça ve 1584'te 4776 akça olup, 1550'de *Ahmed* adlı kişi tarafından, 1570'de *Hasan b. Savcı* tarafından ve 1584'te *Cafer* adlı kişi ile ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

40) *Lûbâs* (Bugünkü Yalaz)⁴⁷³: 1550'de 4 hâne, 2 bekâr ve 1570-1584 tarihlerinde ise 4 hâne nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve mercimekten ibarettir. Ayrıca bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550 ve 1570 tarihlerinde 1730 akça, 1584'te ise 1980 akça olup, 1550'de *Ahmed* adlı kişiye, 1570'te *Süleyman* ve *Ali Beg* adlı kişilere ve 1584'te ise *Bali b. Hüseyin* adlı kişiye timar olarak tevcih edilmiştir.

41) *Urfayel* (Bugünkü Yayıkdamlar)⁴⁷⁴: 1550'de 11 hâne, 4 bekâr; 1570'te 7 hâne, 7 bekâr, 1 imâm; 1584'te 5 hâne ve 1 bekâr nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday, arpa, nohut ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyde 1 adet de ma'sara bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550 ve 1584 tarihlerinde 2000 akça, 1570'te ise

⁴⁷² BA, TD, No: 454, s. 753; BA, TD, No: 493, s. 726; BA, TD, No: 610, s. 737.

⁴⁷³ BA, TD, No: 454, s. 754; BA, TD, No: 493, s. 726; BA, TD, No: 610, s. 737.

⁴⁷⁴ BA, TD, No: 454, s. 764; BA, TD, No: 493, s. 726-727; BA, TD, No: 610, s. 738.

2600 akça olup, 1550'de *Mahmud b. Mehmed*, 1570'te *Yusuf* ve 1584 tarihinde ise *Hacı Yusuf* adlı kişilerce timar olarak tasarruf edilmiştir.

42) *Nefs-i Ordu* (Bugünkü Yayladağı)⁴⁷⁵: Cebel-i Akra nahiyesinin merkezidir. 1550'de 171 hâne, 105 bekâr; 1570'te 159 hâne, 54 bekâr, 1 imâm, 1 hâtib, 1 müezzîn ve 1584'te 171 hâne, 50 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Ayrıca köyde hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 4200 akça, 1570'te 3500 akça ve 1584'te 4000 akçadır. 1550'deki gelir *Hacı Mehmed* ve 1570'teki gelir *Süleyman* adlı şahıslar tarafından timar olarak tasarruf edilmiştir. 1584'teki gelirin kim tarafından tasarruf edildiği tahrir kayıtlarında geçmemektedir.

43) *Eyerci* (Bugünkü Eyerci)⁴⁷⁶: 1550'de 8 hâne, 7 bekâr; 1570'te 5 hâne, 8 bekâr; 1584'te 8 hâne ve 2 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, bakla, darı ve bostandan ibarettir. Ayrıca bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1570 akça, 1570'te 2000 akça ve 1584 tarihinde 2519 akça olup, 1550'de *Bayram*, 1570'de *Ali b. Bekir* ve 1584'te *Bali b. Hüseyin* adlı kişilere timar olarak tevcih edilmiştir.

44) *Kindehür*⁴⁷⁷: 1550'de 5 hâne, 3 bekâr; 1570'te 8 hâne, 1 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 10 hâne, 1 bekâr, 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, nohut, darı ve bostandan ibaret olup, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1600 akça, 1570'te 2641 akça ve 1584'te 3700 akçadır. 1550 tarihindeki gelir *Haleb Beylerbeyi*'nin *Mirâlem*'i olan *Ferhad*'a timar olarak, 1584'teki gelir ise *Hasan* adlı şahsa zeamet olarak tevcih edilmiştir. 1570 tarihindeki gelirin kimin tasarrufunda olduğu kaydedilmemiştir.

45) *Gözene* (Bugünkü Gözene)⁴⁷⁸: 1550'de 22 hâne, 13 bekâr; 1570'te 20 hâne, 22 bekâr, 1 imâm; 1584'te 16 hâne, 8 bekâr ve 1 imâm nüfusa sahip olan köyde, buğday, arpa, küşne ve bostan ziraati yapılmaktadır. Ayrıca, zeytin ve muhtelif meyve ağaçları yetiştirilen köyde bağcılık, hayvancılık ve

⁴⁷⁵ BA, TD, No: 454, s. 760-762; BA, TD, No: 493, s. 727-729; BA, TD, No: 610, s. 739-740.

⁴⁷⁶ BA, TD, No: 454, s. 754; BA, TD, No: 493, s. 729; BA, TD, No: 610, s. 740.

⁴⁷⁷ BA, TD, No: 454, s. 765; BA, TD, No: 493, s. 729-730; BA, TD, No: 610, s. 740.

⁴⁷⁸ BA, TD, No: 454, s. 755; BA, TD, No: 493, s. 730; BA, TD, No: 610, s. 741.

arıcılıkla da uğraşılmaktadır. Köyde 1 adet de ma'sara bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3040 akça, 1570'te 3100 akça ve 1584'de 3400 akçadır. Bu gelirler 1550'de *Mehmed b. Ali* ve *Haydar b. Receb* adlı kişiler tarafından, 1570'te *Mehmed b. Ali* ile *Defter Kâtibi Mehmed* tarafından ve 1584'te *Mehmed b. Mustafa* adlı kişi ile ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

46) *Gâzi*⁴⁷⁹: 1550'de 8 hâne, 3 bekâr; 1570'te 5 hâne, 5 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 6 hâne, 1 *yörük*, 2 bekâr, 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut ve bostandan ibaret olup, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1100 akça, 1570'te 1274 akça ve 1584'te 1374 akçadır. Bu gelirler, 1570'te *Hasan b. Mahmud*'a ve 1584'te *Polat*'a timar olarak tevcih edilmiştir. 1550'deki gelirin kim tarafından tasarruf edildiği kaydedilmemiştir.

47) *Kala Dûrân* (Karaduran, Suriye'de)⁴⁸⁰: 1550'de 3 hâne ve 2 bekâr nüfusu vardır. Diğer tarihlerde herhangi bir nüfus kaydı yoktur. Mahsulleri, buğday, arpa ve nohuttan ibaret olan köyde bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 70 akça, 1570'te 800 akça ve 1584'te 900 akça olup, 1550'deki geliri *Cümdi Murad*'a, 1584'teki geliri ise *Polat*'a timar olarak tevcih edilmiştir. 1570'teki gelirin kim tarafından tasarruf edildiği kaydedilmemiştir.

48) *Haribetü'l- Restâk*⁴⁸¹: 1550'de 14 hâne, 3 bekâr; 1570'te 11 hâne, 9 bekâr, 1 imâm; 1584'te 13 hâne, 7 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandan ibaret olan köyde, zeytin ve çeşitli meyve ağaçları yetiştirilmekte hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyün 1 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1400 akça, 1570'te 1721 akça ve 1584'te 1821 akça olup, 1550'de *Mahmud b. Davud*'un timarı, 1570'te *Mustafa b. Ali*'nin timarı ve 1584'te *Hüseyn veled-i Yahya* ile ortaklarının timarıdır.

⁴⁷⁹ BA, TD, No: 454, s. 756-757; BA, TD, No: 493, s. 730-731; BA, TD, No: 610, s. 741-742.

⁴⁸⁰ BA, TD, No: 454, s. 756; BA, TD, No: 493, s. 731; BA, TD, No: 610, s. 742.

⁴⁸¹ BA, TD, No: 454, s. 754-755; BA, TD, No: 493, s. 731; BA, TD, No: 610, s. 742.

49) *Köpek*⁴⁸²: 1550’de 6 hâne ve 3 bekâr nüfusu bulunan köyün diğer tarihlerde herhangi bir nüfus kaydı mevcut değildir. Mahsulleri, buğday, arpa ve küşneden ibarettir. Ayrıca zeytin ve muhtelif meyve ağaçları yetiştirilen köyde hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyün 2 adet su değirmeni mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550 tarihinde 1550 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 2000 akçadır. Bu gelirler 1550’de *Ahmed* adlı kişiye ve 1570’te *Solak* adlı kişiye timar olarak tevcih edilmiştir. 1584’teki gelirlerin ise bir kısmı *Zülfikar* adlı bir şahıs tarafından zeamet olarak, diğer kısmı da *Hüsam* adlı kişi ile ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

50) *Kirekos* (Bugünkü Karaköse)⁴⁸³: 1550’de 13 hâne, 8 bekâr; 1570’te 10 hâne, 10 bekâr, 1 imâm; 1584’te 5 hâne, 1 *yörük*, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, bakla, yulaf ve darıdan ibaret olup, zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1570-1584 tarihlerinde 1 adet de ma’sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550’de 1600 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2000 akçadır. Bu gelirler 1550’de *Ser Bölük İbrahim b. Mehmed*, 1570’te *Solakbaşı Hüsrev* ve 1584’te *Haydar* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

51) *Kılâdüz* (Bugünkü Uluyol)⁴⁸⁴: 1550’de 9 hâne, 4 bekâr; 1570’te 12 hâne, 4 bekâr, 1 imâm; 1584’te 12 hâne, 2 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek ve bostandan ibarettir. Ayrıca zeytincilik, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550’de 8070 akça, 1570’te 4300 akça ve 1584’te ise 4411 akça olup, 1570’teki gelir *Defter Kâtibi Mehmed* tarafından ve 1584’teki gelir ise *İbrahim* adlı kişi tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir. 1550 tarihindeki gelirin kim tarafından tasarruf edildiği belirtilmemiştir.

52) *Üç Ağızlı*⁴⁸⁵: 1550’de 19 hâne, 6 bekâr; 1570’te 11 hâne, 9 bekâr,

⁴⁸² BA, TD, No: 454, s. 753-754; BA, TD, No: 493, s. 731; BA, TD, No: 610, s. 743.

⁴⁸³ BA, TD, No: 454, s. 757; BA, TD, No: 493, s. 732; BA, TD, No: 610, s. 743.

⁴⁸⁴ BA, TD, No: 454, s. 750; BA, TD, No: 493, s. 732; BA, TD, No: 610, s. 743-744.

⁴⁸⁵ BA, TD, No: 454, s. 753; BA, TD, No: 493, s. 732-733; BA, TD, No: 610, s. 744.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

1 imâm; 1584'te 6 hâne, 1 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, bakla ve bostandan ibarettir. Ayrıca hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 2 adet de ma'sara bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3000 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 4000 akçadır. 1550'deki gelir *Abdi Ağa*'nın zeametidir. 1570'teki gelir *Hüsrev* ile *Cafer* adlı kişiler tarafından ve 1584'teki gelir ise *Mustafa* adlı kişi ile ortakları tarafından timar olarak tasarruf edilmektedir.

53) *Kışlak* (Bugünkü Kışlak)⁴⁸⁶: 1550'de 30 hâne, 41 bekâr; 1570'te 53 hâne, 24 bekâr, 1 imâm; 1584'te 25 hâne, 53 bekâr ve 1 imâm nüfusu bulunmaktadır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne ve mercimekten ibarettir. Ayrıca köyde bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 3 adet ma'sarası bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 5344 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 5123 akça olup, *Habibü'n-Neccar Makamı* için vakfedilmiştir.

54) *Mülk*⁴⁸⁷: 1550'de 72 hâne, 16 bekâr; 1570'te 55 hâne, 14 bekâr, 1 imâm; 1584'te 48 hâne, 10 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa ve bostandan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 2 adet de ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3665 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 3675 akça olup, 1550'de *İbrahim Edhem Makamı*'na⁴⁸⁸, 1570-1584 tarihlerinde ise *Habibü'n-Neccar Makamı*'na vakfedilmiştir.

55) *Ulucâk* (Ulucak, Suriye'de)⁴⁸⁹ : 1550'de 7 hâne ve 3 bekâr nüfusu bulunmaktadır. 1570-1584 tarihlerinde mezradır. Mahsulleri, buğday ve arpadan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 400 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 500 akça olup, padişah hasıdır.

⁴⁸⁶ BA, TD, No: 454, s. 767-768; BA, TD, No: 493, s. 734; BA, TD, No: 610, s. 744-745.

⁴⁸⁷ BA, TD, No: 454, s. 768; BA, TD, No: 493, s. 734; BA, TD, No: 610, s. 745-746.

⁴⁸⁸ 1550 tarihli tahrirde geçen *İbrahim Edhem Makamı*, daha sonraki tahrir defterlerinde geçen *Habibü'n-Neccar Makamı*'dir.

⁴⁸⁹ BA, TD, No: 454, s. 750; BA, TD, No: 493, s. 714; BA, TD, No: 610, s. 724.

56) *Sunkur* (Bugünkü Sungur)⁴⁹⁰: 1550’de köy statüsünde olmasına rağmen herhangi bir nüfus kaydı yoktur. 1570 ve 1584 tarihlerinde ise mezradır. Yıllık vergi geliri 1550’de 599 akça, 1570’te 690 akça ve 1584’te ise 1000 akçadır.

1550 tarihindeki geliri *Kasım Şamlu* adlı kişi tarafından, 1570’teki geliri *Kasım Şamlu* ile *İbrahim* adlı kişiler tarafından timar olarak tasarruf edilirken, 1584 tarihinde ise *Mustafa Kethüda* ve ortaklarına zeamet olarak tevcih edilmiştir.

F. SÜVEYDE NAHİYESİ YERLEŞME YERLERİ

1) *Neḫsi Süveyde* (Bugünkü Samandağ)⁴⁹¹: Süveyde nahiyesinin merkezidir. 1550’de 25 hâne, 15 bekâr; 1570’te 18 hâne, 9 bekâr, 1 imâm, 1 hâtîp; 1584’te 16 hâne, 7 bekâr ve 1 imâm nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, mercimek, yulaf ve bostandan ibaret olup, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır

Yıllık vergi geliri 1550’de 5826 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 7625 akça olup, padişah hasıdır.

2) *Zeytuniye* (Bugünkü Zeytinli)⁴⁹²: Müslim ve gayrimüslim nüfusun birlikte yaşadığı bir köydür. 1550 tarihinde mevcut olan 141 neferin 21’i Müslim, 120’si gayrimüslimdir. 1570’te nefer sayısı 90’a gerilemiştir. Bunların 17’si Müslüman, 73’ü ise gayrimüslimdir. 1584 tarihindeki 90 neferin ise, 16’sı Müslim, 74’ü gayrimüslimdir.

Bu neferlerin hâne olarak dağılımı ise yıllar itibariyle şöyledir: 1550’de 89 hâne, 52 bekâr; 1570’te 53 hâne, 37 bekâr; 1584’te ise 74 hâne ve 16 bekâr. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, mercimek, nohut, bakla, yulaf ve bostandan ibarettir. Ayrıca bahçecilik, bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. Köyde 2 adet ma’sara bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550’de 7404 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 8224 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

⁴⁹⁰ BA, TD, No: 454, s. 767; BA, TD, No: 493, s. 723; BA, TD, No: 610, s. 733.

⁴⁹¹ BA, TD, No: 454, s. 625-626; BA, TD, No: 493, s. 660; BA, TD, No: 610, s. 660.

⁴⁹² BA, TD, No: 454, s. 628-629; BA, TD, No: 493, s. 660-661; BA, TD, No: 610, s. 660-661.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

3) *Muğıryun*⁴⁹³: 1550'de 48 hâne, 19 bekâr; 1570'te 59 hâne, 17 bekâr, 1 imâm; 1584'te 58 hâne ve 17 bekâr nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, mercimek, bakla, yulaf ve bostandan ibarettir. Köyde ayrıca bağcılık, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır. 1 adet de ma'sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550'de 5658 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 7113 akça olup, padişah hasıdır.

4) *Cerrâriye*⁴⁹⁴: Müslim-gayrimüslim nüfusun birlikte yaşadıkları köylerdendir. 1550'de 103 neferi mevcuttur. Bunların 4'ü Müslim 99'u gayrimüslimdir. 1570'te Müslüman nefer sayısı 9'a yükselmişken, gayrimüslim nefer sayısı yine 99'dur. 1584'te ise toplam neferi 70 olup, 1'i Müslim, diğerleri gayrimüslimdir.

Neferlerin hâne olarak karşılığı ise şu şekildedir; 1550'de 59 hâne, 25 bekâr; 1570'te 52 hâne, 56 bekâr; 1584'te 54 hâne ve 16 bekâr. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, darı ve bostandan ibaret olup, ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da yapılmaktadır. 4 adet ma'sarası mevcuttur.

5) *Feysa*⁴⁹⁵: 1550'de 26 hâne, 16 bekâr; 1570'te 25 hâne, 18 bekâr, 1 imâm ve 1584'te 17 hâne, 16 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Köyde buğday, arpa, mercimek, yulaf ve bostan ziraatı yapılmakta, ceviz ağacı yetiştirilmekte, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır. 1550'de 200 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 300 akça vergi geliri olan bir boyahanesi vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3366 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 4171 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

6) *Kebsiye*⁴⁹⁶: Gayrimüslim köylerdendir. 1550'de 40 hâne, 12 bekâr; 1570'te 33 hâne, 7 bekâr ve 1584'te 37 hâne ile 11 bekâr nüfusu vardır. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, mercimek, darı ve bostandan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. Köyde 1 adet ma'sara bulunmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 3508 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise

⁴⁹³ BA, TD, No: 454, s. 627-628; BA, TD, No: 493, s. 662; BA, TD, No: 610, s. 662-663.

⁴⁹⁴ BA, TD, No: 454, s. 626-627; BA, TD, No: 493, s. 663-664; BA, TD, No: 610, s. 664.

⁴⁹⁵ BA, TD, No: 454, s. 625; BA, TD, No: 493, s. 665; BA, TD, No: 610, s. 665.

⁴⁹⁶ BA, TD, No: 454, s. 624; BA, TD, No: 493, s. 665-666; BA, TD, No: 610, s. 666.

3948 akça olup, padişah hasıdır.

7) *Cüdeyde* (Bugünkü Cüdeyde)⁴⁹⁷: Köyün 1550’de 18 hâne, 7 bekâr; 1570’te 10 hâne, 5 *dulkadirli*, 7 bekâr, 1 imâm; 1584’te 7 hâne ve 2 bekâr nüfusu mevcuttur. Köyde buğday, arpa, küşne, yulaf ve bostan mahsulleri üretilmekte, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550’de 2944 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3143 akça olup, padişah hasıdır.

8) *Sürütme* (Bugünkü Sürütme)⁴⁹⁸: Gayrimüslim köylerdendir. 1550’de 38 hâne, 16 bekâr; 1570’te 14 hâne, 7 bekâr ve 1584’te 24 hâne, 4 bekâr nüfusu vardır. Mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, yulaf ve bostandan ibarettir. Ayrıca bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 1 adet ma’sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550’de 2936 akça, 1570’te 2930 akça ve 1584’te 3930 akça olup, padişah hasları arasındadır.

9) *Yoğun Oluk* (Bugünkü Yoğunoluk)⁴⁹⁹: 1550’de 15 hâne, 5 bekâr; 1570’te 19 hâne, 5 bekâr; 1584’te 25 hâne ve 3 bekâr nüfusu bulunan köyün mahsulleri, buğday ve bostandan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 1 adet ma’sarası mevcuttur.

Yıllık vergi geliri 1550’de 2168 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2543 akça olup, padişah hasıdır.

10) *Hâcı Habibli*⁵⁰⁰: 1550’de 32 hâne; 1570’te 23 hâne, 5 bekâr; 1584’te 29 hâne ve 3 bekâr nüfusa sahiptir. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, mercimek ve bostandan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550’de 1360 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1516 akça olup, padişah hası olarak ayrılmıştır.

11) *Bâldırı İnce*⁵⁰¹: 1550’de 21 hâne, 11 bekâr; 1570’te 17 hâne, 8

⁴⁹⁷ BA, TD, No: 454, s. 624; BA, TD, No: 493, s. 666; BA, TD, No: 610, s. 666-667.

⁴⁹⁸ BA, TD, No: 454, s. 630; BA, TD, No: 493, s. 666; BA, TD, No: 610, s. 667.

⁴⁹⁹ BA, TD, No: 454, s. 625; BA, TD, No: 493, s. 667; BA, TD, No: 610, s. 668.

⁵⁰⁰ BA, TD, No: 454, s. 630; BA, TD, No: 493, s. 667; BA, TD, No: 610, s. 668-669.

⁵⁰¹ BA, TD, No: 454, s. 626; BA, TD, No: 493, s. 668; BA, TD, No: 610, s. 669.

XVI YÜZYILDA ANTAKYA

bekâr, 1 imâm; 1584'te 14 hâne ve 3 bekâr nüfusu bulunmaktadır. Buğday, arpa ve bostan mahsulleri üretilmekte, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 1418 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1745 akçadır. Bu gelirler padişah hası için ayrılmıştır.

12) *Mağarâcık* (Bugünkü Mağaracık)⁵⁰²: 1550'de 4 hâne; 1570'te 5 hâne, 1 bekâr; 1584'te 3 hâne ve 1 bekâr nüfusu vardır. Köyde buğday, arpa, yulaf ve bostan üretimi yapılmakta, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 809 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 949 akça olup, padişah hasıdır.

13) *'Aynü'd-Deyr*⁵⁰³: Müslim ve gayrimüslim nüfusun yaşadığı bir köy olup, 1550 ve 1570 tarihlerinde 3 hâne, 4 bekâr ve 1584'te ise 3 hâne nüfusu vardır. Buğday, arpa, yulaf ve bostan mahsulleri üretilen köyde, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılık da yapılmaktadır.

Vergi hâsılı 1550'de 531 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 668 akça olup, padişah hasıdır.

14) *Mısrâkiye*⁵⁰⁴: Müslim-gayrimüslim nüfusun birlikte yaşadığı köylerdendir. 1550'de 102 neferi bulunmaktadır. Bunların 76'sı Müslüman, 36'sı gayrimüslimdir. 1570'teki nefer sayısı 75 olup, 55'i Müslüman, 20'si gayrimüslimdir. 1584'teki 90 neferin ise 79'u Müslüman, 11'i gayrimüslimdir.

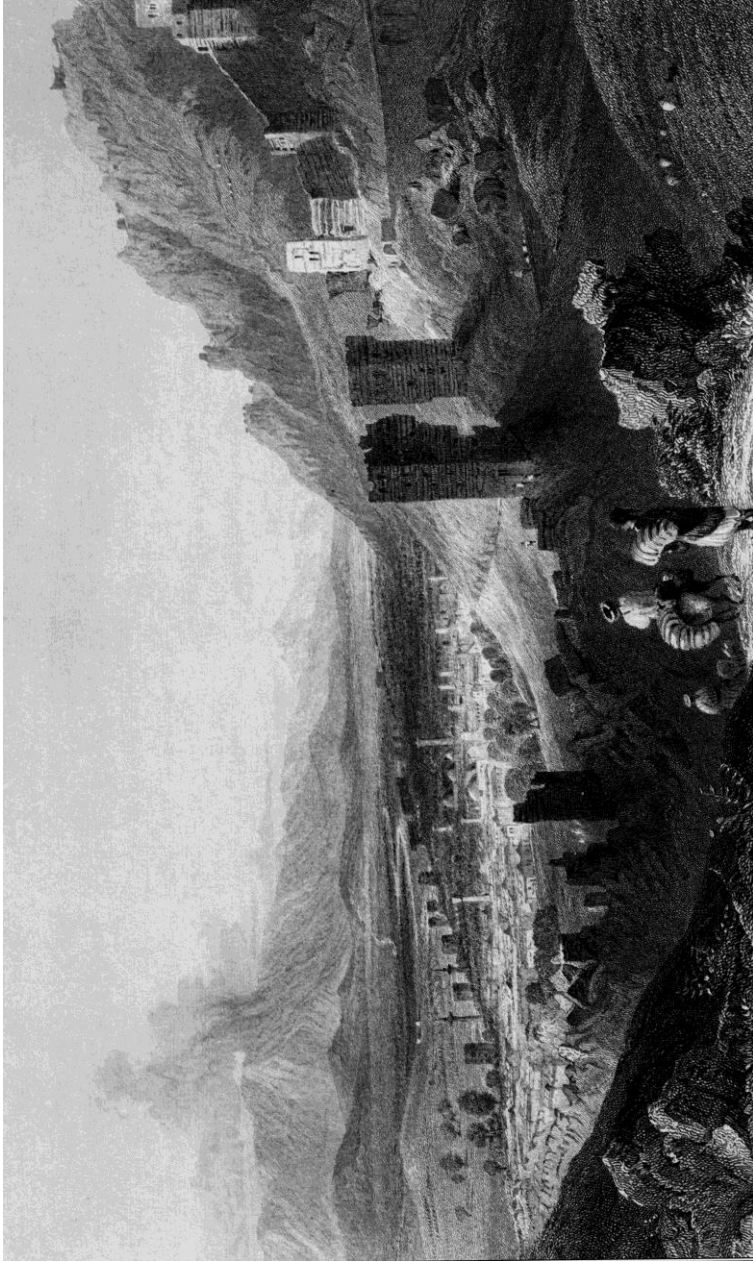
Bu neferlerin hâne olarak dağılımı ise yıllar itibariyle şöyledir; 1550'de 67 hâne, 35 bekâr; 1570'te 36 hâne, 37 bekâr, 1 imâm; 1584'te 61 hâne ve 28 bekâr. Köyün mahsulleri, buğday, arpa, küşne, mercimek, nohut, bakla, yulaf ve bostandan ibaret olup, bağcılık, bahçecilik, hayvancılık ve arıcılıkla da uğraşmaktadır. 1584'te 1 adet ipek dolabı da vardır.

Yıllık vergi geliri 1550'de 7500 akça olup, *Halep beylerbeyi* hasıdır. 1570'teki geliri 6000 akçadır ve *beylerbeyi* hası olarak tevcih edilmiştir. 1584 tarihinde ise 6050 akçalık geliri olup, padişah haslarındandır.

⁵⁰² BA, TD, No: 454, s. 629; BA, TD, No: 493, s. 668; BA, TD, No: 610, s. 670.

⁵⁰³ BA, TD, No: 454, s. 629; BA, TD, No: 493, s. 669; BA, TD, No: 610, s. 670.

⁵⁰⁴ BA, TD, No: 454, s. 636-637; BA, TD, No: 493, s. 671; BA, TD, No: 610, s. 673.

Antakya, Samandağı Yolundan Görünüş (W. H. Bartlett)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İKTİSADÎ DURUM

Herhangi bir bölgenin iktisadî yapısının şekillenmesinde coğrafi konumu, iklimi, ulaşım imkânları gibi unsurlar belirleyici rol oynamakla beraber, devletin takip ettiği ekonomik politikaların da önemli etkisi bulunmaktadır. Osmanlı iktisadî düzeni köy ve mezralarda tarım ve hayvancılığa, şehir ve kasabalarda ise ticaret ve sanayi faaliyetlerine dayanmaktadır. Bir bölgenin iktisadî durumunu tespit etmek için ise, o bölgede yetiştirilen ürünlerin çeşit ve miktarları, alınan vergi miktarları ile ticarî malları ve bu mallardan elde edilen gelir miktarlarını ayrıntılı bir şekilde gösteren verilere ihtiyaç bulunmaktadır ki, bunları Tahrir Defterlerinden ayrıntılı bir şekilde elde etmek mümkündür.

A. ZİRAİ HAYAT

Osmanlı Devleti'nin iktisadî gücünü esas itibariyle ziraat teşkil etmekte olup, halkın ekser çoğunluğu bu alanda çalışmaktadır. Antakya ve çevresi, günümüzde olduğu gibi, Osmanlılar döneminde de önemli ziraat sahalarından birini oluşturmaktadır. Antakya kazasının Kuseyr, Altınözü ve Şuğur nahiyelerinde, Antakya, Süveyde ve Cebel-i Akra nahiyelerine oranla ziraata elverişli arazilerin çoğunlukta olduğu görülmekle beraber bütün nahiyelerde ziraat ve hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır.

Diğer taraftan, zirai verimliliğin iklimle yakından ilgisi bulunmaktadır. Antakya kazası Akdeniz Bölgesi sınırlarında yer almaktadır. Akdeniz ikliminin genel karakteri ise kışları ılık, nemli ve yağışlı, yazları ise sıcak ve kurak olmasıdır. Yağmur sonbahar ve özellikle ilkbaharda bol düşer. Bu uygun iklim şartlarının etkisiyle Antakya kazası, XVI. yüzyılda çeşitli mahsullerin yetiştirildiği önemli bir ziraat sahasıdır.

1. Çiftlik

Osmanlıda arazi üç şekilde bulunabilmektedir: *Mirî*, *mülk* ve *vakıf*. Mülk arazilerin çıplak mülkiyeti şahıslara ait iken, vakıf arazilerin mülkiyeti

ise bir bakıma kamuya aittir. Zira vakıf toprakların tasarrufu sosyal hizmetlere tahsis olunduğu için kamulaşmış oluyordu⁵⁰⁵.

Mirî arazi rejiminin uygulandığı bölgelerde ise toprakların mülkiyeti devlete ait olup, tasarruf hakkı *tapu bedeli* veya *tapu resmi* denilen peşin bir kira bedeli alındıktan sonra, onları işleyecek olan köylülere bırakılmıştı. Mirî topraklar gelirlerine göre has, zeamet ve timar olarak ünitelere bölünmüş olup, tasarrufu devlet tarafından tevcih edilen kimselerindir⁵⁰⁶. Mirî arazinin bir de *çiftlik* şekli vardır ki, bu tür araziler birtakım parçalar halinde onları işleyebilecek olan köylülere *tapu resmi* denilen peşin bir kira mukabilinde bırakılmıştır⁵⁰⁷.

Çiftlik, kanunnamelerdeki resmî tanıma göre; a'la yerden altmış dönüm, evsat yerden seksen ve doksan dönüm ve ednâ yerden de yüz ve yüz yirmi dönümdür. Ancak halk arasında ma'ruf olan tanımına göre, bir çiftçinin nadasına ve ekimine yetecek miktardaki yere *çiftlik* denilmektedir. Bir dönüm ise kanunnamelerde boyu ve genişliği kırkar adım olan bir saha olarak tarif edilmiştir⁵⁰⁸.

Bir çift öküzü olan ve işleyebileceği kadar toprağı tasarrufu altında bulduran köylü ailesi zirai rejim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Bu *çift-hane* birimi, aynı zamanda bir vergi ünitesi olup, *çift resmi* adı verilen bir vergi sistemine bağlıdır. Çift-hane bütün sistemin temel ünitesi olduğundan kanunnamelerde ve tahrir defterlerinde öncelikle çift resminden bahsedilir. Çift-hane, defterlerde haneyi temsil eden vergi mükellefi aile reisi adına bir (Ç) harfi ile tespit olunur ve bu çift-hane ünitesini ifade eder. Burada çift aslında bir çift öküz demek olup, bir çift öküzün işleyebileceği tarlaların tümü de “*çiftlik*” adını almaktadır⁵⁰⁹.

Çift-hane sisteminde aile emeği, bir çift öküz ve ikisinin birlikte işlediği arazi bir üretim ünitesi, dolayısıyla bir mali ünite sayılmaktadır. Bu mali üniteden zamanına ve yerine göre 22 ile 60 akça arasında değişen *çift resmi* alınmaktadır. Yarım çiftlik yer tasarruf edenlerden ise bu çift akçesinin yarısı alınmaktadır⁵¹⁰. Yarım çift'den az yerler ise, *zemîn* kaydedilerek,

⁵⁰⁵ Mithat Sertoğlu , “Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerinin Çeşitli Şekilleri”, VI. TTK., Ankara 1967, s.281-282.

⁵⁰⁶ Sertoğlu, a.g.m., s. 281-282.

⁵⁰⁷ Ömer Lütfi Barkan, *Türkiye'de Toprak Meselesi I*, İstanbul 1980, s. 789.

⁵⁰⁸ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu, Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993, s. 37.

⁵⁰⁹ İnalçık, a.g.e., s. 6-7.

⁵¹⁰ İnalçık, a.g.e., s. 7.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

genellikle iki dönüme bir akça olarak tayin edilmiş olan *resm-i zemîn* (dönüm resmi) ödenmek şartıyla topraksız reyanın tasarrufuna bırakılmıştır⁵¹¹.

Antakya kazasında mevcut olan *çiftlik* sayıları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo-9 Antakya Kazasındaki Çiftliklerin Nahiyelere Göre Dağılımı

Nahiyeler	1550				1570				1584			
	K.S.	Hâne	Çift	%	K.S.	Hâne	Çift	%	K.S.	Hâne	Çift	%
Antakya	34	736	405	9,1	40	663	355,5	8,2	44	828	498	10,6
Altınözü	51	1267	628	14,1	56	1190	740,5	17,1	59	1267	834,5	17,8
Kuseyr	88	3466	1708	38,3	86	3460	1711	39,5	86	3528	1695	36,1
Şuğur	55	2828	1021	22,9	55	2865	954	22,0	55	3086	1067	22,7
Cebel-i Akra	62	1070	492	11,0	54	998	417,5	9,6	54	851	378	8,0
Süveyde	14	488	210	4,7	14	374	150,5	3,5	14	423	228	4,9
Toplam	304	9855	4464	100	305	9550	4329	100	312	9983	4701	100
K.S. = Köy Sayısı				% = Toplam çift içindeki oran								

Tabloda da görüldüğü üzere Antakya kazasındaki çiftlik sayısı 1550-1584 döneminde 43.29 ile 47.00 arasında değişmektedir. Nahiyeler içerisinde en fazla çiftlik *Kuseyr* nahiyesinde olup, onu *Şuğur* takip etmektedir. En az çiftliği bulunan nahije ise Süveyde'dir. Ancak çiftlik sayısı ile hane ve köy sayıları mukayese edildiğinde birbirine çok yakın oranların çıktığını tespit etmekteyiz. Mesela 1550'de nahiyelerdeki hane sayısı çiftlik sayısına bölüldüğünde; Antakya nahiyesinde 1,82; Altınözü nahiyesinde 2,02; Süveyde nahiyesinde 2,32; Kuseyr nahiyesinde 2,03; Şuğur nahiyesinde 2,77 ve Cebel-i Akra nahiyesinde 2,17 haneye bir çiftlik düşmektedir. Dolayısıyla her nahije için yaklaşık 2 haneye bir çiftlik düştüğünü söyleyebiliriz. Bu da Osmanlı idaresinin reaya çiftlik taksim ederken çok adil davrandığını göstermektedir.

2. Malikâne-Divanî Sistemi

Osmanlılar, Memlûklardan aldıkları Halep ve çevresinde uygulanan toprak rejimini büyük oranda benimsemişlerdir. Bu uygulamalardan biri de, Osmanlı Devleti ile mahalli aristokrasi arasındaki uzlaşmanın neticesinde ortaya çıkmış ve timar sisteminin mahalli şartlara uyumunun tipik bir örneğini

⁵¹¹ Ünal, *a.g.e.*, s. 90.

teşkil eden malikâne-divânî sistemidir. Bu sistemde malikâne sahipleri yalnızca toprağın mülkiyetine sahip olmaktan doğan haklara sahipti. Dolayısıyla toprağı işlemekte olan köylülerden yalnızca toprak kirası talep edebiliyorlardı. *Malikâne* hissesi olarak adlandırılan bu toprak kirası genelde mahsulün beşte biri ile onda biri oranında alınmaktadır⁵¹².

Bunun dışında kalan diğer bütün vergileri köylü, divani hissesi adı altında, devlet görevlilerine ödemekle yükümlüydü. Bundan dolayı bu sistemin geçerli olduğu her köyün, biri malikâne diğeri de divani olan iki hissesi, dolayısıyla da iki sahibi bulunmaktadır.

Malikâne hissesi, sahibi tarafından satılabilir, vakf edilebilir veya mirasçılara bırakılabilir. Sistemde, yalnızca divani hissesi veya divani ve malikâne hissesi birlikte, *iki baştan*, timar olarak tahsis edilmektedir. İlk durum hisseler ayrı ayrı şahıslara, ikinci durum ise aynı şahsa tevcih edildiğinde geçerli olmaktadır. Hisse veya hisselerin timar olarak tahsis edildiği durumlarda, hisse sahipleri, normal bir timar sahibinin yükümlü olduğu askerî hizmetleri yerine getirmektedir⁵¹³.

Antakya kazasına bağlı bütün nahiyelerde malikâne-divânî sisteminin uygulandığını görmekteyiz. Antakya kazasının da bağlı olduğu Halep sancağında, bir köyün malikâne ve divânî hisselerinin tespiti *feddân* esasına göre yapılmaktadır. *Feddân*, Mısır'ın alan ölçüsü olup, 6.368 metrekareye tekabül etmektedir⁵¹⁴.

Diğer yandan, Antakya kazasına bağlı köylerde malikâne-divânî hisselerinin tespitinde *feddân*'ın alt birimleri olan *kırât* ve *sehm* ölçü birimleri kullanılmaktadır. *Kırât* 1/24 *feddân*, yani 175,035 metrekare, *sehm* ise 1/24 *kırât* veya 7,293 metrekarelik bir alanı göstermektedir⁵¹⁵. Genelde malikâne-divânî sistemi uygulanan köylerin gelirleri 24 *kırâta* bölünür ve taksimat buna göre yapılırdı.

Konunun daha iyi anlaşılması için bir örnek verelim. Mesela, 1550'de Altınözü nahiyesine bağlı *Bohşin*⁵¹⁶ köyünün *hâsılı* ile hak sahipleri arasındaki taksimatı şu şekildedir:

⁵¹² Barkan, *a.g.e.*, s. 154.

⁵¹³ Fatma Acun, "Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi ve Uygulaması", *Türkler*, Ankara 2002, C. IV, s. 904.

⁵¹⁴ Çakar, *a.g.e.*, s. 228.

⁵¹⁵ Walter Hinz, *İslâm'da Ölçü Sistemleri*, (Çev. Sevim Acar), İstanbul 1990, s. 82.

⁵¹⁶ BA, TD, No: 454, s. 595.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Karye-i Bohşin tâbi-i Altunözü

Nefera: 46; hâne: 31; çift: 17,5; Bennâk: 15; mücerred: 15

Hâsıl: kasm mine's-südüs = 13020 (akça)

-Hisse-i Vakf-ı Makam-ı Habibü'n-Neccar 3 kirat: 1627

-Hisse-i Vakf-ı Camii Habibü'n-Neccar 3 kirat: 1627

-Hisse-i Mülk-i Mehmed b. Cemaleddin Kutlu Beg 3 kirat: 1627

-Hisse-i Mirî 15 kirat: 3138

Görüldüğü gibi malikâne-divânî sisteminin uygulandığı köyün hâsılı 24 kırata bölünmüş ve hisse sahiplerine payları oranında taksim edilmiştir. Mirî hisseler çoğunlukla padişah hası olarak ayrılmakla birlikte, zeâmet ve timar olarak da tevcih edilmiştir.

3. Mezralar

Türkçe tam karşılığı *ekinlik*⁵¹⁷ olup, meskûn olmayan ziraat alanlarıdır. Bunlar genellikle meskûn iken zamanla ahali dağılmış eski iskân yerleridir. Bundan dolayı genellikle sınırları bellidir. Mezralar çoğunlukla yakın bir köyün ekinliği, ziraat yaptığı yerler olmakla beraber, hariç raiyyet veya aşiretler de gelip işleyebilirdi.

Antakya kazasında 1550'de 475; 1570'te 487 ve 1584'te ise yine 476 mezra bulunmaktadır. 1550'de mezra olan yerlerden bir kısmının daha sonraki dönemlerde iskân edilerek köy statüsü kazandıklarını, yine 1550'de köy olarak kayıtlı olan bazı yerleşim birimlerinin ise daha sonraki dönemlerde mezra kaydedildiklerini görmekteyiz.

Mezraların gelirleri, Antakya nahiyesinde 100-4000 akça; Altınözü nahiyesinde 2000-5000 akça; Kuseyr nahiyesinde 100-8500 akça; Şuğur nahiyesinde 40-10680 akça; Cebel-i Akra nahiyesinde 40-3725 akça ve Süveyde nahiyesinde 50-5000 akça arasında değişmektedir. Bir kısım mezraların geliri karye hâsılı içerisinde kaydedildiği için gelir miktarını tespit etmek mümkün olmamaktadır. Mezralarda elde edilen toplam gelir, 1550'de 465.365; 1570'te 589.704 ve 1584'te 613.074 akçadır. Gelirleri *karye hâsılları* içerisinde yazılan mezralar bu tutarlara dâhil edilmemiştir.

⁵¹⁷ H. İnalçık, *Suret-i Defter-i...*, s. XXIX; Bahaettin Yediyıldız, *Ordu Kazası Sosyal Tarihi*, KTBY., Ankara 1985, s. 45, n. 221.

4. Alınan Vergilere Göre Yetiştirilen Mahsuller

4.1. Hububat Üretimi

İmparatorluğun diğer bölgelerinde olduğu gibi, Antakya Kazasında da zirai sektörün en başta gelen mahsulü hububattır. Özellikle de buğday ve arpa üretimi çok yaygındır. Bununla beraber, kaza sınırları dâhilinde önemli miktarda çeltik üretimi de yapılmaktadır. Ayrıca diğer her türlü zirai mahsuller de yetiştirilmektedir.

Antakya kazasında çeltik için kullanılan ölçü birimi kantar, diğer hububat için ise *sünböldür*.

4.1.1. Çeltik

Kazada, Antakya, Altınözü ve Süveyde nahiyelerinde çeltik üretimi yapılmaktadır. Antakya nahiyesinde 15, Altınözü nahiyesinde 2 ve Süveyde nahiyesinde 8 nehir üzerinde istihsal edilen çeltik, hububat mahsulleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo-10 Antakya Kazasında Çeltik Üretimi

No	Nehir	1550			1570			1584		
		K.	B.	Hâsıl	K.	B.	Hâsıl	K.	B.	Hâsıl
Antakya Nahiyesi										
1	Dersuniye Nehri	14	-	28000	15	-	30000	15	-	30000
2	Sünbariye Nehri	3	-	6000	3	-	6000	3	-	6000
3	Kavasî Nehri	2	-	4000	2	-	4000	2	-	4000
4	Aydi Nehri	2	-	4000	2	-	4000	2	-	4000
5	Karakavsiye Nehri	2	-	4000	2	-	4000	2	-	4000
6	Kilsâcık Nehri	2,5	-	5000	2,5	-	5000	2,5	-	5000
7	Bârbârûn Nehri	4	-	8000	4	-	8000	4	-	8000
8	Karamânlu Nehri	1,5	-	3000	1,5	-	3000	1,5	-	3000
9	Düveyr Nehri	2	-	4000	2	-	4000	2	-	4000
10	Karaçay-ı Kebir Nehri	7	-	14000	7	-	14000	7	-	14000
11	Akkâvur Nehri	1	-	2000	1	-	2000	1	-	2000
12	Tellal Nehri	-	80	1600	-	80	1600	-	80	1600
13	Arkud ve Arpalu Nehirleri	-	50	1200	-	50	1200	-	50	1200
14	Sinaniye Nehri	-	80	1600	-	80	1600	-	80	1600

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

15	Bağdadî Nehri	4	-	8000	4	-	8000	4	-	8000
	Toplam	45	210	94400	46	210	96400	46	210	96400
Altınözü Nahiyesi										
1	Ilıca Nehri	4	-	8000	4	-	8000	4	-	8000
2	Ma'şukiye Nehri	3	-	6000	3	-	6000	3	-	6000
	Toplam	7	-	14000	7	-	14000	7	-	14000
Süveyde Nahiyesi										
1	Hacı Habıblü Nehri	3	-	6000	3	-	6000	3	-	6000
2	Fârisî Nehri	2,5	-	5000	2,5	-	5000	2,5	-	5000
3	Mısrakiye	2	-	4000	2	-	4000	2	-	4000
4	Mağara ve Tabbah Nehirleri	4	-	8000	2,5	-	5000	2,5	-	5000
5	İbn-i Neabir Nehri	4	-	8000	4	-	8000	4	-	8000
6	Ağca Pınar Nehri	1	-	2000	1	-	2000	1	-	2000
7	Asker Nehri	2	-	4000	-	80			-	
8	Cerrâriye Nehri	32	-	64000	32	-	64000	32	-	64000
	Toplam	51	-	101000	47	-	94000	47	-	94000
	Genel Toplam	103	-	209.400	100	-	204.400	100	-	204.400
	K. = Kantar				B.= Batman					

Kaza dâhilinde üretilen çeltiğin oranını aldığımızda 1550'de % 48,2'si Süveyde nahiyesinde, % 45,1'i Antakya nahiyesi ve % 6,7'si de Altınözü nahiyesinde üretilmektedir. Ancak daha sonraki tarihlerde az da olsa bu oranların değiştiğini görmekteyiz. Nitekim 1570-1584 yılları arasında Antakya kazasında üretilen çeltiğin % 47,2'si Antakya, % 46'sı Süveyde ve % 6,8'i de Altınözü nahiyelerinde üretilmektedir.

Tahrir defterlerindeki kayıtlardan öğrendiğimize göre Antakya kazasında, üzerinde çeltik ziraatı yapılan nehirler *hassa nehri* olarak kabul edilmiş, diğer bütün Osmanlı ülkesinde uygulanan *çeltik kanunnamesi* burada uygulanmamıştır. Reayaya da hisse verilmeyip, cebren ektirilmiştir. Bu durum ise mâl-ı mirînin zâyi ve telef olmasına ve reayaya türlü baskıların yapılmasına yol açınca Osmanlı idaresi şu tedbiri almıştır: Eskiden beri çeltik ziraatı ile uğraşan reaya çağrılarak *hassa* nehirlerinde *ber vech-i münâsafâ* (yarı yarıya bölüşme) üzere ziraat yapmaları teklif edilmiş ve bu teklif reaya tarafından kabul edilmiştir. Buna göre, suculara (*saka*) ayrılan 1 kantar hisseden (*sehim*) başka, *reis*, *saka* ve *kürekçiler* ne kadar alan ekerlerse mahsulün yarısı devlet (mirî) için alınacaktır. Diğer yarısı ise, timarlı sipahi (sahib-i arz) öşrünü aldıktan sonra, ekenler tarafından tasarruf olunacaktır.

Ayrıca çeltik nehirlerinde çalışan *reisler*, *sakalar* ve *kürekçiler* hizmetlerinden dolayı *avarız-ı divânî* ve *tekâlif-i örfiyeden* muaf tutulacaklardır⁵¹⁸. Ancak görevlerini yapmadıkları takdirde, kendi payları olan çeltiklerine *mirî* adına el konulacağı gibi, o sene içerisinde *avarız* ve *nüzül* vergileri konulursa, diğer reaya gibi bu vergileri vermek mecburiyetinde kalacaklardır⁵¹⁹.

Öte yandan, bazı *ümena* ve *çeltükçiler* hassa çeltik nehirlerinde çok az çeltik ekip, daha çok kendileri için sebze (sayfi) ekme yolunu tercih etmişlerdir. Bu durum *hassa çeltiğinin* zarar görmesine yol açınca, '*ayân-ı vilâyet* ittifakla şu kararı almıştır: Her hassa nehrinde belirlenen miktarda çeltik ekilip, yeterince su verildikten sonra akan suyla sebze ziraatı yapılırsa elde edilen mahsul üç hisseye bölünür. Bu hisselerden biri *mirî* için alınır. Geriye kalan iki hisse, timarlı sipahi öşrünü aldıktan sonra, ziraat yapanlar tarafından tasarruf olunur. Ancak bu nehirlerde çeltik ziraatı yapılmayıp sebze ekilirse, bu durumda çeltik gibi vergilendirilir. Yani yarısı *mirî* için alınır. Diğer yarısı ise, timarlı sipahi öşrünü aldıktan sonra, ziraat edenler tarafından tasarruf olunmaktadır⁵²⁰.

Çeltik yetiştirildikten sonra paylaşımı iki şekilde yapılmaktadır. Birincisi, çeltiğin biçilmeden tarlada satılmasıdır. Bu yöntemle göre, çeltik 12 bölüğe ayrılır. 2 bölüğü (sipahi öşrünü aldıktan sonra) hizmetleri karşılığında *reis* ve *sakaya* verilir. Geriye kalan 10 bölük, *ber vech-i münasafa* kaydedilmişse yarısı, *sülüsan* kaydedilmişse üçte ikisi *mirî* için alınır. Kalan kısımdan ise sipahi *zemin öşrünü* aldıktan sonra kürekçiler hizmetleri karşılığında mutasarrıf olur. Ancak tarlada satılmayıp mahsul üzerinden satış yapıldığı takdirde ise, mahsul 12 kısma (bölük) ayrılır. 2 bölük *reis* ve *sakaya* verilir ve 10 bölük de yine yukarıdaki usul ile tasarruf olunur⁵²¹ (Ek-2).

4.1.2. Buğday (Hinta) ve Arpa (Şair)

İnsanlık tarihi boyunca önemini sürekli olarak koruyan buğday, hemen hemen her türlü iklim şartlarında yetiştirilebildiği için her köy veya mezrada üretilmektedir. 1550'de Antakya kazasında toplam 94.222 sünbül buğday üretilmiştir. 1570'te üretilen buğday 102.881 ve 1584'te ise 112.391 sünböldür (tablo-11).

⁵¹⁸ BA, TD, No: 454, s. 584, 635-636; BA, TD, No: 493, s. 653; BA, TD, No: 610, s. 649-650.

⁵¹⁹ BA, TD, No: 493, s. 653.

⁵²⁰ BA, TD, No: 454, s. 586.

⁵²¹ BA, TD, No: 493, s. 653.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Antakya kazasında buğdaydan sonra en fazla üretilen hububat arpadır. 1550'de üretilen toplam arpa miktarı 32.239; 1570'te 35.402 ve 1584'te 40.544 sünböldür (tablo-11). Buğday üretiminde olduğu gibi arpada da en fazla üretim yapılan nahiyeler Kuseyr ve Altınözü nahiyeleridir. En az istihsalin yapıldığı nahije ise Süveyde'dir.

Tablo-11 Antakya Kazasında Buğday ve Arpa Üretimi (1550-1584)

Nahiyeler	Buğday (Sünbül)						Arpa (Sünbül)					
	1550	%	1570	%	1584	%	1550	%	1570	%	1584	%
Antakya	11059	12	13116	13	16146	14	2332	7	2335	7	4420	11
Altınözü	27865	30	28400	28	31315	28	8740	27	8280	23	9852	24
Kuseyr	32535	35	33865	33	36110	32	12535	39	13595	38	14495	36
Şuğur	9580	10	12310	12	12850	11	3515	11	5360	15	5635	14
Cebel-i Akra	8005	8	9640	9	10420	9	4175	13	4920	14	5230	13
Süveyde	5178	5	5550	5	5550	5	942	3	912	3	912	2
Toplam	94222	100	102881	100	112391	100	32239	100	35402	100	40544	100

Tabloda görüldüğü gibi kaza genelinde buğday ve arpanın az miktarda da olsa sürekli bir artış gösterdiği görülmektedir. Ayrıca, tablodaki oranlar mukayese edildiği vakit Antakya kazasında en fazla buğday istihsalinin Kuseyr ve Altınözü nahiyelerinde, en az istihsalin ise Süveyde nahiyesinde olduğu görülmektedir. Ancak bu durum Kuseyr ve Altınözü nahiyelerinin köy sayılarının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Mesela Kuseyr'deki yaklaşık 87 yerleşme biriminin her birine ortalama, 1550'de 370 sünbül; 1570'te 394 sünbül, 1584'te 420 sünbül buğday düşerken, Süveyde'nin 14 köyüne ortalama 1550'de 370 sünbül; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 396 sünbül buğday düşmektedir.

4.1.3. Diğer Hububat

İklim şartlarının müsait olmasından dolayı Antakya kazasında çeltik, buğday ve arpanın dışında diğer her türlü hububat yetiştirilmektedir. Nitekim mercimek (ades), karabuğday (küşne), nohut (hums), bakla (fül), culban, yulaf (alef) vs. gibi pek çok hububat kayıtları tahrir defterlerimizde geçmektedir. Ancak bu hububat çoğu kez karışık bir şekilde kaydedildiği için ayrı ayrı her

birinin ne miktarda üretildiğini tespit etmek mümkün olmamaktadır.

Bununla beraber bir fikir vermesi açısından, çeltik, buğday ve arpa dışındaki hububatın kaç sünbül olduğunu ve akça olarak değerini vermenin faydalı alacağını düşünüyoruz. Buna göre, mercimek, karaburçak, nohut, bakla, culban, yulaf vs. gibi hububatın miktarı ve tutarı şöyledir: 1550’de 2647 sünbül, 29.899 akça; 1570’te 4143 sünbül, 64.537 akça ve 1584’te 4572 sünbül ve 69.727 akçadır.

5. Vergiler

Osmanlı idaresi imparatorluğun her bölgesinde geçerli tek tip bir vergi politikası uygulamamıştır. Öyle ki bölgelerin farklı coğrafi özelliklerine, iklim şartlarına, kültürel yapılarına, ekonomik ve sosyal durumlarına göre ayrı ayrı vergi kanunnameleri düzenlenmiş ve çiftçi sınıfının hak ve sorumlulukları ile hangi üründen ne nispette vergi verecekleri belirlenmiştir. Ayrıca sanayi ve ticarî faaliyetlerin nasıl vergilendirileceği ve devlet memurlarının *re’âyâya* karşı olan tutumları ayrıntılı olarak işlenmiştir⁵²².

Öte yandan devlet, hâkimiyetine yeni aldığı bir bölgede, ülkenin diğer bölgelerinde geçerli olan vergi sistemlerini hemen uygulamamış, halkı yeni yönetime alıştırmak ve kaynaştırmak için belli bir süre yürürlükteki kanunları devam ettirmiştir. Nitekim 1516’da Osmanlı hâkimiyetine alınan Halep ve çevresinde geçerli olan Memlûk kanunları hemen kaldırılmayarak bir süre daha yürürlükte bırakılmış ve tedrici olarak Osmanlı kanunnameleri yürürlüğe konulmuştur⁵²³.

5.1. Toprak Mahsullerinden Alınan Vergiler

5.1.1. Öşür

Mirî arazi rejiminin uygulandığı bölgelerde toprak mahsullerinden alınan bir vergi olan *öşür*, kelime olarak onda bir demektir. Ancak Osmanlı İmparatorluğu’nda öşür adı altında alınan vergilerin oranı, toprağın verimlilik kabiliyetine, sulama imkânlarına, yapılan ziraatın çeşidine ve mahalli örf ve adetlere göre önemli farklılıklar göstermektedir. Nitekim öşür oranı, mahsulün yarısı (1/2) ile onda biri (1/10) arasında değişmekte, bazen de her kaza hatta

⁵²² Ünal, *a.g.e.*, s.117.

⁵²³ Çakar, *a.g.e.*, s. 237.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

her köy için ayrı ayrı tespit edilmektedir⁵²⁴.

Antakya kazasında alınan öşür oranı genellikle 1/5 (*hums*) oranında olmakla beraber bazı yerlerde ise 1/6 (*südüs*)'dir. Nitekim kazaya bağlı *Cebel-i Akra*, *Kuseyr* ve *Şuğur* nahiyelerinde 1/5 oranında öşür alınırken, *Süveyde* nahiyesinde bu oran 1/6'dır. Ayrıca *Antakya* nahiyesinin 3-4 köyünde 1/5, diğer köylerinde ise 1/6 oranında ve *Altınözü* nahiyesinin ise bazı köylerinde 1/5 oranında bazısında ise 1/6 oranında öşür alınmaktadır. Bu arada şunu da ilave etmeliyiz ki, Kuseyr nahiyesine bağlı *Şeyh Ahmed Kuseyri*'nin meskûn olduğu *Zernebo* (*Zeryol*) köyünde alınan vergi oranı ise 1/7 olup, bu Antakya kazasındaki tek uygulamadır⁵²⁵.

Öşür, çoğunlukla *aynî* olarak, bazı durumlarda ise *nakdî* olarak tahsil edilmektedir. Arpa, buğday vs. gibi uzun süre dayanan hububat çeşidinden genellikle *aynî* olarak, uzun süre beklemesi mümkün olmayan bağ, bahçe ve bostan mahsullerinden ise *nakdî* olarak tahsil edilmektedir⁵²⁶.

Öte yandan, idarî olarak Antakya kazasının da dâhil olduğu Haleb bölgesinde *öşür* iki türlü tahsil edilmektedir. Biri *kasm*, diğeri *dimos* usulüdür. *Kasm* uygulamasında mahsul ölçülür, daha sonra oranı doğrultusunda *öşür* alınırdı. *Dimos* ise önceden belirlenmiş (maktû') *öşür* miktarı olup, aynî veya nakdî olarak alınabilmektedir⁵²⁷. Antakya nahiyesinde 2, Altınözü nahiyesinde 1, Kuseyr nahiyesinde 11 ve Şuğur nahiyesinde 12 köyde *dimos* yöntemiyle vergi alınmaktadır. Antakya kazasında 1550-1584 döneminde öşür tahsil edilirken kullanılan ölçü birimi ise *sünbül*'dür.

Diğer taraftan Antakya kazasında bağ, meyve ağaçları, bahçe ve bostan mahsullerinden de belli oranlarda öşür alınmaktadır. Alınacak vergiler ve oranları ise kanunnamelerde ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir⁵²⁸. Buna göre bağların her bin çubuğundan *harâcü'l-kürüm* veya *harâcü'l-bağât* adıyla 40 akça, her ceviz ağacından 2 akça, dört incir ağacından bir akça, yüz adet zeytin ve her türlü meyve ağacından 40 akça alınmaktadır. Ayrıca yaz sebzesinden (adet-i sayfi) ve bostandan (resm-i bostan) da öşür alınmaktadır. Ancak bu mahsullerden alınan öşür maktû' olarak alınmaktadır.

Kazadaki *öşür* tutarlarından hareketle yetiştirilen toprak mahsullerinin

⁵²⁴ Ömer Lütfi Barkan, "Öşür", *MEB. İA.*, İstanbul 1993, C. IX, s. 485.

⁵²⁵ *BA, TD*, No: 454, s. 667-668; *BA, TD*, No: 493, s. 749-750; *BA, TD*, No: 610, s. 762-763.

⁵²⁶ Ünal, *a.g.e.*, s. 119-120.

⁵²⁷ Çakar, *a.g.e.*, s. 240-241.

⁵²⁸ *BA, TD*, No: 454, s. 2-10; *BA, TD*, No: 493, s. 8-15; *BA, TD*, No: 610, s. 4-11.

miktarları tespit edilme yoluna gidilebilir. Ancak mezra hâsıllarının maktu‘ yazılması ve köylerde üretilen pek çok hububatın karışık bir şekilde kaydedilmiş olması bu konuda sağlıklı bir netice alınmasını imkânsız kılmaktadır. Bundan ötürü, bir fikir vermesi bakımından, sadece kaza dâhilindeki nahiyelerin öşür tutarlarını vermekle yetiniyoruz.

Tablo-12 Antakya Kazasında Öşür Tutarının Nahiyelere Göre Dağılımı

No	Nahiyesi	Yıllar		
		1550	1570	1584
1	Antakya	151.414	169.907	184.890
2	Altınözü	281.581	341.792	373.278
3	Kuseyr	555.990	705.413	735.994
4	Şuğur	233.998	295.408	305.919
5	Cebel-i Akra	124.917	138.131	156.060
6	Süveyde	76.686	90.617	90.386
	Toplam	1.424.586	1.741.268	1.846.527

Tablodaki rakamlara Antakya, Altınözü ve Süveyde nahiyelerinde alınan çeltik öşrü dâhil edilmemiştir.

5.2. Şahıs Başına Alınan Vergiler

5.2.1. Çift Resmi

Bir çiftlik veya yarım çiftlik (nim çift) yer tasarruf eden çiftçiden, yılda bir kez nakden alınan bir arazi vergisidir. Raiyyet resmi veya kulluk akçası da denilmektedir⁵²⁹. Bir çiftçi ailesine yetecek genişlikte olan çiftlik, toprağın verim kabiliyetine göre 60 ilâ 150 dönüm arasında değişen bir arazi parçasını ifade etmektedir. Bir çiftlik miktarı toprağı bulunan çiftçi, bunun karşılığında bölgelere göre değişiklik gösteren bir vergiyi sipahiye ödemekle yükümlüydü. Eğer yarım çift toprak tasarruf ediyorsa o vakit çift resmi için takdir edilen verginin yarısını öderdi⁵³⁰.

Çift resminin miktarı çeşitli sancaklarda farklılıklar göstermektedir⁵³¹. Antakya kazasında tam çift tasarruf eden reayadan 40 akça, yarım (nim) çift

⁵²⁹ İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 36.

⁵³⁰ F. Emecen, “Çift Resmi”, *TDVİA*, İstanbul 1993, C. VIII, s. 310.

⁵³¹ Muhtelif bölgelerdeki çift resmi miktarları hakkında bkz. İnalçık, *a.g.e.*, s. 40; Özdeger, *a.g.m.*, s. 38.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

tasarruf edenlerden ise 20 akça çift resmi her yılın mart ayında alınmaktadır.

Buna göre Antakya kazasında çiftlerden alınan vergi tutarları 1550'de 179.904 akça, 1570'te 171.551 akça ve 1584'te 187.780 akçadan ibarettir (tablo:13).

Tablo-13 Antakya Kazasında Çift, Bennak ve Mücerred Vergi Tutarı

No	Nahiyesi	Yıllar								
		1550			1570			1584		
		Ç.	B.	M.	Ç.	B.	M.	Ç.	B.	M.
1	Antakya	14884	3710	2810	13765	3452	2556	19350	4116	2562
2	Altınözü	25540	7900	4250	29845	6113	4002	32900	6671	4120
3	Kuseyr	70140	19633	9451	66501	20802	10001	68560	19286	9508
4	Şuğur	41400	19252	9822	39000	21082	9383	42660	22790	7618
5	Cebel-i Akra	19580	7618	3624	16420	7034	3496	15160	5502	2115
6	Süveyde	8360	3108	1262	6020	2556	1254	9150	2376	668
	Toplam	179904	61221	31219	171551	61039	30692	187780	60741	26591
		Ç.= Çift			B.= Bennak			M.=Mücerred		

Tabloda görüleceği üzere, 1550-1570 sürecinde çift vergisinde bir azalma söz konusudur. Ancak 1570-1584 döneminde tekrar bir artış meydana gelmiştir.

5.2.2. Bennâk Resmi

Osmanlı vergi sisteminde bennâk, evli raiyyet demektir. Bunlar genelde çift tasarruf etmeyen ya da yarım (nim) çiftten az yer tasarruf eden *kâr-ü kisbe* kadir, babası ile birlikte veya ayrı bir yerde oturan reâyâdır⁵³². *Bennâklar*, *ekinlü* (çiftlü) *bennâk* ve *caba-bennâk* olmak üzere ikiye ayrılırlar⁵³³. *Ekinlü* kaydedilen *bennâklar*, tasarruf ettikleri yarım çiftten az yerler için iki dönüme bir akça resim öderler.

Bennâk resmi, toprağa bağlı olmayıp, tamamen şahsa bağlı bir baş

⁵³² Neşet Çağatay, "Osmanlı İmparatorluğunda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler", *DTCFD.*, V/5, Ankara 1947, s. 491.

⁵³³ İnalçık, *a.g.e.*, s. 44; Ünal, *a.g.e.*, s. 130.

vergesi olduğu için, bazı kanunnamelerde *baş hakkı* olarak da zikredilmiştir⁵³⁴.

Antakya kazasında *bennâk resmi* 12 akça olarak belirlenmiştir. Bu tutar üzerinden alınan *bennâk* vergisi toplamı 1550'de 61.221 akça; 1570'te 61.039 akça ve 1584'te 60.741 akçadır (tablo:13).

5.2.3. Mücerred Resmi

Şahsa bağlı bir vergidir. *Mücerred*, bulûğ çağına ermiş ve bir iş tutabilme gücüne sahip reâyâ oğullarıdır. Bunlar, toprak işçisi olarak veya başkalarının arazisini kiralayarak kazanç sağlayabildikleri gibi, üzerinde kayıtlı buldukları sipahinin timarı dışında da serbestçe çalışabilmekte idiler⁵³⁵.

Mücerredler imparatorluğun bazı bölgelerinde tamamen vergiden muaf tutulmalarına rağmen, genelde bunlardan 6 akça *mücerred resmi* alınmaktadır⁵³⁶. Nitekim Antakya kazasında alınan *mücerred resmi* de 6 akçadan ibaret olup, 1550'de 31.219 akça, 1570'te 30.692 akça ve 1584'te 26.591 akça vergi alınmıştır (tablo:13).

5.3. Beslenen Hayvanlar İçin Alınan Vergiler

Reâyânın beslediği her cins hayvandan belli miktarlarda vergi alınmaktadır. Alınacak verginin miktarı ise kanunnamelerde belirlenmiştir. Buna göre Antakya kazasında iki koyun veya keçi için bir akça (*resm-i ma'ze* veya *resm-i aġnâm*), her bir kovan arı için bir akça (*resm-i nahl*), her sağılır manda için 6 akça (*resm-i câmûs*) vergi alınmaktaydı.

Ayrıca, hariçten gelip kaza sınırları dâhilinde kışlayan Türkmen tâifesinden de yılda bir kez mart ayında olmak üzere, *kışlak*, *otlak* ve *yatak resmi* adı altında her sürüden⁵³⁷ birer koyun alınmaktadır.

Mevcut vergi miktarlarından faydalanarak kazada beslenen hayvan sayısını tespit etmek mümkün gibi gözükse de tahrir defterlerinde bu vergiler çoğu kez iç içe kaydedilmiş olduğu için sağlıklı sonuçlar elde etmek imkânı kalmamaktadır. Antakya kazasındaki nahiye ve köylerde beslenen hayvanlar için alınan toplam vergi tutarı 1550'de 78.518 akça, 1570'te 80.550 akça ve

⁵³⁴ Ünal, *a.g.e.*, s. 130.

⁵³⁵ İncik, *a.g.e.*, s. 43.

⁵³⁶ İncik, *a.g.e.*, s. 42.

⁵³⁷ Bir sürü 300 koyundan ibarettir.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

1584'te 79.360 akçadır (tablo-14).

Tablo-14 Antakya Kazasında Beslenen Hayvanlar İçin Alınan Vergi Tutarı

No	Nahiyeler	Yıllar					
		1550	%	1570	%	1584	%
1	Antakya	8935	11,4	7201	8,9	6685	8,4
2	Altınözü	9373	11,9	9417	11,7	9473	11,9
3	Kuseyr	32895	41,9	35653	44,3	36856	46,4
4	Şuğur	15720	20,0	16962	21,1	14199	17,9
5	Cebel-i Akra	7225	9,2	7113	8,8	7899	10,0
6	Süveyde	4370	5,6	4204	5,2	4248	5,4
	Toplam	78.518	100	80.550	100	79.360	100

Görüldüğü gibi kaza sınırları içerisinde hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı yerlerin başında Kuseyr ve Şuğur nahiyeleri gelmektedir. Kuseyr nahiyesi hububat üretiminde de başta yer almaktadır. Bu ise nahiyeye sınırlarının geniş olması ve köy/ mezra sayısının fazla olmasından kaynaklı olmalıdır.

5.4. Arızî Vergiler

Kimden ne zaman ve ne miktarda alınacağı önceden bilinmeyen, yani zuhurata bağlı olarak alınan bir vergidir. Bu tür vergilerin tahakkuk ve tahsil zamanı belli olmadığından, tahrir defterlerine ilgili bölgedeki nüfus dikkate alınarak tahminî olarak kaydedilirdi. Kısaca *bâd-i hava* adı altında toplanan başlıca arızî vergiler şunlardır; *Cürm-i cinâyet*, *resm-i arûs*, *resm-i tapu*, *resm-i yave ve kaçgun*, *resm-i deştbanî*, *abd-i abık*, *kenizek*, *tütün resmi* vs. gibi resimlerdir⁵³⁸.

Antakya kazasında alınan *bâd-ı heva* türü vergiler, tahrir defterlerinde genellikle *resm-i tapu ve deştbanî*, *bâd-ı heva* ve *bâd-ı heva maa resm-i arûsane* başlıkları altında verilmiştir (tablo-15).

⁵³⁸ Halil Sahillioğlu, "Bâd-ı Hevâ", *DİA.*, İstanbul 1991, C. IV, s. 416-418.

Tablo-15 Antakya Kazasındaki Arızı Vergiler Toplamı

No	Nahiyeler	1550		1570		1584	
		Rtd.	Bh.	Rtd.	Bh.	Rtd.	Bh.
1	Antakya	932	5120	1109	6260	1436	5258
2	Altınözü	1828	9074	2253	9531	1972	12868
3	Kuseyr	3487	23040	4329	27370	4034	29680
4	Şuğur	1602	20079	2471	19905	3844	17764
5	Cebel-i Akra	902	5921	1109	5750	1209	7316
6	Süveyde	737	3675	830	3475	793	2988
	Toplam	9488	66909	12101	72291	13288	75874
Rtd. = Resm-i Tapu ve Deştbanî		Bh. = Bad-ı Heva ve Resm-i Arûsane					

5.4.1. Tapu ve Deştbanî Resimleri

Tapu resmi, çiftlik tasarruf eden reâyânın bir defaya mahsus olmak üzere ödediği bir çeşit toprak kirasıdır⁵³⁹. Bu resmi ödeyip toprağı satın alan reaya, toprağın mülkiyet hakkını değil sadece tasarruf hakkını satın alarak, daimî ve irsî kiracısı oluyordu⁵⁴⁰.

Adet-i deştbanî ise kır bekçiliği resmi manasına gelmektedir. Kır bekçisi manasına gelen *deştbanlar*, tarla, bağ, bahçe gibi ekili yerleri hayvanların zararlarına karşı korumakla görevlidirler⁵⁴¹.

Antakya kazasında *resm-i tapu* veya *resm-i tapu ve deştbanî* adı altında takdir olunan vergi tutarı 1550’de 9488; 1570’te 12101 ve 1584’te 13288 akçadan ibarettir (tablo:15).

5.4.2. Arûs (arûsâne) Resmi

Evlenecek kızıdan ve dul kadından alınan bir vergidir. Nikâhın tescili sırasında kadının aldığı vergi buna dâhil değildir⁵⁴². Osmanlı Devleti’nin diğer pek çok bölgesinde olduğu gibi Antakya kazasında da arûs resmi, hiç evlenmemiş kızıdan 60 akça, dul kadından 30 akçadır.

⁵³⁹ Neşet Çağatay, “Osmanlı İmparatorluğunda Reaya’nın Mirî Arazide Toprak Tasarrufu ve İntikal Tarzları”, *IV. TTK*, Ankara 1952, s. 429.

⁵⁴⁰ Lütfî Güçer, *Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler*, İstanbul 1964, s. 44.

⁵⁴¹ Miroğlu, *a.g.e.*, s. 185.

⁵⁴² Halil Sahillioğlu, “Arûs Resmi”, *DİA.*, İstanbul 1991, C. III, s. 422.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Serbest timarda, arûs resminin tamamını sipahi alırken, serbest olmayan timarlarda ise yarısını sipahi, diğer yarısını ise sancakbeyi veya subaşı almaktadır⁵⁴³. Ayrıca vakıf köylerde ilgili vakfin mütevellisi, malikâne-divânî sisteminin uygulandığı köylerde ise divânî hissesinin sahibi arûs resmini alırdı⁵⁴⁴.

Antakya kazasında *bâd-ı hevâ* veya *bâd-ı hevâ maa resm-i arûsâne* başlığı altında alınan vergi miktarları 1550'de 66909 akça, 1570'te 72291 akça ve 1584'te ise 75874 akçadan ibarettir (tablo:15).

5.5. Diğer Vergiler

5.5.1. Ma'sara Resmi

Ma'sara, zeytin, üzüm, susam vb. mahsullerin sıkıldığı atölyelerdir. Tablo 16'da görüleceği üzere Antakya kazasında 1550'de 492; 1570'te 495 ve 1584'te 511 ma'sara bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu zeytin sıkılan ma'saralar olup, 40'ar akça resim alınmaktadır. Çok az kısmı ise diğer maksatlar için kullanılmakta ve bunlardan da 12'şer akça resim alınmaktadır (tablo:16).

5.5.2. Değirmen Resmi

Zirai hayatın tamamlayıcısı olan değirmenler, genellikle su, rüzgâr ve hayvan gücü ile çalıştırılmaktadır. Değirmenlerden *resm-i asiyâb* denilen bir vergi alınmaktadır. Bu verginin miktarı yerine ve zamanına göre değişmekte olup, hububat olarak alındığı gibi akça olarak da alınabilmektedir. Alınan resim, değirmenin çalıştığı süreye göre değişmektedir. İmparatorluğun pek çok bölgesinde bir yıl süreyle çalışan değirmenlerden 60 akça, 6 ay çalışanlardan ise 30 akça asiyâb resmi alınmaktadır ki bu, ayda 5 akçaya tekabül etmektedir⁵⁴⁵.

Antakya kazasında 1550'de 34; 1570'te 40 ve 1584'te 37 değirmen bulunmaktadır. Bunların nahiyelere göre dağılımı ile resim tutarları tablo 16'da verildiği gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi gerek ma'sara sayısı gerekse değirmen sayısı bakımından Kuseyr ve Şuğur nahiyeleri başta gelmektedir.

⁵⁴³ Sahillioğlu, a.g.m., s. 423; Ünal, a.g.e., s.150-151.

⁵⁴⁴ Sahillioğlu, a.g.m., s. 423.

⁵⁴⁵ Çağatay, a.g.m., s. 503.

Tablo-16 Antakya Kazasındaki Ma'sara ve Değirmen Dağılımı

No	Nahiyeler	Ma'sara						Değirmen					
		1550		1570		1584		1550		1570		1584	
		Ad.	Rs.	Ad.	Rs.	Ad.	Rs.	Ad.	Rs.	Ad.	Rs.	Ad.	Rs.
1	Antakya	1	40	1	40	1	40	1	30	2	90	2	90
2	Altınözü	54	2104	58	2320	59	2360	1	30	2	60	3	120
3	Kuseyr	248	9920	250	9804	263	10296	16	850	18	570	18	570
4	Şuğur	136	5440	131	5348	131	5148	10	510	12	540	8	300
5	Cebel-i Akra	44	1760	46	1784	47	1824	6	240	6	260	6	260
6	Süveyde	9	440	9	440	10	480	-	-	-	-	-	-
	Toplam	492	19704	495	19736	511	20148	34	1660	40	1520	37	1340
	Ad.= Adet	Rs.= Resim											

5.5.3. Boyahâne Resmi

Dokuma sanayisinin vazgeçilmez işletmeleri olan boyahânelerde iplikler renklendirilir ve kumaşlar boyanır. Antakya kazasında, şehir merkezi ile birlikte Altınözü, Kuseyr, Şuğur ve Cebel-i Akra nahiyelerinde de boyahanelerin olduğunu görmekteyiz. Bunların gelir tutarları aşağıdaki tabloda verildiği gibidir (tablo:17).

5.5.4. İpek Dolabı Resmi

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran XVI. yüzyılda Antakya kazasında ipekçilik pek yaygın görülmemektedir. Bununla birlikte kazanın bazı nahiyelerinde ipekçiliğin yapıldığını alınan vergilerden öğrenmekteyiz. Buna göre Antakya nahiyesinin *Dersuniye* köyünde 1570-1584 tarihlerinde 80 akça; Kuseyr nahiyesinin *Harbiyetü'l-'Amud* köyünde 1550-1584 döneminde 120 akça; Şuğur nahiyesinde (nefs-i Şuğur) 1550'de 60 akça ve Süveyde nahiyesinin *Mısrakiye* köyünde 1584'te 20 akça resim alınmaktaydı.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Tablo-17 Antakya Kazası Boyahaneleri ve Vergi Tutarları

No	Nahiyesi	Yıllar		
		1550	1570	1584
1	Antakya Şehri	5000	7000	8000
2	Altınözü Nahiyesi			
	Cünte Köyü	200	200	200
3	Kuseyr Nahiyesi			
	Nimtos Köyü	700	700	700
	Kalatü'l-Kuseyr Köyü	500	500	500
	Sûriye Köyü	800	800	810
	Mülk Köyü	-	500	500
	Karbeyaz Köyü	700	1000	1000
	Mağdelaniye (Zaviye) Köyü	600	800	800
4	Şuğur Nahiyesi			
	Kandun Köyü	-	-	200
	Ya'kubiye Köyü	300	500	500
5	Cebel-i Akra Nahiyesi			
	Tamtum köyü	60	100	-
	Toplam	8860	12100	13210

5.5.5. Karlık Resmi

Antakya nahiyesine tâbi *Cebel-i Ahmer*'de (Kızıldağ) bulunan *Karlık* ve *Surkun* mezzaralarında ziraat yapılmayıp, bazı kimseler kısmın yağın karı depolayıp, yazın getirip Antakya şehrinde satmakta ve şehir eminlerine “*kâfirî ücreti*” adı altında 700 akça ödemektedirler⁵⁴⁶.

⁵⁴⁶ “Zikr olunan mezzarlara defter-i atikte birine 600 ve birine 100, ikisine 700 akçe hasıl kayd olunub, kat'a ziraat olunmayub içinde kâfirî karlıklar olub, Müslümanlar vakti ile kar basub getirüb Antakiye'de satub kâfirî karlık ücreti deyu ümenâya defter mucebince 700 akçe yazdırıverirlermiş. Birkaç yıldan beru bazı kimesneler kendülerden gayri kimesne kar basmayub ve kar satmamak şartıyla, zikr olunan mezzaraları mültezim eminlerden 2000 akçeye ve dahi ziyâde mukataaya alub, şehir içinde bir yerde nihayet iki yerde kar satulub, sâbıkân 4-5 batman 1 pareye satulıgelmiş iken, bunlar 1 batman 1 pareye virüb, ol dahi kâh bulunub ve kâh bulunmayub Müslümanlar ziyâde müzayaka çeküb, bid'at ve zulm-i fer'i olmağın, zikr olunan kar iltizamı ref' olunub, mezzurân mezzarlarda olan kâfirî karlıklar kirası defter-i atik mucebince 700 akçeye maktû' kayd olundu. Min ba'd, kar basılacak zaman oldukda, eğer şehirlüdüir ve eğer kur'a halkıdır, isteyân kimesneler varub kar basub tamam oldukdan sonra ol

1545’lerde bazı kişiler bahsedilen mezralarda kendilerinden başka kimsenin kar basmaması ve satmaması şartıyla 2000 akça hatta daha fazla ödeme yaparak kar basma ve satma işini iltizama almışlardır. Bu kişiler kışın bastıkları karı, yazın Antakya şehrinde iki noktada satmaktaydılar. Fakat daha önce karın 4-5 batmanı 1 pareye satılırken, iltizamı alan bu kişiler 1 batmanını 1 pareye satma yoluna gitmişlerdir. Ayrıca satış işini istedikleri vakit yaptıkları için, bazen müşteriler kar alamaz olmuşlardır.

Tahrir defterlerindeki “*1 batmanı 1 pareye virüb, ol dahi kâh bulunub ve kâh bulunmayub Müslümanlar ziyâde müzayaka çeküb*” kaydına bakılacak olursa, Antakya şehrinde karın müdavimleri bir hayli fazladır. Mültezimlerin bu olumsuz uygulamaları üzerine *iltizam* usulü kaldırılarak, karlık kirası mukataa olarak kaydedilmiştir. Buna göre şehir veya köy halkından isteyen kişiler mevsiminde gidip kar basabileceklerdir. Daha sonra toplam kaç kişi kar basmışsa 700 akçalık mukataa bedelini kendi aralarında eşitçe toplayarak *havass-ı hümâyûn eminlerine* teslim edeceklerdir. Şehre getirdikleri karı da 4 batmanı 1 parden satmak zorunda idiler.

Diğer yandan Cebel-i Akra nahiyesine bağlı *Köpek* köyünde 1550 tarihinde 2 adet (bâb) karlık, *Haribetü'l-Cevz* köyünde ise 1550-1584 döneminde ikişer adet karlık bulunmakta olup, buralarda basılan kar yazın Antakya şehrine getirilip satılmaktadır. Her bir adet karlıktan 40 akça olmak üzere toplam 80 akça *resm-i karlık* alınmaktadır⁵⁴⁷.

6. Maktu' Vergiler ve Mukataalar

Geliri kimseye dirlik olarak verilmeyip, doğrudan merkezî hazineye bırakılan vergi ve gelir kaynaklarına *mukâta'a* denilmektedir. Mukâta'alar Osmanlı vergi gelirlerinin önemli bir dilimini teşkil etmektedir. Nitekim çeşitli sınaî tesisler, ziraat alanları, madenler vb. gibi memleketin en zengin gelir kaynakları, hükümetin nakit para ihtiyacını karşılamak için mukataa

senede kaç nefer kimesne kar basmış ise birbirinin mabeyninde ta'adil üzere ta'yin olunan 700 akçeyi cem' idüb, havass-ı hümâyun eminlerine teslim eyleyüb, ba'de şehre getirüb Müslümanlara bey' eyleyeler ve harcı dahi 'ayan-ı vilayet ittisakiyle şöylece tefriz oluna ki, kar basan kimesneler 1 pareye 4 batmandan eksük virmeyüb, evvel narh 4 batman olub, andan ziyâde her ne olursa caiz olan 4 batmandan eksük satan kimesneyi muhtesib dutub kanun üzere mirî için cerimesin alub ve daima hâkimu'l-vakt olanlar görüb ve gözedüb, Müslümanlara deftere muhalif ve olagelan muğayir zulm ve hayf idirmeyeler”. BA, TD., 454, s. 584; BA, TD, No: 493, s. 651; BA, TD, No: 610, s. 647-648.

⁵⁴⁷ BA, TD, No: 454, s. 754-757; BA, TD, No: 493, s. 718; BA, TD, No: 610, s. 729.

olarak hazineye ayrılmıştır⁵⁴⁸.

Mukataa gelirleri, *iltizam* ve *emânet* üzere iki şekilde toplanmaktadır. *İltizam* usulüne göre, başkentte ya da mukataanın bulunduğu kadılıkta iltizam işi talipliler arasında müzayedeye çıkarılır ve devlet hazinesine en yüksek parayı ödemeyi taahhüt eden kişi mukataayı iltizama alırdı. İltizamı alan kişiye *âmil* veya *mültezim* denilirdi⁵⁴⁹.

Herhangi bir sebeple *mukâta'aya* müzâyede talipli çıkmadığı takdirde, bu defa ücretli bir *emîn* vasıtasıyla *emânet* ile idare olunurdu. Şayet mukâtaa tekrar iltizama verilecek olursa, emânetle idare edildiği son yılın hâsılı (geliri), müzâyede esnasında en düşük kıymet olarak kabul edilirdi⁵⁵⁰.

6.1. Ticarî Faaliyetlerle İlgili Mukataalar

6.1.1. Pazar Bâcı Mukataası (Bâc-ı bâzâr-ı siyâh)

Bâc kelimesi, genelde *vergi* manasında kullanılmakta ve *tamga* demektir. *Tamga* ise şehirlerde alınıp satılan her türlü maldan, dokunan kumaştan ve kesilen hayvanlardan alınan verginin adı olup, *kara tamga* ya da *tamga-i siyah* diye de isimlendirilmektedir⁵⁵¹.

Antakya şehrinde *bâc-ı bâzâr-ı siyâh* adı altında alınan vergi sürekli artış göstermiştir. Nitekim 1550'de pazar bacı mahsulü 5000 akça iken, 1570-1584 döneminde bu miktar 8000 akçaya yükselmiştir (tablo:18).

6.1.2. İhtisab Mukataası

Çarşı ve pazarlardaki işlemlerde kanun ve şer'e aykırı davranışlarda bulunanlardan alınan her türlü cerime ile çarşı ve pazara gelen ve perakende olarak satılan eşyaya konan vergiler *ihtisab rüsumunu* oluşturmaktadır.

Antakya ihtisab mukataasından elde edilen meblağ 1550'de 5000 ve 1570-1584 tarihlerinde ise 8000 akçadan ibarettir (tablo:18).

⁵⁴⁸ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimai Tarihi*, İstanbul 1979, C. II, s. 294.

⁵⁴⁹ Akdağ, *a.g.e.*, s. 336-337.

⁵⁵⁰ Halil Sahillioğlu, "Bir Mültezim Zimem Defterine Göre XV. Yüzyıl Sonunda Osmanlı Darphâne Mukâtaaları", *İÜİFM*, C. XXIII, No. 1-4 (1963), s. 147.

⁵⁵¹ M. Fuat Köprülü, "Bac", *MEB, İA*, İstanbul 1993, C. II, s. 189.

6.1.3. Koyun Pazarı Bâcı Mukataası

Antakya şehrinde bulunan koyun pazarında satılan küçükbaş hayvanlardan alınan vergiler mukataa şeklinde toplanmaktadır. Tahrir defterlerinde *bâc-ı ağnam-ı kassabân-ı nefsi Antakiye* başlığıyla kaydedilen bu mukataanın toplam tutarı 1550 tarihinde 8000 akçadan ibaretken, 1570 ve 1584 tarihlerinde bu meblağ 10.000 akçaya yükselmiştir (tablo:18).

6.1.4. Esir ve Cariye Pazarı İle At ve Keten Pazarı Mukataaları

Antakya'daki esir ve cariye pazarı ile at, katır vb. binek ve yük hayvanlarının satıldığı pazar ve keten pazarı bir tek mukataada toplanmıştır. Bu mukataanın gelir tutarı 1550'de 4000 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 6000 akçadır (tablo:18).

6.1.5. Şarap Bâcı Mukataası (Bâc-ı Hamr)

Antakya şehrinde dışarıdan getirilip satılan veya gayrimüslim reaya tarafından imal edilip satılan şarabın her iki batmanı için 1 akça vergi alınmakta ve bu vergiler mukataa yoluyla toplanmaktadır. Antakya *bâc-ı hamr* mukataasının yıllık geliri 1550'de 600 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 1000 akçadır (tablo:18).

6.1.6. İplik Pazarı Mukataası

İplik pazarının vergi gelirleri de mukataa usulüncce yapılmaktadır. Buna göre 1550'de 6000 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 8000 akça mukataa meblağı bulunmaktadır (tablo:18).

6.1.7. Antakya Köprüsü Mukataası

Kentte bulunan köprü üzerinden yapılan her türlü geçişlerde belli miktarlarda vergi alınmaktadır. Tahrir defterlerinde *tamga-yı cisr-i Antakiye* başlığı altında kaydedilen köprü mukataası, şehirdeki diğer bütün mukataa gelirleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim bu mukataanın 1550'deki vergi meblağı 10.000 akça ve 1570-1584 tarihlerinde ise 12.000 akçadır (tablo:18).

6.2. Ticarethanelerle İlgili Mukataalar

6.2.1. Kapan Mukataası

Yağ, un, bal, pekmez, hububat, kahve, enfiye vb. ürünlerin satıldığı yerler olan kapanlar, genellikle mukataa yoluyla işletilmişlerdir. Antakya mukataa kayıtları arasında; sadeyağ, bal, pekmez, incir ve hububat satışının yapıldığı bir kapan mevcuttur. Burada elde edilen yıllık mukataa geliri 1550'de 5000 akça ve 1570-1584 döneminde de 8000 akçadır (tablo:18).

6.3. Sanayi Tesisleri ile İlgili Mukataalar

6.3.1. Tabakhâne (Debbağhâne) Mukataası

Tabakhâneler hayvan derilerinin işlenip, giyim eşyası, ayakkabı, hayvan koşumları vb. yapımına elverişli hale getirildiği ve renklendirildiği atölyelerdir.

Antakya şehir merkezinde bulunan *debbağhâne* mukataa usulü ile işletilmekte olup, 1550'de 1200 akça ve 1570-1584 döneminde 1500 akçalık vergi geliri mevcuttur (tablo:18).

6.3.2. Boyahâne Mukataası

Mukataa gelirlerine dâhil olan Antakya boyahanesinin 1550 tarihinde 5000 akçalık vergi geliri mevcuttur. Yüzyılın sonlarına doğru gelirlerinin artmış olması, boyahânenin öneminin arttığını göstermektedir. Nitekim geliri 1570'te 7000 akça, 1584'te ise 8000 akçaya yükselmiştir (tablo:18).

6.3.3. Değirmen (Tâhun/Asiyâb) Mukâtaaları

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran Antakya şehrinde 1550'de mevcut olan 7 değirmenden 27.400 akça; 1570'te 6 değirmenden 34.000 akça ve 1584'te 5 değirmenden 31.000 akça mukataa geliri elde edilmiştir (tablo:18).

6.3.4. İpek Dolabı (Dolab-ı Harîr) Mukataası

Antakya şehir merkezinde bulunana ipek dolabının vergisi mukataa yoluyla toplanmaktadır. Buna göre dolapta işlenen ipeğin her batmanından 4 para (8 akça) vergi alınmakta olup, 1550'de 1500 akça; 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 2000 akça mukataa bedeli elde edilmiştir. Bu durumda ipek dolabında 1550 tarihinde 187,5 batman ve 1570-1584 döneminde ise 250

batman ipeğın işlenmiş olduğu ortaya çıkmaktadır (tablo:18).

Tablo-18 Antakya Şehrindeki Mukata'alar⁵⁵²

No	Mukataanın Adı	Yıllar		
		1550	1570	1584
1	Niyabet ve Cürm-i cinâyet ve Resm-i Arus ve 'Asesiye	12000	12000	12100
2	Mahsul-i İhtisab	5000	8000	8000
3	Tamga-yı Cısr-i Antakya	10000	12000	12000
4	Mahsul-i Bâc-ı Bâzar-ı Siyâh	5000	8000	8000
5	Mahsul-i Bâc-ı Bâzar-ı Esb ve Gılman ve Cevâri maa Resm-i Bazar-ı Keten	4000	6000	6000
6	Bâc-ı Ağnam-ı Kassabân-ı Nefsi Antakiye	8000	10000	10000
7	Beytü'l-Mâl ve Mâl-i Gaib ve Yava ve Kaçgun	10000	12000	12000
9	Boyahâne-i Antakiye	5000	7000	8000
10	Debbağhâne-i Antakiye	1200	1500	1500
11	Başhâne-i Antakiye	4000	6000	6000
	Dellâlin maa Bazâr-ı İplik	6000	8000	8000
13	İhzariye-i Kaza-i Antakiye	2250	3000	3000
14	Kapân-ı Revgan-ı Sâde ve 'Asel ve Pekmez ve İncir ve sair Hububat	5000	8000	8000
16	Gurbetân, Çingâne ve Öşürçiyân-ı Nevahi	5000	6000	6000
19	Resm-i Kışlak ve Yatak ve Otlak 'an Yörükân-ı Kışlakçıyân-ı der nevahi-i mezbur	5000	8000	8000
20	Hamam-ı Meydân	-	5200	5000
23	Sabuniye Değirmeni	4000	5000	5000
24	Bostân	3200	4000	4000
25	İbn-i Cündi Değirmeni	2000	3000	-
26	Sultaniye Değirmeni	1800	2000	2000
31	Yeni Değirmen	2000	4000	4000
32	Rikâbniye Değirmeni	8000	10000	10000
33	Meşre'a Değirmeni	8000	10000	10000
34	Dolab-ı Harîr	1500	2000	2000
35	Kirâ-yı Ebrâc	200	300	300
36	İbn-i Mevlâ Değirmeni	1600	-	-
37	Bâc-ı Hamr	600	1000	1000
	Toplam	119750	162000	159900

⁵⁵² BA, TD, No: 454, s. 564-567; BA, TD, No: 493, s. 632-634; BA, TD, No: 610, s. 628-629.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

6.4. Diğer Mukataalar

6.4.1. *Beytü'l-Mâl ve Mâl-ı Gaib ve Yava ve Kaçgun Mukâtaası*

Antakya kazasındaki her türlü kayıt dışı gelirlerin tespiti ve toplanması işi de mukâtaa yoluyla yapılmaktadır. Buna göre Antakya şehri ile Antakya, Süveyde, Altınözü ve Cebel-i Akra nahiyelerindeki bu gelirlerin mukâtaası 1550'de 10.000 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 12.000 akçadan ibarettir (tablo:18).

6.4.2. *Hamam Mukâtaası*

Kentte bulunan *meydân hamamı* 1570-1584 yıllarında mukataa yoluyla işletilmektedir. Hamamın mukâtaa geliri 1570'te 5200 akça ve 1584'te 5000 akçadır (tablo:18).

6.4.3. *Bostan Mukâtaası*

Sultaniye değirmeni civarında yer alan *el-beyza* bostanı mukataa yoluyla işlenmiştir. Bostanın mukâtaa geliri 1550'de 3200 akça ve 1570-1584 yıllarında 4000 akçadır (tablo:18).

6.4.4. *Burclar Kirası Mukâtaası (Kira-yı Ebrac)*

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran şehrin etrafını saran surlarda bulunan burclar kiraya verilmektedir. Ancak bunların hangi amaç için kullanıldığı hakkında bir bilgi edinemiyoruz. Burçların kiraya verilme işlemi de mukâtaa yoluyla yapılmakta olup, vergi geliri 1550'de 200 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 300 akçadır (tablo:18).

6.4.5. *Antakya Kazası İhzariye Mukâtaası*

Antakya kazası mahkeme görevlilerinden olan muhızlıların mahkemeye getirdikleri şahıslardan aldıkları ücretler de mukâtaa yoluyla toplanmıştır. Nitekim kazanın ihzariye geliri 1550'de 2250 akça, 1570 ve 1584 tarihlerinde ise 3000 akçadan ibarettir (tablo:18).

6.4.6. *Resm-i Kışlâk ve Yatak ve Otlak Mukâtaası*

Antakya nahiyesi sınırlarında kışlayan Türkmen aşiretlerinden yılda bir Mart ayında her haneden 12'şer akça *duhhân* vergisi alınmaktadır. Ayrıca *yatak* ve *otlak* adıyla her sürüden de bir koyun alınmaktadır. Bu işlemler

mukâtaa yoluyla yapılmakta olup, 1550’de 5000 akça ve 1570-1584 tarihlerinde 8000 akça gelir elde edilmektedir (tablo:18).

6.4.7. Niyabet, Cürm-i cinâyet, Resm-i Arus ve 'Asesiye Mukâtaası

Kazadaki *bâd-ı heva* türü vergiler ile niyabet ve asesiye gelirleri de mukâtaa yoluyla toplanmıştır. Bu mukâtaa gelirleri, şehirdeki tüm mukâtaa gelirleri içerisinde yüksek bir oran teşkil etmekte olup, 1550-1570 tarihlerinde 12.000 akça ve 1584’te ise 12.100 akçadır (tablo:18).

6.4.8. Antakya Başhâne Mukataası

Antakya’da hayvan başlarının satıldığı yer de mukataa ile işletilmekte olup, 1550’de 4000 akça; 1570-1584 tarihlerinde 6000 akçalık mukataa geliri mevcuttur (tablo:18).

6.4.9. Gurbetân, Çingâne ve Öşürçiyân-ı Nevahi

Şehirde, bu başlık altında işletilen mukataa gelirleri 1550’de 5000 akça; 1570-1584 döneminde ise 6000 akçadır (tablo:18).

B. TAHRİR DEFTERLERİNE GÖRE NARH FİYATLARI

Sipahilerin re‘âyânın mahsullerinden aldıkları *öşür*, çoğunlukla aynı olmakla birlikte bazen de nakdî olabilmektedir. Dirlik sahiplerinin tasarruf ettikleri meblağın belirlenebilmesi için, her iki durumda da mahsul fiyatlarının bilinmesi gerekiyordu. Fiyatların belirlenmesi ise tahrir işlemini yürüten komisyonca değil, doğrudan padişah huzurunda yapılmaktadır. Nitekim tahrir işlemini yürüten komisyon, kıtlık ve bolluk yıllarının farklarını ortadan kaldırmak için üç yıllık mahsul ortalamasını da dikkate alarak öşür miktarını tespit eder ve akça olarak tutarlarının belirlenmesi için hazırladığı defteri hükümet merkezine göndermektedir. Bu defterlerdeki kayıtlar ile kadılardan alınan mahallî narhı gösteren hüccetleri dikkate alan padişah narh fiyatlarını tayin ederdi⁵⁵³.

Antakya kazasındaki bazı malların fiyatları, tahrir defterlerindeki bilgilere göre çıkarılarak aşağıdaki tablo 19’da verilmiştir.

⁵⁵³ Ömer Lütfi Barkan, “Türkiye’de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hâkana Mahsus İstatistik Defterleri”, *İÜİFM.*, İstanbul 1941, C. II, S. 1-2, s. 40; İnalçık, *Suret-i Defter-i...*, s. XIX.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Tablo-19 Antakya Kazasında Bazı Hububat Fiyatları

No	Hububat	Ölçü Birimi	Yıllar		
			1550	1570	1584
1	Buğday	Sünbül	20	22	22
2	Arpa	Sünbül	10	11	11
3	Mercimek	Sünbül	20	22	22
4	Karaburçak	Sünbül	10	22	22
5	Nohut	Sünbül	20	22	22
6	Yulaf	Sünbül	8	11	11
7	Culban	Sünbül	10	11	11
8	Bakla	Sünbül	20	22	22
9	Çeltik	Batman	2000	2000	2000

Tablo'da da görüleceği gibi, buğday fiyatı *sünbül* ölçü birimi ile 1550'de 20 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 22 akçadır. Mercimek, nohut ve baklanın fiyatları da buğday ile aynıdır. Arpa ve culbanın fiyatı aynı olup, 1550 tarihinde 10 akça, 1570-1584 tarihlerinde ise 11 akçadır. Yulafın fiyatı 1550'de 8 akça iken, 1570-1584 tarihlerinde 11 akçaya yükselmiştir. 1550 ile 1570 tarihleri arasında fiyatı en fazla artan ürün karaburçak (küşne)'tir. Zira bir sünbül karaburçak 1550'de 10 akça iken, 1570'de 22 akçaya yükselmiştir.

Çeltiğin fiyatı ise 1550-1584 tarihlerinde aynı olup, bir batmanı 2000 akçadır.

C. KAZA GELİRLERİ VE BÖLÜŞÜMÜ

1. Kaza Gelirleri

Araştırmamızın temel kaynakları olan tahrir defterlerinde kazanın vergi gelirleri toplamı ile bu gelirlerin ne şekilde paylaşıldığı hususunda ayrıntılı bilgiler mevcut olup, bu defterlerdeki veriler tek tek toplanarak tablo-20 hazırlanmıştır.

Tablo-20'den de anlaşılacağı gibi Antakya kazasının vergi gelirleri toplamı 1550'de 2.570.344 akça, 1570'te 2.969.289 akça ve 1584'te 3.099.868 akçadan ibarettir. Bu vergi gelirleri içerisinde en büyük paya *Kuseyr* nahiyesi sahiptir. Daha sonra sırasıyla *Şuğur*, *Antakya*, *Altınözü* ve *Süveyde* ile *Cebel-i Akra* nahiyeleri gelmektedir.

Tabl-20 Antakya Kazası Gelir Toplamı (Akça Olarak)

No	Nahiyeler	Gelir Kaynağı	1550	%	1570	%	1584	%
1	Antakya	Mukataa	119750	4,7	162000	5,5	159900	5,2
		Köy	121713	4,7	160478	5,4	181510	5,9
		Mezra	78401	3,1	70050	2,4	74510	2,4
		Çeltik	94400	3,7	96400	3,2	96400	3,1
		Toplam	414264	16,1	488928	16,5	512320	16,5
2	Altınözü	Köy	312284	12,1	371832	12,5	404561	13,1
		Mezra	64190	2,5	78559	2,6	82135	2,6
		Çeltik	14000	0,5	14000	0,5	14000	0,5
		Toplam	390474	15,2	464391	15,6	500696	16,2
3	Kuseyr	Köy	734800	28,6	810071	27,3	840183	27,1
		Mezra	130735	5,1	214952	7,2	220878	7,1
		Toplam	865535	33,7	1025023	34,5	1061061	34,2
4	Şuğur	Köy	425936	16,6	455801	15,4	468334	15,1
		Mezra	84121	3,3	109322	3,7	114397	3,7
		Toplam	510057	19,8	565123	19,0	582731	18,8
5	Cebel-i Akra	Köy	132007	71,6	156997	5,3	165290	5,3
		Mezra	52439	2,0	54364	1,8	61940	2,0
		Toplam	184446	7,2	211361	7,1	227230	7,3
6	Stüveyde	Köy	52289	2,0	59706	2,0	60756	2,0
		Mezra	52279	2,0	60757	2,0	61074	2,0
		Çeltik	101000	3,9	94000	3,2	94000	3,0
		Toplam	205568	8,0	214463	7,2	215830	7,0
Kaza Genel Toplamı			2.570.344	100	2.969.289	100	3.099.868	100
% = Kaza Genel Toplamı İçindeki Oran								

Diğer yandan kaza gelirlerinin asıl önemli dilimini ise kırsal alanlardan, yani tarım ve hayvancılıktan sağlanan gelirler teşkil etmektedir. Antakya şehrindeki mukataa gelirleri ise tüm kaza gelirleri içerisinde küçük bir orana sahiptir. Nitekim bu oran 1550’de 4,7; 1570’te 5,5 ve 1584’te ise 5,2’dir.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

2. Kaza Gelirlerinin Bölüşümü

Osmanlı Devleti'nde mirî arazi rejiminin uygulandığı bölgelerde olduğu gibi, Antakya kazasının gelirleri de has, zeamet, timar, vakıf ve mülk şeklinde paylaşılmıştır. Ancak tahrir defterlerindeki kayıtlardan Antakya kazası gelirleri tamamının nasıl bölüştüğünü tespit etmek mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte tahrirlerdeki kayıtları toplayarak 1570 tarihli vergi gelirlerinin % 66,2'sinin ve 1584 yılı gelirlerinin ise % 60,8'nin kimler arasında hangi oranda paylaşıldığını tespit edebildik (tablo-21).

Buna göre 1570'te Antakya kazası gelirlerinin % 41,8'i padişah hasları için, % 21,9'u vakıflar için, % 19,7'si timar olarak ve % 12,4'ü ise zeamet olarak ayrılmıştır. Bu dönemde kazada mülk ve beylerbeyi hası olarak ayrılan gelirlerin oranı ise % 2'dir.

Tablo-21 Kaza Gelirlerinin Paylaşımı

No	Gelir Çeşidi	1570		1584	
		Geliri	%	Geliri	%
1	Padişah Hası	811.908	41,8	663.285	34,8
2	Vakıf	426.526	21,9	410.376	21,5
3	Zeamet	241.223	12,4	428.384	22,5
4	Timar	383.094	19,7	333.241	17,5
5	Beylerbeyi Hası	41.880	2,2	35.820	1,9
6	Mülk	39.423	2,0	36.559	1,9
	Toplam	1.944.054	100	1.884.609	100

1584'teki vergi gelirlerinin paylaşımına baktığımızda padişah haslarının yine ilk sırada olmasına rağmen bir önceki döneme göre biraz gerilediğini, vakıf gelirlerinin değişmediğini, zeamet oranının iki katına yükseldiğini ve timar oranında da gerileme olduğunu görmekteyiz.

2.1. Haslar

2.1.1. Padişah Hasları (*Hâss-ı Şahî*)

Osmanlı Devleti'nde mirî arazi rejiminin uygulandığı yerlerde, devlete ait gelir kaynaklarının bir kısmı doğrudan devlet hazinesine aktarılmaktadır ki bunlar padişah haslarını teşkil etmektedir. Tahrir defterlerinde *hâss-ı şâhî* başlığı altında kaydedilen padişah hasları, şehirdeki mukataalar, köy ve mezra hâsılları, hayvan resimleri, şahsî resimler,

değirmen, ma'sara, otlak ve yatak resimlerinden ibarettir.

Tablo-22 Padişah Haslarının Nahiyelere Göre Dağılımı

No	Nahiyeler	1570		1584	
		Gelir	%	Gelir	%
1	Antakya	193029	23,8	166501	25,1
2	Altınözü	131532	16,2	117655	17,7
3	Kuseyr	337220	41,5	209205	31,5
4	Şuğur	38385	4,7	31475	4,7
5	Cebel-i Akra	35492	4,4	53802	8,1
6	Süveyde	76250	9,4	84647	12,8
	Toplam	811.908	100	663.285	100

1570 yılı tahririne göre Antakya kazasındaki padişah hasları toplamı 811.908 akçadır. Bunun % 41,5'i *Kuseyr* nahiyesinden, % 23,8'i *Antakya* nahiyesinden, % 16,2'si *Altınözü* nahiyesinden, % 9,4'ü *Süveyde* nahiyesinden, % 4,7'si *Şuğur* nahiyesinden ve % 4,4'ü de *Cebel-i Akra* nahiyesinden sağlanmaktadır.

1584 tarihinde kazadaki padişah hasları tutarı 663.285 akçaya gerilemiştir. Bu tutarın büyük bir kısmı yine *Kuseyr* nahiyesinden karşılanmaktadır. Bunu *Antakya*, *Altınözü* ve *Süveyde* nahiyeleri takip etmektedir.

2.2. Zeametler

Osmanlı timar sisteminde geliri 20 bin akçadan 100 bin akçaya kadar olan dirlikler *zeâmet* olarak adlandırılmakta ve tasarruf edenlere de *zâim* denilmektedir.

Zeâmet, *kılıç zeâmet* ve *hisseli zeâmet* olmak üzere iki kısımdır. Vilâyet kâtibi (muharrir) icmal defterde bir kimsenin üzerine 20 bin akça *zeâmet* kaydederse buna *icmâllû kılıç zeâmet* denir. Mahlûl kaldığında 20 binden eksik olarak tevcih edilemez⁵⁵⁴.

Diğer yandan bir sipahinin tasarruf ettiği 10-15 bin akçalık timar, terakkilerle 20 bin akçaya ulaşırsa buna da *zeamet* denir. Fakat mahlûl

⁵⁵⁴ Ünal, a.g.e., s. 179.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

kaldığında terakkiler bozulup başkalarına hisseler halinde verilir. Dolayısıyla bu tür zeâmetler *icmâllü zeâmet* sayılmaz⁵⁵⁵.

Antakya kazasında 1550-1584 yılları arasında mevcut olan zeâmetler ile bunların zâimlerinin isimleri aşağıdaki tabloda verilmiştir (tablo-23). Buna göre Antakya kazasında 1550’de 5 zeâmet bulunmakta olup, toplam geliri 74.432 akçadır. Bu zeâmetlerin en büyüğü 35.000 akça tutarında olup, *gönüllüler ağası* Abdi’nin zeâmetidir. Dergâh-ı Ali çavuşlarından Nasuh Çavuş’un zeâmet tutarı ise 25.600 akçadır. Diğer zeâmetlerin tutarı ise 20 bin akçadan azdır. Mesela Halep miralayı Mahmud’un zeâmet tutarı 6932 akçadır. Bu tür zeâmetler genel kaideyi bozmayan ve muhtemelen bir süre sonra 20 bin akçaya tamamlanacak olan veya kalan kısmı başka yerlerden tamamlanmış olan zeâmetlerdir.

Antakya kazasında 1570’te zeâmet sayısının 21’e, toplam zeâmet gelirlerinin ise 241.223 akçaya yükseldiğini görmekteyiz. Bunlardan sadece 4’nün gelir tutarı 20 bin akçadan fazla olup, diğerleri 20 bin akçanın altındadır. Bu tarihte en fazla zeâmet tasarruf eden zâim Durmuş b. Yahya Beg olup, zeâmet geliri 26.185 akçadır. Öte yandan 1570’teki 21 zâimden sadece birinin ne iş yaptığını tespit edebilmekteyiz ki, o da 8.000 akça zeâmet tasarruf eden Ekrad Sancağı Miralayı Ömer’dir.

1584’te Antakya kazasında 41 zeâmet bulunmaktadır. Toplam zeâmet gelirleri ise 428.384 akçadır. Altı zeâmetin gelir tutarı 20 bin akçadan fazladır. Kâtib Derviş isimli kişi 36.150 akçalık zeâmeti ile en fazla gelir tasarruf eden zâimdir.

Tablo-23 Antakya Kazasında Zeâmetler

No	1550		No	1570		No	1584	
	Zâimin Adı	Zm.		Zâimin Adı	Zm.		Zâimin Adı	Zm.
1	Abdi	35000	1	Abdi Kethüda	11072	1	Haydar	1500
2	Mahmud	6932	2	Ahmed	1400	2	Ahmed	15000
3	Mehmed	4300	3	Ahmed b. Canbolad Beg	14500	3	Ali	4800
4	Mustafa	2600	4	Ali	12483	4	Ali veled-i Ahmed Beg	13900
5	Nasuh Çavuş	25600	5	Ali ve Ömer	9185	5	Ali veled-i Süleyman	5000
			6	Arnavud İbrahim	7900	6	Arslan	13000

⁵⁵⁵ Ünal, *a.g.e.*, s. 179.

AHMET GÜNDÜZ

			7	Baki Çavuş ve Kurd	10554	7	Arslan Subaşı	6000
			8	Çerkes Hüseyin	20800	8	Geyvan?	300
			9	Durmuş Çavuş	500	9	Hacı Cafer veled-i Abdullah	19800
			10	Hasan	3421	10	Hasan	31200
			11	Hasan ve Hüseyin	17368	11	Hasan b. Mustafa	22076
			12	Hasan ve Hüseyin veledan-ı Mustafa Kethüda	20632	12	Abdullah veled-i Mehmed Paşa	7500
			13	Hürmüz	23400	13	Hüsam	2500
			14	İbrahim ve Mehmed	6258	14	Hüseyin	23445
			15	İlyas	1900	15	Hüseyin Beg	6700
			16	Kerim	19600	16	Hüseyin Beg ve Haydar	5922
			17	Mehmed	17750	17	İbrahim	5895
			18	Mehmed b.	6815	18	Katib Ahmed	1000
			19	Mustafa b. Yahya Beg	26185	19	Katib Derviş	36150
			20	Ömer	8000	20	Katib Mehmed	12363
			21	Seyfi	1500	21	Katib Mustafa	1500
						22	Kurd	26915
						23	Mahmud	1000
						24	Mahmud Çavuş	631
						25	Mehmed	6250
						26	Mehmed b. Mahmud	2850
						27	Mehmed b. Mansur	500
						28	Mehmed Kethüda	9000
						29	Mustafa	1150
						30	Mustafa	5000
						31	Mustafa	27767
						32	Mustafa Kethüda	29400
						33	Nureddin Çavuş	4550
						34	Osman	18300
						35	Ömer Ağa	2050
						36	Receb	11400
						37	Solak Hüseyin	500
						38	Süleyman	8500
						39	Tengrivirdi Kethüda	9208
				(Zm. = Zeameti)		40	Veli Süleyman	9910
						41	Zülfikar	17952
	Toplam	74.432		Toplam	241.223		Toplam	428.384

2.3. Timarlar

Devlete ait gelirlerin belli mükellefiyetler karşılığında kişilere tevcih edilmesine timâr denildiği⁵⁵⁶ malumdur.

Gelir miktarlarına göre timarlar *tezkireli* ve *tezkiresiz* olmak üzere iki grupta mütalaa edilmektedir. Tezkireli timarların tevcihi merkez tarafından yapılırken, tezkiresiz timarların tevcihi ise beylerbeyi ve sancakbeyi tarafından yapılmaktadır. Her eyaletteki tezkireli ve tezkiresiz timarlar birbirine eşit değildir. Mesela, Diyarbakir, Erzurum, Şam, Halep, Bağdat ve Şehrizul eyaletlerinde tezkiresiz timarlar en fazla 5999 akça olup, 6000 akça olduğu takdirde tezkireli timar statüsüne dahil olurdu⁵⁵⁷. Yani geliri 5.999 akçaya kadar olan timarlar beylerbeyinin beratıyla, 6 bin akçadan 19.999 akçaya kadar olan timarlar da padişah beratıyla tevcih edilmektedir.

Timarın başlangıç (çekirdek) kısmını teşkil eden en az kısmına *kılıç* denilmektedir. Kılıç miktarı da eyaletlere göre değişmektedir. Antakya kazasının da içinde yer aldığı Halep eyaletinde tezkiresiz timarların kılıç miktarları 2 bin, tezkireli timarların ise 6 bin akça idi⁵⁵⁸. *Kılıç timarın* parçalanması mümkün değildir. 2 bin akçadan fazla olan kısım terakkilerden oluştuğu için, bunların parçalanıp başkalarına tevcih edilmesi mümkündür. Babadan oğla intikal ederken de sadece *kılıç* kısmı oğla verilmektedir⁵⁵⁹.

Timarlar statülerine göre de serbest timarlar ve serbest olmayan timarlar olarak iki grupta ele alınmaktadır. Serbest timarları defterdar, divan kâtipleri, çavuşlar, çeribaşları, subaşılar, dizdarlar vb. yüksek rütbeli devlet görevlileri tasarruf ederlerdi. Bu çeşit timarlarda şer'i vergilerin yanı sıra niyâbet ve bâd-ı hevâ gibi asayişle ilgili olaylardan elde edilen örfî vergiler de dirlik sahibine ait bulunmaktadır⁵⁶⁰. Oysa serbest olmayan timarlarda dirlik sahipleri bu resimleri sancakbeyi ve subaşı ile paylaşmak zorunda idiler. Yine serbest dirlik sahipleri bizzat sefere gitmekle mükellef olmayıp, yerlerine cebelü gönderebilirlerdi. Bunu yapmadıkları takdirde dirliklerinin bir yıllık geliri müsadere edilirdi. Hâlbuki serbest olmayan dirlik sahipleri bizzat sefere katılmak zorunda idiler. Bu görevlerini ihlal ettikleri takdirde timarları

⁵⁵⁶ Ömer Lütfi Barkan, "Timar", *MEB, İA.*, İstanbul 1993, C. 12/1, s. 287.

⁵⁵⁷ Aynî Ali Efendi, *Kavanin-i Al-i Osman der Hülasa-i Mezamin-i Defter-i Divân*, İstanbul 1280, s. 64.

⁵⁵⁸ Çakar, *a.g.e.*, s. 291.

⁵⁵⁹ Ünal, *a.g.e.*, s. 181.

⁵⁶⁰ Barkan, *a.g.m.*, s. 310.

ellerinde alınır veya daha ağır cezalara çarptırılabilirlerdi⁵⁶¹.

Diğer yandan timar sisteminde, *sahib-i arz* ismiyle anılan timar sahibi, timarı dâhilindeki toprakların mülkiyetine sahip olmadığı gibi, toprağı işleyen köylünün vermeye mükellef bulunduğu vergilerin mülkiyeti üzerinde de bir hak iddia edemezdi. Ancak belli hizmetleri yerine getirdiği müddetçe devlete ait çeşitli vergileri kendi adına toplamak hakkından istifade edebilirdi ki, bu onun maaşındır⁵⁶². Bu geliri karşılığında timarlı sipahinin devlete karşı olan görevlerinin başında, cebelileri ile birlikte sefer sırasında orduya katılmak gelmektedir.

1550 tarihli tahrir defterine göre Antakya kazasında 67 timar kaydı bulunmaktadır. Bunların 58'si müstakil, 9'u müşterektir. Bu 67 timardan % 67,2'sinin gelirleri 5.999 akçadan düşük olan *tezkiresiz* timarlar grubundandır. Geri kalanın % 23,9'unun geliri 6 ile 10 bin akça arasında değişmektedir. % 9'nun geliri ise 10 bin akçanın üzerindedir.

Tablo-24 Gelir Gruplarına Göre Timarların Dağılımı

No	Gelir Gurubu	1550	%	1570	%	1570	%
1	185-5999	45	67,2	62	74,7	48	68,6
2	6000-10000	16	23,9	19	22,9	16	22,9
3	10000-20000	6	9,0	2	2,4	6	8,5
	Toplam	67	100	83	100	70	100

1570'te Antakya kazasında kayıtlı timar sayısı 83'e yükselmiştir. Bunların 70'i müstakil, 13'ü ise müşterektir. *Tezkiresiz* timarların oranı % 74,7'dir. Geliri 6 bin ile 10 akça arasında olan timarların oranı % 22,9 iken, 10 bin akçanın üzerinde olanların oranı ise % 2,4'tür.

1584'te mevcut olan 70 timarın % 68,6'sı *tezkiresiz* iken, % 22,9'nun geliri 6 bin ile 10 bin akça arasında değişmekte ve % 8,5'nin geliri ise 10 bin akçadan fazladır.

Öte yandan, Antakya kazasında timar tasarruf eden bazı timar

⁵⁶¹ Sertoğlu, *a.g.m.*, s. 284; Ünal, *a.g.e.*, s. 181.

⁵⁶² Barkan, *a.g.m.*, s. 295.

beylerinin kardeş olduklarını görmekteyiz. Mesela, 1550'de 5400 akça timar tasarruf eden Ali ve Yusuf adlı kardeşler Satılmış'ın, yine aynı tarihte 2500 akça timara mutasarrıf olan Mustafa ve Ali kardeşler Korkud'un ve 1570'te 4208 akçalık timar tasarruf eden Maksud ve Piri kardeşler de Ali adlı kişinin çocuklarıdır.

Ayrıca, bazı dirlik sahiplerinin gördükleri iş ve vazifeleri hakkında da birtakım bilgilere sahibiz. Mesela; 1550'de 7600 akçaya mutasarrıf olan Ali'nin Ruc Nahiyesi Çeribaşısı; 6633 akçalık timar tasarruf eden Nasuh'un Çeribaşı; 14.300 akçalık timar tasarruf eden Ferhad'ın Haleb beylerbeyi'nin Miralem'i; 11.500 akçalık timar tasarruf eden Mehmed Subaşı'nın Ekrad Sancağı Miralay'ı, nihayet 7000 akçalık timara mutasarrıf olan İbrahim b. Mehmed'in bölükbaşı olduğunu görmekteyiz. 1570 tarihinde 8109 akçalık timarı olan Mehmed adlı kişi Defter Kâtibi ve 7300 akçalık timar geliri olan Geyvan adlı kişi de Sinan Paşa'nın emirahurudur.

2.4. Vakıf ve Mülkler

Vakıf kurumu, yüzyıllarca bütün İslâm ülkelerinde büyük önem kazanmış, sosyal ve ekonomik hayat üzerinde derin etkilerde bulunmuş dinî ve hukukî bir müessesedir⁵⁶³. Vakfi kısaca, bir kimsenin Allah'ın rızasını kazanmak için, sahip olduğu menkul veya gayrimenkulünü dinî, sosyal veya hayrî hizmetler için tahsis etmesi olarak tanımlayabiliriz.

Vakıflar gördükleri hizmetler itibariyle; *dinî, sosyal ve iktisadî vakıflar*, mahiyetleri itibariyle ise; *hayrî, zürri* (evlatlık) ve *avâız vakıflar* olmak üzere birtakım kategorilere ayrılmaktadır⁵⁶⁴.

Osmanlı Devleti'nde vakıf sisteminin toplum hayatında oynadığı rol ve icra ettiği fonksiyon çok önemlidir. Zira devletin kuruluşundan yıkılışına kadar, toplum hayatının her sahasında vakıflar vazgeçilmez bir unsur olarak görülür.

Osmanlı yönetimi Antakya ve çevresini idaresi altına aldıktan sonra, burada kendisinden önce mevcut olan vakıf ve mülklerin korunmasına ve yenilerinin kurulmasına özen göstermiştir. Nitekim XVI. yüzyılda Antakya Kazası'nda bulunan vakıfların çoğunluğu Osmanlı öncesi devirlerden

⁵⁶³ M. Fuat Köprülü, *İslam ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi*, İstanbul 1983, s. 351.

⁵⁶⁴ Geniş bilgi için bkz. Ziya Kazıcı, *İslâmî ve Sosyal Açıdan Vakıflar*, İstanbul 1985, s. 79-97.

kalmadır. Bunlar, mülk sahiplerinin mülklerini, kendilerinin veya başkalarının yaptırdıkları câmi, mescit, medrese, zâviye vs. gibi hayır eserler yararına vakfetmeleri ile ortaya çıkmıştır. Bu mülkler ise Osmanlı öncesi dönemde, bölgeyi idare eden hükümdarların bazı toprakları bir takım nüfuzlu kişilere mülk olarak vermesi ile ortaya çıkmıştır. Bu mülk sahipleri, sadece çiftçinin ziraat yaptığı mülk arazisinde bir nevi toprak kirası olarak *öşür* talep edebilirlerdi⁵⁶⁵.

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran Antakya kazasındaki köy veya mezraların önemli bir kısmı vakıf statüsündedir. Dolayısıyla gelir kaynaklarının önemli bir kısmı vakıf olarak ayrılmıştır. Nitekim kazanın 1550'deki gelirlerinin 395.422 akçası (% 15,4); 1570'teki gelirlerinin 426.526 (% 14,3) akçası ve 1584'teki gelirlerin ise 410.376 (% 13,2) akçası vakıflara tahsis edilmiştir. Gelirleri vakıflar için ayrılan köy veya mezraların ise bir kısmı *tamamen vakıf*, bir kısmı ise *hisseli* vakıf statüsündedir.

Antakya kazasında tespit ettiğimiz vakıf sayısı 116'dır. Bunların 99'u yani % 85'i evlatlık, 17'si yani % 15'i ise hayrat vakıflardır. Evlatlık vakıflar kazanın ileri gelen ailelerinin elinde bulunurken, hayrat vakıflar ise câmi, mescit, medrese, zaviye, türbe vb. gibi dinî, ilmî ve sosyal kurumların ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile kurulmuşlardır (ek-5).

Kazada mülk olan köy ve mezralar da bulunmaktadır. Mülk sahipleri, mülklerini satma, bağışlama veya vakfetme hakkına sahiplerdir. Kazadaki gelirlerin 1550'de 42.065 (% 1,6) akçası, 1570'te 39.423 (% 1,3) akçası ve 1584'te 36.559 (% 1,2) akçası mülk hissesidir (ek-5).

⁵⁶⁵ Ünal, *a.g.e.*, s. 206.

SONUÇ

Coğrafi konumu ve iklim özellikleri tarihte Antakya'nın daima önemli bir kent olmasını sağlamıştır. M.Ö. 300'de kurulan şehir, İlkçağ'larda ve özellikle Roma-Bizans imparatorlukları döneminde Akdeniz havzasının en büyük şehirlerinden biri, kalabalık nüfuslu, 12 km uzunluğunda muazzam surları bulunan önemli bir ticaret ve sanayi merkezi olarak dikkati çeker. Şehrin coğrafi konumu ve iklimi bir taraftan gelişip büyümesinde önemli bir avantaj sağlarken, öte taraftan da daima başka devletlerin baskısına maruz kalmasına yol açmıştır ki bu da önemli bir dezavantaj olmuştur. Nitekim Roma hâkimiyetinin son dönemlerinde görülen Pers saldırıları sonucunda zaman zaman Persler tarafından işgal edilip tahrip edilmesi ve kent sakinlerinin İran'a götürülmesi ikbal çağının sonunu hazırlamıştır. Bölgede sık sık yaşanan depremlerin de şehrin tahrip olmasında büyük etkisi olmuştur.

1098'den itibaren başlayan Haçlı ve 1268'de başlayan Memlûk dönemlerinde, kent eski parlak devirlerinden çok uzaklaşmıştır. Zira Osmanlı hâkimiyetinden hemen önce şehri gören seyyahların tasvirlerinden bunu açıkça görmekteyiz. Osmanlı döneminde ise, sağlanan istikrarın bir neticesi olarak nüfus ve ekonomik bakımdan gelişme kaydetmiştir.

1516'da Osmanlı hâkimiyetine alınan Antakya öncelikle müstakil bir sancak itibar edilerek 1522'ye kadar sancak olarak idare edilmiş, ancak 1522'de Şam Beylerbeyliğine bağlanmıştır. 1523 yılından itibaren ise *kaza* olarak Haleb'e bağlanmış ve bu durum, Haleb'in Osmanlı Devleti'nin elinden çıkışına kadar -1581 tarihinde müstakil sancak haline getirilmesi hariç tutulacak olursa- devam etmiştir.

XVI. yüzyılda Kazanın altı nahiyesi bulunmaktadır. Bunlar, Antakya, Altınözü, Kuseyr, Şuğur, Cebel-i Akra ve Süveyde nahiyeleleridir. Bu nahiyelelere bağlı köy sayısı toplamı 303 ile 311, mezra sayısı ise 475 ile 487 arasında değişmektedir. 1550-1584 döneminde *Antakya* ve *Altınözü* nahiyelelerinin köy sayısı sürekli artmış, buna paralel olarak mezra sayısında da düşüş olmuştur. Aynı dönemde *Kuseyr* ve *Cebel-i Akra* nahiyelelerinde ise tersi bir durum söz konusudur. Zira bu iki nahiyelede köy sayısının giderek azalmasına karşın, mezra sayısında bir artış olmuştur. Bu süreçte *Süveyde* ve *Şuğur* nahiyelelerinin köy sayısında ise herhangi bir değişiklik olmamıştır.

İstanbul'da başlayıp Şam'da biten Osmanlı ulaşım ağının ana güzergâhında bulunması, Antakya ticaretinin canlılığını arttırmış, bunun tabii bir sonucu olarak, Antakya şehrinde birçok ticarî mekânlar tesis edilmiştir. Bu mekânlardan biri de 1550'den sonra kurulduğu anlaşılan ve 103 dükkânı

ihtiva eden bedestendir. Bu dükkânlardan 101'i bedesten dâhilinde yer alırken, 2'si ise bedestenin dışında bulunmaktadır. Ayrıca, Antakya'nın *Debbûs* mahallesinde 1550 tarihinden sonra kurulan bir han bulunmaktadır. Bu hanın alt katında 28 ve üst katında 22 olmak üzere toplam 50 oda ve 2 dükkân bulunmaktadır. Esnaf çarşısı (bedesten) ile handaki oda ve dükkânların toplamı 155'i bulmaktadır ki, bu da 1550'lerde Antakya şehrinde canlı bir ticaretin mevcut olduğunu bize göstermektedir.

Tahrir defterlerindeki mukataa kayıtlarına göre Antakya şehrinde birçok Pazar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; köle pazarı, at pazarı, cariyeh pazarı, iplik pazarı ve keten pazarıdır.

Diğer Osmanlı şehirlerinde olduğu gibi, Antakya şehri de mahalleler şeklinde örgütlenmiştir. 1550-1584 yılları arasında Antakya şehrinin mahalle sayısı 22 ile 24 arasında değişmektedir. Tamamı sur içerisinde yer alan bu mahallelerde 1550'de 1056 hâne, 393 bekâr ve 24 imâm ; 1570'te 1047 hâne, 384 bekâr, 23 imâm ve 1584'te ise 1008 hâne, 539 bekâr ve 28 imâm mevcuttur. Bu verilerin nüfusa çevrilmesi sonucu elde edilen şehir nüfusu ise tahminî olarak 1550'de 7.246; 1570'te 7.016 ve 1584 tarihinde de 7.105 kişiden ibarettir.

Öte yandan incelediğimiz dönemde Antakya şehrinde herhangi bir gayrimüslim nüfus kaydı bulunmamaktadır.

Antakya kazası tahminî nüfusu ise (şehir merkezi dâhil) 1550'de 71.371 kişi, 1570'te 69.831 kişi ve 1584'te 71.624 kişidir. Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran bu nüfusun ekseriyeti Müslüman olup, gayrimüslim nüfus son derece azdır. Zira bütün kaza dâhilindeki gayrimüslim nüfus % 6 civarında iken Müslüman nüfusun oranı ise % 94'tür.

Kazada önemli oranda zirai üretim yapılmaktadır. Buğday, çeltik, arpa, mercimek, darı vb. pek çok hububat istihsal edilmektedir. Antakya, Altınözü ve Süveyde nahiyelerindeki nehirler üzerinde önemli miktarda çeltik üretimi de yapılmaktadır.

Antakya kazasında alınan öşür oranı genellikle 1/5 (*hums*) oranında olmakla beraber bazı yerlerde ise 1/6 (*südüs*)'dir. Nitekim kazaya bağlı *Kuseyr*, *Cebel-i Akra*, ve *Şuğur* nahiyelerinde 1/5 oranında öşür alınırken, *Süveyde* nahiyesinde bu oran 1/6'dır. Ayrıca *Antakya* nahiyesinin 3-4 köyünde 1/5, diğer köylerinde ise 1/6 oranında ve *Altınözü* nahiyesinin ise bazı köylerinde 1/5 oranında bazısında ise 1/6 oranında öşür alınmaktadır.

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Kazada üretilen her türlü ürün vergiye tabi tutulmuştur. Antakya kazasının vergi gelirleri toplamı 1550'de 2.570.344 akça; 1570'te 2.969.289 akça ve 1584'te 3.099.868 akçadan ibarettir. Bu vergi gelirleri içerisinde en büyük paya *Kuseyr* nahiyesi sahiptir. Daha sonra sırasıyla *Şuğur*, *Antakya*, *Altınözü* ve *Süveyde* ile *Cebel-i Akra* nahiyeleri gelmektedir.

Tahrir defterlerindeki kayıtlara nazaran Antakya kazasındaki köy veya mezraların önemli bir kısmı vakıf statüsündedir. Dolayısıyla gelir kaynaklarının önemli bir kısmı vakıf olarak ayrılmıştır. Nitekim kazanın 1550'deki gelirlerinin 395.422 akçası (% 15,4); 1570'teki gelirlerinin 426.526 (% 14,3) akçası ve 1584'teki gelirlerin ise 410.376 (% 13,2) akçası vakıflara tahsis edilmiştir. Gelirleri vakıflar için ayrılan köy veya mezraların ise bir kısmı *tamamen vakıf*, bir kısmı ise *hisseli* vakıf statüsündedir.

Antakya, Batıdan Görünüş (W. H. Bartlett)

BİBLİYOGRAFYA

I. ARŞİV VESİKALARI

a- Başbakanlık Osmanlı Arşivi

Tapu-Tahrir Defterleri, No: 93, 280, 397, 422, 454, 493, 610, 1040.

Haleb Vilayet Salnameleri, No: 1303, 1307, 1318.

II. DİĞER ESERLER

ABU'L-FARAC, Gregory, *Abu'l-Farac Târihi* (Çev. Ömer Rıza Doğrul), TTKY., Ankara 1999.

ACUN, Fatma, "Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi ve Uygulaması", *Türkler*, C. IX, Ankara 2002.

AKŞİT, Oktay, *Roma İmparatorluğu Tarihi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1985.

AKALIN, Şebnem, "Kervansaray", *TDVİA*, C. XXV, Ankara 2002.

AKDAĞ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi*, C. I, II, İstanbul 1979.

_____, "Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar", *AÜDTCFD.*, C. XIII, S:1-2, TTKB., Ankara 1955.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Osmanlı Kanunnâmeleri*, C. IV, İstanbul 1990.

ASBRIDGE, Thomas, *The First Crusade*, Oxford University Press, 2004.

Aynî Ali Efendi, *Kavânîn-i Âl-i Osman Der Hülâsa-i Mezâmin-i Defter-i Divân*, İstanbul 1280.

BAHADIR, Gürhan, *636-1100 Arasında Antakya*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2009.

BARKAN, Ömer Lütfi, *Türkiye'de Toprak Meselesi*, *Toplu Eserler I*, İstanbul 1980.

_____, "Timar", *MEB, İA.*, C. XII/I, İstanbul 1993.

_____, "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hâkana Mahsus İstatistik Defterleri (I)", *İÜİFM.*, C. II, S. 1-2, İstanbul 1941.

_____, "Öşür", *MEB, İA.*, C. IX, İstanbul 1993.

BAYARTAN, Mehmet, "Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle", *İÜEF Coğrafya Dergisi*, S.13, İstanbul 2005.

BERTRANDON de la Broquiere, *Le Voyage D'Outremer De Bertrandon De La Broquier*, Paris 1892.

BICKERMAN, E., *The Cambridge History of Iran; The Seleucid Period*,

Ed. Ehsan Yarshaster, 3.Vol. Cambridge Univ. Press, 1983.

BILHMEYER, K.-TUCHLE, H., *I. ve IV. Yüzyıllarda Hristiyanlık*, (Çev. A. Güral), İstanbul 1972.

CHENSEAU, Jean, *Le Voyage De Monsieur D'Aramon Ambassadeur Pour Le Roy En Levant*, Paris 1887.

CORVIN, Virginia, *St. Ignatus and Christianity in Antioch*, Yale University Press 1960.

ÇAĞATAY, Neşet, "Osmanlı İmparatorluğunda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler", *DTCFD.*, V/5, Ankara 1947.

_____, "Osmanlı İmparatorluğunda Reaya'nın Mirî Arazide Toprak Tasarrufu ve İntikal Tarzları", *IV. TTK.*, Ankara 1952.

ÇAKAR, Enver, *XVI. Yüzyılda Haleb Sancağı (1516-1566)*, Elazığ 2003.

DEACON, Leo, *The History of Leo the Deacon* (Translated by Alice-Mary Talbot ve Dennis F. Sullivan), Dumbarton Oaks Trustees for Harvard University, Washington D.C., 2005.

DEMİR, Ataman, *Çağlar İçinde Antakya*, İstanbul 1996.

DEMİRKENT, Işın, *Haçlı Seferleri ve Türkler, Türkler*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.

DEMİRCİOĞLU, Halil, *Roma Târîhi*, TTKY., C. I, Ankara 1998.

DOWNEY, Glanville, *A History of Antioch in Syria From Seleucus to the Arab Conquest*, Princeton University Press, New Jersey 1961.

EMECEN, Feridun M., *XVI. Asırda Manisa Kazası*, Ankara 1989.

_____, "Çift Resmi", *TDVİA*, C. VIII, İstanbul 1993.

ERGENÇ, Özer, *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya*, Ankara 1995.

Evliya Çelebi, *Seyahatname*, (Yayınlayan; Mehmet Zillioğlu, sadeleştiren; Mümin Çevik), Üçdal Neşriyat, C. III, İstanbul 1984.

EYİCE, Semavi, "Bedesten", *TDVİA*, C. V, İstanbul 1992.

GÜÇER, Lütfi, *Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler*, İstanbul 1964.

HADDAD, George, *Aspect of Social life in Antioch in Hellenistic-Roman Period*, Chicago 1949.

HEYD, W., *Histoire du Commerce de Levant au Moyen Age*, Leipzig 1936.

HINZ, Walter, *İslâm'da Ölçü Sistemleri*, (Çev. Sevim Acar), İstanbul 1990.

İBN ŞEDDAD, *Baybars Tarihi*, (Çev. Şerefüddin Yaltkaya), C. II, İstanbul

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

1941.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu, Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993.

_____, *H. 835 Tarihli Suret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid*, TTKB., Ankara 1987.

KAYA, Selim, *I. Gıyâseddin Keyhüsrev ve II. Süleymanşah Dönemi Selçuklu Tarihi (1192-1211)*, TTKY, Ankara 2006.

KAZICI, Ziya, *İslâmî ve Sosyal Açıdan Vakıflar*, İstanbul 1985.

KOPRAMAN, Kâzım Yaşar, *Mısır Memlükleri Tarihi*, KBY., Ankara 1989.

KÖPRÜLÜ, M. Fuat, *İslam ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi*, İstanbul 1983.

_____, “Bac”, *MEB, İA, C. II*, İstanbul 1993.

MANSEL, Arif Müfid, *Ege ve Yunan Tarihi*, TTKY, Ankara 1984.

MİROĞLU, İsmet, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566)*, TTKB, Ankara 1990.

MUHAMMED Et-Tancî, *İbn-i Batûta Seyahatnâmesi*, (Hazırlayan: Mümin Çevik), Üçdal Neşriyat, İstanbul 1983.

OĞUZOĞLU, Yusuf, “XVII. Yüzyılda Türkiye Şehirlerindeki Başlıca Yöneticiler”, *OMÜEFD*, S.1, Samsun 1986.

ORTAYLI, İlber, “Kadı”, *TDVİA, C. XXIV*, İstanbul 2001.

ÖZDEĞER, Hüseyin; “XVI. Yüzyıl Tahrir Defterlerine Göre Antep’in Sosyal ve Ekonomik Durumu”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 16, İstanbul 1982.

ÖZDEMİR, Rifat, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Ankara 1986.

_____, “Avâız ve Gerçek-Hâne Sayılarının Demografik Tahminlerde Kullanılması Üzerine Bazı Bilgiler”, *X. TTK. Ayırbaşım*, TTKY., Ankara 1993.

_____, “Osmanlı Döneminde Antalya’nın Fizikî ve Demografik Yapısı (1800-1867)”, *XI. TTK. Ayırbaşım*, TTKY., Ankara, 1994.

_____, “Osmanlı Döneminde Antakya’nın Fizikî ve Demografik Yapısı (1709-1860)”, *Belleten*, C. LVIII, S. 221, TTKY., Ankara 1994.

_____, “Tokat’ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)”, *Belleten*, C. LIV, S. 211, TTKY., Ankara 1991.

ÖZTÜRK, Mustafa, “16. ve 17. Yüzyılın Başlarında Antakya”, *VI. Hatay Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Antakya 2004.

PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I, MEB., İstanbul 1983.

RUNCIMAN, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi* (çev. Fikret Işıltan), TTKY.,

Ankara 1986.

SAHİLLİOĞLU, Halil, "Bir Mültezim Zimem Defterine Göre XV. Yüzyıl Sonunda Osmanlı Darphâne Mukâtaaları", *İÜİFM*, C. XXIII, No. 1-4 (1963).

_____, "Antakya", *TDVİA*, C. III, İstanbul 1991.

_____, "Arûs Resmi", *DİA.*, C. III, İstanbul 1991.

_____, "Bâd-ı Hevâ", *DİA.*, C. IV, İstanbul 1991.

SERTOĞLU, Mithat, "Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerinin Çeşitli Şekilleri", *VI. TTK.*, Ankara 1961.

SEVİM, Ali, *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, TTKY., Ankara 1989.

SCYITZES, John, *A Synopsis of Histories (811-1057)* (Translated by John Wortley), Published by The Centre for Hellenic Civilization at University of Manitoba, Kanada 2000.

ŞAHİN, İlhan, "Nahiye", *TDVİA*, C. XXXII, İstanbul 2006.

TEKİN, Mehmet, *Hatay Tarihi*, AKMBY, Ankara 2000.

TÜRKAY, Cevdet, *Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İstanbul 2001.

UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara 1984.

ÜNAL, M. Ali, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, TTKY, Ankara 1989.

VARDAPET, Vardan, *Cihan Tarihi*, (Çev. Hrant D. Andreasyan), "Türk Fütuhâtı Tarihi", İÜEF Tarih Semineri Dergisi, 1 / 2, İstanbul 1937.

YEDİYILDIZ, Bahaettin, *Ordu Kazası Sosyal Tarihi*, KTBY., Ankara 1985.

YEL, Ali Murat-KÜÇÜKAŞÇI, Mustafa Sabri, "Mahalle", *TDVİA*, C. XXVII, Ankara 2003.

EKLER

Eklerin Listesi

- Ek-1* *1550 Tarihli Antakya eltik Kanunnâmesi*
- Ek-2* *1570-1584 Tarihli Antakya eltik Kanunnâmesi*
- Ek-3* *Antakya Kazası Köyleri (Vergi nüfusları ve Hâsılları)*
- Ek-4* *Antakya Kazası Mezraları ve Hâsılları*
- Ek-5* *Antakya Kazasında Vakıflar ve Mülkler*
- Ek-6* *Antakya Kazası Timar Beyleri*

*Ek-11550 Tarihli Antakya Nahiyesi Çeltik Kanunnâmesi*⁵⁶⁶

Kaza-i mezburde vâki olan hassa enharda şimdiye değin sâir memâlik-i mahrûsede câri olan kânun icra olunmayûb, re'âyâyâ cibr ile ekdirilüb asla hisse virilmeyûb küllisi mirî olmağla, ne vakt ile ekilüb ne vakti ile biçülüb ve yerûn güzidesine *reis* ve *saka* olanlar kendü *کھاروب* eküb ve re'âyâ kendü *کھاروب* görüb ve gözedüb hassa sehime kimesne mültekit olmayub, mâl-ı mirî telef ve zâyî olduğundan gayri, re'âyâyâ enva-ı zulm ve te'addi olurmuş.

Hâliya kadimden zirâ'at idegelân re'âyâsı getürdülüb sâ'ir *enhâr-ı hassa çeltükçüleri* üslubu üzre her kantar-ı sehim mukabelesinde mu'afiyet tarikiyle bir zükurcî? (*کھاروب*) yazılıb ber vech-i münâsefa zirâ'at idün deyû teklif olundukda, harabe nehrin zirâ'at eyleyân re'âyâdan gayrisi kabul etmeyüb râzı olmadıklarında, Nefs-i Antakiye'de ve etrafında olan kura halkından ba'zı Müslümanlar gelüb ber muceb-i *کھاروب* her nehre *Defter-i Cedit-i Hâkânide* ta'yin olunan sehimin 'adet üzre nısfı mirîden virülüb ve nısf-ı aherin kendü yanlarından alub zirâ'at idüb, ba'zı küllice enhârda defter-i cedit mucebince *sakalara* ta'yin olunan sehimden ma'ada cüzi ve külli ne mıkdar sehim zirâ'at olunursa biçülmeyüb okla satılması mümkün olursa nısfı mirînin olub nısf-ı aherinin de *sahib-i arz* öşrûn aldıktan sonra kendüler mutasarrıf olub ve okla satılmayub biçilmesi lazım gelirse kendüler biçdürüb harman olub çeltük oldukdan sonra gerü nısfı mirînin olub, nısf-ı aherinden *sahib-i arz* öşrûn aldıktan sonra ma'adası kendülerün olmak üzre kabul ve iltizam eyledüklerinde kadimden zirâ'at eyleyan re'âyâdan dahi ba'zı gelüb; "bize dahi mu'afiyet gerekmez. Ol şart üzre biz dahi zirâ'at ideriz" didiklerinde her nehre kifâyet mıkdarı adem ba'zı kadim zirâ'at eyleyan re'âyâdan ve ba'zı haricden şart-ı mezkûr üzre rızalariyle defter-i ceditte kayd olundu.

Ve sakalara müstakil sehim kayd olunan enharda her *saka*, çeltük zirâ'at olunub kemâlin bulub bey' oluncaya değin himet-i lazimelerin bî-kusur eda eyledikten sonra, hizmeti mukabelesinde ta'yin olunan sehimde çeltük ayağında zirâ'at idüb, öşrûn *sahib-i arza* virdükden sonra iki cânibine mutasarrıf ola. Şöyle ki; zirâ'at eyleyüb dahi hizmet-i lâzimelerin eda eylemeyeler, anun dahi nısfı mirî için zabt oluna.

Ve bir nehrin suyuyla zirâ'at olunan penbe ve sair sayfinin kasm-ı

⁵⁶⁶ BA, TD, 454, s. 586.

deşti, zirâ‘at olunan gallaya kıyâs olunub altıda ve yedide bir kasm olunur deyû her nehre mütehâmmil olduğu sehimi ekmeyûb bir bahane idüb cüzi sehim zirâ‘at eyleyûb ma‘adasına ümmena ve çeltükçiler sayfi zirâ‘at eyleyûb kendüler tasarruf idüb bu sebep ile hassa çeltüğü zarar iderler imiş.

Hâliya ‘*ayân-ı vilâyet* ittifakiyle zirâ‘at olunan sayfinin kamsı ana mukarrer oldu ki, her nehrin defterde ta‘yin olunan sehimi tamam ekilüb ‘adet üzre suvarılıb, çeltik tamam su içdikden sonra ayağında akan suyla sayfi zirâ‘at olursa, ol makule safyi üçde bir kasm olunub, bir bölüğü mirî için kabz olunub, iki bölüğünden *sahib-i arz* öşrün aldıktan sonra zirâ‘at idenler mutasarrıf olalar. Amma şol sayfi ki, çeltük ayağında zirâ‘at olunmayub, çeltük suyunun yanından veyahud ortasından alınub zirâ‘at olunursa veyahud çeltük zirâ‘at olunmayub cümlesi sayfi zirâ‘at olunursa, ol makule sayfi çeltüğe tâbi olub, çeltük ksamı gibi nısfı mirî için kabz olunub, nısf-ı aherinden *sahib-i arz* öşrün aldıktan sonra zirâ‘at idenler mutasarrıf olalar.

*Ek-2 1570 ve 1584 Tarihli Antakya Nahiyesi Çeltik Kanunnâmesi*⁵⁶⁷

Zikr olunan enhârın *reisleri* ve *kürekçileri* hizmetleri mukabelesinde *avâriz-ı divânîden* ve *tekâlif-i örfiyeden* mu'af ve müsellim olağelmeyen, mademki *çeltükçü* olub hizmeti lazimesin bi-kusur eda eyleyeler. Olageldüğü üzre *avâriz-ı divânîden* ve *tekâlif-i örfiyeden* mu'af ve müsellim kayd olundular. *Reis* ve *saka* olanlar her nehre zirâ'at olunan hassa sehimin öşrü mikdarı **كبا** (şikâre?) ekmek kânun-ı mukarrerleri olub, lakin zirâ'at olunacak sehim eğer mirî sehimdir cem' olunub, **كبا-س** olunub, zirâ'at olunub *reis* ve *saka* olanlar çeltük kemâli bulub satılınca lâzım olan hizmetlerin eda iderse, biçülmeyüb okla satılan nehirde satılub tamam oldukda kıymeti 12 bölük olub 2 bölüğünden *sahib-i arz* öşrün aldıktan sonra *reis* ve *saka* olanlara hizmetleri mukabelesinde virülüb, 10 bölüğü ber vech-i münâsefa kayd olunan enhârda nisf ve sülüsân üzre kayd olunan enhârda sülüsânı mirî için zabt olunub, *rençber* için bâki kalan hissedenden *öşr-i zemin sahib-i arz* aldıktan sonra, *kürekçiler* hizmetleri mukabelesinde mutasarrıf olalar. Okla satılmayub biçülen enhâr da harman olub, çeltük oldukdan sonra grü 12 bölük olub, 2 bölük *reis* ve *sakaya* virülüb, 10 bölüğü vech-i meşruh üzre zabt oluna.

Ve her nehrin suyuyla zirâ'at-i sayfinin *kamsı* ana mukarrer oldu ki, her nehrin defterde ta'yin olunan sehimi tamam ekilüb 'adet üzre suvarulub çeltük tamam suyun içdükden sonra, ayağında zirâ'at olunan sayfi üçde bir *kasm* olunub, bir bölüğü mirî için kabz olunub, iki bölüğünde *sahib-i arz* öşrün aldıktan sonra zirâ'at eden re'âyâya mutasarrıf ola. Amma şol sayfi ki, çeltük suyunun başında veyhud ortasında zirâ'at veyahud çeltük zirâ'at olunmayub cümlesi sayfi zirâ'at olunursa ol makule sayfi çeltüğe tâbi olub, ol nehrin *kasmı* eğer münâsefedir, eğer sülüsândır defter mucebince çeltük *kasmı* gibi *kasm* oluna.

Ve *reis* ve *saka* ve *kürekçi* şöyle ki hizmet-i lâzımelerin eda itmeyeler kendülere aid olacak hisseleri mirî için kabz oldukdan sonra ol senede *avâriz* ve *nüzul* vâki olursa, siar re'âyâya gibi avarızların ve nüzullerin eda eyleyeler. Ve çeltük ziraat oldukdan sonra kemâlin bulunca *reis* ve *saka* ve *kürekçi* nöbet ile görüb gözedüb zarar ve ziyân olmakdan ifraz ideler.

⁵⁶⁷ BA, TD, 493, s. 653; BA, TD, 610, s. 650.

Ek-3 Antakya Kazası Köyleri (Vergi Nüfusları ve Hâsılları)

Antakya Nahiyesi Köyleri

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
1	Kilisâcık	1550	67	43	20	38	1	1720	240	228	7178
		1570	66	16	50	40	1	640	600	24	6950
		1584	72	28	41	34	1	1100	492	204	7010
2	Cağiriye-i Küçük	1550	2	2	-	-	-	80	12	-	2062
		1570	1	3	-	1	-	120	-	6	1611
		1584	1	3	-	1	-	120	-	6	1611
3	Kavâsiye	1550	39	26	12	16	-	104	144	96	5514
		1570	16	12	5	9	1	480	60	55	7500
		1584	15	13	3	9	1	510	36	54	7490
4	Deyr-i Sa'dan	1550	10	6	4	5	-	240	-	30	743
		1570	11	8	4	8	1	320	48	48	1556
		1584	12	10	3	13	1	400	36	78	1556
5	Menâkiye	1550	34	19	15	23	-	760	180	138	3638
		1570	35	13	19	25	1	520	128	150	3933
		1584	22	25	7	13	1	1000	84	78	3933
6	Sünbârî	1550	34	16	16	10	-	580	192	54	4466
		1570	27	8	13	19	1	320	156	114	2080
		1584	32	24	9	16	1	940	108	96	2464
7	Aydi	1550	25	12	13	9	-	480	156	54	5388
		1570	19	11	9	16	1	440	108	96	6014
		1584	38	26	13	8	1	1040	156	48	7403
8	Tellâl	1550	11	4	7	5	-	160	84	30	1646
		1570	7	6	2	6	1	240	24	30	1754
		1584	7	5	3	6	1	200	36	36	1754
9	Akkâvur	1550	11	7	3	4	-	280	26	24	1640
		1570	6	4	3	7	1	160	36	42	1880
		1584	5	3	3	8	1	120	36	48	1880
10	Dersuniye	1550	45	30	16	59	-	1200	192	354	13348
		1570	47	32	17	60	1	1280	204	360	14700
		1584	128	52	74	71	1	2060	888	426	14700
11	Karakise	1550	29	10	17	17	-	400	204	102	4778
		1570	24	8,5	15	16	1	340	180	96	4296
		1584	18	7	12	22	1	280	144	132	4296
12	Arkud (Dikme, Dikmece)	1550	23	18	4	10	-	720	48	60	3823
		1570	23	15	10	13	1	580	120	78	3398
		1584	29	22	13	13	1	880	156	78	3398

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
27	Güzel Burc	1550	17	16	4	2	-	640	48	12	5000
		1570	21	16	7	11	1	600	84	66	5430
		1584	27	24	6	10	1	940	72	60	5450
28	Arpalu	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	2090
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	2000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	2000
29	Kürd Virânı	1550	26	5	23	-	-	200	276	-	1345
		1570	17	3	16	5	1	120	192	30	1342
		1584	12	3,5	9	2	1	140	108	12	1502
30	Kerüş (Avcılar)	1550	15	8,5	8	3	-	340	96	12	1500
		1570	15	5	11	9	1	200	132	54	1844
		1584	13	8	6	11	1	320	72	66	1904
31	Bârbârun	1550	76	30	40	35	1	1200	480	210	4000
		1570	73	33	40	32	1	1300	480	196	4900
		1584	62	31	30	45	1	1240	360	270	4850
32	Ahmedce	1550	18	6	12	12	-	240	132	72	1600
		1570	23	19	7	27	1	760	84	162	5000
		1584	24	12	12	16	1	460	144	96	7742
33	Sultâniye	1550	28	22	9	14	-	880	108	84	1500
		1570	25	18	9	15	1	720	108	90	7800
		1584	10	9	1	3	-	380	12	18	9010
34	Dâvudî	1550	15	7	8	10	-	280	96	54	2650
		1570	12	9	4	14	1	360	48	84	3400
		1584	19	13	6	8	1	520	72	48	4000
35	Şeyh Hasan Burcî	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	12	12	1	6	1	480	12	36	5850
		1584	18	17	4	10	1	680	48	60	6000
36	Melendherni	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	4	4	1	1	-	-	-	-	1200
		1584	8	6	-	-	-	-	-	-	1225
37	Ayne'l-Harâb (Ayne'z-Zeheb)	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	1	2	-	1	-	40	-	6	600
		1584	3	2	-	1	-	80	-	6	696
38	Bâltacık	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	4	2	2	3	-	-	-	-	900
		1584	7	5	2	3	1	200	24	18	1045
39	Kuyucâk	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	5	2	4	2	1	80	48	12	2000
		1584	9	7	1	8	1	280	12	48	3000
40	Kuyucâk	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	7	8	9	5	1	320	-	30	3500
		1584	32	27	6	9	1	1080	72	54	6000

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
41	Üç Tut	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1584	9	4	5	-	-	160	60	-	369
42	Susıye	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1584	3	2	-	-	-	-	-	-	2200
43	Akılıyye	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1584	4	5	-	-	-	200	-	-	4400
44	Gebe Çınar	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1584	4	3	-	-	-	160	-	-	1040
45	Saferî (Saferiye) (سزى)	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1584	7	9	-	1	-	360	-	6	2000

Altınözü Nahiyesi Köyleri

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
1	Narluca	1550	48	20	30	21	-	800	360	126	5768
		1570	33	17	16	16	1	680	192	90	5828
		1584	37	21,5	15	12	1	840	180	72	5828
2	Yenicekend	1550	13	8	5	4	-	320	72	24	1950
		1570	10	8	3	4	1	320	36	24	2320
		1584	9	8,5	1	11	1	340	12	66	2320
3	Bohşin	1550	31	17,5	15	15	-	700	180	90	15179
		1570	33	35	9	31	1	1400	108	126	23398
		1584	33	33	3	13	1	1320	36	78	23398
4	Karâmid	1550	10	5	5	2	-	200	60	12	2087
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	3000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	3000
5	El-'Ubeydiye	1550	29	18	22	17	-	720	264	102	10850
		1570	14	15	1	1	1	600	12	6	9870
		1584	18	18	4	6	1	720	48	36	9870
6	Ma'şukiye	1550	11	7,5	3	7	-	300	36	42	3308
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	3286
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	4724
7	Ilıca	1550	12	10	1	2	-	400	12	18	5096
		1570	6	8	-	10	1	320	-	60	5199
		1584	6	9	-	10	1	360	-	60	5199
8	Bâbitra	1550	29	8	21	6	-	320	252	36	4468
		1570	5	4	2	5	1	160	24	30	3470
		1584	8	6	3	3	1	240	36	18	3470

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
9	Gökçegöz	1550	16	8	17	11	-	320	204	66	3246
		1570	17	10,5	7	12	1	420	84	72	3510
		1584	22	12	11	17	1	480	132	102	3510
10	Velidiye	1550	33	12	20	7	-	480	240	102	3002
		1570	29	12	18	20	1	480	116	120	3186
		1584	32	13	20	20	1	520	240	120	3186
11	Dimosa	1550	23	10	12	6	-	400	144	48	4262
		1570	31	13	21	15	1	520	240	90	8063
		1584	31	19	14	28	1	760	168	168	8063
12	Afsiye	1550	6	4	2	-	-	160	24	-	3254
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	3250
		1584	8	10	1	3	1	400	12	18	3250
13	Hevâbız	1550	12	3	9	5	-	120	100	30	2443
		1570	10	5	6	6	1	200	72	36	2962
		1584	7	3	5	10	1	120	40	60	2962
14	Bedino	1550	19	5,5	13	5	-	220	156	30	10026
		1570	18	20	-	1	1	800	-	6	13586
		1584	15	22	5	4	1	880	60	24	13586
15	Tulum Burcu (Batlâb)	1550	32	3	8	55	-	1200	96	330	12806
		1570	40	28,5	20	47	1	1140	240	282	13486
		1584	39	26,5	14	28	1	1060	168	168	13486
16	Budak Burcu (Bâsirun)	1550	41	25	20	49	-	1000	240	294	7334
		1570	59	26	33	30	1	1040	396	180	8146
		1584	60	32	32	27	1	1280	384	162	8116
17	Zengiye	1550	30	16,5	19	10	-	660	228	60	7672
		1570	23	16	11	15	1	680	132	90	7281
		1584	24	11	13	14	1	440	156	84	7281
18	Kozluca ('Ayn-ı Bâkuka)	1550	39	14	24	27	-	560	288	162	6432
		1570	31	17	16	35	1	680	192	210	6314
		1584	46	27	20	33	1	1080	240	198	6954
19	Karsbu el-Müslim	1550	40	16	23	25	-	640	276	150	5476
		1570	43	15	29	21	1	600	348	126	6150
		1584	27	8	18	8	1	520	216	48	6150
20	Karsu	1550	55	24	24	19	-	960	288	114	5912
		1570	33	17	17	19	1	680	204	114	6465
		1584	41	23,5	17	14	1	940	204	84	7355
21	Kınamık	1550	14	9	4	13	-	360	48	78	5332
		1570	12	9	4	8	1	360	48	48	5890
		1584	16	12	5	6	1	480	60	36	6034
22	Mezra-i Cünte-i Müslim	1550	20	13	10	10	-	520	120	60	9800
		1570	24	15,5	10	22	1	620	120	132	9162
		1584	26	14	13	13	1	560	156	78	9162
23	Bedita	1550	39	22	5	31	-	880	60	186	4836
		1570	27	14	13	25	1	560	168	150	5300
		1584	28	13,5	12	16	1	540	144	96	5300

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
24	Terliyân	1550	28	18,5	11	10	-	740	132	72	4946
		1570	36	18	18	9	1	720	216	54	6463
		1584	34	20,5	13	16	1	820	165	96	6463
25	Arahiya	1550	18	10	7	12	-	440	84	72	3976
		1570	21	16,5	6	7	1	660	72	42	5474
		1584	22	17	8	12	1	680	690	72	5474
26	Hâlisiye	1550	28	15,5	13	19	-	620	156	114	4696
		1570	17	13	7	28	1	520	84	168	5162
		1584	9	8	3	30	1	320	24	180	5162
27	Sağriye	1550	22	20	13	15	-	800	156	80	5096
		1570	29	22	9	26	1	880	108	-	5790
		1584	30	22	9	26	-	880	108	152	5790
28	Basbâha	1550	24	11	13	6	-	440	156	36	3882
		1570	2	2	-	-	-	80	-	-	2740
		1584	2	2	-	-	-	80	-	-	2740
29	Tell-i Habeş	1550	12	9,5	8	10	-	380	96	60	3000
		1570	8	7	2	12	1	280	24	72	4035
		1584	16	14	2	17	1	560	24	102	4035
30	Feliş	1550	35	16	22	15	-	640	264	90	5634
		1570	25	16	11	14	1	640	132	84	6832
		1584	28	16	14	11	1	640	168	66	6832
31	Bilme	1550	4	2	2	2	-	80	24	12	1116
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	1500
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	1500
32	Ağcurun (Akçurun)	1550	21	14	19	9	-	560	228	54	4906
		1570	41	18	24	14	-	720	288	84	5536
		1584	47	25	22	24	1	1000	264	144	5646
33	Büyük Burc	1550	87	17	72	57	-	680	864	342	15000
		1570	70	48	36	52	1	1945	432	312	15102
		1584	54	22	36	56	1	880	432	336	15102
34	Alâkend	1550	27	20,5	11	9	-	820	132	54	7410
		1570	27	20	8	32	1	800	96	192	19500
		1584	41	19	22	17	1	760	264	102	19650
35	Burc-ı Beridi	1550	10	11	-	2	-	440	-	12	1932
		1570	9	11	2	4	1	440	24	24	3421
		1584	9	12	2	6	1	480	24	36	6000
36	Cünte (Gebran)	1550	30	15	21	31	-	600	252	186	12562
		1570	56	24	37	16	-	960	333	96	15632
		1584	62	19	46	13	-	760	552	78	15952
37	Sabâha	1550	10	9,5	2	7	-	380	24	42	2700
		1570	15	13	2	2	1	520	24	12	3200
		1584	18	12	8	4	1	480	96	24	4800
38	Cıblâk	1550	3	3	-	-	-	120	-	-	1500
		1570	4	3	1	2	-	120	12	12	1800
		1584	9	8	4	8	-	320	48	48	2200

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
39	Boz Öyük	1550	21	10	12	4	-	400	156	24	6258
		1570	14	11	6	10	1	440	72	60	6258
		1584	19	15	9	7	1	600	108	42	6958
40	Bâsılka	1550	9	5	4	7	-	200	48	24	5000
		1570	12	8	5	4	1	320	60	24	4000
		1584	18	14	4	17	1	560	48	102	4550
41	Kabâb	1550	10	6	5	3	-	240	60	18	3975
		1570	4	1	1	5	1	160	12	30	6000
		1584	7	8	1	3	1	320	12	18	8000
42	Bitrin	1550	22	11	10	10	-	440	108	60	5582
		1570	18	14	4	14	1	560	48	84	7846
		1584	26	21	5	21	1	840	160	126	7846
43	Telil-iş Şarki	1550	21	12	11	15	-	480	132	90	6200
		1570	24	12	16	10	1	480	192	60	9200
		1584	25	17	14	11	1	680	168	66	9000
44	Asiya	1550	16	9	9	12	-	360	108	72	5000
		1570	19	12	10	11	1	480	120	66	10572
		1584	25	21,5	7	10	1	860	84	60	12058
45	Miryâs	1550	16	13	8	28	-	520	96	168	5050
		1570	24	17	9	12	1	680	108	72	8444
		1584	21	18	6	16	1	720	72	56	10844
46	Ferzela	1550	30	18	12	11	-	720	144	66	5999
		1570	32	21	12	16	1	840	144	96	8000
		1584	22	23	5	10	1	920	60	60	10000
47	Danişmendiye	1550	20	8,5	11	14	-	340	132	84	5200
		1570	22	12,5	10	11	1	500	120	66	6500
		1584	25	22	8	14	1	880	96	84	8000
48	Küçük Sağriye	1550	30	7	14	18	-	280	168	108	4000
		1570	14	8	7	13	1	320	84	78	4695
		1584	12	6	7	11	1	240	84	66	4895
49	Bakârka	1550	27	13	9	13	-	520	108	78	4000
		1570	18	17	5	25	1	680	60	150	4500
		1584	21	17	3	24	1	680	36	144	4776
50	Diyâna	1550	15	12	5	6	-	480	60	36	5700
		1570	15	10	9	8	1	400	108	48	6485
		1584	18	12	5	5	1	480	60	30	8485
51	Merza-i Beselnis	1550	30	14	18	21	-	560	216	126	6000
		1570	35	18	18	18	1	720	216	108	6100
		1584	31	18	14	8	1	720	168	48	6100
52	Tabâbiye	1550	39	18	19	5	-	720	228	30	7188
		1570	22	17	8	14	1	680	96	84	8475
		1584	14	12	6	4	1	480	72	24	8475
53	Debuye	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1570	2	7	2	-	-	280	12	-	1048
		1584	2	7	2	-	-	280	-	12	1048

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
54	Ermence	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	7	7	2	3	1	280	24	18	5000
		1584	7	5	2	1	-	200	24	6	9500
55	Mansure	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	-	8	-	-	-	320	-	-	4000
		1584	-	13	-	-	-	520	-	-	5000
56	Sekriyân	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	3	3	-	-	-	160	-	-	1000
		1584	4	6	3	4	-	240	36	24	1500
57	Dendâniye	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	3	3	-	1	-	120	-	6	1500
58	Mağarâcık	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	1700
		1584	4	13	-	-	-	540	-	-	1700
59	Turunciye	1550	Mezra			-	-	-	-	-	-
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	4	4	-	4	-	160	-	18	4006

Kuseyr Nahiyesi Köyleri

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
1	Aklanos	1550	62	44	31	26	-	1760	372	1760	14058
		1570	47	26	25	40	1	1040	300	240	17230
		1584	60	34,5	23	26	1	1380	288	162	17230
2	Mıkabros	1550	30	23	9	13	-	920	108	78	13656
		1570	48	21	28	19	1	840	336	114	13925
		1584	58	37	22	11	1	1480	264	66	13925
3	Nuhiye	1550	43	19	20	7	-	760	240	42	8492
		1570	29	19,5	12	10	1	760	144	60	8820
		1584	29	19,5	12	10	1	760	144	60	8820
4	Ansu	1550	18	10	9	4	-	400	108	24	6736
		1570	16	10	9	5	1	400	108	24	3252
		1584	9	9	4	12	1	360	24	72	3242
5	Mersu	1550	41	22	19	8	-	880	228	48	7326
		1570	43	21	22	19	1	840	264	115	8437
		1584	47	21,5	23	16	1	860	296	96	8437
6	Merza-i Radof	1550	20	21,5	5	19	-	860	60	114	7884
		1570	21	16	11	22	1	640	132	132	9150
		1584	21	16	11	22	1	640	132	132	9150
7	Mağdelatü'n-Nasara	1550	54	37	24	6	-	1480	288	36	25334
		1570	37	33,5	12	23	1	1340	144	138	25337
		1584	54	21	27	20	1	1280	324	220	25337

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
8	Zanbak	1550	20	18	8	7	-	720	96	42	5898
		1570	9	12,5	9	11	1	500	66	66	4800
		1584	21	15	13	5	1	600	156	30	5060
9	Kayâcık	1550	40	37	17	40	-	1480	204	240	7366
		1570	46	35	22	28	1	1400	264	168	7905
		1584	46	35	22	28	1	1400	264	168	7905
10	Kâsımiye	1550	14	8	5	6	-	320	60	36	5706
		1570	10	10	3	9	1	400	36	54	4180
		1584	9	10	2	3	1	400	24	18	4180
11	Zev	1550	43	16	30	21	-	640	126	360	6536
		1570	40	17	26	26	1	680	312	156	7274
		1584	42	17	24	24	1	680	288	144	7274
12	Kabrânsiye	1550	24	12	14	13	-	480	168	60	4402
		1570	19	10	12	21	1	400	144	126	4875
		1584	8	5	4	9	1	200	48	54	4875
13	Bâberne	1550	42	24	15	19	-	960	180	114	6854
		1570	31	26	10	31	1	1040	120	186	8180
		1584	28	19	8	22	1	760	96	132	8180
14	Baksanos	1550	58	39	23	31	-	1560	276	186	8632
		1570	60	33,5	25	21	1	1340	300	126	6941
		1584	76	40,5	39	28	1	1620	468	168	6941
15	Harbiyetü'l-'Amud	1550	32	13,5	17	28	-	540	204	168	11082
		1570	37	14	24	25	1	560	288	150	9430
		1584	37	14	24	25	1	560	288	150	9430
16	Kefer Hind	1550	28	16	13	6	-	640	156	36	18302
		1570	30	19,5	11	9	1	780	132	54	13031
		1584	30	19,5	11	9	1	780	132	54	13030
17	Betya	1550	53	31,5	24	25	-	1260	288	150	24158
		1570	36	21,5	16	42	1	860	192	252	27494
		1584	57	29	31	30	1	1160	372	180	27494
18	Şırâbiye	1550	29	18	15	6	-	720	180	36	13396
		1570	12	10	3	7	1	400	36	42	11888
		1584	15	12	7	8	1	480	84	48	11888
19	Dabrâşih (Debrişe)	1550	27	16	11	8	-	640	132	48	6990
		1570	25	15,5	13	10	1	620	156	60	8086
		1584	20	16	5	13	1	640	60	78	8086
20	Beşmâşa	1550	21	14	7	3	-	560	84	18	8980
		1570	14	14	5	10	1	560	60	60	9725
		1584	16	19	4	9	1	760	48	54	9735
21	Berâdin	1550	39	19	21	15	-	760	252	90	5330
		1570	47	29	28	32	1	1160	336	192	6528
		1584	39	28	20	29	1	1120	240	174	6528
22	Domât	1550	57	33	27	25	-	1320	324	150	9141
		1570	43	24	22	32	1	960	264	142	9105
		1584	43	24	22	32	1	960	264	142	9105
23	Amud	1550	51	32,5	27	20	-	1300	327	120	18241
		1570	61	35	34	39	1	1400	480	234	19367
		1584	61	35	34	39	-	1400	408	234	19362

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
24	Ayn-ı Zimârin	1550	22	20	7	11	-	800	84	66	5397
		1570	24	16	11	9	1	640	132	54	4993
		1584	31	29	12	12	1	1160	144	72	5583
25	Kırsabellû el-Huzeyn	1550	53	21,5	29	11	-	860	348	66	8334
		1570	48	18	29	17	-	720	348	102	11890
		1584	36	12,5	23	16	1	500	276	96	11890
26	Berfentu (Aniye Beg Kendi)	1550	33	25	18	24	-	1000	216	144	5490
		1570	36	17	21	34	1	680	252	204	5339
		1584	29	15	13	19	1	600	156	114	5533
27	Beridiye	1550	38	12,5	24	16	-	500	288	99	7134
		1570	34	9	26	12	-	360	312	72	8054
		1584	31	5,5	25	14	-	220	300	84	8054
28	Bekrini	1550	82	24,5	49	31	-	980	588	186	15100
		1570	63	40,5	29	56	1	1620	348	336	14100
		1584	45	40	19	47	1	1600	228	282	14100
29	Bâbatorun	1550	38	20,5	16	9	-	820	192	54	5566
		1570	37	22	16	9	1	880	192	54	6020
		1584	34	13	22	11	1	520	264	66	6020
30	Bâsiyye	1550	78	35,5	42	25	-	1420	504	150	10004
		1570	67	27,5	40	34	1	1100	480	204	12582
		1584	29	22,5	16	21	1	900	192	126	12582
31	Zerzûr	1550	35	21	16	7	-	840	192	42	7176
		1570	38	19	20	7	1	760	240	42	6662
		1584	37	18	20	8	1	720	240	48	6662
32	Nimtos	1550	51	8	43	19	-	320	516	114	7230
		1570	52	23	32	28	1	920	384	168	7490
		1584	57	10	49	24	1	400	588	144	7490
33	Kalatü'l-Kuseyr	1550	40	5	35	17	-	200	420	102	1992
		1570	25	4	22	17	1	160	264	102	2389
		1584	28	2	27	14	1	80	324	84	2389
34	Sûriye	1550	154	34	115	21	-	1360	1380	126	23586
		1570	122	39,5	87	63	-	1580	1044	378	25356
		1584	171	37	37	29	-	1480	444	174	25224
35	Fâtukiye	1550	59	30	29	7	-	1240	348	42	6835
		1570	58	33	25	22	1	1320	300	132	9745
		1584	57	31	27	16	1	1240	324	96	9745
36	Seliva	1550	16	12	5	4	-	480	60	24	4514
		1570	16	9	6	8	1	360	48	72	4815
		1584	15	13	3	6	1	520	36	36	4815
37	Mülk	1550	27	6	20	9	-	240	240	54	2664
		1570	20	4	17	14	1	160	204	84	3371
		1584	25	5	20	10	1	200	240	60	3371
38	Mağdelatü'l-Meşayih	1550	53	35	24	20	-	1400	288	120	14460
		1570	48	35	24	41	1	1400	288	246	13329
		1584	56	42	22	35	1	1680	264	190	13284
39	Betübe	1550	42	26	15	15	-	1040	180	90	6730
		1570	32	17,5	17	17	1	700	204	102	8216
		1584	28	19	13	20	1	760	156	156	8216

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
40	Hevliye	1550	27	20	18	16	-	800	216	96	5322
		1570	40	16	25	23	1	640	300	138	6191
		1584	23	13,5	10	15	1	540	120	90	6191
41	Ğarbeyaz	1550	49	19	21	23	-	760	174	138	8878
		1570	48	17	28	22	1	680	336	132	10354
		1584	48	17	25	10	1	680	300	60	10354
42	Löksin	1550	42	22,5	-	13	-	900	264	78	7392
		1570	52	14	35	17	1	560	420	102	7142
		1584	46	12	36	23	1	480	432	138	7102
43	Tülliciye	1550	8	9	5	3	-	360	60	18	10328
		1570	11	9	4	4	1	360	48	24	10930
		1584	6	6	1	3	-	240	12	18	10930
44	Batbul	1550	14	7	7	4	-	280	84	24	7698
		1570	10	7	4	9	1	280	48	54	8866
		1584	15	8	9	8	1	320	108	48	8866
45	Fılınçar	1550	41	25	19	19	-	1000	228	114	8432
		1570	51	22	34	26	1	880	408	150	8968
		1584	44	22	20	26	1	880	24	156	8968
46	Deyr-i Bakrakas	1550	72	46	40	26	-	1840	480	156	18316
		1570	60	49	29	54	1	1960	348	270	23968
		1584	67	38	34	36	1	1520	408	216	23968
47	Bâverde Hisar) (Toprak	1550	46	22,5	22	15	-	900	264	90	15549
		1570	37	22,5	17	18	1	900	204	108	13822
		1584	32	21	13	16	1	840	156	96	13822
48	Bâşiriye	1550	33	22,5	9	11	-	900	108	108	12396
		1570	40	22	19	13	1	760	264	78	11922
		1584	23	21	9	20	1	860	108	120	11922
49	Dûveysat	1550	84	22	60	34	-	880	720	204	17092
		1570	113	22	93	38	1	880	1116	228	31328
		1584	75	28,5	60	48	1	1140	720	288	31238
50	Kabâre	1550	3	2	1	-	-	80	12	10	5817
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	Tell-i 'Ammar	1550	88	58	47	17	-	4640	564	102	32166
		1570	113	55,5	60	43	1	2220	720	258	34123
		1584	112	55	75	49	1	2200	900	294	34123
52	Zernebo (Zeryol)	1550	7	3,5	1	1	-	-	-	-	1000
		1570	6	5	5	-	-	-	-	-	1110
		1584	12	5	7	1	-	-	-	-	1110
53	Hayno	1550	54	26	34	36	-	1040	408	216	8166
		1570	65	56	42	46	1	2240	504	276	10560
		1584	81	34	39	18	1	1360	468	108	10560
54	Sofiler	1550	34	25	9	14	-	1000	108	108	4622
		1570	30	19	12	12	1	760	144	72	4388
		1584	28	11	11	14	1	720	132	104	4388

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
55	Fenk	1550	9	8	1	1	-	320	12	6	1148
		1570	8	6	3	2	1	240	36	12	1443
		1584	6	6	2	2	1	240	24	12	1422
56	Feri	1550	23	13	8	7	-	520	94	42	9036
		1570	26	15	14	6	1	600	168	36	9910
		1584	26	10	14	6	1	600	168	36	9910
57	Mağdelâniye (Zaviye)	1550	53	14	39	43	-	560	468	258	4026
		1570	74	11	66	27	1	440	792	162	4999
		1584	67	5	62	29	1	200	744	174	4999
58	Cidâliye	1550	4	1	3	2	-	40	36	12	19578
		1570	7	3	5	3	1	120	60	18	9610
		1584	7	3	5	3	1	120	60	-	9610
59	Kışkinid	1550	109	58,5	47	75	-	2340	564	450	15363
		1570	133	83	60	52	2	3320	720	312	23142
		1584	159	89	70	105	-	3560	880	636	23142
60	Hâkimiye	1550	2	2	-	2	-	80	-	12	3422
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	Nehriyetü'ş-Şarkiye	1550	21	8	13	3	-	320	156	12	6000
		1570	9	8	2	2	1	320	24	12	5730
		1584	9	8	2	2	1	320	24	12	5730
62	Merciyye	1550	5	4	1	1	-	160	12	6	2200
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63	Rimmariye	1550	37	26	15	8	-	1040	180	48	12300
		1570	33	27	12	14	1	1080	144	84	11960
		1584	43	31	25	19	1	1240	300	114	12060
64	Nefs-i Dergüş	1550	250	-	250	172	-	-	-	-	10320
		1570	229	8,5	245	176	3	-	-	-	10320
		1584	279	7	277	134	3	-	-	-	10400
65	Derye	1550	45	21,5	27	10	-	860	324	60	5000
		1570	44	20,5	25	12	1	820	300	72	7242
		1584	24	22	14	17	1	880	168	102	7458
66	Cûde	1550	34	22,5	10	26	-	900	120	156	9500
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-
67	Birün	1550	40	20	19	24	-	800	228	148	5300
		1570	30	19	14	22	1	760	168	132	5900
		1584	16	19,5	5	24	1	780	60	144	7900
68	Bimeyna	1550	8	4	4	6	-	160	48	36	3500
		1570	11	8	3	11	1	320	36	66	4500
		1584	5	8	1	8	1	320	12	48	4800
69	Beyra	1550	64	29	27	7	-	1160	444	42	4800
		1570	54	29	27	20	1	1160	324	120	8000
		1584	90	30	62	24	1	1200	744	144	8500

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl	
70	Lûbye	1550	21	8,5	12	7	-	340	144	42	2400	
		1570	18	9,5	10	8	1	380	120	48	4000	
		1584	14	9	6	10	1	360	72	60	4500	
71	Bâbişta	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	3400	
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	4999	
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	4999	
72	El-Birecik	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	4000	
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
73	Geçirgin	1550	24	14	9	16	-	560	108	96	4000	
		1570	18	15	6	19	1	600	72	114	4400	
		1584	18	6	5	19	1	560	72	126	5000	
74	Kanbalit	1550	45	24,5	21	12	-	980	252	72	5200	
		1570	37	17,5	21	26	1	700	252	156	6000	
		1584	56	18	38	18	1	720	456	108	6500	
75	Mesihano	1550	22	11	12	9	-	440	144	54	4799	
		1570	23	20	11	10	1	800	132	60	4900	
		1584	18	18	6	17	1	720	72	102	7930	
76	Deyr-i Sem'an	1550	17	12	5	3	-	480	60	18	4385	
		1570	15	10	6	7	1	400	72	42	5385	
		1584	15	10	6	7	1	400	72	42	5500	
77	Karaksiyye	1550	5	2	3	1	-	80	36	6	2574	
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4500
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6800
78	Batla (Kızılca Burc)	1550	38	13	22	32	-	520	264	192	6300	
		1570	42	19	25	24	1	760	300	144	6600	
		1584	42	21	23	42	1	840	276	252	11400	
79	Cüdeyde	1550	4	2	2	-	-	80	24	30	2602	
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
80	Fûrcın (Akcurun)	1550	50	34	22	21	-	1360	264	126	9000	
		1570	54	27	28	33	1	1080	336	198	10800	
		1584	54	27	28	33	1	1080	336	198	11800	
81	Selkiya	1550	48	32,5	25	20	-	1300	300	120	5400	
		1570	33	18	21	21	1	720	252	126	5500	
		1584	33	26	10	19	1	1040	120	104	6700	
82	Kefer 'Abil	1550	24	17	5	16	-	680	60	96	7000	
		1570	37	19	20	14	1	760	240	84	9145	
		1584	42	20,5	18	12	1	820	216	72	12363	
83	Bâksa	1550	27	15	12	1	-	600	264	6	2500	
		1570	31	16	22	14	1	640	264	84	5500	
		1584	11	16	3	17	1	640	36	102	6400	
84	Diriniye	1550	25	14	12	5	-	560	264	30	2500	
		1570	52	33	22	45	-	1320	264	270	7000	
		1584	32	35,5	11	24	1	1420	132	144	7500	

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
85	Belendor	1550	52	25	19	23	-	1000	228	138	7999
		1570	52	38	20	29	1	1520	240	174	10554
		1584	76	49	31	17	1	1960	372	102	14000
86	Harbiyetü's-Şimaliye	1550	30	31	15	14	-	840	180	84	3200
		1570	41	31	12	32	1	124	168	192	5361
		1584	51	33,5	37	27	1	1340	444	162	6112
87	Mezra-i Meyrik	1550	6	4,5	4	1	-	180	48	6	1000
		1570	5	3	3	2	-	120	36	12	1750
		1584	8	2	5	1	1	240	60	6	2000
88	Kurye	1550	55	26	26	25	-	1040	312	150	4562
		1570	53	20	36	11	1	800	432	66	4456
		1584	41	26	18	25	1	1040	218	150	4456
89	Kefer Ta'kab	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1570	5	3	2	-	-	-	-	-	1200
		1584	5	3	2	-	-	-	-	-	1200
90	El-Huzeyn	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	500
		1570	8	8	1	-	-	320	12	-	2432
		1584	12	11	4	3	-	400	48	18	2528
91	Com	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1570	44	22	27	23	1	880	324	138	10200
		1584	44	22	27	23	1	880	324	138	11700
92	Hüseyniye	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	5000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	6500

Şuğur Nahiyesi Köyleri

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
1	Bekseriyya	1550	106	38,5	70	108	-	1540	840	648	15228
		1570	124	21	105	107	1	840	1296	630	20256
		1584	135	28	106	97	1	1120	1272	582	20256
2	Melend	1550	94	43	59	27	-	1720	708	162	11870
		1570	107	46	41	49	1	1840	732	294	13335
		1584	127	58	64	31	1	2320	768	186	13335
3	Miyâdün	1550	64	43	30	26	-	1720	360	156	7186
		1570	32	26	15	24	1	1040	180	144	8355
		1584	39	26	20	21	1	1040	240	126	8355
4	Zûf	1550	100	40,5	59	42	-	1620	408	252	11910
		1570	89	34,5	55	45	1	1380	660	270	12755
		1584	92	35,5	60	44	1	1420	720	264	12755
5	Kifr-i Debin	1550	98	37	60	38	-	1580	720	228	16518
		1570	82	39	43	52	-	1560	516	312	17215
		1584	85	57	31	51	1	2280	372	306	17215

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
6	Armela	1550	71	38	43	61	-	1120	516	366	6902
		1570	80	20	59	59	1	800	708	354	8530
		1584	96	30	64	45	1	1200	768	270	8530
7	Adâr	1550	79	57	31	66	-	2280	372	396	13058
		1570	80	60	38	64	1	2400	456	384	14110
		1584	100	61	46	45	1	2440	552	270	14110
8	Cânudiye	1550	124	47	27	27	-	1880	324	162	18990
		1570	103	36,5	66	56	1	1460	792	336	19009
		1584	125	46,5	79	33	1	1860	948	198	19009
9	Bedâma	1550	79	32	50	34	-	1280	600	204	13744
		1570	79	20	57	45	1	800	684	270	12314
		1584	84	26	58	40	1	1040	696	240	12314
10	İshâkiye	1550	73	17	51	47	-	680	612	282	8334
		1570	82	42,5	45	42	1	1700	540	252	10627
		1584	91	43,5	52	36	1	1740	624	216	10627
11	Kandun	1550	151	61	84	79	-	2440	1008	474	23262
		1570	141	52	96	96	1	2080	1152	576	26748
		1584	148	63	87	93	1	2520	1044	558	26748
12	Bekfela	1550	29	12	7	14	-	280	84	84	4861
		1570	23	13	12	16	1	520	144	96	4980
		1584	30	15	17	11	1	600	204	66	4980
13	Aştılâş	1550	26	12,5	14	28	-	500	168	168	5486
		1570	26	10	14	11	1	400	168	166	5189
		1584	26	15,5	10	13	1	620	120	78	5189
14	Hambuşiye	1550	40	12,5	25	29	-	500	300	174	4824
		1570	40	5	35	22	1	400	420	144	4740
		1584	48	15,5	23	16	1	620	176	96	4740
15	Übeyn	1550	8	5	3	3	-	200	36	18	1314
		1570	7	6	2	4	1	240	24	24	1663
		1584	7	5	3	5	1	200	36	30	1663
16	Pârepâre	1550	11	2,5	7	11	-	100	84	66	2236
		1570	4	2	2	3	-	80	24	18	2337
		1584	9	2	7	2	-	80	84	12	2337
17	Ayne'l-Bendak	1550	43	13	34	44	-	520	408	264	11322
		1570	59	21	34	33	1	840	408	198	13179
		1584	71	22	49	22	1	880	588	132	13179
18	Antalâna	1550	24	15	10	15	-	600	120	90	6122
		1570	22	14	9	12	1	560	108	72	5905
		1584	22	14	9	12	1	560	108	72	5905
19	Bederhun	1550	26	17,5	10	10	-	700	120	60	4389
		1570	10	4	6	5	1	160	72	30	4460
		1584	10	6	4	5	1	240	48	30	4460
20	Meferkun	1550	45	30	25	29	-	1200	300	174	8824
		1570	54	31	27	23	1	1240	324	138	10180
		1584	58	32	28	22	1	1280	336	132	10180

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
21	Kefrence	1550	36	15	22	24	-	600	264	144	9448
		1570	43	25	25	23	1	840	300	138	10965
		1584	49	23	28	18	1	920	336	108	10965
22	Ketrinü'l-Müslimin	1550	13	10	4	15	-	400	48	90	6538
		1570	32	11	21	16	1	440	252	96	6818
		1584	34	12,5	22	16	1	500	264	96	6818
23	Mezra-i 'Uzeyr	1550	17	13	6	5	-	520	72	30	5386
		1570	22	13,5	9	16	1	540	108	96	5980
		1584	25	13,5	12	12	1	540	144	72	5980
24	Engizik	1550	13	5	7	4	-	200	84	30	1672
		1570	11	6	5	3	-	240	60	18	2466
		1584	11	6	5	3	-	240	60	18	2466
25	Ayne'l Hacı	1550	16	7	10	10	-	280	120	60	6160
		1570	10	4	8	6	1	160	96	36	6460
		1584	12	5	8	5	1	200	96	30	6460
26	Uskabat	1550	39	37	11	39	-	1480	132	234	8140
		1570	38	19	22	23	1	720	264	138	7678
		1584	40	21	24	22	1	840	288	138	7678
27	Bahyosun (Boyâluca)	1550	12	6	7	8	-	240	84	48	1842
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Ketrinü'n-Nasârî	1550	25	18	8	20	-	720	86	120	4908
		1570	22	10	13	4	1	400	156	24	4348
		1584	21	10	12	5	1	400	144	30	4348
29	Atrun	1550	116	44	62	49	-	1760	744	294	15860
		1570	96	41	55	76	1	1640	660	453	14603
		1584	106	41	71	68	1	1240	852	408	14603
30	Boğazkeniz	1550	26	11,5	6	16	-	460	72	96	4318
		1570	26	11,5	6	16	-	460	72	96	4050
		1584	27	12	15	13	1	480	180	48	4050
31	Üç Toprak	1550	15	5	10	6	-	200	120	36	3000
		1570	30	-	-	13	-	-	-	78	3000
		1584	25	15	11	18	1	600	132	108	3000
32	Kifr-i Katar	1550	17	8	9	14	-	320	108	84	2467
		1570	33	8	19	14	1	320	208	84	2462
		1584	35	13	20	12	1	520	240	72	2462
33	Ara	1550	40	21	20	39	-	840	240	234	8944
		1570	31	17	15	41	1	680	180	246	9241
		1584	50	27,5	22	27	1	1100	264	150	9241
34	Çorakiye	1550	56	22	31	30	-	880	372	180	7477
		1570	61	26	35	25	1	1040	420	150	7227
		1584	54	28	31	35	1	1120	372	210	7227
35	Ya'kubiye	1550	104	21	79	49	-	880	948	294	17872
		1570	113	21	92	41	-	840	1104	246	14140
		1584	113	21	93	41	1	840	1116	246	14140

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
36	Kaykun	1550	41	30	11	27	-	1200	132	162	6985
		1570	36	23	16	22	1	920	192	132	6469
		1584	37	24	21	25	1	960	252	150	6469
37	Dâdhin	1550	16	6,5	8	4	-	260	96	24	4950
		1570	15	17	5	8	1	680	60	48	13250
		1584	15	17	5	8	1	680	60	48	13250
38	Râsü'l-'Ali	1550	11	7	4	5	-	280	48	30	4500
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	2000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	2000
39	Lefşûn	1550	32	11	21	12	-	440	152	72	9312
		1570	45	17	29	26	1	680	348	156	8624
		1584	56	23	34	16	1	920	408	96	8604
40	Şâturiye	1550	102	34,5	68	48	-	1280	816	288	7150
		1570	123	29	93	83	1	1160	1116	498	9124
		1584	153	39	114	53	1	1560	1368	318	9124
41	Nefs-i Şuğur	1550	403	2	146	305	-	80	4212	1830	19702
		1570	407	-	284	258	4	-	3396	1114	13754
		1584	465	8	463	124	3	200	4440	630	15154
42	Harâbü'l-Cevz	1550	41	15	23	15	-	600	276	90	7280
		1570	33	14,5	20	14	1	580	240	84	6500
		1584	28	9	19	8	-	360	228	64	7500
43	Fırfırî	1550	18	6,5	11	9	-	260	132	54	6000
		1570	11	6,5	5	3	-	260	60	18	3996
		1584	11	6,5	5	3	-	260	60	18	3996
44	Tuffâhiye	1550	8	3	5	6	-	120	60	36	1200
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45	Şinderiş	1550	19	5	15	9	-	200	180	54	2000
		1570	29	12	16	14	1	480	192	84	2735
		1584	29	12	16	14	1	480	192	84	2735
46	Koniye	1550	87	32	53	40	-	1280	636	240	10000
		1570	87	40	45	40	-	1600	540	240	14368
		1584	84	26	58	31	-	1040	696	186	18736
47	Tella	1550	36	19,5	16	16	-	780	192	96	4438
		1570	41	20	23	10	1	800	276	60	5014
		1584	27	14,5	12	13	-	580	144	78	7000
48	Güvençi	1550	50	20	30	48	-	800	360	288	4500
		1570	57	23,5	33	23	1	940	396	138	6050
		1584	61	24	39	34	-	960	468	204	6350
49	Mezre'at	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	2910
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	3000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	3200
50	Hüseyniye	1550	8	4	3	1	-	160	36	6	5397
		1570	1	1	-	1	-	40	-	6	5570
		1584	1	1	-	1	-	40	-	6	5797

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
8	Düstur'l-Fevka	1550	8	6	2	5	-	240	24	30	2140
		1570	6	6	3	6	1	240	36	36	1762
		1584	9	6	4	2	1	240	48	12	1762
9	Hammâm-ı Antakiye	1550	6	4	4	2	-	160	48	12	3421
		1570	4	4	-	9	-	160	-	30	3035
		1584	7	5	-	2	1	200	24	6	3090
10	Bezge	1550	12	6	6	9	-	240	72	54	4072
		1570	13	6	9	6	1	240	108	36	3882
		1584	12	7	6	-	1	280	72	12	3877
11	Kûfiyetü's-Süfla	1550	9	6	3	3	-	240	36	18	2705
		1570	7	6	1	4	1	240	12	24	2524
		1584	3	2	1	4	-	80	12	24	2524
12	Mezra-i Lezre	1550	5	4	1	5	-	160	12	18	1200
		1570	6	3	-	1	-	160	-	6	2243
		1584	6	6	-	-	-	240	-	-	2243
13	Kılâdüz	1550	9	10	2	4	-	400	24	24	8070
		1570	12	10	4	4	1	400	48	24	4300
		1584	12	8	5	2	1	320	60	12	4411
14	Ulucâk	1550	7	4	3	3	-	160	36	18	400
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	500
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	500
15	Sinanî	1550	31	17	15	16	-	680	180	96	4000
		1570	16	7	10	20	1	280	12	120	3677
		1584	14	10	6	3	1	400	72	18	3677
16	Alemî	1550	2	3	-	-	-	-	-	-	800
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	850
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	850
17	Bağ Beli	1550	6	2	4	2	-	80	48	12	600
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	300
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	320
18	Sehliye (Bâyındır)	1550	24	10	14	15	-	400	168	90	3500
		1570	13	9	7	7	1	360	84	42	2260
		1584	7	3	4	3	1	120	48	18	2260
19	Üç Ağızlı	1550	19	10	10	6	-	400	120	36	3000
		1570	11	11	5	9	1	440	60	54	4000
		1584	6	4	3	1	1	160	36	6	4000
20	Nişrin	1550	14	8	6	11	-	320	72	66	2800
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	4000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	4776
21	Köpek	1550	6	3	4	3	-	120	48	18	1550
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	2000
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	2000
22	Eyerçi	1550	8	3	4	7	-	120	48	42	1570
		1570	5	3	4	8	-	120	48	48	2000
		1584	8	6	2	2	-	240	24	12	2519

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
23	Lûbâs	1550	4	1	2	2	-	40	24	12	1730
		1570	4	2	2	-	-	80	24	10	1730
		1584	4	2	2	-	-	80	24	-	1960
24	Haribettü'l- Restâk	1550	14	7	7	3	-	280	84	18	1400
		1570	11	5	7	9	1	200	84	54	1721
		1584	13	5	9	7	1	200	108	42	1821
25	Gözene	1550	22	16	6	13	-	640	72	78	3040
		1570	20	14	8	22	1	560	96	132	3100
		1584	16	12	4	8	1	480	48	48	3400
26	Çâkçâk	1550	18	3	15	10	-	120	180	60	1000
		1570	25	2	21	3	-	80	252	18	776
		1584	12	5	7	1	-	200	84	6	631
27	Çınârcık	1550	13	15	11	14	-	600	132	84	3900
		1570	23	10	15	29	1	400	180	174	4200
		1584	22	7	16	17	1	280	192	102	5000
28	Kala Dûrân	1550	3	2	1	2	-	80	12	8	70
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	800
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	900
29	Gâzi	1550	8	3	5	3	-	120	60	18	1100
		1570	5	4	3	5	1	160	36	30	1274
		1584	6	5	1	2	1	200	12	12	1374
30	Haribettü'l- Cevz	1550	18	12,5	7	6	-	500	84	36	4000
		1570	15	16	5	18	1	640	60	108	4100
		1584	13	11	3	8	1	440	36	48	4100
31	Kirekos	1550	13	5	8	8	-	200	94	48	1600
		1570	10	7	5	10	1	280	60	60	2000
		1584	5	2	4	2	1	80	48	45	2000
32	Alafenk	1550	23	11	13	12	-	440	156	72	1600
		1570	15	15	9	14	1	240	108	144	1600
		1584	14	6	9	14	1	240	108	84	1600
33	Miyâdûn	1550	7	5	2	4	-	200	24	24	1800
		1570	4	6	1	2	1	240	12	12	2000
		1584	4	6	1	2	1	240	12	12	2050
34	Çağsendi	1550	17	10	11	7	-	400	132	42	1200
		1570	20	9	13	15	1	360	156	90	2000
		1584	14	9	6	4	1	360	72	24	2500
35	Karaca Ahmed	1550	13	10	4	12	-	400	48	72	800
		1570	11	7	6	13	1	280	72	78	2000
		1584	14	6	9	4	1	240	108	24	2000
36	Çânî	1550	20	11	4	12	-	440	48	72	2700
		1570	22	15	8	12	1	600	96	72	5999
		1584	19	15	5	6	1	600	60	36	3898
37	Çândır	1550	11	4	7	4	-	160	84	60	1250
		1570	8	4	6	4	1	160	72	24	1261
		1584	6	3	4	2	1	120	48	12	1000

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
38	Et-Taymime (Tumama)	1550	19	10	9	19	-	400	108	114	2500
		1570	27	14	4	17	1	560	72	72	4000
		1584	19	9	11	7	1	360	132	42	5346
39	Nefs-i Ordu	1550	171	35	133	105	-	1400	1596	630	4200
		1570	159	21,5	130	54	3	860	1560	348	3500
		1584	171	22,5	143	50	1	900	1716	300	4000
40	Helkin	1550	36	7	29	18	-	280	348	108	1399
		1570	30	7	22	24	-	280	264	144	1500
		1584	31	7	24	2	-	280	288	18	1538
41	Kozvirân	1550	47	12	35	15	-	480	420	90	3749
		1570	43	12	33	27	-	480	396	162	4208
		1584	23	6	17	9	-	240	204	54	4408
42	Tuzluca	1550	11	5	6	10	-	200	72	60	700
		1570	18	6	7	7	-	240	84	42	955
		1584	16	9	8	11	1	360	96	66	1170
43	Sögüd Ovası	1550	32	8	14	18	-	320	168	108	3000
		1570	22	10	13	22	1	400	156	72	4000
		1584	21	20	1	7	1	800	12	42	4720
44	Urfayel	1550	11	5	6	4	-	200	72	24	2000
		1570	7	5	3	7	1	200	36	42	2600
		1584	5	4	3	1	-	160	12	18	2000
45	Keseb (Şemâs)	1550	39	16	23	22	-	640	276	132	5200
		1570	38	18	24	19	1	720	288	114	6400
		1584	28	13	16	6	1	520	192	36	7000
46	Hisârcık	1550	27	22	6	10	-	880	72	60	4000
		1570	28	16	13	20	1	640	156	120	4760
		1584	31	14	18	17	1	560	216	102	5000
47	Kindehûr	1550	5	4	1	3	-	160	12	18	1600
		1570	8	5,5	2	1	1	220	24	6	2641
		1584	10	7	2	1	1	280	36	6	3700
48	Hânsüma	1550	41	15	25	27	-	600	300	162	5000
		1570	39	17,5	24	30	1	700	288	180	6500
		1584	24	11	14	8	1	440	168	48	8070
49	İkiz Oluk	1550	8	3	5	5	-	120	60	30	1200
		1570	7	4	4	4	1	160	48	24	1400
		1584	7	3	4	-	1	120	48	-	1664
50	Sunkur	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	599
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	690
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	1000
51	Kışlâk	1550	30	42	29	41	-	1680	348	246	5344
		1570	53	27	29	24	1	1080	348	144	5123
		1584	25	22	3	53	1	880	36	318	5123
52	Mülk	1550	72	23,5	48	16	-	940	576	96	3665
		1570	55	6	49	14	1	240	588	84	3675
		1584	48	16,5	32	10	1	660	384	60	3675

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
53	Ayı Öreni	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	120
		1570	4	2	2	3	1	80	24	18	712
		1584	4	2	2	3	1	80	24	18	712
54	Kuruca Ovâcık	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1570	2	2	-	1	-	80	6	-	414
		1584	2	2	-	1	-	80	6	-	414
55	Mecid	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1570	2	1	1	-	-	40	12	10	399
		1584	2	1	1	-	-	40	12	-	399
56	Betrûn	1550	-	-	-	-	-	-	-	-	4700
		1570	-	-	-	-	-	-	-	-	5193
		1584	-	-	-	-	-	-	-	-	5845

Süveyde Nahiyesi Köyleri

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
1	Cüdeyde	1550	18	11	8	7	-	440	96	42	2944
		1570	10	5	6	7	1	200	72	42	3143
		1584	7	2	5	2	-	80	60	12	3143
2	Kebsiye	1550	40	18	18	12	-	720	216	72	3508
		1570	33	13	18	7	-	520	216	42	3948
		1584	37	18	18	11	-	750	216	66	3948
3	Yoğun Oluk	1550	18	8,5	9	5	-	340	108	30	2168
		1570	19	10	9	5	-	400	108	30	2543
		1584	25	10	13	3	-	400	156	18	2543
4	Feysa	1550	26	11	11	16	-	440	132	96	3366
		1570	25	8	17	18	1	320	204	108	4171
		1584	17	15	2	6	-	600	24	36	4171
5	Nefsi Süveyde	1550	25	10	13	15	-	400	156	90	5826
		1570	18	13	8	9	2	520	96	54	7625
		1584	16	16	4	7	1	640	48	42	7625
6	Bâldırı İnce	1550	21	10	5	11	-	360	72	66	1418
		1570	17	9	9	8	1	360	108	48	1745
		1584	14	5,5	7	3	-	220	84	18	1745
7	Cerrâriye	1550	59	30,5	47	25	-	1220	564	150	5361
		1570	52	17	36	56	-	680	432	336	6531
		1584	54	27,5	26	16	-	1100	312	96	6531
8	Muğıryun	1550	48	21	23	19	-	840	276	114	5658
		1570	59	21	30	17	1	840	360	102	7113
		1584	58	27,5	27	17	-	1100	324	102	7113
9	Zeytuniye	1550	89	46	41	52	-	1840	492	318	7404
		1570	53	16	36	37	-	640	432	162	8224
		1584	74	43	34	16	-	1720	408	96	8224

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Köyün Adı	Yıllar	H.	Ç.	B.	M.	İ.	Rç.	Rb.	Rm.	Hâsıl
10	Mağarâcık	1550	4	2	1	-	-	80	12	-	809
		1570	5	2	3	1	-	80	36	6	949
		1584	3	3	-	1	-	120	-	12	949
11	Aynü'd-Deyr	1550	3	2	1	4	-	80	12	20	531
		1570	3	2	1	4	-	80	12	24	668
		1584	3	2	1	-	-	80	12	-	668
12	Sürütme	1550	38	12	21	9	-	480	252	54	2936
		1570	14	10	4	7	-	400	48	42	2930
		1584	24	8,5	13	4	-	340	156	24	3930
13	Hâcî Habîlü	1550	32	10	20	-	-	400	240	-	1360
		1570	23	10,5	11	5	-	420	132	30	1516
		1584	29	12	17	3	-	480	204	18	1516
14	Mısrâkiye	1550	67	18	40	35	-	720	480	210	7500
		1570	36	14	25	37	1	560	300	228	6000
		1584	61	38	31	28	-	1520	372	128	6050

Ek-4 Antakya Kazası Mezraları ve Hâsılları

Antakya Nahiyesi

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
1	كحلبي ve Kelefcik	350	400	400
2	Adaca	500	500	500
3	Aftu	1000	1100	1320
4	Akiliye	300	320	Köy
5	Alkiye	400	400	400
6	Amuda (Amud)	1000	1400	1650
7	Anberi	800	1000	1000
8	Aniye Beg	1000	1000	1000
9	Arefiye	150	200	200
10	Ayne'l-Bakar	1500	1500	1500
11	Ayne'l-Beyza	625	700	700
12	Ayne'l-Harab (Ayne'z-Zeheb)	400	Köy	Köy
13	Azir	400	1000	1000
14	Bâbü'l-Cinân	1000	1300	1300
15	Bağçecik	300	300	300
16	Bâllık	100	100	100
17	Bâltacık	500	Köy	Köy
18	Behliye (كحلبي)	1300	1500	1500
19	Belât	400	400	400
20	Beric	800	1500	1500
21	Beric	1000	1800	2200
22	Beyre Kabiri	300	300	300
23	Büğcağâz	300	300	Yok
24	Burc-i Şahi	Yok	700	700
25	Cağiri-i Kebir	300	1200	1200
26	Cebelü'l-Ebyaz (Cubbü'l-Beyz)	1100	1400	2000
27	Cübbiya	500	500	500
28	Çâmuri (Çamurcu)	1400	1400	1400
29	Çerâgirân	2000	1200	1200
30	Çerdâkiye	300	500	500
31	Çevganiye	700	500	500
32	Delibe	1000	1000	1000
33	Derâbi?	250	250	250
34	Deyr-i Cedid	400	500	500
35	Deyr-i Mülk	250	250	250
36	Deyr-i Nebât	1500	1500	1500
37	Deyr-i Şâyâ	2400	2400	2400
38	Deyr-i Za'ter	700	800	800
39	Deyviye	200	300	600

AHMET GÜNDÜZ

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
40	El-Müstevfi	2800	2800	2800
41	Eşrefiye	400	400	400
42	Et-Taraşiye	2000	1200	Yok
43	Gebe Çınâr	800	700	Köy
44	Gebyân	700	450	450
45	Gözene	800	1000	1000
46	Güvenc	600	600	600
47	Hâlisiye	800	1200	1200
48	Hamduniye	700	400	500
49	Hamruniye	1000	1200	1200
50	Hâncuğız	2000	2400	2400
51	Harbiye	350	450	450
52	Herâzî	400	600	600
53	Hicâzî	600	600	600
54	Huri	350	400	400
55	İsmaliye	500	700	900
56	Kaba Harnub	300	300	300
57	Kaba Harnub	Yok	500	500
58	Kara Koz	500	500	500
59	Karaca Ören (Karâca Virân)	2500	250	250
60	Kârlık Maa Surkun	700	700	700
61	Kefire	100	100	100
62	Kelefcik	400	500	500
63	Kelefcik (Seldiran)	Yok	1000	2500
64	Kenise	800	100	100
65	Kestil	Köy	Köy	500
66	Kinâberiye (Kinâberi)	1800	2000	2000
67	Kilisâcık	150	200	200
68	Kozçı	1000	300	300
69	Kuyucâk	3000	Köy	Köy
70	Kuyucâk	1200	Köy	Köy
71	Küçük Yaylak (Küçük Yaylâcık)	200	100	100
72	Lebâbiye	600	600	600
73	Melendherni	400	Köy	Köy
74	Merba'a	1300	2000	1000
75	Meşra'	700	700	700
76	Meydâncık	300	400	400
77	Nehr-i Hennâ	2500	550	550
78	Pârsî Yörük	1000	1000	1000
79	Saferî (Saferiye)	1376	1000	Köy
80	Sâlifiye	Yok	800	800
81	Sâyluca	1000	1200	1200
82	Sebterus	1100	1300	2400

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
83	Serâkiye	350	400	400
84	Susiye	2000	400	Köy
85	Şeyh Hasan Burci	4000	Köy	Köy
86	Tabrû'l-Bâz	400	600	600
87	Tell-i Cebrâvil	1200	800	4000
88	Terğuriye	1000	1200	1000
89	Turunciye El-Garbiye	1000	1300	1300
90	Üç Tut	300	500	Köy
91	Yağmur Tâş	300	500	500
92	Yaylâcık (Büyük Yaylâcık)	350	500	150
93	Yumurcak Tâş	800	150	150
94	Zenâtiye	400	450	450
95	Zeytün Beli	350	530	530
96	Zu'aybû (Zu'aybiye)	1800	100	1800
	Toplam	78.401	70.050	74.150

Altınözü Nahiyesi

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
1	Nehriye	1500	3000	3000
2	Dânâcık (Birecik)	600	800	800
3	Kabluca	500	800	800
4	Melikçünüz	1000	1500	1500
5	Ziyâret	1000	1500	1500
6	Pınâr (Adtemye)	1500	3000	3000
7	Kalizan ()	2000	3000	3000
8	Astafani	400	5000	5000
9	Nâsiriye (Okçular)	1500	2000	2000
10	Mestcide	700	1000	1000
11	Şehabeddin	1500	1600	1682
12	Dendaniye	1500	1500	Köy
13	Hermili	200	300	300
14	Zilkiye	2000	3600	3600
15	Basılka	1000	1500	1500
16	Ayniye	2000	2200	2200
17	İncir (İncirlü)	1500	2000	Köy
18	Arnetya	1400	600	600
19	Hâruniye	2200	3000	3000
20	Ma'rata	2400	2400	2400

AHMET GÜNDÜZ

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
21	Mender	2500	1500	1500
22	Mağaracık	1500	1700	Köy
23	Beridiye	2500	3000	3000
24	Düleyciye	1800	2000	2000
25	Fersiya	1500	1500	1500
26	Heşâbi	1800	2000	2000
27	Buleytat	1200	1200	1200
28	Kızılca (Ilıcak Pınar)	600	750	750
29	Ceviz	500	500	500
30	Kâhşiye	1600	2400	5000
31	Cübül-'Amiyan	1333	1620	5000
32	Bermeşân	1800	1840	2000
33	Çevniye ()	1000	1000	2000
34	Bâbliş	1200	2000	3150
35	Deyr-i Tuma	1400	1800	2050
36	Yârmca	250	300	500
37	Zeyno (Zeyniye)	1300	1400	1700
38	Sabdemer	600	1000	1000
39	Turunciye	2500	2500	Köy
40	Deyr-i Şâyâ	600	1999	2000
41	Anez ()	1000	1150	2250
42	Beksa	2000	1800	2400
43	Betirben	1500	1700	1903
44	Beridi	1500	1600	1850
45	Sekriyan	607	Köy	Köy
46	Mansuri (Mansure)	2200	Köy	Köy
47	Ermence	1500	Köy	Köy
	Toplam	64.190	78.559	82.135

Kuseyr Nahiyesi

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
1	Harab Dövenli	410	750	750
2	Mer'ayın	-	800	800
3	Merbin	600	600	600
4	Beşirun	560	8500	8500
5	Berbin	1800	1800	1800
6	Kefra	1500	1500	1500

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
7	Mersu (Mezra-i Bedevi)	1000	1500	1500
8	Burc-ı Şeytan	300	800	800
9	Ayn-ı Kassab	2800	3000	3000
10	Deyr-i Zağyek	4500	4500	4500
11	Lebâde	1500	2000	2000
12	Besnâlcık	500	1192	1192
13	Asiye	120	120	120
14	Helâliye	-	500	500
15	Şâkure (Şâkur, Şâkuriye)	1250	420	420
16	Kabâre El-Cebel	464	1000	1000
17	Bohşin	1500	1500	1500
18	Ayn-ı Safsafa	2000	3000	3000
19	Hamrâniye, Hamruniye	1000	1200	1200
20	Okçular	850	900	900
21	Bünyâniye	1600	1600	1600
22	Bâmelka	3600	5500	5500
23	Hâlisiye	2800	2800	2800
24	Menkudiye	150	300	300
25	Meğdela	5000	6000	6000
26	Bâh?	1000	1200	1200
27	Deyr-i Siyre	260	1000	1000
28	Râtabnos	1200	2500	2500
29	Mülk-i Garbi	800	-	1000
30	İsmailiye	1500	1600	1600
31	Karmuna	300	500	500
32	Hanculus	100	2800	2800
33	Tırşikiye	1500	2500	2500
34	Herâldin	280	800	800
35	Sepetlû	392	500	500
36	Gâya	2450	3000	3000
37	Mürciyye	köy	1000	1000
38	Fındık	150	800	800
39	Sisflos	2212	2400	2400
40	Kambata	460	814	814
41	Sudure	450	700	700
42	Rabâtü'l-Buyût	550	700	700
43	Şerâdiye	550	1070	1070
44	Kabâre	Köy	5400	5400
45	Kurmdaniye	200	2500	2500

AHMET GÜNDÜZ

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
46	Mime (♣)	1500	1030	1030
47	Deyr-i Siyre	-	300	-
48	Aspano	240	300	300
49	Sâbuniye	100	100	100
50	Harabü'l-'Asuk	-	1000	1000
51	Hâkimiye	Köy	3000	3000
52	Sultaniye	400	400	400
53	Mülk-i Eş-Şarki	400	400	400
54	Tuyurî	-	500	500
55	Bâmişre	100	200	200
56	Aşudiye	1380	1400	1400
57	Hefire	150	200	200
58	Bakânon	1500	2400	2400
59	Kürkün	3000	3600	3600
60	Misyâs	1000	1200	1200
61	Kızılca Kaya	400	400	400
62	Kabâre	240	500	500
63	Hâlisiye	1000	1300	1300
64	Cericiye	-	2850	2850
65	Deyr-i Halebî (Deyr-i Sem'an)	450	450	450
66	Zevhu	1600	200	200
67	Berzenta	300	400	400
68	Kaya Pınârı (Kaya Pınâr)	800	800	800
69	Lâğude	800	1493	1493
70	Mezra'cık	500	1000	1000
71	Beysun	5000	6500	6500
72	Deyrbe	700	1500	2000
73	El-Birecık	Köy	5275	4275
74	Kahtaliye	1720	3600	3600
75	Beturin	500	500	700
76	Büblin	1500	6000	8500
77	Bâb'ül-Mevs	2000	2750	1150
78	Karâksiyye	Köy	2000	1500
79	Tuyûliye	1200	3000	3290
80	Sa'labiye	500	1000	1200
81	Hille	1200	1300	500
82	Deyr (Devir)	400	999	500
83	İbâriye	2200	5999	5999
84	Aleyled	1200	1700	2280

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
85	Dûrî	300	400	550
86	Ayn-ı Herbez	1200	1300	1520
87	Mâr-ı Cercis	1200	1700	1500
88	Berbato	3000	5000	5662
89	Cevâlkiye	1060	1500	2000
90	Bâ'itiye	450	750	1000
91	Kinâberiyeye	400	500	700
92	Târtûr	1500	2000	2500
93	Bâkuka	1400	1400	2000
94	El-Hafiyun	3400	4000	4050
95	Ermîye	300	1200	1300
96	Cüdeyde	Köy	4000	5800
97	Deyr-i Mevta maa Yaylacık ve Bербend	-	200	200
98	Berika	450	600	600
99	Ağcapınar	185	200	200
100	Sehimîye	1200	1250	1000
101	Kâhı Hamra	800	800	850
102	Deyr-i Şaya ve Arma ve Muğraya (دیر سبابة و لربابة و مرما)	-	1999	-
103	Mülşiye	800	2150	2500
104	Zâhiriye	700	2282	3533
105	Beldebin	1400	1500	1600
106	Arcalış	2300	2300	2300
107	Memlâniye	500	800	800
108	Ayn-ı Sumak	1030	1500	1500
109	Karisiye	200	550	550
110	Kocacık	1600	2500	2400
111	Karariye	1200	1200	1750
112	Beliva	500	650	650
113	Lâmiya	500	800	800
114	Tayyme	200	250	250
115	Ağaçcı	1560	1560	1880
116	Beşelmun	1100	1500	1500
117	(Kayâcık) Kala'-i Kayâcık	300	499	500
118	Hâşimiye	500	900	950
119	Kantara	-	-	200
120	زنب	1500	2500	2500
121	Ars-ı Dolab (Bi's-Sukuniye)	1300	2000	2000
122	Mağaracık	800	1500	1500

AHMET GÜNDÜZ

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
123	Kıyga (كىغا)	400	600	600
124	Ferikî	500	800	800
125	Duveyr	150	300	300
126	Beykıbet	600	1200	1200
127	Bâkmesa	1500	2000	2000
128	Bâ'ıvra	312	600	600
129	Deyr-i Li'aleb	1200	2000	2000
130	Kefer Ta'kab	1000	Köy	Köy
131	ناوى	700	-	-
132	Hüseyniye	4900	Köy	Köy
133	El-Huzeyn	500	Köy	Köy
	Toplam	130.735	214.352	220.278

Şuğur Nahiyesi

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
1	Haribetü'd-Divân	-	1000	1000
2	Düveyr	4200	4200	4200
3	Düleybiye	3600	4000	4000
4	Gayriye	1200	1500	1500
5	Fârisiye	600	1000	1000
6	Belûzin	3600	3600	3600
7	Kışlâk	350	200	200
8	Kala-i İsmail	180	190	190
9	Deyr-i Serkis	400	500	500
10	Heleytiye	2600	4000	4000
11	Beşirün (Kefrence)	1500	1500	1500
12	Begüm Gaye	350	40	40
13	Arani (Harani)	1000	1000	1000
14	Afşış	1440	1800	1800
15	Herbe	-	400	400
16	Ayn-ı Haradî	-	-	100
17	Hamlin (Bi'l-Mülk)	440	500	500
18	Burckin	1200	2400	2100
19	Basyos	1600	1800	1800

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
20	Sanuber	1200	1200	1200
21	Üstürke	440	440	440
22	Deribât	1200	1200	1200
23	Ekrâd	1000	1000	1000
24	Vâdi-yi Hammâm	800	1000	1000
25	Arusiye	600	800	800
26	Messla	2500	2500	500
27	Bürnâz	550	600	600
28	Tuffâhiye	Köy	500	500
29	Arpalu	Hali	200	200
30	Ayn-ı Öyük	1810	1810	1810
31	Teyrez Fi'l-Fevka	1441	1500	1500
32	Ayn-ı Düveyliye	200	200	200
33	Kassâs	900	900	900
34	Summâkiye	500	800	800
35	Cerinât	250	300	300
36	Aziziye-i Cevâniye	1450	1500	1500
37	Aziziye Es-Seker	520	520	520
38	Vârtân	700	1000	1000
39	Depederün	620	620	620
40	Tellâk	1200	1300	1300
41	Ayn-ı Düveyli	400	400	400
42	İbn-i Hayr Hasan	800	800	810
43	Aynü's-Seyhiye	400	617	617
44	Feylün	2500	3000	3340
45	Besyin?	500	500	300
46	Bâbân	-	500	500
47	Alkas	1000	3000	1100
48	Tûflis	1000	3425	1500
49	Tellü'z-Zeheb	500	900	1000
50	Ververiye (Verver)	1200	1200	1400
51	Bediriye	500	500	800
52	Ayn- Dâya	1430	2800	2800
53	Astra	1300	2000	3100

AHMET GÜNDÜZ

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
54	Bekiriye	2200	3000	3000
55	Aynü'l-Veled	1000	1000	1000
56	Ekrâk	900	3300	4000
57	Ayn-ı Kesin	-	1000	1000
58	Şadırna	700	1000	1300
59	Künciliye	1300	1500	1700
60	Menkusiye	800	700	700
61	Mağdela	3600	5480	10680
62	Derbend (Rimâriye)	600	1000	500
63	Meric	2600	2300	2300
64	Râmbük	1200	2000	2000
65	Körzil	1000	1250	1200
66	Kifr-i Zebde	3200	4380	4880
67	Örme Depe	800	850	1000
68	Ayn-ı Asâfir	2500	2500	3000
69	Tırnâklu	4050	4250	5000
70	Gâni (Gâniye)	1000	2000	3500
71	Beric	500	650	650
72	Beğin	1500	2000	2000
73	Kifr-i Cenâb	1000	-	-
	Toplam	84.121	109.322	114.397

Cebel-i Akra Nahiyesi

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
1	Kenise	700	700	700
2	Sâyluca	800	1000	1000
3	Numeyri (Numeyriye)	1200	1200	1200
4	Karaca Çay	Hali	200	200
5	Ağzı Kara	100	100	100
6	Kala-i Astak	400	500	500
7	Celliye	3000	3000	3000
8	Sâfiye	280	350	350
9	Kutlubiye	280	350	350

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
10	Ade	300	300	300
11	Ferike	250	250	250
12	Meymuniye	Hali	100	100
13	Eş-Şa'uretî's-Süfla (Zeytuncik)	150	100	100
14	Düstur'ul-Tahta	250	300	300
15	Beyrece	Hali	250	250
16	Kızılca Ören	300	300	300
17	Kevserlik	-	50	50
18	Mezra'cık	-	50	50
19	Hayvacık	-	100	100
20	Düz Ağaç	500	500	500
21	Kuruca Ova	500	200	200
22	Tübâs	100	100	100
23	Hervez	500	600	600
24	Mezra'cık	600	600	600
25	Acilü	1200	1200	1200
26	Lübâs (Kara kütük)	800	1000	1000
27	Alâgüden	Hali	100	100
28	Bakar Kaya	200	200	200
29	Ziyâret	1500	1500	1500
30	Arkubâş	1600	1600	1600
31	Kaya Pınarı	200	200	200
32	Bâkır (Gür summâk)	40	50	50
33	Kilisâcık	200	250	250
34	Teknecik	150	150	150
35	Surfanda	800	300	300
36	Kefire	850	300	300
37	Güzelce	250	250	250
38	Betlâya	100	150	150
39	Girâr	3500	350	350
40	Sârıca Kaya	1000	1000	1000
41	Küşne Çukuru	150	150	150
42	Ayucak Ören	90	90	90
43	Ağca Ören	80	50	50
44	Harnubcuk	-	150	150
45	Gün Ören	350	350	350
46	Berâniye (Dûrânî)	600	700	700
47	İmân Öreni	350	400	400
48	Ulucâk	300	500	500
49	Teknecik	150	150	150

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
50	Fenk-i Diğ̃er	150	100	100
51	Zeytuncik	250	250	250
52	Arpaluca (Arpalu)	Hali	50	50
53	Burcuğaz	Hali	50	50
54	Tumbás	-	150	150
55	Kâpçuğız	150	200	200
56	Çukur Örán	-	400	400
57	Alâcalu	300	300	300
58	Çağriye	200	150	150
59	Ulucâk	-	150	100
60	Gözenecik	-	100	100
61	Üç Çınâr	Hali	200	200
62	Bünyân	250	200	200
63	Hârni (Hâruniye)	700	700	700
64	Meşhed Belî	250	100	100
65	Bedüya er-Rûm	700	800	800
66	Kemallû	1200	1200	1200
67	Karain	200	200	200
68	Beridî	1000	1000	1000
69	Fenkçunuz	120	150	150
70	Hayvacık	120	150	150
71	Râsü'l-Cebel	250	250	250
72	Alağöz	250	250	250
73	Kenibetü'r-Rûm (Depe Dûrân)	300	300	300
74	Ur Depe (Karakoz)	250	250	250
75	Sürütme	300	200	200
76	Tuzluca	-	250	250
77	Depe Turum	300	200	200
78	Turgud	1900	1900	2500
79	Mehmârlu	850	1500	1500
80	Dükkân Taş	1146	1146	1780
81	Körkine	600	800	500
82	Çorak	600	750	850
83	Ayn-ı Safsafâ	400	1000	3725
84	Sapânluca	900	1400	1300
85	Sunkur	-	690	1000
86	Sendiyân (Yaylak)	700	900	1100
87	Ayn-ı Semek	500	600	1000
88	Karaçurun	200	245	280
89	Şemsuni	750	900	1000

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
90	Aslâb ve gayri	-	2000	2065
91	Selkin	2600	2600	2800
92	Bostancık	400	400	600
93	Kırk Berçek	900	900	900
94	İlvâniye	700	700	700
95	Kudmân	1100	1350	1450
96	Göl Ovacık	1400	2262	3000
97	Tâmlâlu	900	999	1900
98	Kuyucak	-	182	400
99	Helime	-	-	500
100	Bulute (Bulute)	Hali	150	150
101	Kozpınâr	-	200	200
102	Atrûn	150	150	150
103	Mecid	600	Köy	Köy
104	Ayı Öreni	300	Köy	Köy
105	Betrûn	2933	Köy	Köy
	Toplam	52.439	54.364	61.940

Süveyde Nahiyesi

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
1	Deyrûl- Atşani	Hali	1200	1200
2	Lös	Hali	50	50
3	Amudim	3270	3500	3500
4	Bulas	2410	2500	2500
5	Kâzyek	1420	1500	1500
6	Subrin	1445	1500	1500
7	Beridî	1320	1400	1400
8	Kasturiye	1250	1350	1350
9	Zeyrâniye	1000	1200	1200
10	Mansurî	770	800	800
11	Mehnâk (Nâknâk)	580	600	600
12	Ermeniye	354	400	400
13	Behlile	250	350	350
14	Asker	1798	2000	2000
15	Hacı Hasanlu	2000	2400	2400
16	Hârîşî (Hârşî'a) maa Dûman Bük	720	2500	2500
17	Beysutiye	514	600	600
18	Bancuriye	600	800	800

AHMET GÜNDÜZ

No	Mezranın Adı	Hasıl		
		1550	1570	1584
19	Tercâniye	450	500	500
20	Afare	150	200	200
21	Sâbuniye	150	200	200
22	Fenâscik	Hali	50	50
23	Zeyve	50	50	50
24	Habsçik	Yok	50	50
25	Ariniye	4950	5000	5000
26	Toprâkiye	2100	3200	3200
27	Dâvudî	2250	2500	2500
28	Bezbeşire	1614	1700	1700
29	Mahtubetü'l-Fevka	800	1200	1200
30	Mahtubetü't-Tahtani	500	700	700
31	Sıtma Pınarı	360	400	400
32	Derecik	250	350	350
33	Fındıkiye	280	300	300
34	Ela Bekir	300	300	300
35	Dercini	1000	1000	1000
36	Bityâs	250	300	300
37	Cisr-i Fenk	50	50	50
38	Sârı Kaya	1750	1800	1800
39	Bâzeyriye	940	1000	1000
40	Cezrin	250	350	350
41	Şem'uniye	450	550	550
42	Ayn-ı Dureybun	1000	1200	1200
43	Verdâniye	600	750	750
44	El-Kebâbiye	690	700	700
45	Mağâra	2740	2904	2904
46	Reyhâniye	250	250	250
47	Ağcapınâr	200	240	240
48	Ayn-ı Hüseyniye (Camus Pınarı)	2640	280	280
49	Bayr (Sâyer)	Hali	700	700
50	Cüdeyde Es-Süfla	2600	4183	4500
51	Cevherî	1500	1500	1500
52	Hızır (Huzur)	304	350	350
53	Fenk	480	500	500
54	Çevlik	280	350	350
55	Melis	400	450	450
	Toplam	52.279	60.757	61.074

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Ek-5Antakya Kazasında Vakıflar ve Mülkler

CAMİİ KEBİR VAKFI				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Antakya Nahiyesi				
1	Arkud Köyü	558	512	512
2	Mengüliye Köyü	430	445	545
3	Kürd Viranı Köyü	300	300	300
4	Meydancık Mezrası	50	372	372
5	Deyr-i Şaya	300	300	300
6	Çerâgirân Mezrası	150	150	150
7	Lebâbiye	75	75	75
8	Halisiye Mezrası	200	300	300
9	Hâncuğuz Mezrası	500	600	600
	Toplam	2563	3054	3154
Süveyde Nahiyesi				
1	Hacı Hasanlu Mezrası	250	300	300
2	Cevheri Mezrası	750	750	750
	Toplam	1000	1050	1050
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Kemallu Mezrası	150	150	150
	Toplam	150	150	150
	Genel Toplam	2713	3204	3304
HABİBÜ'N-NECCAR CAMİİ VAKFI				
Altınözü Nahiyesi				
1	Bohşin Köyü	1627	2559	2559
	Toplam	1627	2559	2559
ŞEYH ALİ CAMİİ VAKFI				
Antakya Nahiyesi				
1	Bâcaklu Köyü	1024	1400	1400
2	Kestil Köyü	-	400	-
3	Çerdakiye Mezrası	300	500	500
	Toplam	1324	2300	1900
Altınözü Nahiyesi				
1	Arnetya Mezrası	350	600	600
Süveyde Nahiyesi				
1	Ağcapınar Mezrası	150	60	60
2	Bancuriye Mezrası	150	200	200
	Toplam	300	260	260
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Kozpınar Mezrası	-	200	200
	Toplam	-	200	200
	Genel Toplam	1624	2760	2360

AHMET GÜNDÜZ

ŞEYH ALÂEDDİN CAMİİ VAKFI				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Antakya Nahiyesi				
1	Kestil Köyü	722	-	-
2	Turunciye El-Garbiye Köyü	250	-	-
3	Karaca Tût Köyü	2704	2435	2435
4	Ayne'l-Harab Köyü	400	600	-
	Toplam	4076	3035	2435
KURNASIYE CAMİİ VE MEDRESESİ VAKFI (Haleb)				
Altnözü Nahiyesi				
1	Bedita Köyü	3290	3640	3640
2	Feliş Köyü	-	5332	5332
	Toplam	3290	8972	8972
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Düz Ağaç Köyü	350	400	400
	Toplam	350	400	400
	Genel Toplam	4066	9867	9867
SERVİ CAMİİ VAKFI (Haleb)				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Sûriye Köyü	6850	7252	7252
	Toplam	6850	7252	7252
KADIASKER CAMİİ VAKFI(Haleb)				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Mağaracık Mezrası	-	1500	1500
	Toplam	-	1500	1500
ES-SAFİ CAMİİ VAKFI (Haleb)				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Ars-ı Dolab mezrası	-	2000	2000
	Toplam	-	2000	2000
KANBEK ALİ CAMİİ VAKFI (Mısır)				
Şuğur Nahiyesi				
1	Kefrence Köyü	3410	3756	3750
	Toplam	3410	3756	3750

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

<i>SEFFAHİYE CAMİİ VE MEDRESESİ VAKFI(Haleb)</i>				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Şuğur Nahiyesi				
1	Engizik Köyü	403	896	896
Toplam		403	896	896
<i>ŞEYH ABDİ İLE ZERNEBO MESCİD VE ZAVİYESİ VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Besnâlcik Mezrası	125	298	298
Toplam		125	298	298
<i>BABERNE KÖYÜ MESCİDİ VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Bâberne Köyünde İncir Ağacı	20	500	500
Toplam		20	500	500
<i>GÜLBAVİYE MEDRESESİ VAKFI</i>				
Antakya Nahiyesi				
1	Yârmca Köyü	605	605	605
2	Müstevfi Mezrası	2800	2800	2800
Toplam		3405	3405	3405
<i>FENK ZAVİYESİ VAKFI</i>				
Antakya Nahiyesi				
1	Deyr-i Nebat Mezrası	1500	1500	1500
Toplam		1500	1500	1500
Kuseyr Nahiyesi				
1	Fenk Köyü	750	1000	1000
2	Duveyr Mezrası	150	300	300
3	Feriki Mezrası	500	800	800
Toplam		1400	2100	2100
Genel Toplam		2900	3600	3600
<i>ŞEYH SAMET ZAVİYESİ VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Budak Burcu (Bâsirun) Köyü	5000	7526	7526
Toplam		5000	7526	7526
Kuseyr Nahiyesi				
1	Mülk Köyü	480	496	496
2	Mağdelâniye Köyü	1800	1800	1800
3	Kambata Mezrası	230	407	407
4	Kıyğa Mezrası	400	600	600
Toplam		2910	3303	3303
Genel Toplam		7910	10829	10829

<i>HABİBÜ'N-NECCAR MAKAMI VAKFI</i>				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Antakya Nahiyesi				
1	Kilisacık Köyü	1182	1678	1678
2	Deyrül-Maşta Köyü	1387	1965	1965
	Toplam	2569	3643	3643
Altınözü Nahiyesi				
1	Yenicekend köyü	1950	2320	2320
2	Bohşin Köyü	1627	2559	2559
3	Velidiye Köyü	445	505	505
4	Dimosa Köyü	832	1683	1683
5	Arahiya Köyü	381	544	544
6	Basılka Mezrası	750	375	375
	Toplam	5985	7986	7986
Kuseyr Nahiyesi				
1	Kabrânsiye Köyü	662	900	900
2	Kurye köyü	4562	4456	4456
	Toplam	5224	5356	5356
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Kışlak köyü	5344	5123	5123
2	Mülk Köyü	3665	3675	3675
	Toplam	9009	8798	8798
	Genel Toplam	22787	25783	25783
<i>ALİ B. AHMED B. ŞEYBANİ VAKFI</i>				
Antakya Nahiyesi				
1	Basâla Köyü	218	300	300
	Toplam	218	300	300
Süveyde Nahiyesi				
1	Mahtubetü'l-Fevka Mezrası	200	300	300
	Toplam	200	300	300
Kuseyr Nahiyesi				
1	Hayno Köyü	4470	375	375
	Toplam	4470	375	375
	Genel Toplam	4888	975	975
<i>NASİRİ MEHMED B. İBRAHİM İBN-İ HATTAT VAKFI</i>				
Antakya Nahiyesi				
1	Yarmca Köyü	605	605	605
	Toplam	605	605	605

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Altınözü Nahiyesi			
1	Kozluca ('Ayn-ı Bakuka) Köyü	1117	3054
2	Kınamık Köyü	4486	
Toplam		5603	3054
Kuseyr Nahiyesi			
1	Berfentu ('Aniye Beg Kendi) Köyü	1478	1582
2	Bâverda (Toprakhisar) Köyü	2885	2922,5
Toplam		4363	4504,5
Şuğur Nahiyesi			
1	İshakiye Köyü	1000	1172
2	Uskubat Köyü	862	998
Toplam		1862	2170
Genel Toplam		12433	10333,5
MUSTAFA PAŞA VAKFI			
Antakya Nahiyesi			
1	Sünbari Köyü	-	2080
Toplam		-	2080
FETHULLAH B. ABDÜLKERİM VAKFI			
Antakya Nahiyesi			
1	Basâla Köyü	425	600
2	Karye (Beytü'l-Ma) Köyü	1400	1725
Toplam		1825	2325
Kuseyr Nahiyesi			
1	Kabrânsiye Köyü	1655	2250
Toplam		1655	2250
Şuğur Nahiyesi			
1	Ayn-ı Dâya Mezrası	715	1400
Toplam		715	1400
Genel Toplam		4195	5975
ALİ VE AHMED VELEDAN-I OSMAN VAKFI			
Antakya Nahiyesi			
1	Hamruniye Mezrası	250	-
Toplam		250	-
Süveyde Nahiyesi			
1	Deyrü'l-Atşani Mezrası	Hali	450
Toplam		-	450
Genel Toplam		250	450
EMİR HAC B. ALÂEDDİN VAKFI			
Antakya Nahiyesi			
1	Tellal Köyü	312	320
Toplam		312	320
YAHYA VE HASAN VELEDAN-I ALİ VE MEHMED B. MAHMUD VAKFI			
Antakya Nahiyesi			
1	Karye (Beytü'l-Ma) Köyü	700	862

2	Basâla Köyü	218	300	-
	Toplam	918	1162	862
ŞERİF ALİ B. TACEDDİN ABDÜLVAHHAB VAKFI				
Altınözü Nahiyesi				
1	Ma'şukiye köyü	728	742	742
	Toplam	728	742	742
İBN-İ ÖMER VE YUNUS VE MEHMED VAKFI				
Antakya Nahiyesi				
1	Düveyr Köyü	955	1019	1019
	Toplam	955	1019	1019
Kuseyr Nahiyesi				
1	Bekrini Köyü	2500	2500	2500
	Toplam	2500	2500	2500
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Düstur'ul-Fevka Köyü	490	400	400
	Toplam	490	400	400
	Genel Toplam	3945	3919	3919
ABDULLAH B. EBABEKİR B. ÖMER B. MELENDİ VAKFI				
Altınözü Nahiyesi				
1	El-Ubeydiye	2087	2215	2215
	Toplam	2087	2215	2215
Kuseyr Nahiyesi				
1	Baksanos Köyü	3600	3970	3970
2	Zernebo (Zeryol) Köyü	600	800	800
3	Sisaflos	1106		
4	Hâkimiye Köyü	750	750	750
5	Bâkmesa Mezrası	1500	2000	2000
	Toplam	7556	7520	7520
	Genel Toplam	9643	9735	9735
AHMED B. MEHMED EL-FERECİ VAKFI				
Altınözü Nahiyesi				
1	Ilıca Köyü	1395	1395	1395
	Toplam	1395	1395	1395
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Şurmacık köyü	2325	3000	3000
2	Sâyluca Mezrası	600	750	750
	Toplam	2925	3750	3750
	Genel Toplam	4320	5145	5145
ALİ B. SAİD İBN-İ TİMUR EL-MALATİ VAKFI				
Altınözü Nahiyesi				
1	Gökçegöz Köyü	1446	1600	1600
	Toplam	1446	1600	1600
Şuğur Nahiyesi				
1	Ketrinü'n-Nasâri Köyü	560	560	560
2	Şâturiye Köyü	4350	4805	4805

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

3	Adar Köyü	1500	1500	1500
4	Beğin Mezrası	1500	2000	2000
	Toplam	7910	8865	8865
	Genel Toplam	10856	10465	10465
<i>HACI MANSUR İBN-İ HATİB VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Zengiye Köyü	1278	1485	1485
	Toplam	1278	1485	1485
Kuseyr Nahiyesi				
1	Beridiye Köyü	2915	3264	3264
2	Şırâbiye Köyü	5000	5375	5375
	Toplam	7915	8639	8639
<i>AHMED B. ALİ B. KÜÇÜK VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Rimmariye Köyü	4300	4960	4960
	Toplam	4300	4960	4960
<i>SEYDİ MANSUR B. HATİB VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Aştılaş Köyü	1000	1000	1000
	Toplam	1000	1000	1000
<i>ALİ B. AHMED B. KÜÇÜK VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Zengiye Köyü	2556	2970	2970
	Toplam	2556	2970	2970
<i>ALİ B. SAİD VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Bitrin Köyü	582	846	846
	Toplam	582	846	846
Kuseyr Nahiyesi				
1	Debrâşih Köyü	5500	6600	6600
2	Hâkimiye Köyü	750	750	750
3	🏠 Mezrası	-	2500	2500
	Toplam	6250	9850	9850
	Genel Toplam	8382	12266	12280
<i>SÜLEYMAN ÇELEBİ VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Beridiye Mezrası	625	3000	3000
	Toplam	625	3000	3000
<i>MEHMED NASRULLAH VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Halisiye Köyünde Zeytin Ağacı	-	80	80
	Toplam	-	80	80

AHMET GÜNDÜZ

<i>NASIRİ MEHMED B. MEHMED B. TENGRİVİRDİ VAKFI</i>				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Altınözü Nahiyesi				
1	Kınamık Köyü	-	4214	-
Toplam		-	4214	-
<i>ALÂEDDİN ALİ B. AHMED B. ŞEYBANİ VAKFI</i>				
Süveyde Nahiyesi				
1	Cerrariye Köyü	583	844	844
Toplam		583	844	844
Kuseyr Nahiyesi				
1	Harbiyetü'l-'Amud Köyü	5280	5280	5280
Toplam		5280	5280	5280
Şuğur Nahiyesi				
1	Kandun Köyü	3600	4000	4000
Toplam		3600	4000	4000
Genel Toplam		9463	10124	10124
<i>MAHMUD B. ABDURRAHMAN VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Nuhiye Köyü	2362	3934	3934
Toplam		2362	3934	3934
<i>MEHMED B. ABDURRAHMAN VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Basbâha Köyü	864	1200	1200
Toplam		864	1200	1200
Kuseyr Nahiyesi				
1	Havliye Köyü	1575	2055	2055
Toplam		1575	2055	2055
Genel Toplam		2439	3255	3255
<i>FATMA HATUN BİNT-İ MEHMED BEG B. SULTAN GAVRİ VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Akçurun Köyü	-	3530	3530
Toplam		-	3530	3530
Kuseyr Nahiyesi				
1	Kefra Mezrası	-	1500	1500
2	Ansu Köyü	-	2030	2030
Toplam		-	3530	3530
Şuğur Nahiyesi				
1	Nefs-i Şuğur'un Meydan Mhlsi	1494	1500	1500
Toplam		1494	1500	1500
Genel Toplam		1494	8560	8560
<i>SULTAN GAVRİ VAKFI</i>				
Süveyde Nahiyesi				
1	Mağara Mezrası	1370	1452	1452
Toplam		1370	1452	1452

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Şuğur Nahiyesi				
1	Kifr-i Katar Köyü	400	400	400
2	Ayn-ı Öyük Mezrası	905	905	905
Toplam		1305	1305	1305
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Kûfiyetü's-Süfla Köyü	905	905	905
Toplam		905	905	905
Genel Toplam		5130	5232	5246
<i>MEHMED B. İBRAHİM VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Nuhiye Köyü	1050	1750	1750
2	Fılncar köyü	1950	3250	3250
Toplam		3000	5000	5000
Şuğur Nahiyesi				
1	Ketrinü'l-Müslim Köyü	2000	2500	2500
Toplam		2000	2500	2500
Genel Toplam		5000	7500	7500
<i>EBU'L-FAZİL MEHMED B. İDRİS VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Kayacık Köyü	2130	2120	2120
Toplam		2130	2120	2120
Şuğur Nahiyesi				
1	Ketrinü'l-Müslim Köyü	1000	1250	1250
Toplam		1000	1250	1250
Genel Toplam		3130	3370	3370
<i>EMİR HAC B. ALÂEDDİN VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Kâsmiye Köyü	3900	3300	3300
Toplam		3900	3300	3300
<i>MEHMED PAŞA VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Zanbak Köyü	2000	1800	1800
Toplam		2000	1800	1800
<i>MEHMED VE EBUBEKİR EVLAD-I MOĞOLTAY VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Berâdin Köyü	1934	2666	2666
2	ۛۛۛ Mezrası	2500	-	-
Toplam		4434	2666	2666
<i>EL-MELİK EL-MÜEYYİD AHMED VAKFI (Mısır)</i>				
Gelir Kaynağı		Yıllar		
		1550	1570	1584
Kuseyr Nahiyesi				
1	Kefer Hind Köyü	1700	1891	1890
Toplam		1700	1891	1890

	Cebel-i Akra Nahiyesi			
1	Tamtüm Köyü	830	2070	2070
2	Bezge Köyü	3306	3073	3073
3	Atrun Mezrası	150	150	150
4	Bulute (Bulut) Mezrası	Hali	150	150
	Toplam	4286	5443	5443
	Genel Toplam	5986	7334	7334
	MEHMED B. YASİN VAKFI			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Şırâbiye Köyü	2500	2687	2688
	Toplam	2500	2687	2688
	Şuğur Nahiyesi			
1	Çorakiye Köyü	3075	2316	2316
2	Kifr-i Zebde Mezrası	620	730	730
	Toplam	3695	3046	3046
	Genel Toplam	6195	5733	5734
	İMADEDDİN ALİ B. KUSEYR ED-DEYRİ VAKFI			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Berâdîn Köyü	483	667	667
2	Hayno Köyü	687	750	750
3	Sofiler Köyü	1150	1233	1233
4	Bâmilka Mezrası	900	1375	1375
5	Lağude Mezrası	200	373	373
	Toplam	3420	4398	4398
	SEYYİD EMİRHAN B. SEYYİD HÜSEYİN VAKFI			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Domât Köyü	3050	3575	3575
2	Deyr-i Li'aleb Mezrası	1200	2000	2000
	Toplam	4250	5575	5575
	İBRAHİM B. (۲۵) ? EL-YESARİ VAKFI			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Amud Köyü	4968	5985	5985
	Toplam	4968	5985	5985
	Şuğur Nahiyesi			
1	Canudiye Köyü	3800	4792	4792
2	Düveyr Mezrası	1575	1575	1575
	Toplam	5375	6367	6367
	Genel Toplam	9936	11970	11970
	SEYDİ MEHMED B. ÖMER EL-MARAŞİ VAKFI			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Amud Köyü	1598	1932	1932
	Toplam	1598	1932	1932

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

	Şuğur Nahiyesi			
1	Bederhun Köyü	1095	1500	1500
	Toplam	1095	1500	1500
	Genel Toplam	2693	3432	3432
	<i>Hüsrev Paşa İmarertü Vakfı (Haleb)</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Bekrini Köyü	5000	5000	5000
	Toplam	5000	5000	5000
	<i>CUMA B. NASIR B. ÖMER EL-KAŞANİ VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Bâsiye Köyü	4400	6820	6820
	Toplam	4400	6820	6820
	<i>İBN-İ FEREC B. ALİ B. KAŞANİ VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Ayn-ı Zimarın Köyü	1233	1233	1233
	Toplam	1233	1233	1233
	Şuğur Nahiyesi			
1	Ketrinü'n-Nasari Köyü	373	373	373
2	Atrün Köyü	1250	1250	1250
3	Lefşün Köyü	3780	3780	3780
	Toplam	5403	5403	5403
	Genel Toplam	6636	6636	6636
	<i>HACI KUSEYR B. HACI AHMED EL-KÜRDİ VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Zerzûr Köyü	2080	2080	2080
	Toplam	2080	2080	2080
	<i>ŞERİF YUNUS EL-'ADLİ VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Nimtos Köyü	3550	4248	4248
2	Bâşiriye Köyü	3166	3333	3333
	Toplam	6716	7581	7581
	<i>2b ? B. ABDULLAH VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Fâtikiye Köyü	5525	6820	6820
2	Beykıbet Mezrası	720	1800	1800
	Toplam	6245	8620	8620
	<i>ABDURRAHMAN B. SADIK ES-SİRECİ VAKFI (Abdurrahman b. Kutlu Beg)</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Löksin Köyü	1250	1250	1250
2	Karbeyaz Köyü	486	591	591
	Toplam	1250	1841	1841

AHMET GÜNDÜZ

	Şuğur Nahiyesi			
1	Mezra-i 'Uzeyr Köyü	1012	1200	1200
2	Belüzin Mezrası	450	450	450
	Toplam	1462	1650	1650
	Genel Toplam	2712	3491	3491
	<i>EVLAD-I KUTLU BEG ES-SİRECİ VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Karbeyaz Köyü	730	5615	886
2	Kabâre Köyü	588	650	650
	Toplam	1318	6265	1536
	<i>RECEB B. ABDULLAH VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Düveysat Köyü	1713	1713	1713
	Toplam	1713	1713	1713
	Şuğur Nahiyesi			
1	Kandun Köyü	900	1000	1000
2	Bekfelâ Köyü	800	800	800
3	Çorakiye Vakfı	3075	2316	2316
	Toplam	4775	4116	4116
	Genel Toplam	6488	5829	5829
	<i>FAZIL B. MEHMED VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Kürkün Köyü	250	300	300
	Toplam	250	300	300
	<i>NASİRİ MEHMED İBN-İ FAZLULLAH VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Kürkün Köyü	250	300	300
	Toplam	250	300	300
	<i>NASİRİ MEHMED B. AHMED VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Mağdelatü'l-Meşayih Köyü	6234	6727	6727
2	Zev Köyü	1620	2003	2003
	Toplam	7854	8730	8730
	<i>ABDÜLKADİR B. AHMED EL-KÜRDİ VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Harbiyetü'ş-Şimaliye Köyü	1600	556	556
	Toplam	1600	556	556
	<i>NASİRİ MEHMED B. ŞEHABİ AHMED EŞ-ŞEHİD VAKFI</i>			
	Kuseyr Nahiyesi			
1	Harbiyetü'ş-Şimaliye Köyü	400	556	556
	Toplam	400	556	556

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

<i>GILANİ (علی) ALİ B. YUNUS B. BERADİK VAKFI</i>				
Gelir Kaynağı	Yıllar			
	1550	1570	1584	
Kuseyr Nahiyesi				
1	Bâ'ıvra Mezrası	312	600	600
Toplam		312	600	600
<i>علاء ? HALİL İBN-İ MEHMED B. FAZLULLAH VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Kürkün Köyü	250	300	300
Toplam		250	300	300
<i>HALİL B. HALİL HAMİD VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Cânudiye Köyü	3800	4792	4792
Toplam		3800	4792	4792
<i>HACI MANSUR B. ŞERİF YUNUS B. HATİB VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Adar Köyü	3187	3187	3187
Toplam		3187	3187	3187
<i>BUĞRAEDDİN B. EBABEKİR VAKFI</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Huzeyn Mezrası	500	2000	2000
Toplam		500	2000	2000
<i>CUMALİ ABDULLAH B. MUSA VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Antalâna Köyü	425	485	485
Toplam		425	485	485
<i>SEYYİD MEHMED B. SEYYİD AHMED EL-FENASİ VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Antalâna Köyü	1955	2231	2231
Toplam		1955	2231	2231
<i>KADI ALÂEDDİN HATİB EL-NASİRİ VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Ayne'l-Bendak Köyü	1750	1944	1944
Toplam		1750	1944	1944
<i>ABDÜLMUHİBBİ B. ABDÜLMEVLA VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Ayne'l-Bendak Köyü	4375	4860	4860
Toplam		4375	4860	4860

AHMET GÜNDÜZ

<i>CEMALEDDİN B. AHMED B. ŞABAN VAKFI</i>				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Şuğur Nahiyesi				
1	Hambuşiye Köyü	1475	1500	1500
2	Übeyn Köyü	227	300	300
3	Burckin Mezrası	150	300	300
4	Basyos Mezrası	198	225	225
	Toplam	2050	2325	2325
<i>MEVLANA ŞEMSEDDİN B. ÖMER EL-MARAŞI VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Bekfela Köyü	800	800	800
	Toplam	800	800	800
<i>EBUBEKİR B. SEFAH VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Bedâma Köyü	4500	4500	4500
	Toplam	4500	4500	4500
<i>ŞAHİN B. ABDULLAH VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Kaykun Köyü	2785	4500	4500
	Toplam	2785	4500	4500
<i>ŞEHABEDDİN AHMED VE MEHMED VE VELİ YUSUF EVLAD-I TAT? (♡ ♡) VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Ara Köyü	1100	1166	1166
	Toplam	1100	1166	1166
<i>SARAY HATUN VE HARAMEYNİ'Ş-ŞERİFEYN VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Atrûn Köyü	3333	3333	3333
2	Kassas Mezrası	300	300	300
3	Afşiş Mezrası	480	600	600
	Toplam	4113	4233	4233
<i>HARAMEYNİ'Ş-ŞERİFEYN VAKFI (MEDİNE-İ MÜNEVVERE)</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Tababiye köyü	7188	8475	
	Toplam	7188	8475	
Şuğur Nahiyesi				
1	Nefs-i Şuğur'un Meşârika Mahallesi	2600	2660	
	Toplam	2600	2660	

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

<i>ŞEYH ALİ ER-REYHAVİ VAKFI</i>				
Gelir Kaynağı	Yıllar			
	1550	1570	1584	
Şuğur Nahiyesi				
1	Atrûn Köyü	625	625	625
2	Afşiş Mezrası	180	225	225
Toplam		805	850	850
<i>AİŞE BİNT-İ ABDULLAH VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Vadi-yi Hammam Mezrası	800	-	-
Toplam		800	-	-
<i>AKBOLAD B. ABDULLAH VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Deribat Mezrası	150	150	150
Toplam		150	150	150
<i>İBRAHİM B. FEREC B. KAŞŞANİ VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Kassas Mezrası	112	112	112
Toplam		112	112	112
<i>SARI İBRAHİM B. KAŞŞANİ VAKFI</i>				
1	Afşiş Mezrası	180	2250	225
Toplam		180	2250	225
<i>ALİ B. MEHMED B. ÇOBAN SEYİSİ? () VAKFI</i>				
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Hammam-ı Antakiye Köyü	2190	2655	2655
Toplam		2190	2655	2655
<i>HACI ÖMER B. KÜÇÜK VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Mağdela Mezrası	400	913	1780
Toplam		400	913	1780
<i>CEMALEDDİN YUSUF B. AHMED VAKFI</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Mağdela Mezrası	1200	1827	3560
Toplam		1200	1827	3560
<i>İZZEDDİN EBU'L-RIZA MEHMED VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Ma'rata Mezrası	2000	400	400
Toplam		2000	400	400
<i>ŞERİF ALİ B. TACEDDİN ABDÜLVAHHAB VAKFI</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1	Ma'sukiye köyü	728	742	742
Toplam		728	742	742

AHMET GÜNDÜZ

<i>MEHMED B. ABDURRAHMAN VAKFI</i>			
Gelir Kaynağı	Yıllar		
	1550	1570	1584
Altınözü Nahiyesi			
1 Basbâha Köyü	864	1200	1200
Toplam	864	1200	1200
Kuseyr Nahiyesi			
1 Havliye Köyü	1575	2055	2055
Toplam	1575	2055	2055
Genel Toplam	2439	3255	3255
<i>EVLAD-I İBN-İ CÜNDİ VAKFI</i>			
Antakya Nahiyesi			
1 Arkud Köyü	558	512	512
2 Mengüliye Köyü	430	445	545
3 Kürd Viranı Köyü	300	300	300
4 Meydancık Mezrası	50	372	372
5 Deyr-i Şaya	300	300	300
6 Çerâgirân Mezrası	150	150	150
7 Lebâbiye	75	75	75
8 Halisiye Mezrası	200	300	300
9 Hâncuğız Mezrası	500	600	600
Toplam	2563	3054	3154
Süveyde Nahiyesi			
1 Hacı Hasanlu Mezrası	250	300	300
2 Cevheri Mezrası	750	750	750
Toplam	1000	1050	1050
Cebel-i Akra Nahiyesi			
1 Kemallu Mezrası	150	150	150
Toplam	150	150	150
Genel Toplam	3713	4254	4354
<i>HACI MANSUR İBN-İ HATİB VAKFI</i>			
Altınözü Nahiyesi			
1 Zengiye Köyü	1278	1485	1485
Toplam	1278	1485	1485
Kuseyr Nahiyesi			
1 Beridiye Köyü	2915	3264	3264
2 Şırâbiye Köyü	5000	5375	5375
Toplam	7915	8639	8639
Genel Toplam	9193	10124	10124
<i>ALİ B. AHMED B. ŞEYBANİ VAKFI</i>			
Antakya Nahiyesi			
1 Basâla Köyü	218	300	300
Toplam	218	300	300

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Süveyde Nahiyesi				
1	Mahtubetü'l-Fevka Mezrası	200	300	300
Toplam		200	300	300
Kuseyr Nahiyesi				
1	Hayno Köyü	4470	375	375
Toplam		4470	375	375
Genel Toplam		4888	975	675
ÖMER B. AHMED İBN-İ (۳) ? VAKFI				
Antakya Nahiyesi				
1	Aydi köyü	1002	1305	1333
Toplam		1002	1305	1333
Şuğur Nahiyesi				
1	Atrün Köyü	555	555	555
Toplam		555	555	555
Genel Toplam		1557	1860	1888
ZEYNELABİDİN EL-MEŞHEDİ VAKFI				
Antakya Nahiyesi				
1	Delibe Mezrası	250	250	250
Toplam		250	250	250
Kuseyr Nahiyesi				
1	Bâverda (Toprakhisar)	2885	2922,5	2922,5
Toplam		2885	2922,5	2922,5
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Betrun Mezrası	733	1293	1445
Toplam		733	1293	1445
Genel Toplam		3868	4465,5	4617,5
KASIM B. EMİR HAC B. SARUCA MÜLKÜ				
Antakya Nahiyesi				
1	Sünbari Köyü	2316	-	-
Toplam		2316	-	-
MEHMED B. MEHMED B. KUTLU BEG MÜLKÜ				
Altınözü Nahiyesi				
1	Ilca Köyü	1860	1860	1860
Toplam		1860	1860	1860
Cebel-i Akra Nahiyesi				
1	Şurmacık köyü	775	1000	1000
2	Sâyıluca Mezrası	200	250	250
Toplam		975	1250	1250
Genel Toplam		2835	3110	3110
HAMZA B. ALİ B. MEHMED MÜLKÜ				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Beşmâşâ Köyü	3370	3604	3604
Toplam		3370	3604	3604

AHMET GÜNDÜZ

<i>ŞERAFEDDİN MUSA B. HACI MEHMED MÜLKÜ</i>				
	Gelir Kaynağı	Yıllar		
		1550	1570	1584
Kuseyr Nahiyesi				
1	Amud Köyü	323	400	400
Toplam		323	400	400
Şuğur Nahiyesi				
1	Bederhun Köyü	218	300	300
Toplam		218	300	300
Genel Toplam		541	700	700
<i>YUSUF B. HALİL B. SARUCA MÜLKÜ</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Râtabnos Mezrası	1200	2500	2500
Toplam		1200	2500	2500
<i>ÖMER B. YUSUF EL-KÜRDİ HACI ABDULLAH MÜLKÜ</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Mağdela Mezrası	5000	5000	5000
Toplam		5000	5000	5000
<i>SEYYİD MEHMED B. SEYYİD AHMED MÜLKÜ</i>				
Kuseyr Nahiyesi				
1	Bakânon Mezrası	1500	900	1500
2	Kahtaliye Mezrası		1800	5000
Toplam		1500	2700	6500
Şuğur Nahiyesi				
1	Bekfela Köyü	400	400	400
Toplam		400	400	400
Genel toplam		400	3100	6900
<i>KADI CEMALEDİN YUSUF EL-HANEFİ MÜLKÜ</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Ketrinü'l-Müslim Köyü	1000	1250	1250
2	Atrün Köyü	625	625	625
Toplam		1625	1875	1875
<i>KASIM B. İBRAHİM B. SAVCI MÜLKÜ</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Fırfırı Köyü	1500	1096	1096
2	Hüseyniye Köyü	591	673	700
Toplam		2091	1769	1796
<i>ŞEYH ALİ ER-REYHAVİ MÜLKÜ</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Afşiş Mezrası	180	225	225
Toplam		180	225	225
<i>CUMALİ YUSUF B. MELENDİ MÜLKÜ</i>				
Şuğur Nahiyesi				
1	Kassas Mezrası	224	225	225
Toplam		224	225	225

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

<i>NASİRİ MEHMED B. ()? MÜLKÜ</i>				
Gelir Kaynağı	Yıllar			
	1550	1570	1584	
Şuğur Nahiyesi				
1 Kifr-i Zebde Mezrası	310	365	365	
Toplam	310	365	365	
<i>MEHMED B. CEMALEDDİN KUTLU BEG MÜLKÜ</i> (Evlad-ı Kutlu Beg Mülkü)				
Altınözü Nahiyesi				
1 Bohşin köyü	1627	2559	2559	
2 Cübü'l-Amiyan Merzası	333	405	405	
Toplam	1960	2964	2964	
<i>FEREC B. EMİRHAC MÜLKÜ</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1 Zengiye Köyü	426	495	495	
Toplam	426	495	495	
<i>EVLAD-I () ? MÜLKÜ</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1 Basbâha Köyü	864	1200	1200	
<i>MEHMED BEG B. SULTAN GAVRİ MÜLKÜ</i>				
Altınözü Nahiyesi				
1 Ağcurun Köyü	3920	-	-	
Toplam	3920	-	-	
Kuseyr Nahiyesi				
1 Ansu Köyü	1900	-	-	
2 Kefra Mezrası	1500	-	-	
Toplam	3400	-	-	
Şuğur Nahiyesi				
1 Boğazkeniz köyü	1300	1300	1300	
Genel Toplam	8620	1300	1300	
<i>HADİCE BİNT-İ EBUBEKİR MÜLKÜ</i>				
Antakya Nahiyesi				
1 Et-Taraşiye Mezrası	1500	900	-	
Toplam	1500	900	-	

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

DİZİN

A

Abbasi Devleti	12	Ali birader-i Nasuh.....	132
Abdi Kethüda.....	75, 173	Ali ve Yusuf veledan-ı Satılmış.....	107
Abdullah b. Ebabekir b. Melendi....	93, 96	Ali veled-i Süleyman.....	77, 173
Abdullah b. Ebubekir b. Ömer Melendi	66	<i>Altın Kapı</i>	10
Abdurrahman b. Sadık Es-Sireci ..	88, 113	Altınözü ...	3, 4, 23, 24, 25, 41, 42, 48, 49, 50, 65, 143, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 153, 154, 155, 157, 158, 160, 161, 167, 169, 170, 172, 179, 180, 181, 196, 200, 219, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 244, 245, 246, 247, 249
Abdülmuhibbi b. Mevla	113	Altınözü Nahiyesi	24, 48, 49, 50, 65, 149, 161, 196, 200, 219, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 244, 245, 246, 247, 249
Açıkdere	68	Alven	131
Adana	12	âmil.....	163
Adâr.....	110, 207	Anadolu	1, 8, 10, 13, 15, 108
Afşin.....	13	Anazarba.....	12
Ahmed b. Ali	105, 108	Aniye Beg Kendi.....	92, 202, 235
Ahmed b. Hüseyin	121	An-ta-keé	5
Ahmed b. Mehmed El-Fereci	124	Antâkia	5
Ahmed b. Mennan.....	102	Antakya....	. V, VI, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 57, 62, 77, 143, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 191, 193, 217, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 246, 247, 249
Ahmed b. Tolun.....	12	Antakya Çeltik Kanunnâmesi	3, 4, 187
Ahmed bin Mervan	16	Antakya Haçlı Prinkepsi.....	16
Ahmed Çavuş	61, 121	Antakya Haçlı Prinkepsliği.....	15, 16
Ahmed Şah	14	Antakya Kalesi.....	33, 34
Ahmedce.....	62, 195	Antakya Nahiyesi	24, 48, 49, 50, 53, 148, 189, 191, 193, 217, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 246, 247, 249
Akcurun.....	73, 103, 205	Antakya Seraskeri	77
Akkâvur.....	55, 148, 193		
Aklanos	83, 200		
Alâeddin Ali b. Ahmed	91, 108		
Alafenk	131, 212		
Alâkend	74, 198		
Alaybeyi	28		
Ali b. Ahmed b. Şeybani	58, 85, 108		
Ali b. Bekir	134		
Ali b. Küçük	71		
Ali b. Mehmed Çoban Es-Seyisi	126		
Ali b. Ömer.....	129, 130		
Ali b. Said.....	72, 77, 95, 106, 110, 115		
Ali b. Said b. Timur	72, 115		
Ali b. Said b. Timur El-Malati.....	115		
Ali b. Said El-Malatî	95		
Ali b. Savcı	132		
Ali b. Ahmed b. Küçük	99		
Ali Beg	133		
Ali biarder-i Nasuh	132		
Ali birader-i Kâtib Murad	104		

Antakya şehri.....	3, 4, 5, 7, 18, 24, 33, 34, 35, 39, 42, 43, 45, 46, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 170, 179, 180
Antalâna	114, 207, 243
Anteke	5
Antigonus	5, 6
Antioch	4, 5, 6, 7, 184
Antony	7
Apameia	4
Arahiya	68, 198, 234
Araplar.....	11
Arkud	56, 64, 148, 193, 231, 246
Armela.....	110, 207
arpa...2, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 148, 151, 152, 180	
Arpalı	61
Arpalu.....	61, 148, 195, 225, 228
Arslanyazı.....	107
Artuklu	15, 17
Arûs.....	158, 186
Asesbaşı.....	27
Asi	4, 10, 13, 19, 33, 34
Âsi nehri.....	6
Asiya	75, 199
Aştilâş.....	114, 207
Atrun	112, 208, 240
Augustus.....	8
avâriz.....	31, 177, 191
avarız-ı divânî.....	150
Avasım	11
Avcılar.....	62, 195
Avsuyu	69
Ay1 Öreni.....	125, 214, 229
Ayışığı.....	123

Aynî Ali Efendi.....	175
Ayvacık.....	125
azebân.....	29
Azirecik	205

B

Bab el-Bahr	12
Bâbatorun.....	88, 202
Bâberne.....	86, 201, 233
Bâbitra	68, 196
Bâbišta	104, 205
Bacâklu	57
bac-ı bazar-ı Dergüş	84
Bâc-ı bâzâr-ı siyâh	163
Bâc-ı Hamr	164, 166
bâd-i hevâ	26
Bagras.....	12, 18
Bağ Beli.....	127, 211
bağçe-i meşhed.....	61
Bağdâdî.....	58, 194
Bahyosun	123, 208
Bakârka.....	79, 199
Baki Çavuş.....	102, 174
Bakraz.....	24
Bâksa	99, 205
Baksanos.....	93, 201, 236
Bâldırı İnce	140, 214
Bali b. Hüseyin.....	133, 134
Bali Çavuş.....	120
Bâliidiye.....	25
Bâlis sancakbeyi.....	74, 128
Ballıöz	62
Bâltacık.....	64, 195, 217
Bârbârun	62, 195
Barnabas	8
Basâla	58, 194, 234, 235, 236, 246
Basbâha.....	73, 198, 238, 246, 249
Basık.....	10
Bâsirun.....	70, 197, 233
Bâsiyye	89, 202
Başbakanlık Osmanlı Arşivi.. V, 3, 4, 183	

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

- başhâne 44
 Bâşiriye 86, 203, 241
 Batbul 85, 203
 Batibât 122, 210
 Batla 102, 205
 Bâverde 86, 203
 Baybars 17, 18, 19, 45, 184
 Baybars el-Bundukdârî 17
 Bâyındır 124, 211
 Bedâma 111, 207, 244
 Bederhun 116, 207, 241, 248
 Bedino 66, 197
 Bedita 72, 197, 232
 Behiyun 117, 210
 Bekfela 116, 207, 244, 248
 Bekrini 87, 202, 236, 241
 Bekseriyya 108, 206
 Belazuri 11
 belediye 7, 29, 31
 Belendor 102, 206
 Belengöz 123
 Bennâk Resmî 155
 ber vech-i münâsafa 149
 Berâdin 93, 201, 239, 240
 Berfentu 92, 202, 235
 Beridiye 90, 202, 220, 237, 246
 Berkıyarûk 15
 Bertrandon de la Broquier 5, 45, 183
 Beşmâşa 87, 201
 Betrûn 130, 214, 229
 Betûbe 86, 202
 Betya 81, 201
 Beylerbeyi 26, 28, 134, 171
 Beyra 101, 204
 Bezge 125, 211, 240
 Bıçâkçılar 37
 Bilâknos 123, 210
 Bilme 69, 198
 Bimeyna 100, 204
 Bîrûn 100, 204
 Bitiren 77
 Bitrin 77, 199, 237
 Bizans İmparatorluğu 12
 Boğazkeniz 115, 208, 249
 Bohemund 16, 17
 Bohşin 41, 65, 146, 147, 196, 221, 231, 234, 249
 Bosfîn 122, 210
 Bosnî İskender 120
 Bosnî İskender b. Abdullah 120
 boyahâne 44
 Boyahâne Resmî 160
 Boyâluca 123, 208
 Boz Öyük 76, 199
 Bozhöyük 76
 Brutus 7
 Budak Burcu 70, 197, 233
 buğday ... 2, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 148, 150, 151, 152, 153, 169
 Buğraeddin b. Ebabekir b. Cavid 98
 Burc-ı Beridi 75, 198
 Burc-ı Şahi 61
 Büyük Burc 73, 198

C

- câbi 32
 Çağiriye-i Küçük 53, 193
 Camii Kebir 38, 40, 41, 47, 57, 60, 62
 Camii Kebir Mahallesi 38
 Canbolad Beg 114, 120, 173
 Cano 131
 Cânudiye 111, 207, 243
 Cariye 164
 Cassius 7
 Catilius Severus 9
 Cebel-i Ahmer 161
 Cebel-i Akra ... 3, 4, 23, 24, 25, 41, 42, 48, 49, 50, 51, 97, 123, 134, 143, 145, 147,

151, 153, 154, 155, 157, 158, 160, 161, 162, 167, 169, 170, 172, 179, 180, 181, 210, 226, 231, 232, 234, 236, 239, 240, 245, 246, 247	
Cebel-i Akra' Nahiyesi	25, 48
cebelü	175
Cemaat-i Nasârî	25
Cemaleddin b. Ahmed b. Şaban .	114, 118
Cerinât	122, 210, 225
Cerrâriye	139, 149, 214
ceviz ...2, 55, 56, 66, 70, 78, 80, 115, 126, 129, 130, 131, 139, 153	
Cıblâk	79, 198
Cidâliye	84, 204
Cihanbeyli	57
Cité de Dieu	5
City of God	5
<i>cizye</i>	11, 15, 89, 90
Clermont Konsili	15
Com	100, 206
Cûde	107, 204
Cullahan Mahallesi	35
Cuma b. Nasır b. Ömer El-Kasanî	89
Cumali Abdullah b. Musa El-Fenasi ...	115
Cundi Hamamı	19
Cüdeyde	107, 140, 205, 214, 223, 230
Cümdi Murad	130, 135
Cüdişâpür	10
Cünte	75, 80, 161, 197, 198
cürm-i cinayet	26

Ç

Çabala	126
Çağsendi	128, 212
Çâkçâk	131, 212
Çândır	132, 212
Çarşı ve Pazarlar	42
Çarşı-pazar	27
Çavuş Tur Ali	103
çeltik	VI, 2, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 180, 190

çeltik ziraatı	149, 150
Çeribaşı	28, 177
Çerkes Hüseyin	77, 174
Çınârcık	130, 212
çift	1, 144, 145, 147, 154, 155
çift resmi	144, 154, 155
çift-hane	144
Çiftlik	143, 144
Çoğun taifesi	60, 63
Çorakiye	115, 208, 240, 242
Çukurova	10, 15, 18

D

Dabrâşih	95, 201
Dâdhin	109, 209
Dağdüzü	128
Danişmendiye	78, 199
Danişmendli	17
Daphne	9, 10, 13, 33
darı ...2, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 89, 92, 95, 99, 104, 109, 119, 124, 131, 132, 134, 139, 180	
Dâvudi	63
debbaghâne	44, 165
Debbûs	35, 37, 39, 40, 43, 47, 180
Debbûs Mahallesi	39
Debrîşe	95, 201
Debuye	67, 199
Defne	4, 6, 9, 10, 13, 33
Defter Kâtibi Mehmed	135, 136
defterdar kethüdası	2
Deli Yusuf	112
Dendâniye	68, 200
Denizgören	127
Dergüş pazarı	82
Dersuniye	55, 148, 160, 193
Derviş Mehmed b. Ferik Hüseyin	77
Derye	101, 204
Deyr-i Bakrakas	81, 203
Deyr-i Sa'dân	54

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Deyr-i Sem'an	105, 205, 222
Dimaşk	15
Dikme, Dikmece	56, 193
dimos	67, 85, 107, 153
Dimosa	67, 197, 234
Diokletian	10
Diriniye	99, 205
Divane Murad	129
Divane Mustafa	121
Divân-ı Hümâyûn	4, 21
divânî	146, 147, 150, 159
Diyâna	76, 199
Diyarbekir	15, 45, 175
Dizdâr	29
dizdarbaşı	31
Domât	89, 201, 240
dönüm	1, 7, 13, 144, 145, 154
Dört Ayak Mahallesi	37, 39
Döver	58
duhhân	167
Dukak	15
dulkadirli	53, 62, 67, 68, 70, 140
Dursunlu	55
Dûveysat	82, 84, 203
Dük Kapısı	34
Düveyr	58, 148, 194, 224, 236, 240
Düz Ağaç	127, 210, 227, 232

E

Ebi Ferec Ali b. Kassani	115
Ebu Abdullah Fahri b. Ahmed b. Sefa	114
Ebü Ubeyde b. Cerrah	11
Ebubekir b. Sefâh	111
Ekrad Livası Miralayı Ömer	102
Ekrad Sancağı Miralayı Mehmed Subaşı	99, 100
Ekrad Sancağı Miralayı Ömer	129, 173
Ekrad ve Kilis Sancakbeyi	114
El-'Ubeydiye	66
El-Birecik	107, 205, 222
El-Cerine	59, 194
El-Huzeyn	98, 206, 224
El-Melik El-Munid Ahmed	83

El-Müeyyid Ahmed	126
emânet	163
Emevi	11
Emir Ali	61
Emir Hac veled-i Alâeddin	55
Emirhac b. Alâeddin Karamanî	96
Engizik	117, 208, 233
Enûşirvân	11
Epiphanes	6
<i>Epiphania</i>	6
Erbaşı	121
Ermence	75, 200, 220
Ermeni	7, 14, 15, 16
Et-Taymime	129, 213
Evlad-ı Ebu'l-Fazl Mehmed b. İdris El-Hanefi	117
evlâd-ı fatihân	28
evlad-ı Ferit	73
Evlad-ı İbn-i Cündi	57
Evliya Çelebi	29, 32, 34, 184
Eyerci	134, 211

F

Faris b. Hayrullah	117
Fâris Kapısı	14
Fâtukiye	94, 202, 241
Fatikli	94
Fatma Hatun bint-i Mehmed Beg	73
feddân	146
Feliş	73, 198, 232
Fenk	42, 96, 97, 131, 204, 228, 230, 233
Fenk Zaviyesi	42, 96
Ferec b. Emir Hac	71
Ferhad	61, 101, 134, 177
Ferhad b. Ahmed	61
Ferhad Beg	61
Ferî	84, 204
Feridun Ağa	68
Ferzela	78, 199
Ferzele	78
Fethullah b. Abdülkerim	58, 59, 94
Fetva	31
Fevkani Mahallesi	111

Feysa	139, 214
Fılınar	88, 203, 239
Fırat	5, 6
Fırfırî	121, 209
Filaretos	14
Firuz	16
Fûrcın	103, 205

G

Ganim b. Çerkes Ahmed	133
gayrimüslim	46, 50, 51, 77, 108, 112, 132, 138, 139, 141, 164, 180
Gâzi	135, 212
Gazze	18
Gebe Çınar	65, 196
Geçirgin	105, 205
Gökçeğöz	72, 197, 236
Gönüllüyân Ağası Abdi	75
Görentaş	133
Gözene	134, 212, 218
Gözlekçiler	125
Gülbaviye Medresesi	42, 58
Gülbek Mahallesi	39
Günyazı	65
Güveççi	120
Güvençi	120, 209
Güzel Burc	61, 195

H

Habîb b. Mesleme	11
Habib-i Neccar	4, 7
Hacı Cafer b. Abdullah	75
Hacı Çavuş	130
Hâci Habıblü	140, 215
Hacı Hızır b. Hacı Ahmed El-Kürdî	91
Hacı Mansur b. Hatib	91, 92
Hacı Mansur b. Şerif Yunus b. Hattib	110
Hacı Mansur Hatib	71
Hacı Mehmed	83, 116, 131, 134
Hacı Yusuf	134

Haçlı	15, 16, 17, 18, 45, 179, 184, 185
Haçlılar	16
Hadrian	9
Hâkimiye	106, 204, 222, 236, 237
Haleb	2, 3, 15, 18, 19, 22, 25, 33, 34, 46, 60, 61, 76, 77, 120, 121, 134, 146, 153, 175, 177, 179, 183, 184, 232, 233, 241
Haleb Miralayı Mahmud	76
Haleb sancağı	2, 22, 25, 146
Haleb Türkmenleri	60
Halep	6, 11, 12, 13, 14, 17, 46, 72, 73, 89, 101, 127, 141, 145, 152, 173, 175
Halil b. İbrahim b. Hamid	111
Hâlisiye	68, 198, 218, 221, 222
Hama	11
Hambuşiye	114, 207, 244
Hamdânoğulları	12
Hammâm-ı Antakiye	126, 211
Hamza b. Abdullah	132
han	43, 180
Hanbek Ali Camii	112
Hânsuma	129, 213
Hanyolu	85
Harami Bekir	35, 37, 40, 47
Harami Bekir Mahallesi	35, 37
Harbiye	4, 9, 33, 59, 218
Hârim	24
Hasan b. Ali	105
Hasan b. İsa	103
Hasan b. Kemal	122
Hasan b. Mehmed	77
Hasan b. Mustafa	120, 174
Hasan b. Savcı	133
Hasan ve Hüseyin veledân-ı Mustafa Kethüda	120
hassa nehri	149, 150
hâss-ı şâhî	171
Havârna	25, 119
Hâvliye	92
Haydar b. Receb	135
Hayno	85, 203, 234, 240, 247
Hayvâcık	125, 210

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Helkin.....	131, 213
Heraclius.....	11
Hesbune.....	65
Hevâbız.....	69, 197
Hıms.....	11
Hıristiyan.....	8, 13, 14, 15, 16, 18, 25
Hindistan.....	4
Hisârcık.....	127, 213
Hunlar.....	10
Hürrem b. Abdullah.....	122
Hürmüz.....	71, 100, 174
Hüseyin b. Mustafa.....	107
Hüseyin Beg.....	77, 122, 174
Hüseyin Kethüda.....	129
Hüseyin veled-i Yahya.....	135
Hüseyniye..	101, 120, 206, 209, 224, 230, 248
Hüsrev b. Abdullah.....	101, 130
Hüsrev Paşa İmaretı.....	87
Hüsyinli.....	101
Hz. Ömer.....	11

I

I. Aleksios Komnenos.....	16
I. Antiochus Soter.....	4, 6
I. Iustinianos.....	5, 11
I. Iustinos.....	10
I. Justinianus.....	11
I. Justinus.....	10
I. Leo.....	10
I. Selevkos Nikator.....	4, 6, 33
I. Şâpûr.....	9
I. Theodosius.....	10
II. Baodouin.....	17
II. Basileios.....	13
II. Bohemund.....	17
II. Constantius.....	10
II. Nikephoros Phokas.....	12, 13
II. Pascalis.....	17
II. Seleukos.....	6
II. Şâpûr.....	10
II. Theodosios.....	33
III. Bohemund.....	17

Ilıca.....	69, 149, 196, 220, 236, 247
Ionnes Çimiskes.....	13
Isaakios Komnenos.....	14
IV. Antiochos.....	6

İ

İbn-i Abdulkadir b. Ahmed El-Kürdi..	104
İbn-i Abdurrahman b. Kutlu Beg.....	85
İbni Battuta.....	19
İbn-i Ferec b. Ali b. Kassani.....	112
İbn-i İmran Mahallesi.....	36
İbn-i Ömer.....	58, 125
İbn-i Seb'.....	39, 40
İbrahim b. Mehmed.....	128, 131, 136, 177
İbrahim ve Mustafa b. Mehmed.....	105
icmâllû zeâmet.....	173
İç kale.....	33
İhtisab.....	163, 166
İhtisab Mukataası.....	163
ihtisâb rüsûmu.....	27
ihzâriye.....	28
ihzâriye ücreti.....	28
İkiz Oluk.....	129, 213
İlgazi.....	17
İlgazioğlu Süleyman.....	15
ilmiye.....	2, 32
iltizam.....	162, 163, 189
İl-yazıcısı.....	1
İmadeddin Ali b. Hızır Ed-Deyrî.....	93
İmadeddin Ali b. Kuseyr Ed-Deyrî.....	85
İmadeddin b. Ali Deyrî.....	93
imam.....	2, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 46, 180
İmpararor Marcus Aurelius.....	9
İmparator Antoninus Pius.....	9
İmparator commodus.....	9
İmparator Didius Julianus.....	9
İmparator Gaius.....	8
İmparator Pompei.....	7
İmparatoriçe Theodora.....	5
incir.....	2, 66, 70, 74, 76, 107, 153, 165
İncirlü.....	72, 219
ipek dolabı.....	44, 56, 91, 102, 119, 141, 165
İplik Pazarı.....	44, 164

İpsus Savaşı	5
İran	10, 11, 179
İshâkiye	110, 207
İskender	5, 78, 97, 102, 120
İskenderiye	9
İskenderun	33
İstanbul..... V, VII, 6, 7, 8, 12, 14, 18, 19, 22, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 43, 61, 144, 146, 153, 154, 157, 158, 163, 168, 175, 177, 179, 183, 184, 185, 186	
İyâz b. Ganem.....	11

J

Jean Chesneau.....	34, 45
Julius Sezar	7

K

Kaba Çınar.....	65
Kabâb	77, 199
Kabâre	106, 203, 221, 222, 242
Kabil veled-i Hüseyin	105
Kabrânsiye.....	94, 201, 234, 235
kadı.....	21, 25, 27, 28, 29, 30, 158
Kadı.....	26, 30, 31, 112, 113, 117, 185
Kadı Alâeddin Hatib El-Nasri	113
Kadı Cemaleddin Yusuf El-Hanefi....	112, 117
kâfirî ücreti	161
Kafkaslar	10
Kala Dûrân	135, 212
kale erenleri	29
Kanavât Mahallesi	38
Kanbalit	105, 205
Kandun	107, 161, 207, 238, 242
kapın	44, 165
Karaca Ahmed	128, 212
Karaca Ahmedli	128
Karâca Tût	60, 194
Karaçay	57, 148
Karaduran	135

Karakise	56, 193
Karaköse	136
Karaksiyye	103, 205
Karamânlı taifesi.....	54
Karâmid	65, 196
Karbeyaz.....	85, 161, 241, 242
Karlık Resmi.....	161
Karlusu	103
Karsbu el-Müslim	67, 197
Karsu	80, 197
Karye	56, 59, 77, 96, 97, 147, 194, 235
kasaba	1, 2, 21, 22, 25, 30, 48
Kasım b. İbrahim b. Savcı.....	120, 121
Kasım bin Emir Hac bin Sâruca.....	54
Kasım Şamlu.....	71, 131, 138
Kâsîmiye.....	96, 201, 239
<i>kasm</i>	97, 147, 153, 189, 190, 191
Kastel Mahallesi.....	38, 40
Kâtib	71, 74, 76, 80, 104, 128, 173
Kâtib Derviş.....	74, 76, 80, 128
Kâtib Nebi.....	79
Kavâsiye.....	54, 193
Kaya b. Bali	122
Kayâcık.....	88, 201, 223
Kaykun	117, 209, 244
kaza ... V, 1, 19, 21, 22, 26, 30, 31, 49, 51, 60, 63, 148, 151, 152, 154, 156, 157, 170, 179, 180	
Kaza Nüfusu	48
Kebsiye	139, 214
Kefer 'Abil	101, 205
Kefer Hind	83, 201, 239
Kefer Ta'kab.....	95, 206, 224
Kefrence	112, 208, 224, 232
Kerüş	62, 195
Keseb.....	130, 213
Kestil	41, 57, 194, 218, 231, 232
Keşkek Mahallesi	36, 46
Kılâduz	136, 211
Kınamık	72, 197, 235, 238
kırât	146
Kırsabellû el-Huzeyn.....	82, 202

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

kışlak	156
Kışlâk	137, 166, 167, 213, 224
Kızılca Burc	102, 205
Kıfr-i Debin	108, 206
Kıfr-i Katar	116, 208, 239
Kilikya	9, 12
Kilisâcık	53, 193, 218, 227
Kindehûr	134, 213
Kirâ-yı Ebrâc	34, 166
Kirekos	136, 212
Kisecik	53
Kişkinid	82, 204
Koç Ören	60
<i>kolonadlı cadde</i>	8
Koniye	119, 209
Kozan	18
Kozluca	70, 197, 235
Kozvirân	132, 213
Köpek	34, 136, 162, 211
Köpek Kapısı	34
Köprü Kapısı	33
köy... V, 1, 2, 9, 21, 23, 24, 25, 26, 34, 41, 42, 45, 48, 49, 50, 53, 55, 60, 65, 95, 101, 106, 107, 111, 112, 138, 141, 143, 145, 147, 150, 151, 153, 157, 162, 171, 178, 179, 181, 221, 222, 223, 224, 225, 229	
köy subaşları	26
Kudüs	8, 12, 15, 17
Kulaç	129
Kurd veled-i Kaya	122
Kurnasiye Camii	72, 73, 127
Kursık	10
Kuruca Ovâcık	126, 214
Kurye	104, 206, 234
Kuseyr3, 4, 23, 24, 25, 42, 48, 49, 50, 51, 81, 85, 95, 98, 143, 145, 147, 151, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 169, 170, 172, 179, 180, 181, 200, 202, 220, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 246, 247, 248, 249	
Kuseyr Nahiyesi... 24, 48, 49, 50, 81, 161, 200, 220, 232, 233, 234, 235, 236, 237,	

238, 239, 240, 241, 242, 243, 246, 247, 248, 249	
Kutalmışoğlu Süleyman	14
Kutlu Beg evladı	85
Kuyucâk	64, 195, 218
Küçük Asya	6
Küçük Sağriye	79, 199
Kürboğa	15, 16
Kürd Virânı	61, 195
küreççi	30, 191

L

Laodiceia	4
Lazkiye	13, 33
Lefşûn	113, 209, 241
Löksin	88, 203, 241
Lûbâs	133, 212, 227
Lûbye	106, 205
Lütfullah b. Derviş Kâtib	104

M

Ma'sara	56, 159, 160
Ma'sara Resmî	159
Mağarâcık	73, 141, 200, 215
Mağdelâniye	94, 204, 233
mahalle ... 3, 6, 25, 30, 32, 33, 35, 39, 40, 46, 111, 180	
Mahalle İmâmları	32
Mahalle Kethüdası	29
mahkeme	30, 167
Mahmud b. Abdurrahman El-Muğrî	92
Mahmud b. Ali Çavuş	74
Mahmud b. Davud	104, 135
Mahmud b. Mehmed	134
Mahmud Çavuş	132, 174
Mahsen Mahallesi	36
mahsul-i sefine	124
Makedonya	5
Makedonyalılar	6
Maksud Çavuş	79
Maksud ve Piri veledan-ı Ali	132
Malatya	14

- Malazgirt 13
Malikâne 145, 146
Mansur 71, 91, 92, 110, 114, 174
Mansure 76, 200, 220
Mansurlu 76
Mar Cassianus Kilisesi 14
Maraş 14, 15
Maşuklu 70
Mecid 126, 214, 229
Medine-i Münevvere 119
Medînetullâh 5
Meferkun 110, 207
Meğurselek 127, 210
Mehmed b. Abdurrahman 73, 92
Mehmed b. Ali 75, 135
Mehmed b. Ali Çavuş 75
Mehmed b. İbrahim 58, 70, 86, 89, 92,
110, 113, 117
Mehmed b. İbrahim. b. Hattat 58
Mehmed b. Mahmud 59, 174
Mehmed b. Mehmed 58, 69, 72, 124
Mehmed b. Mehmed b. Kutlu Beg mülkü
..... 69, 124
Mehmed b. Mustafa 135
Mehmed b. Mütevelli El-Hacer 87
Mehmed b. Yasin 92, 116
Mehmed b. Yusuf 132
Mehmed Beg b. Sultan Gavri 73, 115
Mehmed Çavuş 106, 121
Mehmed Çelebi b. Cân Bek 61
Mehmed Kethüda 61, 77, 174
Mehmed Nasrullah 68
Mehmed Paşa 93, 174
Mehmed Subaşı 26, 76, 99, 100, 177
Mehmet Paşa Hamamı 44
Melend 109, 206
Melendherni 63, 195, 218
Melike-i Şarkıyye 5
Memlükler 17, 22
Menâkiye 54, 193
Mençekoğlu 14
Mengüliye 60, 194, 231, 246
Merciyye 106, 204
Mersu 85, 200, 221
Mesihano 103, 205
Meşarika 25, 119
Mevlana Şemseddin Mehmed b. Ömer
El-Maraşi 116
Meydân Mahallesi 38
meyve .. . 1, 2, 55, 56, 57, 58, 59, 63, 66,
67, 70, 73, 74, 76, 77, 78, 81, 82, 83,
84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94,
95, 96, 99, 100, 101, 102, 103, 105,
106, 107, 108, 110, 115, 117, 119, 120,
121, 122, 123, 126, 129, 130, 131, 153
Mezopotamya 10
mezra V, 1, 22, 23, 24, 41, 42, 53, 57,
65, 68, 72, 76, 80, 106, 107, 147, 154,
157, 171, 179
Mezra-i Beselnis 76
Mezra-i Cünte-i Müslim 80, 197
Mezra-i Lezre 124, 211
Mezra-i Meyrik 104, 206
Mezra-i Radof 84
Mezra-i 'Uzeyr 113, 208, 242
Mıkabros 82, 200
Mısır . 17, 22, 83, 112, 126, 146, 185, 232,
239
Mısrâkiye 141, 215
Mikhael Bourtzes 12
Mikhail VII Dukas 14
Mir'alem Ganim Kethüda 61
Miralay Mahmud 101
mirî 55, 57, 58, 59, 62, 66, 67, 68, 69,
70, 71, 72, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 101, 104,
106, 108, 110, 111, 112, 113, 114, 115,
116, 117, 118, 121, 125, 149, 150, 162,
171, 189, 190, 191
Miryâs 74, 199
Misis 12
Miyâdün 128, 212
Miyâdün 111, 206
Muaviye 11

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Muğırıyun.....	139, 214
Muharrem b. Behram	122
Muharrir	1
Muharrir-i Memâlik	1
Muhtesib.....	27
Muhzırbaşı.....	28
mukataa	3, 4, 31, 34, 43, 61, 162, 164, 165, 167, 168, 170, 180
Mukbil Oğlu Mahallesi	37
Murad b. Ahmed.....	132
Murad Çelebi	3
Murad ve Yakub b. Bekir.....	105
Mustafa b. Turhan.....	121
Mustafa b. Yahya Beg.....	76, 107, 174
Mustafa Çelebi.....	3
Mustafa Kethüda... ..	75, 100, 120, 138, 174
Mustafa Paşa.....	54
Musul	14, 15, 16
Mutasım.....	12
Mübaşir	1
Mücerred Resmi.....	156
müderriş.....	31, 32
Müeyyid Ali.....	126
müezzin	2, 36, 37, 38, 134
Müftü.....	31
mülk	65, 87, 114, 143, 171, 178
Mülk ...5, 94, 98, 137, 143, 147, 161, 171, 178, 202, 213, 217, 221, 222, 224, 233, 234	
<i>mültezim</i>	161, 163
mürtezika.....	32, 46
müsellem	28
Müslüman.....	11, 13, 25, 32, 50, 89, 90, 109, 112, 138, 139, 141, 180
müstahfızân.....	29
mütevelli.....	32

N

Nâhiye	21
narh	27, 162, 168
Narlıca	67
Narluca	67, 196

Nasır b. Mehmed b. Şehabî Ahmed Eş- Şehid.....	104
Nasrî Mehmed b. Ahmed	87, 90
Nasrî Mehmed b. İbrahim b. Hattat70, 92	
Nasrî Mehmed b. İbrahim Bektaş El- Meşhedî	86
Nasrî Mehmed b. Mehmed b. Tengriverdi	72
Nasuh Çavuş	100, 107, 120, 173
nâzır	32
<i>nefs</i>	22, 50, 160
Nefs-i Antakiye.....	46, 189
Nefs-i Dergüş.....	24, 98, 99, 204
Nefs-i Şuğur.. ..	25, 118, 119, 209, 238, 244
nimçift	1
Nimtos	90, 161, 202, 241
Nişancı.....	1
Nişrin.....	133, 211
niyâbet	26, 175
nohut.... ..	2, 54, 55, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 101, 102, 103, 105, 106, 109, 110, 111, 114, 115, 116, 123, 124, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 141, 151, 152, 169
Nuhiye	92, 200, 238, 239
Nureddin Çavuş	78, 174
Nureddin Mahmud	17
Nüfus	168
nüzül	150

O

Octavian.....	7
Odabaşı	54
Oğlakören	54
okçu	30
Ordu.....	134, 147, 186, 213
Osman Çavuş	130
Osmanlı.....V, VI, VII, 1, 3, 4, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 42, 43, 45, 53, 143, 144, 145, 149, 152,	

154, 155, 158, 162, 163, 171, 172, 177,
179, 180, 183, 184, 185, 186
otlak.....156, 167, 172

Ö

Ömer Ağa..... 128, 174
Ömer b. Ahmed b. Koca 112
Ömer bin Ahmed55
Örmelâz..... 123, 210
Örmeles 123
Öşür..... 152, 153, 154, 183
Özer sancağı 25

P

padişah....2, 29, 31, 53, 54, 55, 56, 57, 58,
59, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
72, 73, 74, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87,
88, 89, 90, 95, 106, 108, 109, 123, 124,
125, 126, 137, 138, 139, 140, 141, 147,
168, 171, 172, 175
padişah hasları ... 2, 58, 64, 69, 70, 72, 84,
85, 86, 88, 90, 140, 141, 171, 172
Papa II. Urbanus 15
Pârepâre..... 118, 207
Paşa Oğlu Mahallesi 36
Pavlos 8
Persler..... 179
Pervane 106
Peter Phokas 12, 13
Philaretos Brachamios..... 14
Phokas 12, 13, 33
Piyale b. Abdullah..... 77
Polad..... 135
Pompei..... 7

R

Ramazan oğlu Muhammed..... 3
Receb b. Abdullah..... 82, 108, 116
Reine D'Orient 5

Reis..... 30, 191
resm-i arûsâne 26, 159
resm-i asiyâb..... 159
resm-i câmûs 156
resm-i ma'ze 156
resm-i nahl 156
resm-i zemîn 145
Rimmariye 99, 204, 237
Roma ...5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 179, 183, 184
Roma İmparatorluğu 7, 8, 11, 183
Romanos Diogenes..... 13
Rûc 24
Ruc nahiyesi çeribaşısı Ali 78
Rumeli 1
Rumlu 57, 194

S

Sabâha 74, 198
Sağriye..... 67, 79, 198, 199
Saha Mahallesi 37
sahib-i arz..... 63, 149, 176, 189, 190, 191
saka..... 149, 189, 191
Samandağ..... 6, 17, 18, 33, 138
sancak .V, 1, 2, 21, 22, 26, 27, 31, 53, 179
sancak subaşısı 26
sancakbeyi 2, 26, 31, 74, 128, 159, 175
Saray Hatun 112
Sarâyıcık 60, 194
Sarı Mahmud Mahallesi 39
Satılmışlı Taifesi 61
Seben Ova..... 129
sebze 2, 66, 68, 74, 150
Sefahiye Camii 117
Sefer-i hümâyun..... 30
Sehliye 124, 211
sehm 146
Sekriyân..... 79, 200
Selçuklu 13, 14, 15
Seleucia..... 4, 5, 6
Seleucia Pierra 6
Selevkos I. Nikator..... 4, 5, 6, 33

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Selevkos Krallığı 4, 5, 6, 7
 Selinus 9
 Seliva..... 90, 202
 Selkiya..... 102, 205
 Ser Bölük İbrahim b. Mehmed 136
 serasker 22
 Sextus 7
 Seydi Ali b. Said 110
 Seydi Çavuş 78
 Seydî Han Efendi 61
 Seydî Mansur b. Hatib 114
 Seyyid Emirhan b. Seyyid Hüseyin 89
 Seyyid Mehmed b. Ömer El-Merağî 83
 Seyyid Mehmed b. Seyyid Ahmed El-
 Fenasi 115
 Silpius 7, 18, 33
 Simon Mansel 17
 Sinanî 124, 211
 Sinanlı 124
 Sipahi 28
 Sofiler 93, 98, 203, 240
 Sofiyân-ı Erdebil 38
 Sofular 37, 40, 47, 93
 Sofular Mahallesi 37
 Solak 136, 174
 Solakbaşı Hüsvrev 136
 Söğüd Ovası 132, 213
 Sökmen 15
 St. Georges Kapısı 33
 St. Paul kapısı 13
 St. Paul Kapısı 33
 St. Simeon 13, 17
 Subaşı 26, 27, 76, 99, 100, 174, 177
 Sugur eş-Şammiye 12
 Sultan Alparslan 13, 14
 Sultan Gavri 73, 95, 115, 117, 119, 125
 Sultan Melikşah 14, 15
 Sultâniye 62, 195
 Sungur 138
 Sunkur 138, 213, 228
 Suriye ... 1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 18,
 22, 123, 135, 137, 186
 Sûriye 89, 161, 232
 Surkun 161, 218

Susiye 65, 196, 219
 sülûsan 150
 Sümeysât 14
 Sünbârî 54, 193
 sünbül 150, 151, 152, 153, 169
 Sürütme 140, 215, 228
 Süveyde 3, 4, 6, 23, 24, 25, 41, 49, 50,
 138, 143, 145, 147, 148, 149, 151, 153,
 154, 155, 157, 158, 160, 167, 169, 170,
 172, 179, 180, 181, 214, 229, 231, 234,
 235, 238, 246, 247
 Süveyde Nahiyesi 25, 49, 50, 138, 149,
 214, 229, 231, 234, 235, 238, 246, 247
 Süveyka-i İbn-i Hümmâre Mahallesi 38

Ş

Şahin b. Abdullah 117
 Şakşak 126, 131
 Şam 11, 15, 19, 22, 43, 175, 179
 Şam Beylerbeyliği 22, 179
 Şâturiye 115, 209, 236
 Şehabeddin Ahmed 112
 Şehir kethüdası 29, 30
 Şehir Nüfusu 45, 47
 Şehsuvar 130
 Şemâs 130, 213
 Şemsüd-devle 16
 Şenbek Mahallesi 36, 40
 Şenköy 96
 şer'îye sicili 30
 Şerefeddin Musa b. Hacı Mehmed 116
 Şerefüddevle Müslim 14
 Şerif Ali b. Taceddin Abdülvahhab 71
 Şerif Yunus 90, 110
 Şeyh Ahmed 96, 97, 98, 153
 Şeyh Ahmed Kuseyri 96, 97, 98, 153
 Şeyh Alâeddin Camii 41, 60
 Şeyh Ali Camii 41, 57
 Şeyh Ali Er-Reyhavi 112
 Şeyh Ali Sofular 37, 40
 Şeyh Hamza Mahallesi 37
 Şeyh Hasan Burcî 63, 195
 Şeyh Kasım Camii Mahallesi 38

Şeyh Muhammed Zaviyesi.....	42
Şeyh Samet Zaviyesi.....	42, 70, 94
Şeyh Yusuf veled-i Şeyh Ali.....	104
Şirâbiye	91, 201, 237, 240, 246
Şinderiş.....	116, 209
Şirince Pınar Mahallesi	36
Şuğur	3, 4, 23, 24, 25, 48, 49, 50, 51, 107, 118, 119, 143, 145, 147, 151, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 169, 170, 172, 179, 180, 181, 206, 209, 224, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 249
Şuğur Nahiyesi ..	24, 48, 49, 50, 107, 161, 206, 224, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 249
Şurmâcık.....	123, 210

T

Tabâbiye	80, 199
Tabi-i Cullahan	35, 47
Tâbi-i Cullâhân Mahallesi	39
Tahrir.... .V, VII, 1, 2, 3, 4, 29, 42, 43, 50, 56, 61, 91, 96, 143, 149, 160, 162, 164, 165, 167, 168, 171, 178, 180, 181, 183, 185	
Tahtani Mahallesi	111
tamga-yı cısr-i Antakiye.....	164
Tamtum	126, 161, 210
Tankred	17
tapu bedeli	144
tapu resmi	144, 157
Tapu-Tahrir Defteri.....	1, 2
Tarsus	8, 12
teccid-i berat.....	29
tekâlif-i örfiye.....	97, 150, 191
Tel-i 'Ammar	81, 203
Tel-i Habeş	68, 198
Telil-i'ş Şarki	77, 199
Tella	121, 209
Tellâl	55, 61, 193, 194

Tell-i Keşifân	120, 210
Tengriverdi Kethüda	76
Teopoli.....	5
Tepehan	75
Terliyân.....	66, 198
tetropolis	6
Tevki-i	1
tevzi ve taksim	30
Teyrez Fi't-Tahta.....	121, 210
Theoupolis	5
Tiberius.....	8
timar . V, VI, 2, 26, 28, 62, 63, 64, 65, 68, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 120, 121, 122, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 144, 145, 146, 147, 171, 172, 175, 176, 177	
Toprak Hisar	86, 203
toprak subaşı.....	26
Topraktutan.....	123
Trablus.....	17, 24, 25
Trajan.....	9
Tuffâhiye	123, 209, 225
Tulum Burcu.....	66, 197
Tumama.....	129, 213
Turunciye..	41, 61, 79, 200, 219, 220, 232
Turunciye el-Garbiye	61
Turunçlu	79
Tutuş.....	14, 15
Tuzluca	132, 213, 228
Tülliciye.....	83, 203
Türkmen	5, 13, 14, 15, 18, 156, 167

U

Ukaylı	14, 15
Ulemâ	30
Ulu Cami	41
Ulucâk	137, 211, 227, 228
Uluyol.....	136
Urfa	10, 14
Urfayel.....	133, 213

XVI. YÜZYILDA ANTAKYA

Uskabat..... 112, 208

Ü

Übeyn118, 207, 244

Üç Ağızlu 136, 211

Üç Toprak..... 114, 208

Üç Tut..... 64, 196, 219

ümena 150

üzüm..... 2, 54, 55, 56, 57, 66, 159

V

Vâdi-i Fevkanî25

Vâdi-i Fevkani ve Tahtani 119

Vâdi-i Tahtanî.....25

vakıf.41, 42, 77, 86, 87, 89, 108, 118,
143, 159, 171, 177, 178, 181

Vakıf..... 32, 171, 177, 185, 187

Velidiye 70, 197, 234

Venedik 18

VI. Bohemond 17

Vilayet kâtibi 1

Ville de Dieu.....5

voynuk.....28

Y

Yafa..... 17

Yafes 106

Yağısıyan..... 15, 16

Yahudi6

Yahudiler.....8

Yahya ve Hasan veledan-ı Ali.....59

Yalaz 131, 133

Yârimca 42, 57, 194, 220, 233

Yayıkdamlar 133

Yayladağı..... 134

Yeditepe 125

Yenicekend..... 80, 196, 234

Yeniçeri Hüseyin.....78

Yeniçeri İsa 103

Yermük Savaşı11

Yoğun Oluk 140, 214

Yoncakaya84

yörük..... 21, 67, 68, 69, 128, 135, 136

Yunanlılar6

Yusuf b. Abdullah 103

Yusuf Hacı 131

Yusuf veled-i Hüsam..... 129, 130

Yusuf veled-i İbrahim79

Z

Zaim26

Zanbak 93, 201, 239

Zaviye..... 94, 96, 161, 204

zeamet.... 2, 54, 60, 62, 63, 64, 65, 74, 75,

76, 77, 78, 79, 100, 101, 102, 103, 104,

105, 107, 119, 120, 121, 128, 129, 131,

132, 133, 134, 136, 138, 144, 171, 172,

173

Zengiye..... 71, 197, 237, 246, 249

Zernebo..... 96, 97, 98, 153, 203, 236

Zeryol 96, 97, 98, 153, 203, 236

Zerzûr 91, 202, 241

Zev..... 90, 201, 242

Zeynelabidin el-Meşhedî86

zeytin 2, 56, 66, 67, 68, 73, 74, 76, 82,

83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94,

95, 96, 101, 102, 103, 105, 106, 107,

108, 110, 115, 117, 119, 122, 129, 130,

133, 134, 135, 136, 153, 159

Zeytinli 138

Zeytuniye..... 138, 214

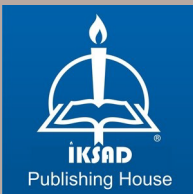
Zeytunoğlu..... 35, 39, 47

Zeytunoğlu Mahallesi..... 39, 47

zirâî..... V, 1, 148

Zûf..... 109, 206

Zülfikar..... 136, 174

ISBN: 978-625-378-095-1